

ARMATA ROMÂNĂ ȘI RĂSCOALA DIN 1907
Documente

SERVICIUL ISTORIC AL ARMATEI

ARMATA ROMÂNĂ ȘI RĂSCOALA DIN 1907

Documente

Ediție îngrijită de:

Maior dr. Florin ȘPERLEA,
Lucian DRĂGHICI, Manuel STĂNESCU

EDITURA MILITARĂ, BUCUREȘTI, 2007

Coperta: Victor ILIE
Redactor: Dana-Irina VOICU
Layout: Elena LEMNARU

Culegere computerizată:
Nicolae Ciobanu
Mirela Constanda
Eleonora Dima

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ȘPERLEA, FLORIN

Armata română și Răscoala din 1907: documente/
maior dr. Florin Șperlea, Lucian Drăghici, Manuel Stănescu. -
București: Editura Militară, 2007

Bibliogr.

ISBN 978-973-32-0752-8

I. Drăghici, Lucian
II. Stănescu, Manuel

355:94(498)1907(093.2)

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Notă asupra ediției	11
Lista documentelor	13
Documente	17
Secțiunea I. Documente oficiale	17
Secțiunea a II-a. Extrase din registre istorice	34
Moldova	34
Muntenia	89
Dobrogea	178
Secțiunea a III-a. Presa militară	195

Cuvânt înainte

La 1 ianuarie 1907, regele Carol I își începea Ordinul de Zi adresat armatei cu ocazia Anului Nou astfel: „Un an măreț se încheie cu întreita aniversare pe care am sărbătorit-o împreună.”

În anul care tocmai se încheiase, manifestările prilejuite de aniversarea a 40 de ani de domnie a regelui Carol I întruchipau imaginea unei Români moderne, care ajunsese să fie cea mult visată și mult invocată „Belgie a Orientului”. La închiderea expoziției jubiliare din Dealul Filaretului, la 23 noiembrie 1906, ministrul Agriculturii, Domeniilor, Industriei și Comerțului, Ioan N. Lahovari, declara cu emfază: „Am putut constata cu legitimă satisfacțiune ce loc a știut să câștige printre națiunile Europei România de astăzi... Am voit să arătăm și străinilor, și românilor ceea ce a fost odinioară și ceea ce este azi.” Din nefericire, peste numai câteva luni, străinii, dar și românii aveau să constate cu stupefacție și oroare ceea ce era „România reală” la început de secol XX.

În vârtejul festivizmului anului 1906, factorii de decizie ai statului român și o mare parte a opiniei publice nu au luat în seamă avertismentele emise de cei care studiaseră în profunzime problemele cu care se confrunta țărâimea românească. Fruntașul liberal Spiru Haret, prin lucrarea *Chestiunea țărănească* (publicată în 1905), G. D. Creangă, fost director al Institutului de Statistică, prin studiul *Proprietatea rurală și chestiunea țărănească* (apărut în 1905), Vasile M. Kogălniceanu prin broșura *Istoricul chestiunii țărănești* (1906), Constantin Stere prin articolul *Țară de latifundiar* (decembrie 1906), ca să cităm doar câteva dintre lucrările cele mai importante, avertizaseră asupra gravelor probleme social-economice cu care se confruntau locuitorii satelor care constituiau majoritatea covârșitoare (81,2%) a populației României.

Inegala distribuție a proprietății, în care – după cum afirma Constantin Stere – un milion de țărani dețineau mai puțin de trei milioane de hectare, iar o mie de latifundiar stăpâneau patru milioane de hectare, precum și extinderea sistemului arendării – marile moșii, de peste 1 000 de hectare, fiind controlate de arendași în proporție de peste 75% – prin crearea unor trusturi arendășești care exploatau fără scrupule munca țăranilor erau principalele

cauze ale sărăciei în care se zbătea țărănimea română. Lumea satelor prezenta în cele mai multe cazuri o imagine dezolantă, prin lipsa de asistență medicală, rata ridicată a analfabetismului, condițiile igienice precare, fiind de parte de plăsmuirile sămănătoriste cu care se amăgeau doamnele din protipendadă, adeptele ale modei „bibiluri și altițe”, așa cum spunea în memoriile sale, cu inconfundabilul său stil caustic, Constantin Argetoianu. Pelagra, alcoolismul, sifilisul erau bolile care măcinau ființa biologică a țăranimii române.

Partidele conservator și liberal, în cadrul cărora marii moșieri aveau un cuvânt greu de spus, căutau tot felul de paliative pentru îmbunătățirea stării țăranilor: „luminarea satelor”, preconizată de liberalul Spiru Haret, prin sporirea numărului și calității profesionale a învățătorilor din mediul rural, crearea de obști sătești pentru arendarea sau cumpărarea de moșii, înființarea de instituții de credit pentru agricultură. Acestea constituiau tot atâtea pretexte pentru evitarea singurei soluții reale de rezolvare a „chestiunii țărănești”: o redistribuire echitabilă a pământului către cei care îl lucrau efectiv. Preconizată de Partidul Național Liberal în Scrisoarea-program publicată în ziarul „Viitorul” din 8 septembrie 1913 (toate datele sunt pe stil vechi) și oficializată prin Proclamația regală din 23 martie 1917, reforma agrară va fi votată la 30 iulie 1917, prin modificarea Constituției din 1866, de parlamentul refugiat la Iași și aflat sub dublă amenințare, a invaziei austro-germane în Moldova, dar mai ales a extinderii valului revoluționar de peste Prut.

Este suficient să parcurgem memoriile lui I. G. Duca și ale lui Constantin Argetoianu în special pentru a vedea îndârjirea moșierilor în a-și păstra privilegiile, chiar și în ceasul al 12-lea, și cât de departe se situau de realitatea dură a lumii satelor.

*

Nu vom insista aici asupra desfășurării evenimentelor din primăvara anului 1907, acestea fiind, în general, cunoscute. După incidentul din 8 februarie 1907 din comuna Flămânzi, județul Botoșani, când administratorul moșiei, Gheorghe Constantinescu, a fost agresat de țăranii nemulțumiți de clauzele împovărătoare ale învoielilor agricole, a urmat o perioadă de agitație în rândul țăranimii din nordul Moldovei, din cauza noilor învoieli pe anul în curs. Până la sfârșitul lunii februarie a avut loc o adevărată mișcare petiționară care nu s-a soldat cu un răspuns satisfăcător din partea autorităților.

La 28 februarie se înregistrează primele manifestări violente ale țăranilor din satele din nordul Moldovei, pentru ca în următoarele două săptămâni revoltele să se întindă în întreaga țară.

Guvernul conservator condus de Gheorghe Gr. Cantacuzino, supranumit „Nababul”, cel mai mare moșier din țară, a fost luat prin surprindere de amploarea mișcării și nu a reușit să facă față evenimentelor. Din această cauză, la 12 martie 1907, este adus la putere un guvern liberal condus de D. A. Sturdza, cu Ion I. C. Brătianu la Ministerul de Interne și generalul Alexandru Averescu la Ministerul de Război. În aceeași zi, în împrejurimile Bucureștilor au loc confruntări între armată și răsculații care forțau intrarea în Capitală.

A doua zi, parlamentul a votat abrogarea unor legi contestate de țărani, cum erau cele care instituiau taxa pe vin sau taxa de 5 lei pe gospodărie în vederea constituirii pătulelor de rezervă pentru anii secetoși, iar guvernul a trecut la o represiune dură. Teritoriul României a fost împărțit în 12 zone de operații, fiind organizate coloane mobile care patrulau și interveneau în forță împotriva grupurilor de răsculați, folosind muniție de război.

Atunci când guvernul liberal a ajuns la putere, România se afla în pragul colapsului. În majoritatea județelor, răsculații erau pentru câteva zile stăpâni în mediul rural și încercau să ia cu asalt reședințele de județ și orașele mai importante, iar acolo unde reușiseră (Râmnicul Sărat, Vaslui, Huși) provocaseră devastări. În multe zone, liniile de telegraf și telefon au fost distruse de răsculați pentru a împiedica coordonarea trupelor, iar în multe cazuri militarii au fost atacați de către țărani înarmați cu arme albe sau cu unelte agricole folosite drept arme, provocând victime în rândul soldaților și chiar al ofițerilor.

Până la sfârșitul lunii martie răscoala a fost înăbușită printr-o represiune foarte dură, în special în Oltenia, unde luase formele cele mai violente. Majoritatea trupelor au fost retrase în cazărmi la începutul lui aprilie, dar (așa cum se poate constata și din documentele din lucrarea de față) ultimele unități militare au intrat în garnizoanele de reședință abia la începutul lunii mai, iar pe timpul strângerii recoltei au fost trimise patrulă înarmate prin sate pentru a preîntâmpina orice tulburări.

Prin documente pe care le supunem atenției cititorului, cea mai mare parte a lor fiind fragmente din registrele istorice ale unora dintre unitățile militare implicate în operațiile de contracarare a răscoalei, nu am intenționat să facem o prezentare exhaustivă a acțiunilor armatei române în timpul răscoalei din 1907. Extrasele selectate din registrele istorice au rolul de a prezenta, mai degrabă, atmosfera apăsătoare, încărcată de violență din timpul răscoalelor și de a surprinde o imagine a evenimentelor din perspectiva armatei, așa cum se conturează în consemnările făcute în timpul sau imediat după desfășurarea evenimentelor.

Analizând conținutul documentelor, se poate constata că armata nu a acționat ca o forță oarbă de represiune, așa cum de multe ori s-a scris, mai ales în timpul regimului comunist. Într-o primă fază a răscoalei, în județele din Moldova, armata a reacționat de cele mai multe ori cu reținere, trupele fiind însoțite de un procuror care supraveghea respectarea formelor legale de acțiune, în special executarea somațiilor regulamentare. Tot în această perioadă, unitățile militare angajate în restabilirea ordinii au folosit, în majoritatea cazurilor, muniție de manevră, neletală. Această procedură, departe de a liniști spiritele, a contribuit la creșterea caracterului agresiv al grupurilor de răsculați și la înmulțirea cazurilor de devastări și incendieri de conace, precum și de brutalități, care au dus uneori până la comiterea de asasinat, săvârșite asupra administratorilor de moșii, arendașilor și chiar a oficialităților. Desigur, nu putem minimaliza acțiunile extrem de dure de reprimare a răscoalei din Oltenia, acolo unde mișcările țărănești au fost cele mai violente.

Raportul dintre riposta dură a armatei și gravitatea faptelor comise de răsculați este un aspect încă nestudiat îndeajuns și sperăm ca lucrarea de față să constituie o invitație la aprofundarea acestei probleme de către cercetătorii istoriei moderne a României.

Am dorit să contribuim astfel la dezvoltarea cercetării unui moment dramatic din istoria României, fiind convinși de faptul că abordarea unui subiect controversat din trecutul nostru nu poate fi decât benefică pentru societatea românească actuală, aflată încă în plin proces de reconstrucție a identității.

Autorii

Notă asupra ediției

Prin documentele prezentate în această lucrare am dorit să oferim o imagine cât mai amănunțită a acțiunilor armatei române în timpul răscoalei țărănești din 1907. În demersul nostru, am folosit, în principal, consemnările din registrele istorice ale unităților militare implicate în acele evenimente, deoarece, fiind redactate în timpul sau imediat după desfășurarea răscoalei, acestea redau percepția martorilor oculari asupra gravelor tulburări sociale care au bulversat societatea românească acum o sută de ani.

Criteriul după care ne-am ghidat în tipărirea acestor documente a fost de a reproduce cât mai fidel conținutul și grafia textelor. În același timp, am căutat ca lucrarea să fie ușor de parcurs de cititorul zilelor noastre și în acest scop au fost efectuate minime modificări pentru adaptarea limbajului utilizat în documente la normele ortografice în vigoare. Am înlocuit apostroful cu cratima și am actualizat formele unor cuvinte (*somații* în loc de *somațiuni*, *prescripții* în loc de *prescripțiuni*, *încartiruit* în loc de *înquartirat* ș.a.).

Pentru a conferi un caracter unitar și pentru o mai bună înțelegere a conținutului documentelor, am folosit denumirile oficiale din epocă ale unităților militare, redând numerotarea acestora exclusiv cu cifre arabe, conform normelor în vigoare, deși în textele originale acestea (de exemplu, batalioanele) sunt notate atât cu cifre arabe, cât și cu cifre romane.

Acolo unde textul era confuz, am introdus „*sic*”, iar între paranteze drepte am completat cu unele cuvinte care dau cursivitate textului. Cu semnul „[...]” am marcat textul nereprodus sau anumite cuvinte care lipsesc din documentul selectat. Notele de subsol ne aparțin în exclusivitate.

În ceea ce privește numele de localități, există probabilitatea ca, din cauza diferitelor tipuri de scris, unele să fie reproduse mai puțin corect, fapt pentru care ne cerem scuze anticipat cititorilor.

În final, dorim să adresăm mulțumirile noastre pentru sprijinul acordat în realizarea acestui volum colegilor de la Centrul de Studiere și Păstrare a Arhivelor Militare Istorice din Pitești, în special doamnelor Lenuța Nicolescu și Doina Toderiță și domnului Nicolae Burlacu.

LISTA DOCUMENTELOR

Secțiunea I. DOCUMENTE OFICIALE

1. *1 ianuarie 1907.* Ordin de zi către armată al regelui Carol I cu ocazia Anului Nou;

2. *13 martie 1907.* Ordin circular al Ministerului de Război către corpurile de armată privind măsurile care trebuie luate pentru reprimarea răscoalelor țărănești;

3. *14 martie 1907.* Ordin al ministrului de Război privind folosirea armelor de foc și a artileriei pentru reprimarea răsculaților;

4. *16 martie 1907.* Raport al comandantului Corpului 3 Armată privind disensiunile apărute între comandantul Regimentului Siret nr. 11 și prefectul județului Covurlui cu privire la măsurile luate împotriva țăranilor răsculați;

5. *18 martie 1907.* Adresă a ministrului de Război către ministrul de Interne referitoare la neînțelegerile dintre autoritățile militare și civile din județul Covurlui;

6. *27 martie 1907.* Ordin circular al Ministerului de Război privind structura organizatorică a diviziilor de infanterie după efectuarea desconcentrărilor;

7. *29 martie 1907.* Ordin de zi al regelui Carol I prin care mulțumește armatei pentru contribuția la potolirea răscoalelor;

8. *6 aprilie 1907.* Raport al Diviziei 4 Infanterie privind recompensarea de către „Societatea Agrară” a soldaților participanți la reprimarea răscoalei în județul Ilfov;

9. *11 aprilie 1907.* Adresă a Ministerului de Război prin care se aprobă ca moșierul A. G. Saryani să acorde recompense bănești unor soldați și gradați din Regimentul VII „Rahova” nr. 25, care au apărat proprietatea acestuia în timpul răscoalei;

10. *24 aprilie 1907.* Raport al primarului comunei Cornurile, județul Prahova, referitor la recompensarea unor soldați și rezerviști din localitate, de către moșierul Alexandru G. Cantacuzino, pentru participarea la reprimarea răscoalei.

Secțiunea a II-a. EXTRASE DIN REGISTRELE ISTORICE

MOLDOVA

1. Extras din registrul istoric al Corpului 4 Armată privind acțiunile de luptă împotriva țăranilor răsculați de pe teritoriul alocat corpului de armată (*25 februarie–20 aprilie 1907*);

2. Extras din registrul istoric al Regimentului Siret nr. 11 referitor la operațiunile întreprinse în județele Covurlui, Brăila și Teleorman (*9 martie–11 mai 1907*);

3. Extras din registrul istoric al Regimentului „Cantemir” nr. 12 cu privire la operațiile desfășurate în sudul Moldovei și Oltenia (*4 martie–20 aprilie 1907*);

4. Extras din registrul istoric al Regimentului „Ștefan cel Mare” nr. 13 referitor la acțiunile de luptă întreprinse în județele Iași, Vlașca, Dâmbovița și Olt și marșul efectuat prin București (*7 februarie–11 mai 1907*);

5. Extras din registrul istoric al Regimentului Suceava nr. 16 privind ciocnirile trupei cu grupuri de țărani răsculați, evenimentele din gara Pașcani, acțiunile de pacificare și menținere a ordinii (*26 februarie–31 martie 1907*);

6. Extrase din registrele istorice ale Regimentului 3 Roșiori privind acțiunile de pacificare din județele Iași și Vaslui (*26 februarie–15 mai 1907*);

7. Extras din registrul istoric al Regimentului 8 Călărași referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei țărănești în județele Iași și Botoșani (*27 februarie–1 aprilie 1907*).

MUNTENIA

1. Extras din registrul istoric al Corpului 1 Armată cu privire la acțiunile de menținere a ordinii publice de pe teritoriul alocat corpului de armată (*9 martie–16 iulie 1907*);

2. Extras din registrul istoric al Regimentului Vâlcea nr. 2 privind distribuirea batalioanelor din compunerea acestuia pe zone de supraveghere și arestarea instigatorilor (*14 martie–31 mai 1907*);

3. Extras din registrul istoric al Regimentului Vlașca nr. 5 relativ la circumstanțele în care a fost omorât locotenentul Ion Nițescu de către țărani răsculați (*8 martie–31 martie 1907*);

4. Extras din registrul istoric al Regimentului Gorj nr. 18 referitor la acțiunile represive efectuate în Oltenia (arestări și execuții ale instigatorilor), asigurarea ordinii în București și împrejurimi (*11 martie–19 aprilie 1907*);

5. Extras din registrul istoric al Regimentului IV Ilfov nr. 21 privind operațiile efectuate în Muntenia (*6 martie–5 aprilie 1907*);

6. Extras din registrul istoric al Regimentului „Rovine” nr. 26 referitor la operațiunile efectuate în județele Dolj și Buzău (*12 martie–25 martie 1907*);

7. Extras din registrul istoric al Regimentului „Radu Negru” nr. 28 privind acțiunile de represalii (arestări și execuții) și menținere a ordinii efectuate în județele Dolj, Argeș și Vlașca (*10 martie–15 aprilie 1907*);

8. Extras din registrul istoric al Regimentului „Mircea” nr. 32 relativ la operațiunile efectuate în județul Prahova (7 martie–1 aprilie 1907);

9. Extras din registrul istoric al Batalionului 7 Vânători referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei în Ploiești și în județele Râmnicu Sărat, Putna și Tecuci (10 martie–31 martie 1907);

10. Extras din registrul istoric al Regimentului 2 Roșiori privind acțiunile de menținere a ordinii în București și județele Ilfov și Vlașca (4 martie–28 iunie 1907);

11. Extrase din registrele istorice ale Regimentului 1 Artilerie „Regele Carol I” cu privire la bombardamentele asupra unor sate din Oltenia, arestarea și executarea unor instigatori (11 martie–13 aprilie 1907);

12. Extras din jurnalul de operații al Regimentului 3 Artilerie referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei în orașul și județul Brăila și în județele Ialomița și Covurlui (11 martie–25 martie 1907);

13. Extras din jurnalul de operații al Regimentului 6 Artilerie privind acțiunile de potolire a răscoalei în județul Argeș (11 martie–25 martie 1907).

DOBROGEA

1. Extras din registrul istoric al Regimentului Tulcea nr. 33 privind acțiunile de menținere a ordinii în orașul Tulcea și județele Tulcea și Covurlui (14 martie–31 martie 1907);

2. Extras din registrul istoric al Regimentului Constanța nr. 34 referitor la operațiile de represalii și de menținere a ordinii în județele Constanța, Olt și Romanați (14 martie–7 mai 1907).

Secțiunea a III-a. PRESA MILITARĂ

Colonel Alexandru Socec, *Răscoala țărănească și Armata*, în „Revista Armatei”, anul XXV, nr. 6/iunie 1907, p. 414-430.

DOCUMENTE

Secțiunea I

DOCUMENTE OFICIALE

1.

1 ianuarie 1907. Ordin de zi către armată al regelui Carol I cu ocazia Anului Nou

ANUL 1907
Înalt Ordin de Zi

Ostași,

Un an măreț se încheie cu întreita aniversare pe care am sărbătorit-o împreună.

Cu vie bucurie pot privi pe acest lung șir de ani de muncă și de lupte, în care am împărtășit cu voi momente grele și vremuri glorioase. Armata este acum oțelită, iar instrucția sa este întemeiată în mod statornic.

Sunt convins că la ora primejdiei țara se va putea sprijini cu încredere pe vitejia voastră. Nu uitați că ea vă încredințează onoarea ei. Urmați a munci mereu, fără preget, pentru a păstra neatins ceea ce am câștigat cu atâta râvnă. Cu mândrie și cu toată căldura inimii mele vă urez un an spornic.

Dat în București la 1 ianuarie 1907,
CAROL

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 556, f. 37

2.

13 martie 1907. Ordin circular al Ministerului de Război către corpurile de armată privind măsurile care trebuie luate pentru reprimarea răscoalelor țărănești

Nr. 6, 13.03.1907, 11.20 p.m.

TELEGRAMĂ
ORDIN CIRCULAR
*Ministerul de Război**
către
Corpurile de Armată

Pentru potolirea răscoalelor, cu onoare vă rog să binevoiți a face să se aibă în vedere următoarele:

- 1) Teritoriul țării este împărțit în zone corespunzătoare regiunilor diviziilor.
- 2) Domnii generali, comandanți de divizii, vor avea sub comandă toate trupele, ce se vor găsi în zona respectivă.
- 3) Aceste trupe vor fi întrebuințate, după situație, pe districte, în detașamente de o singură, două sau trei arme.

Fiecare comandant de detașament va distribui la rândul său, în părțile răzvrătite sau numai suspecte, detașamente mai mici, fixe sau coloane mobile.

- 4) Detașamentele fixe vor consta din infanterie și fracțiuni de cavalerie.
- 5) Fiecare detașament va avea de supravegheat un anumit grup de comune; grosul [trupelor] va ocupa una din ele, iar în celelalte se vor trimite numai posturi, care să se ție în legătură cu grosul, fie prin fir telefonic, fie prin patrulare.

Îndată ce se semnalează o adunare de țărani, comandantul merge cu o parte, sau chiar cu toată trupa sa, și somează pe locuitori să se împrăștie.

Coloanele mobile vor consta din o secție de artilerie, escortată de cavalerie. Ele vor fi întrebuințate în contra bandelor de țărani, care umblă din localitate în localitate în scopul de a devasta și jefui.

- 6) Când este cu trupa un agent administrativ sau judiciar, acesta va face somațiile; în caz contrar, le va face comandantul trupei.

* Cuvintele scrise cu caractere italice în Secțiunea I, Documente oficiale, erau transmise cifrat.

7) Comandantul va începe somațiile la distanțe de cel puțin una sută pași; ele vor fi energice și la scurte intervale, trecute [*sic!*]. După a treia somație se va comanda „la ochi” și „foc”. Dacă după prima salvă țărani nu se retrag, va urma o a doua și tot asemenea o a treia.

Oamenii vor ochi la picioare, pentru a evita ca gloanțele, trecând peste răsculați, să lovească în nevinovați.

8) În contra bandelor, se va trage la distanță mare, dacă nu se supun la somația de a se opri, sau dacă [se] opun rezistenței la avizare.

În caz când sunt prea răzvrătite, se va trage chiar fără somație.

9) Se va recomanda în modul cel mai de aproape, comandanților de unități sau detașamente, [o] riguroasă respectare a prescripțiilor de sub numărul 6 și 7, fiind răspunzător orice ofițer care va lăsa pe răsculați să se apropie de trupa sa, care va parlamenta cu oameni care au o atitudine ostilă și care nu va comanda imediat, după a treia somație, „foc”.

10) Repartiția trupelor, atât pe districte, cât și în mici detașamente sau coloane se va face de către comandanții respectivi, ținând seamă de indicațiile autorităților administrative; acestea arată care puncte sunt răzvrătite, gradul de răzvrătire, iar comandanții militari hotărăsc măsurile de luat pe a lor răspundere.

11) În fiecare zi, domnii comandanți de divizii vor înainta ministerului, pe cale ierarhică, un rezumat asupra evenimentelor petrecute.

12) Protecția liniilor telegrafice, telefonice și căilor ferate se va asigura prin patrulare, iar paza gărilor prin detașamente de gardă, când se vor cere de șefii de gări.

MINISTRU DE RĂZBOI,
General Averescu

Mihail Roller, *Documente despre 1907*, vol. 1, Editura de Stat, 1948, p. 796-797

3.

14 martie 1907. Ordin al ministrului de război privind folosirea armelor de foc și a artileriei pentru reprimarea răsculațiilor

*Nig. expediat la destinație
copie dlui Sturdza,*

*Averescu,
Ministerul de Război*

TELEGRAMĂ

Prezentată la Ministerul de Război, nr. 158 [...]

*Corpului Armată Craiova,
Galați,
Iași*

Pentru a se pune capăt mișcării țărănești, care se lățește cu repeziciune în toată țara, luând un caracter din cele mai îngrijitoare, cu onoare vă rog, d-le general, în modul cel mai stăruitor, a face să se aplice întocmai dispozițiile următoare: ordinele ce [se] primesc se vor executa imediat întocmai, se va raporta telegrafic și imediat executarea sau greutățile ce se întâmplă. Măsurile ordonate se execută fără cea mai mică întârziere și cu toată energia impusă de gravitatea situației. Prin posturi, la telefoanele primăriilor sau unde sunt, prin patrulă de cavalerie se va ține din ochi populația și la cel mai mic simptom de mișcare se vor lua măsuri energice. Contra grupărilor cu caracter pașnic se vor face somații, contra celor cu caracter de vădită răzvrătire se vor uza armele cu hotărâre și maximum de efect. În contra bandelor devastatoare se vor întrebuița, mai cu seamă, coloane mobile de artilerie, escortate de cavalerie. Coloanele vor fi puse pe urmele bandelor pentru a le putea cu puterea focului [*sic!*]. Cea mai mare disciplină se va observa la trupe, care afară din cazarmă vor fi ținute numai în cantonamente de alarmă, interzicându-li-se orice comunicație cu populația.

Ofițerilor le este oprit a parlamenta. Ei vor face numai somații legale când nu este un agent civil prezent. Somațiile vor fi făcute energice, la scurte intervale, și va urma imediat salva. Infanteria va ochi la picioare, ofițerii vor sta pe flanc și vor controla. Cea mai mare abatere va fi semnalată și vinovații imediat arestați și trimiși la cazarmă. Toți ofițerii vor trebui să aibă o atitudine liniștită și energică, pentru a insufla încrederea populației, care începe a fi

cuprinsă de panică, exagerând prin aceasta pe deoparte pericolul, iar de alta dând mai mult curaj răzvrătiților. Comandanții de subzonă, cerând concursul prefectilor, vor face să se aducă la cunoștința populației, chiar și în locurile răzvrătite, că trupa are ordin să tragă atât cu armele, cât și cu tunurile. Răscoala nemaiputând fi potolită decât cu armele, fiecare ofițer să fie pătruns de răspunderea ce avem, căci pe lângă celelalte grave consecințe și prestigiul armatei este în joc.

MINISTRU DE RĂZBOI,
General Averescu

Mihail Roller, *Documente despre 1907*, vol. 1, Editura de Stat, 1948, p. 803-804

4.

16 martie 1907. Raport al comandantului Corpului 3 Armată privind disensiunile apărute între comandantul Regimentului Siret nr. 11 și prefectul județului Covurlui* cu privire la măsurile luate împotriva țăranilor răsculați

REGATUL ROMÂNIEI
Corpul 3 Armată
Serviciul Statului Major
Confidențial personal

MINISTERUL DE RĂZBOI
Secretariatul General
Intrat nr. 1 522, 17.03.1907

Nr. 1 742
Anul 1907, luna martie, ziua 16
Corpul 3 Armată
către
Ministerul de Război

Conform Ordinului dvs. nr. 6, am ordonat comandanților de divizii a numi pe comandanții militari ai județelor. În județul Covurlui, a fost numit colonelul Deșliu, comandantul Regimentului Siret nr. 11.

Imediat după primirea ordinului, colonelul Deșliu a plecat la prefectură și a cerut o cameră, unde se află instalat telefonul cu care să poată comunica și or-

* Fostă unitate administrativă în Regatul României care cuprindea partea de est a actualului județ Galați și care avea reședința la Galați.

dona trupelor din județ mijloacele cele mai energice pentru reprimarea răscoarelor.

Prefectul nefiind în localitate, ci dus în județ, însoțit de 100 oameni și 2 ofițeri, colonelul Deșliu a comunicat direct ofițerilor și primarilor alăturatul Ordin nr. 1, precum *numai primarilor* alăturatul Ordin amenințător nr. 2 [*sic!*].

La sosire, dl prefect al județului mi-a spus, protestând, că colonelul nu trebuia să dea aceste ordine fără să fie și dânsul întrebat, că nu trebuie întrebuințate mijloace așa de energice, că rău s-a făcut de a se aresta capii răsculaților, fapt care va ocaziona noi dezordini, și că în locurile unde sătenii vor fi făcut devastări să fie *lăsați în pace* dacă la sosirea trupelor se găsesc pe la casele lor și *la urmă se va vedea* asupra măsurilor ce se vor lua contra capilor răsculaților.

Am rugat pe dl prefect să renunțe la susceptibilitate, că noi lucrăm, cu toată energia posibilă, pentru obținerea liniștii în interesul general al binelui țării și am ordonat colonelului Deșliu să se ducă imediat și să se înțeleagă cu dl prefect, *lucru ce s-a și executat*.

Adaug că Ordinul amenințător nr. 2 mai cu seamă a avut un efect foarte salutar. Numai cu modul acesta putem asigura liniștea și după plecarea trupelor din satele răzvrătite.

Comandantul Corpului 3 Armată,
General de Divizie-Adjutant Warthiade

*

Nr. 1

Peste ordinul ce veți da șefilor de detașamente privitor la reprimarea răscoarei, veți comunica următorul ordin primarilor din comunele rurale:

Vă fac răspunzător de orice tulburare și stricăciune s-ar face în comunele dvs. Veți comunica sătenilor că s-au dat ordine severe trupelor a trage fără milă în grupe de răsculați, care nu se vor risipi la cea dintâi somație din fața trupelor.

În cătunele, unde se vor face devastări, răsculații vor fi urmăriți și uciși prin focuri, fără milă, dacă nu vor preda dinainte sau în urmă pe capii răscoarei.

Comandantul Militar al județului Covurlui,
Colonel Ion C. Deșliu

*

Nr. 2 (amenințător)
care nu s-a ordonat și trupelor

Dlor Primari [ai] Comunelor Rurale,

A se face cunoscut sătenilor că la sosirea armatei în sat, toți locuitorii trebuie să fie la casele lor. Acei care nu vor fi și pentru care nu vor putea justifica absența lor, rămânând bine înțeles ca instiganți, devastatori, li se vor *pune foc caselor lor*.

În satele unde nu s-au făcut și se vor face devastări, primarii vor preda pe instigatori, dacă sunt fugiți se vor pune foc avutului și caselor lor. *Primarilor care nu vor denunța pe instigatori li se vor pune foc avutului lor.*

Comandantul militar al trupelor din județul Covurlui,
Colonel Ion C. Deșliu

Mihail Roller, *Documente despre 1907*, vol. 1, Editura de Stat, 1948, p. 820-821

5.

18 martie 1907. Adresă a ministrului de război către ministrul de interne referitoare la neînțelegerile dintre autoritățile militare și civile din județul Covurlui

REGATUL ROMÂNIEI
Ministerul de Război
Secretariatul General

București
Confidențial
18 martie 1907

Anexe

*La răspuns a se cita numerele,
precum și serviciul sau direcția respectivă
din minister.*

Nr. 1 767

Domnule Ministru,

Cu onoare se înaintează, aici alăturat, raportul comandantului Corpului 3 Armată, privitor la neînțelegerea ce a avut loc între prefectul de Covurlui și comandantul trupelor de pază din Galați.

Fără a intra în fondul chestiunii, cred că, pentru un moment, toate silințele trebuie îndreptate asupra scopului suprem ce urmărim în potolirea răzcoalelor.

Chiar dacă s-ar întâmpla ca, pe alocuri, mijloacele întrebuințate să fie *prea energice, nu cred, domnule ministru, că este momentul a le cerceta.*

Responsabilitățile se vor stabili când lucrurile vor intra în liniște, ceea ce nu se poate obține decât cu sfortări comune și în deplin acord.

Primiți, vă rog, domnule ministru, asigurarea osebitei mele considerații.

MINISTRU DE RĂZBOI,
General Averescu

SECRETARUL GENERAL
Colonel [indescifrabil]

Domniei Sale,
Domnului ministru de interne

Mihail Roller, *Documente despre 1907*, vol. 1, Editura de Stat, 1948, p. 821-822

6.

27 martie 1907. Ordin circular al Ministerului de Război privind structura organizatorică a diviziilor de infanterie după efectuarea desconcentrărilor

MINISTERUL DE RĂZBOI

București, 27 martie 1907

Nr. 269
ORDIN CIRCULAR

O parte din oamenii chemați de la vetrele lor pentru completarea efectivelor, urmând a fi desconcentrați, se introduc următoarele modificări în formațiunea unităților și repartiția lor pe zone de divizii.

I. REDUCEREA EFECTIVELOR

Infanteria

Regimentele de infanterie vor menține sub arme numai cele 2 batalioane permanente cu un efectiv de 100 [de] oameni de companie prezenți în

front, efectiv care se va completa cu oamenii permanenți aflați în front, adică deducând toate răspândirile și cu oamenii din trupa cu schimbul, contingentele 1908 și 1905.

Regimentele 5, 20, 9, 32, 33 și 34 vor menține sub arme batalioanele al 3-lea așa cum se găsesc, având efectivul de 100 de oameni de companie format din contingentele 1908 și 1905, trupa cu schimbul.

Batalioanele de vânători vor opri pentru completarea efectivului de 100 de oameni prezenți în front concentrații din contingentele cele mai noi.

În tabloul alăturat se arată localitățile unde se găsesc în prezent diferite batalioane.

Cavaleria

Regimentele de cavalerie permanentă vor rămâne cu efectivul bugetar.

Regimentele de călărași vor desconcentra trupa cu schimbul, iar din oamenii permanenți vor forma câte 2 escadroane.

Regimentele vor trimite la reședință ofițerii și cadrele necesare pentru instrucția recruților.

Artileria, Geniu, Marina și Serviciile

Regimentele de artilerie de câmp, de cetate, de geniu, marina și toate serviciile vor rămâne cu efectivele bugetare, desconcentrând prisosul.

II. DISLOCAREA

Diferite unități astfel formate vor fi distribuite pe teritoriu de către domni comandanți de divizie în baza următoarei repartitii:

CORPUL 1 ARMATĂ

Divizia 1

Regimentul Mehedinți nr. 17;

Regimentul Gorj nr. 18;

Regimentul „Dragoș” nr. 29;

Regimentul „Cantemir” nr. 12;

Batalionul 5 Vânători;

Regimentul 5 Roșiori;

Regimentul 1 Călărași;
Regimentul 5 Artilerie;
1/2 din Regimentul 1 Artilerie.

Divizia a 2-a

Regimentul Vâlcea nr. 2;
Regimentul „Rovine” nr. 26;
Regimentul Constanța nr. 34;
Regimentul Vlașca nr. 5;
Batalionul 1 Vânători;
Regimentul 8 Călărași;
Regimentul 2 Călărași;
Regimentul 9 Artilerie;
1/2 din Regimentul 1 Artilerie.

CORPUL 2 ARMATĂ

Divizia a 3-a

Regimentul Muscel nr. 30;
Regimentul „Radu Negru” nr. 28;
Regimentul Siret nr. 11;
Regimentul „Ștefan cel Mare” nr. 13;
Batalionul 4 Vânători;
Regimentul 10 Călărași;
Regimentul 4 Călărași;
Regimentul 6 Artilerie;
1/2 din Regimentul 2 Artilerie.

Divizia a 4-a

Regimentul IV* Ilfov nr. 21;
Regimentul „Mihai Viteazul” nr. 6;
Regimentul Bacău nr. 27;
Regimentul „Războieni” nr. 15;
Regimentul Olt nr. 3;
Batalionul nr. 2 Vânători;

* În 1891, regimentele de linie s-au contopit cu cele de dorobanți, noile unități păstrând în denumire numărul regimentelor de dorobanți pe lângă care s-a adăugat o denumire geografică sau istorică. Regimentele care primiseră drapelele de luptă ale vechilor regimente de linie aveau, în plus, înscrise în titulatura lor oficială, cu cifre romane, numerele acelor regimente, în acest caz numărul IV.

Regimentul 1 Geniu;
Batalionul Geniu de Cetate;
Batalionul 6 Vânători;
Regimentul 2 Roșiori;
Regimentul 3 Călărași;
Regimentul 6 Roșiori;
Divizionul de jandarmi;
Regimentul 10 Artilerie;
1/2 din Regimentul 2 Artilerie;
Divizionul de artilerie al Diviziei a 9-a.

Divizia a 9-a

Batalionul 9 Vânători;
Batalionul 7 Vânători;
Regimentul Constanța nr. 34 (al 3-lea batalion);
2 escadroane din Regimentul 9 Călărași;
Divizionul de obuziere;
Batalionul de asediu.

CORPUL 3 ARMATĂ

Divizia a 5-a

Regimentul „Mircea” nr. 32;
Regimentul Suceava nr. 16;
Regimentul V Ialomița nr. 23;
Regimentul Teleorman nr. 20;
Regimentul 5 Călărași;
Regimentul 6 Călărași;
Regimentul 7 Artilerie;
1/2 din Regimentul 3 Artilerie.

Divizia a 6-a

Regimentul R. Sărat nr. 9;
Regimentul Tecuci nr. 24;
Regimentul Buzău nr. 8;
Regimentul Vlașca nr. 5 (al 3-lea batalion);
Batalionul 3 Vânători;
Regimentul 2 Geniu;

Regimentul 1 Roșiori;
Regimentul 11 Călărași;
Regimentul 11 Artilerie;
1/2 din Regimentul 3 Artilerie.

CORPUL 4 ARMATĂ

Divizia a 7-a

Regimentul Dolj nr. 1;
Regimentul „Rahova” nr. 25;
Regimentul Argeș nr. 4;
Regimentul III Dâmbovița nr. 22;
Regimentul 3 Roșiori;
Regimentul 9 Călărași (2 escadroane);
Escadronul jandarmi călări;
Regimentul 8 Artilerie;
1/2 din Regimentul 4 Artilerie.

Divizia a 8-a

Regimentul Roman nr. 14;
Regimentul Calafat nr. 31;
Regimentul Prahova nr. 7;
Regimentul Putna nr. 10;
Regimentul 4 Roșiori;
Regimentul 7 Călărași;
Regimentul 12 Artilerie;
1/2 din Regimentul 4 Artilerie.

Trupe de rezervă la dispoziția Ministerului de Război:

La PIATRA-OLT

Batalionul 3 din Regimentul R. Sărat nr. 9;
Batalionul 3 din Regimentul „Mircea” nr. 32;
Batalionul 8 Vânători.

La BUZĂU

Regimentul Tulcea nr. 33.

La PAȘCANI

Batalionul 3 din Regimentul Teleorman nr. 20;
Batalioanele 1 și 2 din Regimentul II Romanați nr. 19.

Distribuirea pe teritoriu se va face în raport cu starea spiritelor în diferitele părți ale zonei de divizie, astfel ca, pe de o parte, să se evite reaprinderea tulburărilor, iar, pe de alta, la primul simptom, să se poată numaidecât localiza răul, prin o represiune energetică.

Distribuirea făcută de către domnii comandanți de divizii va fi supusă, în prealabil, domnilor comandanți ai corpurilor de armată, iar după terminarea ei va fi comunicată direct ministerului.

III. ORDINEA DESCONCENTRĂRII

Desconcentrarea se va face pe regimente, în ordinea hotărâtă de domnii comandanți de divizie și procedându-se de fiecare regiment după cum urmează:

1) Se vor reconstitui batalioanele permanente cu companiile lor, în caz când unele din ele au intrat în compunerea batalionului al 3-lea.

2) Se va reduce efectivul acestor batalioane la câte 400 [de] oameni prezenți în front, desconcentrându-se prisosul.

3) Se vor transporta aceste batalioane la punctele ce au de ocupat după noua dislocare a trupelor. Dacă distanța nu este mai mare de 2 etape, ea se va străbate pe jos.

4) Se va desconcentra batalionul al 3-lea cu schimbul, cadrul permanent reintrând în reședința regimentului.

5) Regimentele de călărași vor proceda ca și regimentele de infanterie.

6) Se vor desconcentra ofițerii de rezervă.

Toate celelalte măsuri prevăzute în Ordinul circular nr. 6, relative la întrebuințarea trupelor pentru menținerea ordinii, rămân în vigoare, cu deosebirea că se vor întrebuința efective mult mai mici și măsurile de protecție se vor întinde numai în părțile în care liniștea nu este decât aparentă.

De asemenea se mențin în vigoare dispozițiile Ordinului nr. 238 relative la instrucția trupei.

MINISTRU DE RĂZBOI,
General Averescu

ȘEFUL STATULUI MAJOR GENERAL,
General Tătărescu

Pentru conformitate,
Căpitan Scărișoreanu

7.

29 martie 1907. Ordin de zi al regelui Carol I prin care mulțumește armatei pentru contribuția la potolirea răscoalelor

Ostași,

Evenimente grave s-au dezlănțuit asupra noastră zguduindu-se instituțiile Statului până în temeliiile sale și punând în primejdie munca a jumătate de veac.

În acele grele împrejurări armata a fost chemată să restabilească liniștea tulburată. Fără șovăire, ea și-a îndeplinit datoria și, în toate unghiurile țării, ostașii au răspuns grabnic la apel. În 5 zile oștirea a ajuns la numărul de 140 000 [de] oameni.

Mobilizarea repede și dislocarea trupelor cu ordine și fără întârziere sunt o puternică cheazășie că armata va fi întotdeauna în stare a face față oricărei primejdii ce ar amenința Statul.

Țara datorează oștirii și atitudinii ei hotărâte, că o mare nenorocire a fost înlăturată și ordinea în scurtă vreme restabilită.

Ați avut o datorie dureroasă de împlinit; dar unde este omor, foc și jaf, trebuiesc ocrotite cu orice preț averea cetățenilor și buna rânduială. Vă mulțumesc cu inima caldă și privesc cu dragoste și nemărginită încredere spre scumpa Mea armată care s-a arătat la înălțimea chemării sale oricând o primejdie a amenințat ființa scumpei Noastre țări.

Dat în București la 29 martie 1907,
CAROL

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistică, fond 1 054, dosar nr. 2, f. 49

8.

6 aprilie 1907. Raport al Diviziei 4 Infanterie privind recompensarea de către „Societatea Agrară” a soldaților participanți la reprimarea răscoalei în județul Ilfov

Corpul 2 Armată

INTRARE

Nr. 927, 09.04.1907

Nr. 193

Anul 1907, luna aprilie, ziua 6

Divizia a 4-a

către

Corpul 2 Armată

La ordinul de față al Ministerului de Război, nr. 23 092, am onoarea a raporta că la comandamentul acestei divizii s-a primit, din partea „Societății Agrare”, tutun pentru a fi distribuit trupelor ce au operat în județul Ilfov pentru potolirea răscoalelor țărănești.

S-a distribuit corpurilor de trupă notate pe contrapagină*.

Regimentul 10 Artilerie, cu raportul nr. 7, arată că [din] suma de 400 [de] lei primiți de la domnul Colibășeanu s-au distribuit câte 60 de lei la fiecare baterie. Bani s-au împărțit de comandanții de baterii în raport cu modul de purtare obișnuită a fiecăruia și cu modul cum s-au purtat la potolirea răscoalelor; iar restul de 40 de lei s-a dat oamenilor din pluton, care, în lipsa bateriilor, au suportat toate gărzile.

Se mai face cunoscut, în același timp, că comandantul diviziei a trimis o adresă de mulțumire domnilor membri ai „Societății Agrare” și a raportat despre aceasta și Corpului 2 Armată, cu nr. 19 497 din 23.03.1907.

Din Ordin

ȘEFUL STATULUI MAJOR,

Maior Christescu

Arhivele Militare Române, fond 3 037, dosar nr. 1 050, f. 221

* Lista acestora nu se publică.

9.

11 aprilie 1907. Adresă a Ministerului de Război prin care se aprobă ca moșierul A.G. Saryani să acorde recompense bănești unor soldați și gradați din Regimentul VII „Rahova” nr. 25, care au apărat proprietatea acestuia în timpul răscoalei

MINISTERUL DE RĂZBOI

11 aprilie 1907

Către
Corpul 4 Armată

La nr. 24 227.

Se aprobă ca suma de lei 300 (trei sute) oferită de domnul A.G. Saryani să se distribuie gradelor inferioare propuse de Regimentul VII „Rahova” nr. 25, ca unii ce s-au distins în apărarea proprietății domnului Saryani din Pungești.

Aceste grade inferioare sunt:

1. Caporal Sbârnu Vasile;
2. Caporal Archir Vasile;
3. Caporal Macari Constantin;
4. Soldat Terchea Simion;
5. Soldat Rotaru Nicolae;
6. Soldat Țapu Ion;
7. Soldat Afloarei Zaharia;
8. Soldat Ioniță Ion;
9. Soldat Croitoru Dumitru;
10. Soldat Alexandrescu Gheorghe.

Regimentul va fi însărcinat a exprima domnului Saryani cele mai vii mulțumiri din partea ministerului, pentru această ofrandă.

Binevoii a dispoza în consecință.

Pentru Ministru
Secretarul General,
Colonel [indescifrabil]

Director Cont[abil]
Vârtejanu

Arhivele Militare Române, fond 3 037, dosar nr. 1 050, f. 134

10.

24 aprilie 1907. Raport al primarului comunei Cornurile, județul Prahova, referitor la recompensarea unor soldați și rezerviști din localitate, de către moșierul Alexandru G. Cantacuzino, pentru participarea la reprimarea răscoalei

ROMÂNIA
Județul Prahova
Plasa Câmp[ina]
Com. Cornurile
Nr. 223

1907, aprilie 24
MINISTERUL DE RĂZBOI
Registratura Generală
4441 – 26.04.1907
INTRAREA

Domnule Ministru,

Domnul Alexandru G. Cantacuzino, proprietar din această comună, a oferit și dat soldaților concediați și rezerviști din această comună, care au fost concentrați la răscoalele țărănești, câte lei 10 (zece) de fiecare. Pentru care, această măreață faptă se aduce la cunoștința d-voastră spre a dispune cele ce credeți de cuviință.

Primiți, vă rugăm, domnule ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Primar Petre Marcu
Secretar [indescifrabil]

D-Sale
Dlui Ministru de Război, București

Arhivele Militare Române, fond 3 037, dosar nr. 1 050, f. 169

Secțiunea a II-a

EXTRASE DIN REGISTRE ISTORICE

MOLDOVA

1.

Extras din registrul istoric al Corpului 4 Armată privind acțiunile de luptă împotriva țăranilor răsculați de pe teritoriul alocat corpului de armată (25 februarie–20 aprilie 1907)

25 februarie

S-au început răscoalele țărănești în comuna Bădeni, la sud de Hârlău. Tot în această zi s-a raportat și Ministerului de Război despre aceasta.

26 februarie

Se trimite primul corp de trupă, Regimentul „Ștefan cel Mare” nr. 13, la Târgul Frumos și Hârlău, pentru reprimarea răsculaților.

27–28 februarie

Răscoalele întinzându-se foarte repede asupra județelor Botoșani și Iași, cuprinzând mai ales localitățile: Deleni, Flămânzi, Bădeni, Ceplenița, Podu Iloaiei, Hârlău, Târgul Frumos și Bivolari, ministerul ordonă să se îndrepte imediat spre punctele răsculate și Regimentele 3 Roșiori, 8 Călărași, 14 și 16 Infanterie, precum și Batalionul 4 Vânători.

28 februarie

Ministerul, cu nr. 1 564, ordonă telegrafic a se concentra concediații și rezerviștii Regimentelor 13 și 16 Infanterie.

Corpul 4 Armată, cu Ordinul nr. 25 610 din 28 februarie, ordonă colonelului Mustață, comandantul Brigăzii 4 Călărași, să se deplaseze la Târgul Frumos, pentru a lua comanda trupelor ce sunt concentrate în zona Botoșani, Hârlău, Târgul Frumos și Podu Iloaiei.

Domnul general Iarca Leonida, comandantul Corpului 4 Armată, a fost chemat la Iași pentru a lua parte în Comitetul Inspectorilor Generali conform Ordinului Ministerului de Război nr. 1 531 din 23 februarie.

2 martie

Răscoalele țărănești întinzându-se și la alte județe din nordul Moldovei, s-au trimis trupe numeroase din tot cuprinsul Corpului 4 Armată, iar ministerul ordonă telegrafic să se concentreze concediații și rezerviștii și de la Regimentele 27, 14, 15 și 25 Infanterie.

Domnul general Iarca Leonida, găsindu-se la București cu ocazia întrunirii Comitetului Inspectorilor Generali, se ordonă domnului general Tell, comandantul Diviziei 1, a se deplasa la Iași și a lua comanda trupelor pentru menținerea ordinii.

3 martie

Se constituie la Iași un comandament al trupelor pentru menținerea ordinii, sub comanda domnului general Tell Alexandru, comandantul Diviziei a 8-a. Domnia Sa împarte trupele pentru potolirea răscoalelor în sectoare, alegând ca centru de pază punctele: Dorohoi, Botoșani, Pașcani, Târgul Frumos și Iași.

4 martie

Ministerul ordonă telegrafic să se concentreze toți concediații și rezerviștii de la toate regimentele de infanterie, precum și de la batalioanele de vânători.

5 martie

Se trimite corpului de armată trupe străine* pentru potolirea răscoalelor, Regimentele 6 Roșiori, 10 Putna și Batalionul 9 Vânători.

6 martie

Idem și Regimentul Prahova nr. 7.

8 martie

S-a adus o modificare a sectoarelor, cerută de revolta țărănească care se întinsese în toată Moldova. S-au adăugat sectoarele: Bacău, cu subsectoarele Piatra și Roman, sectorul Vaslui, cu subsectorul Huși și sectorul Bârlad.

* În sensul că nu erau subordonate Corpului 4 Armată.

14 martie

Schimbându-se ministrul, domnul general Averescu, noul ministru de război, văzând că răscoalele se întind în întreaga țară, a ordonat menținerea ordinii prin comandamentele de divizie și a împărțit forțele pe întreg teritoriul.

15 martie

S-a recurs la artilerie pentru potolirea răscoalelor țărănești conform Ordinului telegrafic nr. 10 al Ministerului de Război.

Ministerul de Război, cu Ordinul telegrafic nr. 25 din 1907, a retras o bună parte din trupele destinate Corpului 4 Armată și le-a trimis pe teritoriul altor corpuri de armată, unde se simțea nevoia de trupe mai numeroase. Operațiunea de retragere s-a făcut conform Ordinului telegrafic nr. 38 al Ministerului de Război pe batalioane, înlocuindu-se cu detașamente mai mici din regimentele rămase.

16 martie

Simțindu-se nevoia încă de trupe, Ministerul de Război, cu nr. 60, a ordonat ca și companiile de administrație, precum și cele de subzistență să concure* la potolirea răscoalelor, formând detașamente care vor fi întrebuințate la ținerea gărzilor pentru menținerea ordinii în orașe pentru necesitate.

Pentru completarea cadrelor în ofițeri s-a recurs și la ofițerii din Institutul Geografic al Armatei (Ordinul Ministerului de Război nr. 57 din 16.03.1907).

Operațiunile de recrutare au fost întrerupte, ofițerii și medicii recrutori trimiși la corpurile lor. S-au concentrat și ofițerii de rezervă.

19 martie

Ministerul de Război, cu Ordinul nr. 7 278 din martie 1907, hotărăște înființarea unor ambulante, pe care le numește „detașamente militare sanitare” [și le trimite] în punctele unde au fost ciocniri mai mari, la Roman și Botoșani.

21 martie

Cu nr. 247 din 21 martie 1907, ministrul ordonă ca deținuții din cazarmă să fie puși la dispoziția autorităților administrative.

* Să contribuie.

25 martie

S-a început a se desconcentra trupele, astfel că Regimentul Bacău nr. 27 este cel dintâi corp care desconcentrează al 4-lea batalion.

Conform Ordinului ministrului nr. 260 din 25.03.1907, ofițerii din Institutul Geografic s-au înapoiat la serviciul lor.

26 martie

Toate formațiunile ce au fost organizate [cu] peste trei batalioane s-au desconcentrat, [conform] Ordinul Ministerului de Război nr. 260 din 26.03.1907.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 339, dosar nr. 143, ff. 269-270

2.

Extras din registrul istoric al Regimentului Siret nr. 11 referitor la operațiunile întreprinse în județele Covurlui, Brăila și Teleorman (9 martie–11 mai 1907)

MOBILIZAREA REGIMENTULUI PENTRU POTOLIREA RĂSCOALELOR ȚĂRĂNEȘTI

Ordinul de mobilizare nr. 16 916/1907, al Diviziei 6, pentru mobilizarea regimentului cu contingentele 1903 și 1904, concediați permanenți, și contingentul 1902, concediații permanenți și cu schimbul, s-a primit în după-amiaza zilei de 9 martie a.c. și, la orele 7 seara, regimentul a dat următorul ordin de mobilizare:

Regimentul Siret nr. 11 ordonă mobilizarea contingentelor 1902, 1903 și 1904 permanente, precum și a contingentului 1902 teritorial.

Toți oamenii concediați ce fac parte din aceste contingente se vor prezenta la reședința Regimentului Siret nr. 11, la Galați, cel mai târziu în seara zilei de 11 martie 1907.

De asemenea, toți oamenii activi permanenți ce se găsesc în concediu sau permisii, în afară de cei cu concediu medical, se vor prezenta până în seara zilei de 11 martie 1907 cel mai târziu, la reședința regimentului.

Cei care nu vor răspunde acestei chemări vor fi pedepsiți conform art. 224 din Codul Justiției Militare.

*Comandantul Regimentului Siret nr. 11
Colonel Ion C. Deșliu*

La acest ordin au răspuns, până în ziua de 11 martie, 96% din efectivul chemat, iar 4% s-au dat nesupuși.

Al doilea ordin de mobilizare, nr. 17 264, al Diviziei a 6-a s-a primit la 14 martie, chemându-se contingentele de permanenți concediați 1900 și 1901 și trupa cu schimbul activi contingentul 1906, la care chemare oamenii au răspuns 92% din efectiv, iar 8% dați nesupuși.

14 martie 1907

Ordin de mobilizare nr. 2

Regimentul Siret nr. 11 pe lângă contingentele deja mobilizate mai ordonă mobilizarea contingentelor 1900 și 1901 concediați, care au servit în armata permanentă, precum și contingentul 1906 teritorial.

Toți oamenii ce fac parte din aceste contingente se vor prezenta la reședința Regimentului Siret nr. 11 cel mai târziu în seara zilei de 16 martie (șaisprezece) 1907.

Cei care nu vor răspunde acestei chemări vor fi pedepsiți conform art. 224 din Codul Justiției Militare.

Comandantul Regimentului Siret nr. 11

Colonel Ion C. Deșliu

Operațiunile Regimentului Mobilizat

În zilele de 9, 10 și 11 s-au dat patrulele necesare pentru supravegherea liniștii și ordinii în garnizoana Galați și posturi la barierele orașului cu patrule pe direcțiile: Barboși, Tulucești, Pechea și șoseaua spre gura Prutului.

S-au instalat asemenea posturi în diferite puncte din oraș hotărâte de Corpul 3 Armată.

În urma unei ciocniri ce a avut loc duminică 11 martie pe strada Domnească între răzvrățiți și un detașament din Regimentul 1 Roșiori, cu toată trupa disponibilă a regimentului s-a întărit paza orașului, care trupe au fost mărite cu oamenii noi sosiți în ziua de 12 martie.

La 13 martie au avut loc următoarele dislocări de detașamente ale regimentului:

1. Un detașament compus din 3 ofițeri, 204 trupă, sub comanda locotenentului Drăghici Nicolae, este trimis cu calea ferată în direcția Foltești, în care regiune a operat până la 29 martie, când s-a retras la regiment.

2. Un detașament compus din 1 ofițer și 107 trupă, sub comanda sublocotenentului Economu Atanasie, a fost trimis cu calea ferată la Șerbești, în care regiune a operat până la 15 martie când s-a înapoiat la regiment.

3. Un detașament compus din 1 ofițer și 77 trupă, sub comanda locotenentului Ignat Eugeniu, s-a trimis cu calea ferată la comuna Șuțești, județul Brăila, în care regiune a operat până la 25 martie, după care s-a retras la regiment.

4. Tot în această zi, s-a dat ordin Companiei 12 Teritoriale Viziru să concentreze 100 [de] soldați cu schimbul, contingentul 1905 și 1906, cu care să pornească în direcția Șuțești din județul Brăila în susținerea detașamentului locotenentului Ignat Eugeniu, unde operează până la 16 martie, când se retrage la regiment.

5. Un batalion compus din 9 ofițeri și 360 trupă, sub comanda maiorului Brânduș Dimitrie, a fost trimis cu calea ferată la Turnu-Măgurele, operând în județul Teleorman până la 3 aprilie, când s-a dislocat la Târgoviște, unde a staționat până la 14 mai, când s-a retras la regiment.

6. În ziua de 14 martie s-a trimis un detașament compus din 2 ofițeri și 90 trupă, sub comanda locotenentului Marinescu Ioan, în direcția Șerbești, județul Covurlui, unde a operat până la 29 martie.

7. La 15 martie, un batalion compus din 9 ofițeri și 512 trupă sub comanda maiorului Solomon Dimitrie s-a trimis în direcția Pitești-Curtea de Argeș, unde operează până la 3 aprilie, când s-a dislocat în localitățile Găești și apoi Titu, unde a stat până la 14 mai, când s-a retras la regiment.

8. În ziua de 16 martie, detașamentul sublocotenentului Economu Atanasie este trimis pe calea ferată la Independența și de acolo pe jos la Pechea-Cudalbi, județul Covurlui, unde operează până la 30 martie, când se retrage la regiment.

9. La 17 martie, un detașament compus din 2 ofițeri și 153 trupă, sub comanda căpitanului Vasiliu Ștefan, s-a trimis în direcția Slobozia-Cireșu și de acolo la Ulmu, comună din județul Brăila, unde operează până la 26 martie, când se înapoiază la corp.

La 1 aprilie se desconcentrează toți concediații reducându-se efectivele batalioanelor la 400 [de] combatanți, completați cu contingentul 1906, trupa cu schimbul.

În locul batalioanelor dislocate ale regimentului s-au trimis în garnizoană mai întâi un batalion din Regimentul Vlașca nr. 5 și apoi acesta a fost înlocuit cu două batalioane din Regimentul Teleorman nr. 20, care au fost încazarmate în localurile regimentului.

Pe tot timpul cât au durat măsurile luate pentru potolirea răscoalelor s-a numit ca comandant militar al județului Covurlui colonelul Deșliu C. Ion,

comandantul Regimentului Siret nr. 11, care, în unire cu autoritățile civile, luau măsurile convenite după nevoi, raportându-se Diviziei 6, zilnic, evenimentele.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1 030, dosar nr. 1, ff. 150-152

3.

Extras din registrul istoric al Regimentului „Cantemir” nr. 12 cu privire la operațiile desfășurate în sudul Moldovei și în Oltenia (4 martie–20 aprilie 1907)

În ziua de 4 martie, regimentul a primit ordin a pleca de urgență cu tren special la Iași, pentru a concura acolo și în alte părți la restabilirea și menținerea ordinii tulburată atunci prin răscoala populației rurale, dar care ordin de deplasare s-a revocat în noaptea aceleiași zile, în momentul când corpul se găsea gata pentru îmbarcare, rămânând pe loc cu însărcinarea de a păzi și menține buna ordine în orașul Bârlad și în raionul județului Tutova*.

La 5 martie, pe la ora 12 din zi, regimentul a primit ordin telegrafic de a se mobiliza pentru a chema sub arme toți concediații și rezerviștii săi, care ordin în aceeași zi s-a comunicat comunelor telefonic, la care chemare au răspuns oamenii în curs de 5 zile (până la 10 martie inclusiv) cu care efectivul regimentului s-a ridicat la 3 800 [de] oameni.

În noaptea de 6 martie, cu un tren special, după ordine primite, s-a trimis la Vaslui al 2-lea batalion, cu 450 oameni trupă, spre a întări forțele de acolo și a menține buna ordine.

În dimineața zilei de 7 martie, s-a trimis un detașament de 120 [de] oameni cu căpitanul Fotino Petre și locotenent Vasiliu Alexandru, la Ivești, județul Tecuci, după cererea administrației județului Tutova, de unde acest detașament s-a reîntors în data de 8 martie.

În noaptea de 7 martie, după ordine primite, s-a mai trimis la Vaslui, pentru ranforțarea** Batalionului al 2-lea încă 600 [de] oameni, din care 375 luați din primul batalion, sub comanda locotenentului Mironescu Miltiade, luat din Batalionul 1.

[...]

* Unitate administrativă în Regatul României, cu reședința la Bârlad, granițele sale de astăzi cuprinzând o parte din județele Vaslui și Galați.

** Întărirea.

În ziua de 10 martie, s-a trimis la Costești, județul Tutova, un detașament de 90 [de] oameni sub comanda locotenentului Andoniu Ioan, după cererea administrației, care s-a reîntors a doua zi.

În ziua de 10 martie, s-a trimis Compania a 10-a, având 250 [de] oameni, la care s-au atașat și oamenii permanenți din Compania 1 sub comanda căpitanului Lolescu Petru, la Codăești, județul Vaslui, după ordinele primite.

La 10 martie, s-a trimis un detașament de 80 [de] oameni la Ghidigeni, iar în ziua de 11 martie s-au mai trimis acolo încă [...] * oameni, sub comanda locotenentului Andoniu Ioan.

În ziua de 13 martie, s-a trimis din nou la comuna Costești un detașament din 200 [de] oameni sub comanda căpitanului Pascu Ioan, având subaltern pe sublocotenentul Hermeziu Gheorghe.

În ziua de 10 martie, s-a trimis un detașament de 70 de oameni la Tg. Murgeni, iar la Puești un alt detașament de 70 de oameni.

În ziua de 13 martie, s-a trimis cu calea ferată până la Bacău, apoi pe jos la Tg. Plopana, un detașament de 140 [de] oameni sub comanda căpitanului Fotino Petre.

În dimineața zilei de 14 martie, s-a trimis la Murgeni și Epureni un detașament de 80 [de] oameni sub comanda locotenentului Vasiliu Alexandru, comandantul Companiei a 2-a.

Restul regimentului cuprinzând un efectiv aproximativ de 1 800 [de] oameni cu 3 ofițeri superiori și 7 inferiori, și anume ** [...]

Toți aceștia cu efectivul arătat mai sus au concurat la paza și menținerea bunei ordini a orașului Bârlad, lucrând la completarea mobilizării.

În ziua de 15 martie, regimentul a primit ordin ca întreg efectivul său de 3 batalioane să plece spre Craiova. Pentru executarea acestui ordin s-au rechemat, telefonic și telegrafic, toate detașamentele arătate mai sus, cât și Batalionul al 2-lea de la Vaslui.

În ziua de 16 martie, ora 12 din zi, Batalionul al 3-lea, mai puțin Compania a 10-a, cu 2 ofițeri superiori, 5 ofițeri inferiori și 850 [de] oameni trupă, au plecat cu un tren spre Craiova, iar la ora 2.00 p.m., cu un al 2-lea tren, a plecat și primul batalion, mai puțin a 3-a companie de la Plopana, cu un ofițer superior, 6 ofițeri inferiori și 1 200 trupă.

În seara zilei de 17 martie, Batalionul al 3-lea sosind în gara Balș s-a oprit acolo din ordinul comandantului Diviziei a 2-a, iar Batalionul 1, ajungând

* Lipsă în text.

** Urmează un tabel care nu se publică.

în Craiova în aceeași noapte de 17 spre 18 martie, s-a oprit acolo, unde, în dimineața zilei de 18 martie, a sosit și Compania a 3-a, de unde acest batalion s-a trimis în 5 detașamente în diferite sectoare ordonate de comandantul Diviziei a 2-a sub a cărui ordin a intrat regimentul, și anume:

Compania 1, având 260 [de] oameni sub comanda căpitanului Miclescu Lascăr ajutat de sublocotenentul Hermeziu Gheorghe, a fost trimisă la Băilești și pusă sub ordinele maiorului Sănătescu, comandantul Batalionului 5 Vânători.

Compania a 2-a, având 290 [de] oameni sub comanda locotenentului Vasiliu Alexandru, s-a dus pe direcția Craiova–Caracal prin satele: Cârcea, Ghindei, Coșoveni, Leu, sub ordinele maiorului Antonescu, din Regimentul „Rovine” nr. 26.

Compania a 3-a, având 306 oameni sub comanda căpitanului Fotino Petre, s-a trimis în lungul văii Amaradia, către Căpreni, fiind sub ordinele directe ale Diviziei a 2-a.

Compania a 4-a, având un număr de 306 oameni sub comanda căpitanului Niță Niculae, s-a trimis pe direcția Craiova–Balta Verde, Podari, Gloduri, punându-se sub ordinele maiorului Antonescu.

În fine, un detașament de 100 [de] oameni, rămășițe din Batalionul al 2-lea sub comanda locotenentului Gheorghiu Vasile, s-a trimis către comunele Vulpeni și Murgăși, județul Romanați*.

Batalionul al 3-lea, dispus în detașamente, a fost trimis în diferite direcții din nordul județului Romanați.

Batalionul al 2-lea și Compania a 10-a, din Batalionul al 3-lea, au continuat a rămâne la Vaslui și în raionul aceluia județ.

În ziua de 21 martie, maiorul Teodorescu Vasile a fost însărcinat a înlocui în comanda zonei (cuprinzând tot terenul din județul Dolj, parte din Romanați de la sudul Craiovei) pe maiorul Antonescu din Regimentul „Rovine” nr. 26, care se îmbolnăvise.

În ziua de 24 martie, Batalionul 1 s-a reconstituit la Craiova, iar Batalionul 3 la Balș.

Tot în 24 martie, Batalionul 1 a fost sporit cu 3 ofițeri [de] rezervă, și anume: sublocotenentii Drăgănescu Gheorghe, Teodoru Cristache și Vortman Constantin, iar Batalionul 3 tot cu 3 ofițeri [de] rezervă, și anume: locotenent Alexandrescu Vasile, medic căpitan Livescu Nicolae și medic locotenent Donot August.

* Județul Romanați a fost o unitate administrativă din Regatul României cu reședința în orașul Caracal.

La 25 martie, Batalionul 1 a plecat pe Valea Amaradiei, regiune ce i s-a afectat acestui batalion, pentru a menține buna ordine cu sediul în comuna Mălăiești, iar Batalionul 3 la Balș, având ca sector de supravegheat regiunea de nord a județului Romanați.

În 28 martie s-au trimis la Bârlad pentru a fi descongestionați rezerviștii contingentului 1898, care pe 1 aprilie treceau în miliții.

În ziua de 30 martie s-a trimis la Bârlad pentru a fi descongestionați toți concediații și rezerviștii, cât și toți ofițerii de rezervă.

La 31 martie, Batalionul 1 cuprinzând numai 320 [de] oameni activi permanenți, cu 4 ofițeri, s-a transportat pe jos și pe calea ferată de la Mălăiești la Băilești, de unde au avut a supraveghea sectorul nou afectat, situat la sud de calea ferată Craiova–Calafat, ceva mai spre est de Călmățui și între Dunăre [*sic!*] și unde a mai rămas până la 1 mai, fiind ranforsat cu oameni [din] trupa cu schimbul din 1906, până la completarea efectivului de 400 de oameni, în care efectiv au intrat și permanenții veniți din detașare de la Pângărați, cu căpitanul Vasiliu Ioan, la 6 aprilie.

Batalionul 2, la 2 aprilie, a venit de la Vaslui la Segarcea, județul Dolj, dându-i-se un sector de supravegheat, zona de la est de Călmățui până la Dunăre, județul Romanați, având efectivul de 400 [de] oameni și unde a rămas până la 20 aprilie, când a fost retras în Craiova.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 753, ff. 100-102

4.

Extras din registrul istoric al Regimentului „Ștefan cel Mare” nr. 13 referitor la acțiunile de luptă întreprinse în județele Iași, Vlașca, Dâmbovița și Olt și marșul efectuat prin București (7 februarie–11 mai 1907)

7 februarie

Regimentul pleacă la Târgul Frumos pentru potolirea răscoalelor. Comanda sectorului o ia colonelul Mustață din Botoșani.

1 martie

Se concentrează concediații și rezerviștii din comunele răsculate.

7 martie

Regimentul s-a dislocat astfel:

Batalionul 1 la Hârlău;

Batalionul 2 la Podu Iloaiei;

Batalionul 3 la Târgul Frumos.

De la 7 martie până în ziua de 15 martie, batalioanele au trimis unități – companii și plutoane – în satele din împrejurimile localităților, unde erau dislocate pentru a liniști populația răsculată. Prin tactul lor, ofițerii au reușit ca să liniștească pe țărani, fără a se fi iscat vreun incident violent.

Aceste unități, în fiecare seară, se reîntorceau în cantonamentul ocupat de batalioanele respective.

15 martie

Conform Ordinului telegrafic nr. 27 256 al Corpului 4 Armată, la 15 martie regimentul pleacă cu toate batalioanele spre Divizia a 3-a, regiunea Pitești. Ajungând la Ruginoasa, regimentul primește telegramă de la colonelul Mustața ca să debarce la Titu.

17 martie

Batalionul 1, ajungând la Chitila, primește ordin de la Ministerul de Război să debarce în gara Dealul Spirii. În urma ordinului Marelui Stat Major debarcă și execută un marș pe următoarele străzi ale Capitalei: Cizmăriei, Calea Rahovei, Morfeu, Calea Victoriei, Belvedere, Știrbei Vodă, Griviței, Rampa Militară, după care se îmbarcă din nou și pornește spre Pitești.

18 martie

Batalionul 1 intră și cantonează în Pitești.

Batalionul 2, în urma ordinului Brigăzii a 5-a (Costești), debarcă și se împarte astfel: Compania a 5-a la Costești, Compania a 6-a la Cerbu, Compania a 7-a la Recea, Compania a 8-a la Gligan.

Batalionul 3 cantonează în Pitești.

În urma dispoziției Brigăzii a 5-a, Regimentul „Ștefan cel Mare” nr. 13, cu Ordinul nr. 2 032, ocupă și păzește Regiunea I, numită „de Sud”, cuprinsă între o linie ce trece prin Pitești–Păduraru–râul Argeș, spre sud până în județele Dâmbovița, Vlașca* și Teleorman, iar în Vlașca până în Preajba de Sus și la apus până în județul Olt.

Comanda acestei regiuni se dă colonelului Tarnovschi, cu reședința la Slobozia–Argeș.

* Fostă unitate administrativă în Regatul României, județul Vlașca avea ca reședință orașul Giurgiu.

Regiunea se împarte în trei sectoare:

Batalionul 1 – Slobozia–Argeș, sub comanda maiorului Văitoianu;

Batalionul 2 – Costești, sub comanda maiorului Vrabie;

Batalionul 3 – Preajba de Sus, sub comanda maiorului Dimitriu G.

19 martie

Batalioanele 2 și 3 au ocupat sectoarele și cantonamentele hotărâte de Brigada a 5-a.

Batalionul 1 n-a ajuns decât până la Slobozia–Trăsnița, neputând înainta spre Slobozia–Argeș din cauza locului impracticabil (o vale plină cu apă, ce curgea ca un torent).

20 martie

Batalionul 1, ocolind văile, care erau dispuse perpendicular pe direcția de înaintare, după un drum greu și lung, ajunge la Slobozia–Argeș.

21–26 martie

Batalioanele trimit diferite unități în satele din sectoarele respective, pentru a liniști populația răsculată, atingând scopul fără niciun incident violent.

27 martie

Brigada a 5-a Infanterie, cu nr. 3 138, dă ordin ca regimentul să se disloce în modul următor:

Batalionul 1 să ocupe satele Ionești, Gherghești, Greci și Codrii Mari.

Batalionul 2 să ocupe Costești cu două companii, Stolnicii și Slobozia, cu câte o companie.

Batalionul 3 să ocupe satul Găești.

28–29 martie

Are loc noua dislocare.

În noaptea de 29 martie, orele 12.00, Brigada a 5-a, cu telegrama nr. 2 167, dă ordin regimentului, ca rezerviștii și concediații să plece la Iași, pentru a fi desconcentrați, rămânând astfel numai 2 batalioane permanente.

30 martie

Batalioanele 1 și 2 cu cadrele permanente au acum ca dislocare cea din 28 martie.

Batalionul 3, sub comanda căpitanului Fărcășeanu, pleacă la Iași cu toți concediații și rezerviștii regimentului.

1 aprilie

Găeștiul este ocupat de către Batalionul 1, Costeștiul de către Batalionul 2, iar la 4 aprilie este ocupată Curtea de Argeș, în timp ce Batalionul 2 rămâne la Costești.

18 aprilie

Conform Ordinului Brigăzii a 5-a nr. 167, comandantul Regimentului 13 Infanterie pleacă la Iași, unde este numit șef al Sectorului de Iași.

Regimentul rămâne pe loc.

Până la 10 mai, batalioanele au trimis unități prin satele din sectoarele respective pentru menținerea liniștii, în care timp nu s-a produs niciun incident, deoarece populația se liniștise și își reîncepuse activitățile ei zilnice.

10 mai

S-a primit un ordin ca Batalionul 1 și 2, din Regimentul 13 Infanterie, să se reîntoarcă la reședința regimentului de la Iași.

11 mai

Ambele batalioane sosesc la Iași.

În baza Ordinului Ministerului de Război nr. 1 504 din 1 iunie, se lasă la vatră oamenii de trupă cu schimbul.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1 034, dosar nr. 1, ff. 25-28

5.

Extras din registrul istoric al Regimentului Suceava nr. 16 privind ciocnirile trupei cu grupuri de țărani răsculați, evenimentele din gara Pașcani, acțiunile de pacificare și menținere a ordinii (26 februarie–31 martie 1907)

OPERAȚIUNILE REGIMENTULUI SUCEAVA NR. 16 PE TIMPUL RĂSCOALELOR AGRARE ÎN PRIMĂVARA ANULUI 1907

În momentul izbucnirii răscoalelor țărănești, regimentul se găsea cu un efectiv minim de: 50 ofițeri superiori, 24 ofițeri inferiori, 238 trupă (socotit și plutonul R), 299 recruți permanenți.

Majoritatea trupei permanente se găsea în concediu pentru economii bugetare: conform Ordinului Ministerului de Război nr. 18 254/Corp Armată nr. 20 103/al Diviziei nr. 1 066 din 03.02.1007.

În ziua de 26 februarie, ora 10.00 seara, s-a primit Ordinul telegrafic nr. 25 664 al Corpului 4 Armată, prin care se ordonă concentrarea tuturor concediaților și rezerviștilor proprii ai regimentului, iar în ziua de 27 februarie, Ordinul telegrafic al Corpului 4 Armată, cu nr. 25 798, pentru a chema din concediu pe toți soldații și gradații trimiși în concediu pentru economii bugetare.

În ziua de 27 și în noaptea de 27/28 februarie s-au făcut ordine individuale de chemare pentru 2 903 [de] concentrați și rezerviști, precum și pentru oamenii aflați în concediu pentru economii, să se prezinte la regiment în ziua de 3 martie.

Dacă ordinul primit ar fi fost pentru mobilizare, nu ar mai fi fost operațiunea de mai sus și prezentarea oamenilor la regiment ar fi fost hotărâtă cu două zile mai înainte.

28 februarie–1 martie

În dimineața zilei de 28 februarie, s-au transmis ordinele de chemare a comandanților companiilor teritoriale, prin agenții speciali, iar aceștia șefilor de garnizoană prin curierii și cadrele de care dispuneau.

În zilele de 28 februarie și 1 martie s-au luat măsuri pentru îmbrăcarea, cazarmarea și hrănirea oamenilor concentrați.

2 martie

În noaptea de la 1 spre 2 martie, ora 12.30, conform Ordinului Brigăzii 16 Infanterie nr. 261, s-au format, din soldații vechi și recruți, două companii a câte 100 [de] oameni, sub comanda căpitanului Niculcea Constantin, având pe front pe locotenentul Nicodim Eugen și cealaltă sub comanda căpitanului Botaru Alexandru, având în front pe locotenentul Antonescu Ioan.

Întregul detașament, sub comanda maiorului Hagi Gheorghe, s-a imbarcat și a pornit cu trenul din gară, la ora 6.15 dimineața, cu destinația Pașcani, unde a sosit la ora 8.20 a.m., punându-se la dispoziția prefectului și procurorului județului Suceava pentru a preveni agitația din acea localitate. Trupa s-a stabilit în cartiruirea de alarmă.

În Ordinul Brigăzii 16 nr. 261, de mai sus, se prevedea ca fiecare să aibă asupra sa câte 10 cartușe de război și 5 de manevră. Cartușele de război să fie ținute în ladă de cartușe și să nu fie distribuite oamenilor decât atunci când maiorul Hagi va judeca necesar și nu se va face uz de ele decât atunci când siguranța trupei și viața locuitorilor va fi amenințată.

La ora 3.30 p.m., primindu-se de la Pașcani înștiințare prin telefon de la primarul din Ruginoasa, cum că țărani devastaseră curtea arendașului din acea localitate, întreg detașamentul s-a imbarcat și a plecat cu un tren special la Ruginoasa, împreună cu procurorul și prefectul județului, unde au sosit la ora 4.30 p.m.

Țăranii, fiind înștiințați de venirea armatei, s-au împrăștiat înainte de sosirea trenului, așa că la sosirea detașamentului în Ruginoasa nu a mai găsit pe nimeni. Ei distruseseră toate registrele de contabilitate ale moșiei, întreaga corespondență, până și notele de pian erau împrăștiate prin curte.

Întreg detașamentul a cantonat în conacul arendașului Marcu Mates, iar locotenentul Antonescu Ioan, cu un pluton de 50 de oameni, a fost trimis spre a aresta pe instigatori, după indicațiile date de primarul comunei și care, până la ora 11.00 noaptea, a arestat 15 capi ai răscoalei.

Tot în acea zi, conform ordinului comandantului Brigăzii 16 Infanterie, o companie cu un efectiv de 80 de oameni (mai toți recruți) sub comanda căpitanului Pastea Petru, având în front pe locotenentul Scriban Adrian, s-a deplasat pe calea ferată la Pașcani pentru a înlocui detașamentul care a plecat la Ruginoasa.

Corpul 4 Armată, cu Ordinul nr. 26 048, precizează conduita trupelor față de răsculați, și anume: comandantii de unități să se pună la dispoziția procurorilor, chemați a face somații pentru supunere, apoi vor proceda la atac întrebuițând baioneta și marș în masă contra răsculaților.

Foc nu se va întrebuița chiar dacă un revoltător ar întrebuița arma de foc.

Dacă nu s-ar potoli altfel decât întrebuițând arma de foc, atunci se va trage întâi în aer, salve nu se vor da, ci se va putea trage de către o parte din oameni, după comanda ofițerilor.

Până la ora 11.00 dimineața s-a luat de către procuror interogatoriul celor arestați în ziua precedentă în Ruginoasa, apoi 15 arestați au fost imbarcați într-un vagon, împreună cu 12 soldați de escortă; restul trupei s-a imbarcat în alte vagoane atașate la trenul de persoane ce vine de la Iași.

La sosirea în gara Pașcani, în momentul când s-a oprit trenul, circa 400 [de] țărani prevestiți* așteptau la capătul peronului și au năvălit cu ciomegele asupra vagoanelor ocupate de soldați cu scopul de a elibera pe cei 15 arestați.

* În sensul de *preveniți asupra sosirii trenului*.

Soldații, neputând debarca din cauza loviturilor de ciomege, au început să tragă focuri oarbe, pentru a-i depărta puțin de ușile vagoanelor.

Tot în acest timp, ofițerii ce se aflau într-un vagon de clasa I au sărit repede jos și, cu revolverele și săbiile în mână, au înlesnit debarcarea trupei care, punând baioneta la armă, au respins pe răzvrățiți din interiorul gării, rănind ușor cu un cartuș de revolver pe un lucrător de la atelierul de căi ferate.

Doi arestați, ce în această învălmășeală reușiseră să scape, au fost prinși înainte de a se amesteca printre mulțime și închiși cu toții într-un vagon în jurul căruia s-a stabilit o gardă.

Seara, arestații au fost porniți cu trenul la Fălticeni, fiind escortați de 24 de soldați, sub comanda locotenentului Nicodim Eugen.

Detașamentul s-a instalat în încartiruire de alarmă în două hoteluri aflate în fața gării, având ca pază partea de jos a târgului și gară, deoarece se zvonise că lucrătorii atelierului căii ferate (circa 400) fac cauză comună cu țărani.

Partea de sus a târgului era păzită de un batalion din Regimentul 27 Bacău, ce sosise în seara zilei precedente, iar comanda sectorului de pază a fost încredințată domnului colonel Georgescu Andronic, comandantul Brigăzii 15 Infanterie.

Compania căpitanului Patea s-a înapoiat la regiment cu același tren cu care au fost transportați arestații.

În această zi s-au prezentat la regiment 2 247 [de] concentrați și rezerviști. Regimentul, fiind informat că aproape toate satele din județ sunt prinse de răscoală, nu a repartizat oamenii concentrați conform normelor stabilite în carnetele de mobilizare, ci în repartiția lor a căutat ca oamenii din aceeași comună să fie deopotrivă repartizați la toate unitățile regimentului. Această măsură era trebuincioasă, deoarece dacă ei ar fi fost repartizați pe comune, s-ar fi putut întâmpla ca o fracțiune oarecare să fie trimisă pentru potolirea răsculaților, chiar în comunele din care fac parte oamenii acelei fracțiuni.

Echiparea oamenilor permanenți sosiți din concediu s-a făcut cu efectele de cazarmă și serviciu aflate în magaziile companiilor pe efectivul bugetar. Cu restul acestor efecte și cu efectele luate din magaziile de mobilizare s-au echipat concediații și rezerviștii, pe măsură ce au fost repartizați și vizitați de medicul corpului. Lipsa încălțăminte, a curelelor de armă și a port-baionetelor a fost simțită chiar de la început. La această dată, regimentul dispunea, atât în magaziile companiilor, cât și în cele de mobilizare, de un număr de 2 572 [de] cizme și căpute în bună stare, pe când numărul oamenilor de echipare [*sic!*] era de 3 400.

De asemenea, pentru echiparea oamenilor concentrați, regimentul mai avea lipsă de 550 [de] port-baionete.

Din această cauză, au început o parte din oameni să fie încălțați cu opinci, luate din magazinele de mobilizare, iar cei care aveau cizme să rămână încălțați cu cizmele lor.

La 10 martie s-au primit de la Corpul de Armată un număr de 400 [de] căpute și, la 14 martie, de la Depozitul central de echipament, 1 000 [de] cizme, conform Ordinului telegrafic al Ministerului de Război nr. 12 657, iar la 30 martie s-au mai primit 500 de perechi [de] cizme, prin delegatul trimis, de care regimentul nu mai avea atunci nevoie.

În ceea ce privește port-baionetele și curelele de armă, ele au fost improvizate din carâmbii de căpută propuși pentru reformă, lucrate în atelierul corpului.

Necunoscându-se încă bine starea de spirit a concediaților și rezerviștilor, la începutul concentrării, ca măsură de precauție, regimentul nu s-a folosit de cartiruire, ci i-a încazarat pe toți. În acest scop s-au ridicat toate paturile individuale din pavilioanele cazarmii și s-au făcut paturi comune, așezându-se paie pe jos.

De asemenea, s-a uzat și de sala de mâncare a trupei, care a fost transformată în dormitor.

Un singur caz de indisciplină s-a întâmplat cu soldatul rezervist Frantz Norbert Pressingher, care a căutat să facă agitație printre soldați și care a amenințat pe maiorul ajutor Gheleme Adrian. Acest soldat a fost imediat arestat și trimis sub escortă Închisorii militare Iași, pentru care s-a înaintat plângere de dare în judecată cu raportul nr. 9 320 din 14 martie 1907.

În această zi hrana trupei a constat în supă cu pâine și carne, iar pentru trupele dislocate, pâine și slănină.

Starea sanitară a trupei, destul de bună.

În această zi s-a primit Ordinul circular nr. 26 222, al domnului general Tell, prin care se completează Ordinul nr. 26 048 din 2 martie, în modul următor:

Când va fi absolută nevoie de a se trage focuri cu o parte din trupă (un pluton sau un semipluton) hotărâte mai dinainte, acesta va fi înștiințat de comandantul său că are să tragă focuri, apoi el va da comanda prevestitoare de a trage cu glas tare, astfel ca să poată fi auzită de toți asupra cărora trebuie să tragă. Apoi va trece înapoia trupei și va da comanda de foc.

Ofițerii de la celelalte plutoane care nu au a trage vor sta înaintea frontului cu sabia ridicată în sus.

Cele dintâi focuri vor fi trase în aer și nici într-un caz nu se va da comanda de foc decât numai de ofițeri.

Dacă va fi nevoie să tragă și alte subîmpărțiri, ele vor fi hotărâte de ofițerul care comandă trupa și subîmpărțirea destinată va opera ca mai sus.

Recomand cea mai mare băgare de seamă, prudență și sânge rece, în întrebuițarea mijloacelor de represiune.

Extrema prudență în întrebuițarea focurilor, recomandată prin ordinele nr. 26 048 și 26 222, a avut o influență considerabilă în ciocnirea între răsculați și trupe la Lespezi după cum se vedea în ziua de 6 martie.

Căpitanul Neculcea C., fiind bătrân, a fost înlocuit cu căpitanul Nicolescu.

În această zi s-au mai prezentat încă 294 de concentrați și rezerviști.

Hrana trupei a constat din pâine și supă cu carne.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Domnul general Tell, cu Ordinul telegrafic nr. 26 242, ordonă de a se organiza urgent al 3-lea batalion cu concediați și rezerviști și de a mări la maxim toate trei batalioanele.

Conform Ordinului nr. 282 al Brigăzii 16 Infanterie, din efectivul de 394 permanenți aflați în cazarmă, s-au format încă două companii, fiecare cu câte 90 [de] oameni.

Prima companie, sub denumirea de a 9-a, sub comanda căpitanului Rusu și cealaltă sub denumirea de a 10-a, sub comanda căpitanului Parlea Vasile, având în front pe sublocotenent Pană Neculai.

Întreg detașamentul s-a imbarcat și a pornit cu trenul din Fălticeni, la ora 6.30 dimineața, la Lespezi, unde s-a pus sub comanda maiorului Arsenescu, ce a sosit în acea localitate cu două companii din Regimentul VIII „Dragoș” nr. 29.

Domnul general Parlav, cu nr. 284, ordonă a se lua măsuri energice pentru paza orașului Fălticeni, trimițându-se patrule mari; iar cu Ordinul nr. 291 face cunoscut că lasă comanda orașului Fălticeni domnului locotenent-colonel Burghel, deoarece Domnia Sa ia comanda trupelor din Dorohoi.

Maiorul Hagi Gheorghe, cu nr. 23, raportează că la Pașcani spiritele sunt încă încinse.

Domnul general Tell, cu nr. 26 266, ordonă ca cele două batalioane constituite la Fălticeni, să se pună la dispoziția prefectului de Fălticeni.

Procurorul delegat din Fălticeni face cunoscut că în comunele Basarabi, Preuțești și Dolhești sătenii se agită și cere a se trimite trei companii în aceste localități.

În urma acestei cereri, Compania a 7-a, sub comanda căpitanului Neculcea, cu un efectiv de 75 [de] concediați și rezerviști, s-a deplasat la Dolheștii Mari; Compania a 2-a, sub comanda locotenentului Raicovanu, având același efectiv la Basarabi; Compania 1, sub comanda căpitanului Holban, la Preuțești.

Situația trupelor în această zi este următoarea:

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
la Pașcani	a 11-a	110	maior Hagi Gheorghe, căpitan Niculescu
la Pașcani	a 12-a	110	căpitan Rotaru Alexandru, locotenent Nistorescu Ion
la Pașcani	a 9-a	90	căpitan Gârlea
la Lespezi	a 10-a	90	căpitan Rusu Nicolai, sublocotenent Pană Nicolai
la Dolheștii Mari	a 7-a	75	căpitan Nicolescu Constantin
la Basarabi	a 2-a	75	locotenent-colonel Raicoveanu Niculai
la Preutești	1	75	căpitan Holban Gheorghe
la Preutești	a 3-a și a 4-a	[...]*	cu restul ofițerilor
la Fălticeni	a 6-a și a 8-a	[...]*	

În această zi s-au prezentat la regiment 39 [de] concediați și rezerviști.

Furnizorul de carne al acestui corp refuză a mai furniza carnea trebuincioasă, sub pretextul că, fiind de naționalitate evreu, îi este teamă de a merge la țară pentru a-și procura vitele necesare acestei furnituri, așa că regimentul este silit de aici înainte a-și procura singur carnea, fie din comerț cu prețul pieței, fie cumpărând vite pe picioare.

Pentru unitățile ce nu s-au dislocat din garnizoanele lor, hrana trupei a constat în pâine, supă și carne, iar pentru companiile ce s-au pus în marș, pâine și slănină de porc.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Domnul general Tell, cu nr. 26 372, ordonă a se desconcentra concediații și rezerviștii ce aparțin telegrafelor și poștelor, cum și personalul administrativ de care se simte nevoie.

Căpitanul Gârlea Vasile, cu nr. 27 003, raportează telegrafic din Lespezi că rebeliunea începută în ziua de 5 martie continuă.

Țăranii, venind din direcția satelor Tătăruși, Heci și Dindii, înarmați cu revolvere, ciomege și topoare, au atacat detașamentul ce apără podul de peste Siret, la Lespezi.

* Lipsă în text.

Din ordinul maiorului Arsenescu, care comanda detașamentul din Lespezi, trupa nu avea asupra sa decât cartușe de manevră, iar cartușele de război erau ținute la cazarma Companiei a 10-a Teritorială, conform Ordinului nr. 261 al Brigăzii 16.

Țăranii s-au apropiat de capul podului fără nicio teamă, în strigăte de „Ura!” și „Înainte!” căci soldații nu aveau asupra lor decât cartușe de manevră.

Procurorul a făcut somațiile legale, care, în loc de a influența asupra spiritelor țăranilor, i-a îndârjit și mai rău și au început a ataca podul cu pietre și ciomege.

Atunci s-a tras o salvă de foc asupra lor, ceea ce i-a întărit și mai rău în convingerea că soldații nu au asupra lor decât cartușe de manevră.

După un moment de ezitare, țăranii începură atacul cu pietre, apoi în strigăte sălbatice se repeziră asupra podului, dând năvală asupra ofițerilor și soldaților ce apărau podul cu baionetele.

Atunci, ofițerii, văzând că viața trupei este în pericol, au invitat pe procuror să permită trupei a face uz de cartușe de război, iar căpitanul Gârlea Vasile, comandantul companiei teritoriale din localitate, a trimis numaidecât să se aducă de la cazarmă cartușe de război, care s-au și împărțit, în scurt timp, la o parte din oameni.

Procurorul, după multă ezitare, permite tragerea cu câteva cartușe de război, dar a condiționat ca tragerea să se execute numai asupra picioarele răsculaților.

Sublocotenentul Pană, care se găsea cu plutonul său în fruntea trupelor, văzând viața oamenilor săi amenințată și chiar pe a sa în pericol, profită de voia dată de procuror de a se face uz de cartușe de război, numește opt oameni care primiseră asemenea cartușe și comandă o salvă de focuri asupra mulțimii ce îi înconjurase din toate părțile. Efectul a fost decisiv, trei oameni căzură răniți grav la pământ, iar o femeie căzu moartă pe loc.

La această priveliște neașteptată și tristă, țăranii și-au pierdut de tot curajul și sentimentul conservării îi sili să-și caute scăparea prin fugă. Nu se poate cunoaște numărul celor răniți ușor deoarece ei s-au împrăștiat odată cu întreaga mulțime a răsculaților, iar mai târziu de asemeni nu s-a putut afla deoarece fiecare a căutat să-și ascundă participarea în fruntea răsculaților de teama justiției.

Este de remarcat că femeia care a murit pe loc era tocmai aceea care îmbărbăta mai mult mulțimea să dea asaltul asupra podului și în fruntea căro-ra se găsea ea și cu bărbatul ei.

În urmă au murit și cei trei răniți ce au căzut în momentul luptei dintre pod și târgul Lespezi.

Din soldați nu au fost răniți niciunul, afară de mici contuzii provocate din aruncarea de pietre.

Domnul colonel Georgescu Andronic, comandantul Zonei a 5-a cu reședința la Pașcani, cu Ordinul telegrafic nr. 166, ordonă a se trimite 2 companii la Liteni, deoarece țărani amenință proprietatea și împrejurimile cu devastări.

În această zi s-au mai prezentat încă 14 concediați și rezerviști.

Agitația spiritelor în populația rurală se întinde din sat în sat și, dacă ea nu se manifesta pe față, este că zvonul celor petrecute la Lespezi s-a risipit foarte repede, iar teama și consecințele îi fac pe țărani să se pună la adăpostul unei liniști aparente.

Hrana trupei a constat în pâine, supă și carne.

Companiile detașate la sate departe de reședința regimentului și-au procurat carnea chiar din localitățile unde se găseau detașate.

În locurile unde nu se găseau măcelării, s-au cumpărat vite pe picioare, îndestulând astfel trupa pentru 2-3 zile.

Situația trupei, aceeași ca în ziua precedentă.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

7 martie

Conform Ordinului nr. 166 al domnului colonel Georgescu, un detașament compus din 291 [de] oameni sub comanda căpitanului Pastea Petru la care s-a atașat și sublocotenentul Pană Neculai, din Compania a 10-a [cantonată în] Lespezi, au plecat cu trenul de dimineață la Liteni. Procurorul (delegat) din Fălticeni face cunoscut că s-au consemnat agitații țărănești în comuna Giurgești și în împrejurimi și cere a se trimite compania de la Preutești la Giurgești, care a și pornit la ora 2.00 p.m. spre localitatea de mai sus.

La Pașcani, Regimentul Bacău nr. 27 a plecat la Botoșani, fiind înlocuit cu Regimentul Roman nr. 14, iar comandantul sectorului V este numit domnul colonel Boteanu Dimitrie, comandantul Brigăzii a 14-a Infanterie.

Căpitanul Pastea raportează din Liteni că țărani, aproximativ în număr de 160, au atacat pe proprietarul moșiei Rotunda-Răducăneni, spărgându-i capul.

La cererea de ajutor au plecat imediat 64 [de] oameni la satul Rotunda, unde au găsit pe răzvrățiți, care la somațiile făcute nevoind a se risipi, detașamentul a fost silit să facă uz de baionete rănind în piept pe țăranul Ion Toader Petrea și alții.

După împrăștierea răsculaților, căpitanul Pastea Petru s-a înapoiat la Liteni, lăsând la Rotunda pe sergentul major Ștefan cu detașamentul de 64 [de] oameni.

Spiritele continuă a fi agitate.

La ora 2.00 p.m. compania de la Preuțești s-a transportat la Giurgești.

Un detașament de 52 [de] oameni, sub comanda sublocotenentului Pană Neculai, s-a transportat la Siliștea unde, de asemenea, s-au semnalat răscoale.

Situația trupelor în acea zi era următoarea:

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Giurgești	1	75	căpitan Holban Gheorghe
Liteni	a 5-a	178	căpitan Patea Petru
Siliștea	a 5-a	52	sublocotenent Pană Neculai
Rotunda	a 5-a	64	sergent major Ștefan
Basarabi	a 2-a	75	locotenent Racoveanu
Dolhasca	a 7-a	78	căpitan Neculcea
Lespezi	a 9-a	90	căpitan Gârlea
Lespezi	a 10-a	90	căpitan Rusu
Pașcani	a 12-a	110	căpitan Rotaru
Verșeni	a 11-a	110	căpitan Nicolescu
Fălticeni	a 3-a, a 4-a, a 6-a și a 8-a	2 300	cu restul ofițerilor

În această zi s-au mai prezentat 11 concediați și rezerviști.

Hrana trupei, ca și în ziua precedentă.

Detașamentele au fost cartiruite în cartiere de alarmă pe la proprietari și arendași, primărie și școli.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

8 martie

Domnul colonel Boteanu, comandantul sectorului 8, ordonă a se trimite imediat companiile de la Preuțești și Dolhești la Lespezi, pentru a înlocui trupele din Regimentul 8 „Dragoș” nr. 29, care au o altă destinație.

Căpitanul Patea, cu nr. 76, raportează că spiritele la Liteni sunt foarte agitate și că este informat că a fost devastată casa proprietarului Rosetti, de la Hancea, lângă Verești, iar de aici răsculații au trecut spre Dumbrăveni.

Domnul general Tell, cu Ordinul nr. 26 608, face cunoscut că Ministerul de Război a dispensat de concentrare funcționarii Societății de asigurare „Generală”.

Conform Ordinului nr. 7 al domnului colonel Boteanu, comandantul sectorului, la ora 12.00 a.m., Compania a 11-a sub comanda căpitanului Nicolaescu Gheorghe a plecat la Miroslăvești și de aici la cătunul Verșeni, unde se semnalaseră agitații printre locuitori. Compania a sosit la ora 6.00 p.m. în cătunul Verșeni, unde a arestat 5 locuitori chiar în seara sosirii sale.

Compania a 7-a, a căpitanului Neculcea Constantin, a plecat de la Dolheștii Mari la Dolhasca, ca de aici să plece, pe calea ferată, a doua zi dimineață, la Lespezi, conform ordinului de mai sus.

Situația trupelor în acea zi era următoarea:

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Giurgești	1	75	căpitan Holban Gheorghe
Liteni	a 5-a	178	căpitan Pastea Petru
Siliștea	a 5-a	52	sublocotenent Pană Neculai
Rotunda	a 5-a	64	sergent major Ștefan
Dolhasca	a 7-a	75	căpitan Neculcea C.
Lespezi	a 9-a	90	căpitan Gârlea
Lespezi	a 10-a	90	căpitan Rusu
Pașcani	a 12-a	110	căpitan Rotaru
Verșeni	a 11-a	110	căpitan Nicolescu
Fălticeni	a 3-a, a 4-a a 6-a și a 8-a	2 300	cu restul ofițerilor

Hrana trupei a constat din pâine, supă cu carne, iar în localitățile depărtate, pâinea a fost înlocuită cu mămăliga.

Starea de spirit a populației rurale era foarte agitată.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

La ora 6.30 dimineața, Compania a 7-a cu un efectiv de 244 [de] oameni sub comanda locotenentului Voinescu Alexandru a plecat pe calea ferată la Lespezi. Ajungând la Dolhasca, s-a îmbarcat și restul de 75 [de] oameni ai căpitanului Neculcea.

Maiorul Stoianovici a luat comanda trupelor de la Lespezi.

Căpitanul Neculaescu raportează telegrafic din Miroslăvești că a operat 18 arestări și că liniștea s-a restabilit.

Nu s-a făcut uz de armă.

La ora 12.00 a.m., un detașament de 237 [de] oameni, sub comanda sublocotenentului Toma Pericle, a plecat din Fălticeni pentru a întări detașamentul căpitanului Holban din Giurgești.

Sublocotenentul Pană raportează că, la ora 9.00 a.m., a fost înștiințat de către primarul comunei Siliștea că în raionul comunei sunt adunați un număr de aproape 200 [de] țărani din care o mare parte participase la jaful curții din Hancea (proprietatea Rosetti) și la cea din Fântânele. Acești răzvrățiți, turmentați de băutură, înarmați cu pari, topoare, coase și pistoale, s-au hotărât a reveni la Siliștea pentru a devasta curtea domnului Banache (proprietarul moșiei).

La această știre, sublocotenentul Pană a trimis pe sergentul de jandarmi rurali Artenie Gheorghe călare la Știrbăț pentru a se informa și a sfătui pe săteni să trimită o delegație în cazul când au ceva de spus. Sergentul de jandarmi nu numai că nu a reușit de a-i sfătui, dar abia a scăpat cu fuga din mâinile lor.

Sublocotenentul Pană i-a întâmpinat cu 12 soldați înainte să pătrundă în satul Siliștea, lăsând restul de 40 [de] oameni sub comanda unui sergent, spre a apăra curtea și primăria în cazul când răsculații ar pătrunde prin mai multe direcții.

Conform ordinelor primite de a nu se face uz de focuri decât la extrem, numai 3 caporali și 3 soldați au fost înarmați cu cartușe de război, restul de oameni aveau asupra lor cartușe de manevră.

Răsculații se apropiară de sat în strigăte de „Ura!”. Sublocotenentul Pană a trimis pe ajutorul de primar și pe sergentul de jandarmi pentru a-i soma să se oprească și să nu se mai apropie mai mult de 70 [de] metri de trupă; însă ei, înaintând și strigând „Ura!” și „Moarte celor care se împotrivesc!”, aruncau cu pietre, lemne și trăgeau focuri cu pistoalele.

S-au făcut trei somații, apoi s-a comandat o salvă de focuri în aer.

Sublocotenentul Pană, văzând că țărani în loc să se retragă înaintează și mai înverșunați, a tras un singur foc, culcând la pământ un tânăr în etate de 16 ani.

Țărani nevrând nici de data aceasta să se retragă, s-a comandat o a doua salvă de foc, dar mai înainte de a se da comanda săvârșitoare de „foc”, răzvrățiții s-au împrăștiat, punându-se pe fugă.

Căpitanul Holban a plecat cu detașamentul său din Giurgești în ajutorul sublocotenentului Pană, iar la Giurgești a mai rămas detașamentul sublocotenentului Pericle.

Maiorul Stoianovici sosind cu detașamentul la Lespezi a schimbat pe maiorul Arsenescu, cu cele două companii din Regimentul VIII „Dragoș” nr. 29, care s-a imbarcat la Heci la ora 11.00 a.m.

Detașamentul din Lespezi era compus din companiile căpitanilor Niculcea, Parlea Vasile și Rusu și un escadron din Regimentul 5 Roșiori, sub comanda căpitanului Cihoschi, 2 ofițeri detașați în satul Sireșel.

Maiorul Stoianovici, în urma ordinului domnului colonel Boteanu, comandantul sectorului, a detașat pe căpitanul Gârlea cu Compania a 10-a și căpitanul Rusu cu Compania a 9-a la Liteni.

Marșul s-a executat pe calea ferată.

Efectuându-se 10 arestări în comuna Lespezi, arestații au fost escortați la Tribunalul din Fălticeni de către un sergent și 15 soldați din compania căpitanului Neculcea.

Compania a 2-a s-a înapoiat de la Basarabi la reședința batalionului.

Situația trupelor în acea zi era următoarea:

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Pașcani	a 12-a	106	maior Hagi Gheorghe, căpitan Rotaru Alexandru, locotenent Antonescu I.
Miroslăvești	a 11-a	107	căpitan Nicolescu Gheorghe
Miroslăvești	a 7-a	319	maior Stoianovici Alexandru, căpitan Niculcea Constantin, locotenent Voinescu Alexandru
Lespezi	a 5-a	[...]*	căpitan Patea
Lespezi	a 10-a	[...]*	căpitan Rusu
Lespezi	a 9-a	[...]*	căpitan Parlea
Liteni	a 5-a	[...]*	sergent major Ștefan
Rotunda	1	[...]*	căpitan Holban Gheorghe
Rotunda	a 5-a	[...]*	sublocotenent Pană Neculai
Siliștea	1	246	sublocotenent Toma Pericle
Giurgești	a 2-a	[...]*	locotenent Plesnilă
Giurgești	a 3-a	[...]*	căpitan Anastasiu
Fălticeni	a 4-a	[...]*	căpitan Gârlea
Fălticeni	a 6-a	[...]*	locotenent Nicodim Eugen
Fălticeni	a 8-a	[...]*	locotenent Scriban Adrian

* Lipsă în text.

În general, diferite detașamente s-au instalat în cantonamente strâmte, ocupând curțile proprietarilor, arendașilor, primăriilor etc.

Hrana trupei a variat după localitate, dându-se în cele mai multe părți post cu fasole și orez, preparat cu ulei, pâine etc.

Starea de spirit a populației era foarte agitată.

Starea sanitară a trupei era satisfăcătoare.

10 martie

Căpitanul raportează că băiatul Petrea Angeluță Ciobotaru din Știrbăț, care a fost împușcat în stomac la Lespezi în ziua de 9 martie, a fost internat în spitalul din Fălticeni și dimineața a încetat din viață.

Pentru egalarea efectivelor companiilor s-au trimis la Liteni 192 [de] oameni sub comanda locotenentului Racovanu Neculai și un detașament de 178 [de] oameni la Pașcani, sub comanda locotenentului Zăhărescu C., care a pornit cu trenul dimineață. Compania a 2-a, cu un efectiv de 273 [de] oameni sub comanda locotenentului Plesnilă, a plecat la ora 2.00 p.m. din Fălticeni la Ciumulești unde s-au semnalat agitații.

Situația trupelor în acea zi era următoarea:

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Pașcani	a 12-a	292	maior Hagi Gheorghe, căpitan Rotaru Alexandru, locotenent Antonescu I.
Cristești	a 11-a	99	căpitan Nicolescu Gheorghe
Liteni	a 5-a, a 9-a, a 10-a	616	căpitan Nicolescu, căpitan Patea, căpitan Rusu
Liteni	1	75	căpitan Gârlea, căpitan Holban
Siliștea	a 5-a	52	sublocotenent Pană Niculai
Rotunda	a 5-a	70	locotenent major Ștefan
Giurgești	1	171	sublocotenent Toma Pericle
Ciumulești	a 2-a	273	locotenent Plesnilă
Fălticeni	a 4-a	246	căpitan Gârlea
Fălticeni	a 6-a	246	locotenent Nicodim Eugen
Fălticeni	a 8-a	246	locotenent Scriban Adrian

Hrana trupei a constat din pâine, mămăligă, supă cu carne și orez.

Starea de spirit a populației rurale, agitată.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Domnul colonel Boteanu transmite Ordinul circular nr. 45 al Corpului 4 Armată, prin care se hotărăște:

Să nu se mai tragă în aer; să se facă somațiile regulamentare de procuror și în lipsa acestuia de comandantul militar, apoi să se tragă gloanțe, conform Ordinului nr. 26 622; trupa nu trebuie să se lase să fie respinsă din localitățile ocupate, nici lovită de răzvrățiți. Toți trebuie să caute să potolească pe răzvrățiți fără a recurge la focuri, dar când vor vedea că nu se poate ajunge astfel la scop, sunt datori să întrebuițeze mijloacele cele mai energice și mai rezezi.

Pentru restabilirea ordinii, orice comandant de trupă, oricât de mic, este responsabil de neexecutarea acestor prescripțiuni.

Un grup de răzvrățiți din satul Hârtoapele au încercat a veni asupra târgului Lespezi.

Patrulele de cavalerie ale locotenentului Niculescu din regimentul de roșiori i-au prins până după o cută de deal, din dosul „Fabricii de sticlă”, unde erau ascunși.

Terenul fiind accidentat și zăpada mare, s-a cerut ajutor infanteriei.

Căpitan Neculcea cu o secție a înaintat asupra răzvrățiților și i-a pus pe fugă, făcând doi prizonieri pe care i-a înaintat Tribunalului Fălticeni.

La Oniceni, semnalându-se agitații țărănești, locotenentul Plesnilă cu un detașament de 108 oameni a plecat din Ciumulești spre a aresta pe instigatori.

La sosirea sa, spiritele se liniștiseră și detașamentul s-a înapoiat seara la Ciumulești.

La ora 5.40 a sosit în Pașcani Regimentul Calafat nr. 31.

Situația trupelor în acea zi era următoarea:

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Pașcani	a 12-a	299	maior Hagi Gheorghe, căpitan Rotaru Alexandru, locotenent Antonescu I.
Cristești	a 11-a	99	căpitan Nicolescu Gheorghe
Lespezi	a 7-a	332	maior Stoianovici, căpitan Niculcea, locotenent Voinescu
Liteni	a 5-a	124	căpitan Patea
Liteni	a 9-a	246	căpitan Rusu

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Liteni	a 10-a	246	căpitan Gârlea
Siliștea	1	75	căpitan Holban
Siliștea	a 5-a	52	sublocotenent Pană Neculai
Rotunda	a 5-a	70	sergent major Ștefan
Giurgești	1	171	sublocotenent Toma Pericle
Ciumulești	a 2-a	273	locotenent Plesnilă
Ciumulești	a 3-a	246	căpitan Anastasiu
Fălticeni	a 4-a	246	căpitan Gârlea
Fălticeni	a 6-a	246	locotenent Nicodim Eugen
Fălticeni	a 8-a	246	locotenent Scriban Adrian

Hrana trupei a constat din pâine, mămăligă, orez prăjit cu ulei, carne etc., după resursele localităților unde se găseau detașamentele.

Starea de spirit a populației, în genere agitată.

Starea sanitară a trupei e bună.

În situația detașamentelor nu s-a produs nicio schimbare. Compania a 7-a din Lespezi a trimis Companiilor a 11-a și a 12-a din Pașcani oamenii necesari pentru egalarea efectivelor, așa că, Compania a 11-a a căpitanului Nicolaescu are un efectiv de 238 [de] oameni, Compania a 12-a a căpitanului Rotariu 239 [de] oameni, iar Compania a 7-a de la Lespezi a căpitanului Niculaescu 246 [de] oameni.

Hrana trupei a constat din pâine, carne și supă cu orez.

Starea de spirit a populației, aceeași.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

La ora 10.30 au sosit cu trenul în Fălticeni două companii din Regimentul Calafat nr. 31, sub comanda căpitanului Smeu Nicolae, cu un efectiv de 300 [de] oameni.

Trupa și ofițerii au fost cartiruiți în partea de nord-vest a orașului.

La Lespezi a sosit o companie, sub comanda căpitanului Scărișoreanu, cu un efectiv de 200 [de] oameni, iar escadronul de roșiori de la Sirețel a fost înlocuit cu un detașament de 100 [de] oameni, sub comanda sublocotenentului

Voinescu din Compania a 7-a, care a detașat o secție la hambarele proprietății aflate la o depărtare de 4 kilometri.

Locotenentul Plesnilă raportează din Ciumulești că 100-200 [de] locuitori s-au adunat în fața primăriei la ora 8.00 seara și au cerut să li se dea în arendă moșia care o ținea în arendă Smilovici.

În urma poveștelor date de ofițer, locuitorii s-au decis să trimită o delegație compusă din ajutorul de primar, profesorul și cinci locuitori pentru a trata în această privință cu epitropia Stamate, apoi locuitorii s-au împrăștiat.

Situația trupelor la 13 martie este următoarea:

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Pașcani	a 11-a	238	maior Hagi Gheorghe, căpitan Rotaru Alexandru
Pașcani	a 12-a	239	căpitan Nicolescu Gheorghe
Lespezi	a 7-a	146	căpitan Neculcea Constantin
Sirețel	a 7-a	100	locotenent Voinescu Alexandru
Liteni	a 5-a	194	căpitan Patea Petru
Liteni	a 10-a	246	căpitan Gârlea
Siliștea	1	75	căpitan Holban Gheorghe
Siliștea	a 5-a	52	sublocotenent Pană Neculai
Giurgești	1	171	sublocotenent Toma Pericle
Ciumulești	a 2-a	273	locotenent Plesnilă
Ciumulești	a 3-a	246	căpitan Anastasiu
Ciumulești	a 4-a	246	căpitan Gârlea
Fălticeni	a 6-a	246	locotenent Nicodim Eugen
Fălticeni	a 8-a	246	locotenent Scriban
Fălticeni	a 9-a	246	căpitan Rusu
Fălticeni	2 companii ale Regimentului Calafat 31	300	[...]*

Hrana trupei a constat din pâine, măămăligă, supă cu carne și orez, după localitate.

* Lipsă în text.

Starea de spirit a populației este aceeași, alte agitații nu s-au mai ivit.
Starea de sănătate a trupeii este bună.

14 martie

La ora 11.30 dimineața a sosit cu trenul încă o companie din Regimentul Calafat nr. 31, astfel că la Fălticeni în această zi se găsesc trei companii din acest regiment, cu un efectiv de 4 ofițeri și 450 trupă.

Situația trupeii este aceeași ca și în ziua precedentă, cu deosebire că din compania de la Ciumulești s-a detașat la podul Dumbrăvița de peste Moldova.

La Bogdănești, locotenentul Racoveanu, cu un pluton de 130 [de] oameni, a plecat în această localitate, deoarece țăranii au început să se agite.

Starea sanitară a trupeii este satisfăcătoare.

S-a primit Ordinul telegrafic al Corpului 4 Armată nr. 27 200 ca, la cererea prefectului, să se pună la dispoziție armele model 1879 cu cartușele necesare.

Din ordinul domnului colonel Boteanu, plutonul de la podul Dumbrăvița s-a retras la Ciumulești.

S-a primit Ordinul circular nr. 25 cu situația generală a comandamentelor.

[...]

S-a mai primit următorul ordin telegrafic:

Conform Ordinului domnului general Tell nr. 2 704, nu se va mai trage cu cartușe oarbe; prin urmare acestea se vor strânge de la oameni. Cea mai mică abatere de la acest ordin va atrage cea mai mare răspundere.

Colonel Boteanu

Conform Ordinului nr. 74 al domnului colonel Boteanu, detașamentul locotenentului Voinescu Al. din Sirețel a fost schimbat cu un detașament din Regimentul Calafat nr. 31, iar companiei căpitanului Neculcea i s-a dat ordin să fie gata de plecare.

La ora 5.00 p.m. s-a primit ordinul telegrafic de la domnul colonel Boteanu că Regimentul Suceava nr. 16 va porni pe calea ferată la Divizia a 5-a.

La ora 10.00 seara s-a primit ordinul telegrafic ca batalionul de la Fălticeni, cu un efectiv de 6 ofițeri și 800 trupă, compus din companiile 3, 4, 6 și 8, sub comanda maiorului Oproiu Ioan, să se îmbarce pe calea ferată în ziua de 16 martie cu destinația Buzău.

În această zi nu s-a semnalat nicio agitație printre țăranii.

16 martie

La ora 4.00 dimineața, maiorul Stoianovici Alex. și căpitanul Niculcea, cu Compania a 7-a, au pornit din Lespezi la stația C.F.R. Heciu, pentru a se

îmbarca spre Fălticeni, lăsând comanda garnizoanei căpitanului Perișoreanu din Regimentul Calafat nr. 31.

La ora 5.00 dimineța, detașamentul din Pașcani s-a îmbarcat pe calea ferată pentru Fălticeni, unde, după ce își va completa echipamentul, se va îmbarca spre Muntenia.

De asemenea, toate detașamentele au fost schimbate și pornite la Corp în același scop.

La ora 7.00 dimineța, batalionul de la Fălticeni sub denumirea de Batalionul 1, compus din Compania a 3-a, sub comanda căpitanului Anastasiu, Compania a 4-a, sub comanda căpitanului Pârlea Neculai, Compania a 6-a, sub comanda locotenentului Antonescu Ioan, având în front pe locotenentul Nicodim, și Compania a 8-a, sub comanda locotenentului Scriban, având în front pe locotenentul Zăbărescu, cu un efectiv de 4 sergenți majori, 33 sergenți, 32 caporali și 732 trupă, s-a îmbarcat la gara Fălticeni și s-a transportat la Ploiești, punându-se sub comanda domnului general Hârjeu, comandantul trupelor din județul Prahova.

La ora 6.30 seara, Batalionul 3, sub comanda maiorului Hagi Gheorghe, compus din Compania a 9-a, sub comanda căpitanului Rusu N., având în front pe locotenentul Voinescu Al., Compania a 10-a, sub comanda căpitanului Gârlea Vasile, Compania a 11-a, sub comanda căpitanului Nicolaescu Gh. și Compania a 12-a, sub comanda căpitanului Rotaru Alexandru, cu un efectiv de 4 sergenți-majori, 32 sergenți, 32 caporali și 732 trupă, s-a îmbarcat pe calea ferată și a plecat la Buzău, punându-se sub ordinele domnului general Iarca C., comandantul trupelor din județul Buzău.

Domnul locotenent colonel Burghel, comandantul regimentului, s-a instalat la Buzău. Ambele batalioane au fost prevăzute cu hrana pe două zile, constând în pâine și slănină de porc.

Starea sanitară a trupelor este satisfăcătoare.

OPERAȚIUNILE DIN MUNTENIA

Batalionul 1 comandat de maiorul Oproiu Ioan

La ora 2.00 dimineța, batalionul sosind la Buzău a primit Ordinul Diviziei a 5-a, nr. 18 199, prin care se ordonă de a se continua drumul până la Ploiești, unde se va pune sub ordinele domnului general Hârjeu.

La ora 6.30 dimineța, batalionul a sosit la Ploiești, unde a primit ordinul de a debarca și a ocupa această garnizoană.

La ora 7.30 a.m., sosind domnul general Hârjeu în gară a dat ordin ca Compania a 8-a să continue drumul mai departe spre Câmpina, locotenentul

Scriban cu un pluton să debarce la Băicoi, pentru a întări detașamentul de acolo, iar locotenentul Zăhărescu să debarce la Câmpina punându-se sub ordinele maiorului Arbore, comandantul Zonei de Munte.

La ora 10 a.m., maiorul Oproiu a primit Ordinul nr. 4 561 ca Compania a 3-a, sub comanda căpitanului Anastasiu, să plece la Puchenii-Miroslăvești. Această companie va da un post fix de 25 [de] oameni la Gherghița, un post fix de 25 [de] oameni la Poienarii-Burchi și o gardă de 8 oameni la Popești.

Compania a 6-a, sub comanda locotenentului Antonescu Ioan, cu un pluton să se transporte la Albești-Paleologu, de unde va detașa un post fix de 15 oameni la Valea Mantei, un post fix de 25 [de] oameni la Colceag, un post fix de 20 [de] oameni la Verbila și o gardă de oameni la Urlați.

Al doilea pluton, sub comanda locotenentului Nicodim Eugen, se va transporta la Măgurele, pe Teleajen, și va da un post fix de 25 [de] oameni la Boldești. Idem și la Vălenii de Munte.

Compania a 4-a, sub comanda căpitanului Gârlea Neculai, va rămâne la Pioești sub ordinele domnului colonel Papazoglu.

La ora 2.00 p.m. companiile s-au pus în marș pentru a ocupa localitățile ordonate mai sus.

Până la ora 11.00 seara, detașamentele au ocupat punctele ce li s-au destinat.

Marșurile executate și itinerarele urmate în acea zi sunt următoarele:

Sergentul Rogozeanu Alex., Compania a 3-a, cu 30 [de] oameni prin Miniu la Popești, distanță [de] 10 kilometri.

Sergentul Balotescu, Compania a 3-a, cu 30 [de] oameni, la Gherghița trecând prin Ghighiu, Răzorul, Moara Domnească, Buda, Palanca și Ciumații, distanță [de] 27 [de] kilometri. Acest post s-a instalat la ferma Gherghița.

Sergentul Pavilescu C., Compania a 3-a, cu 25 [de] oameni la Poienarii-Burchi, trecând prin Tătărani, Bălțești, apoi traseul căii ferate la Crivina, distanță de 25 [de] kilometri.

Maiorul Oproiu și căpitanul Anastasiu, cu restul Companiei a 3-a, la Puchenii, Miroslăvești, urmând șoseaua națională și trecând prin satele Românești, Puchenii Mari, Puchenii Mici și Puchenii Moșneni, distanță de 16 kilometri.

Locotenentul Antonescu Ioan, cu un pluton din Compania a 6-a, s-a transportat pe calea ferată la Albești-Paleologu, lăsând la Valea Călugărească pe sergentul Matei Ioan cu 15 soldați, care au mers pe jos până la Valea Mantei, distanță de 2 kilometri.

Sergentul Airinei Gheorghe, cu 20 [de] soldați, de la Albești la Verbila, distanță [de] 12 kilometri. Sergentul Rosetti Alex., cu 10 soldați, de la Albești la Urlați, distanță [de] 4 kilometri. Sergentul major Tătaru Alex., cu 25 [de] soldați, de la Albești la Colceag, distanță [de] 13 kilometri.

Locotenentul Nicodim Eugen, cu un al doilea pluton din Compania a 6-a, s-a transportat la Măgurele, trecând prin Strâmbeni, Blejoi, Scăieni și Boldești unde a lăsat pe sergentul Traian N. cu 25 [de] oameni și a sosit la Măgurele, distanță de 18 kilometri, iar de aici sergentul Dimitrie Ion a urmat drumul mai departe la Vălenii de Munte, cu 25 [de] oameni, unde a sosit noaptea târziu, parcurgând distanța totală de 28 [de] kilometri.

Este de remarcat că acești oameni în timp de 48 ore nu au dormit mai multe de 4 ore, deoarece în noaptea de 15-16 martie s-au pregătit pentru plecare, iar noaptea de 16-17 martie au petrecut-o pe drum.

Drumurile ce le-au urmat erau desfundate din cauza ploilor neconținute și a viscozelor ce bântuiau țara mai bine de o săptămână.

La Ciorani se găsea detașamentul locotenentului Lăzărescu, cu 80 [de] oameni, din Regimentul „Mircea” nr. 32 care a fost pus de asemenea sub ordinele maiorului Oproiu, care a luat comanda Zonei de Câmp din județul Prahova.

Dimineața i s-a dat trupei, la sosire, 1/2 pâine și ceai pregătit la Regimentul „Mircea” nr. 32, iar în timpul zilei au consumat hrana pe care oamenii o aveau asupra lor.

Cu toată oboseala îndurată, starea sanitară a trupei este satisfăcătoare, neavând decât un singur bolnav de stomac, din Compania a 3-a, lăsat la Ploiești și care a doua zi s-a prezentat la compania din Puchenii.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe, a sosit la Buzău la orele 11.30 dimineața și a fost cantonat în oraș în încartiruire de alarmă.

Hrana trupei a constat din conserve, pâine și slănină.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul al 2-lea, sub comanda maiorului Stoianovici Alexandru, constituit din Compania 1, comandată de căpitanul Holban Gheorghe, având în front pe locotenentul Racoveanu Neculai, Compania a 2-a, comandată de locotenentul Plesnilă Gheorghe, având în front pe sublocotenentul Toma Pericle, Compania a 5-a comandată de căpitanul Pastea Petru, având în front pe sublocotenentul Pană Neculai și Compania a 7-a, comandată de căpitanul Neculcea C. având în front pe locotenentul de rezervă Todică cu un efectiv de 808 oameni, s-a îmbarcat pe calea ferată la Fălticeni la ora 7.00 dimineața cu destinația Buzău, unde a sosit la ora 10.00 seara.

18 martie

Noaptea de 17 spre 18 martie trupa a petrecut-o în vagoane.

Hrana trupei a constat din pâine, conserve și slănină.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

Situația trupei în acea zi era următoarea:

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Băicoi	a 8-a	100	locotenent Scriban
Câmpina	a 8-a	100	locotenent Zăhărescu
Măgurele	a 6-a	50	locotenent Nicodim Eugen
Vălenii de Munte	a 6-a	25	sergent Dimitriu Ad.
Boldești	a 6-a	25	sergent Traian N.
Ploiești	a 4-a	200	căpitan Gârlea
Gherghița	a 3-a	30	maior Oproiu, sergent Boldescu
Popești	a 10-a	10	sergent Rogozeanu
Poenarii Burchii	a 3-a	25	sergent Pavelescu C.
Puchenii Mirăslăv	a 3-a	135	căpitan Anastasiu Petru
Albești-Paleologu	a 6-a	30	locotenent Antonescu
Puchenii Mirăslăv	a 3-a	135	căpitan Anastasiu Petru
Valea Mantei	a 6-a	15	sergent Matei I.
Verbila	a 6-a	20	sergent Airinei Gh.
Urлаți	a 6-a	10	sergent Rosetti Alex.
Colceag	a 6-a	25	maior Tătaru
Sălciile	a 6-a	18	locotenent Lăzărescu

În seara zilei de 17 martie maiorul Oproiu a trimis știrea că la Cocărișești populația se agită și după cererea inspectorului comunal din aceeași plasă* a trimis, din detașamentul Poenarii-Burchii, în acea localitate, o patrulă de 15 oameni, care a doua zi a raportat că populația s-a liniștit.

* Subdiviziune a unui județ în vechea împărțire administrativă a țării; ocol. (DEX)

În ziua de 18 martie, locotenentul Nicodim Eugen raportează că, în urma ordinului ce a primit de la generalul Hârjeu, a înființat un post de 10 oameni, sub comanda sergentului Bulgariu Gheorghe, la Bălțești.

Populația din întreaga zonă pare liniștită, însă locuitorii s-au pus în grevă și refuză să mai iasă la munca câmpului în vechile condiții.

Hrana trupei a constat din conserve și, în special, slănină și brânză în calitate foarte bună.

Trupa cantonează în cartiere de alarmă, ocupând conacele proprietarilor, școlile și localurile primăriilor.

Batalionul al 2-lea comandat de maiorul Stoianovici Al.

Batalionul a debarcat din vagoane la ora 7.30 dimineața și a ocupat cuar-tire [*sic!*] de alarmă pe strada Gării.

La ora 11.00 a.m., maiorul Stoianovici a primit ordin de la locotenent-colonelul Burghеле, comandantul regimentului, de a pleca cu batalionul său la Urziceni și a se pune sub comanda generalului Iarca Alexandru, comandantul trupelor din județul Ialomița, cu reședința la Călărași.

Batalionul s-a pus în marș, pe jos, la ora 2.00 p.m., executând o etapă de 12 kilometri până la satul Costești, unde a ajuns la ora 5.30 p.m., trupa fiind obosită.

Noaptea de 18 spre 19 martie, trupa a cantonat în Costești în stare de alarmă.

Hrana trupei a constat din conserve și în special pâine și slănină.

Starea sanitară a trupei, bună.

Batalionul al 3-lea comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situația trupei nu s-a adus nicio schimbare.

În această zi s-au prezentat ofițerii de rezervă: sublocotenent Iacovescu Alex., Oliescu Atanasie și Lăpușneanu Spiridon.

Hrana trupei a constat din supă, carne și orez de calitate bună.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

19 martie

Batalionul 1 comandat de maiorul Oproiu Ioan

În detașamentul căpitanului Anastasiu, în Compania a 3-a nu s-a produs nicio schimbare. Sectorul destinat acestei companii se supraveghează prin patrulare urmând direcțiile: Pucheni–Țigănești, Pucheni–Balta Doamnei, Pucheni–Poenari, Buda–Palanca și Poenarii Burchii–Ciocărești.

Postul de la Gherghița patrulează satele din prejur.

Din ordinul generalului Hârjeu, la detașamentul locotenentului Antonescu (Compania a 6-a) s-au adus următoarele modificări:

La Fântânele s-a instalat un post fix de 10 oameni sub comanda caporalului Luca Constantin, la Măgura un post fix de 25 [de] oameni, sub comanda sergentului Turcoman Ioan, iar postul de la Colceag s-a ridicat.

În celelalte detașamente nu s-a făcut nicio schimbare.

Din rapoartele primite de la batalion, toate detașamentele s-au pus în legătură unele cu altele.

Populația este liniștită, greva continuă.

Hrana trupei în cele mai multe părți a constat din supă și carne de vacă. Starea de spirit a trupei este bună.

Batalionul al 2-lea comandat de maiorul Stoianovici

Batalionul s-a pus în marș din Costești la ora 6.30 dimineața și a sosit în Urziceni la ora 7.30 seara, parcurgând o distanță de 40 [de] kilometri. Din cauza drumului rău întreținut și desfundat din cauza ploilor, a trebuit a se da trupei la fiecare oră câte 10 minute repaus și la fiecare trei ore de marș câte o haltă mare de o oră.

Ajuns în Urziceni, batalionul s-a instalat în stare de alarmă, având două companii în centru și câte o companie la extremitățile de est și de vest ale comunei.

Tot în seara zilei de 19 martie, a sosit în Urziceni un escadron de călărași cu 2 ofițeri și 100 [de] cai din Regimentul 5 Călărași, sub comanda căpitanului Mavrodîm, care a fost pus de asemenea sub comanda maiorului Stoianovici. Întreg detașamentul avea ca însărcinare paza jumătății zonei cuprinse între Urziceni de o parte și București, Călărași, Buzău, Mizil și Ploiești de alta împiedicând stricarea lucrărilor de artă în acea zonă.

Starea de spirit a populației este liniștită. Hrana trupei în acea zi a constat din pâine, slănină și brânză.

Starea sanitară a trupei, bună.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hași Gheorghe

Conform Ordinului Diviziei a 5-a nr. 18 385, trei din companiile acestui batalion au fost detașate, și anume: Compania a 9-a, sub comanda căpitanului Rusu, având în front pe sublocotenentul de rezervă Iliescu Aurel, a pornit din Buzău, la ora 7.00 dimineața, cu trenul spre Mizil, iar de acolo pe jos în comuna Tohani, unde a format un centru de supraveghere, de unde a detașat la Zugureni un post de 50 [de] oameni, sub comanda sergentului Buruiană Gheorghe și la Valea Scheilor un alt post de 50 [de] oameni, sub comanda sergentului Ifrim Gheorghe.

Compania a 10-a, sub comanda căpitanului Gârlea având în front pe sublocotenentul de rezervă Iacobescu Al., a plecat pe jos de la Buzău la ora

6.00 dimineața spre comuna [...]*, distanță de 12 kilometri, detașând la Șuchia, un post de 50 [de] oameni, sub comanda sublocotenentului Iacobescu Al. și un alt detașament de 100 [de] oameni, sub comanda sergentului major Oloiu C., la Pârscov.

Compania a 11-a, sub comanda căpitanului Nicolescu Gh., având în front pe locotenentul Voinescu Alex., a plecat din Buzău, la ora 6.00 dimineața, spre comuna Vintilă Vodă, unde a format un centru de supraveghere.

Hrana trupei a constat, în majoritate, din conserve, pâine și brânză. Compania de la Buzău a avut supă cu carne și orez.

Starea de spirit a populației, agitată.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Situația trupei în ziua de 19 martie este următoarea:

Batalionul 1

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Băicoi	a 8-a	100	maior Oproiu Ioan
Câmpina	a 8-a	100	locotenent Zăhărescu
Măgurele	a 6-a	50	locotenent Nicodim
Vălenii de Munte	a 6-a	25	sergent Dimitriu Adam
Bălțești	a 6-a	25	sergent Traian Neculai
Bălțești	a 6-a	10	sergent Bulgaru Gheorghe
Ploiești	a 4-a	200	căpitan Gârlea
Gherghița	a 3-a	30	Maior Oproiu, sergent Boldescu
Popești	a 3-a	10	sergent Rogojeanu
Poenarii Burchii	a 3-a	25	sergent Pavilescu Constantin
Puchenii Miroslav	a 3-a	135	căpitan Anastasiu Petre
Albești-Paleologu	a 6-a	20	locotenent Antonescu I.
Valea Mantei	a 6-a	15	sergent Matei I.
Verbila	a 6-a	20	sergent Airinei Gh.

* Ilizibil în text, probabil Potoceni.

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Urлаți	a 6-a	10	sergent Rosetti Alex.
Măgura	a 6-a	25	sergent Turcoman Ion
Fântânele	a 6-a	10	caporal Luca Constantin
Sălciile	Regimentul „Mircea”	[...]*	locotenent Lăzărescu

Batalionul al 2-lea sub comanda maiorului Stoianovici Alexandru
Întreg batalionul la Urziceni.

Batalionul al 3-lea sub comanda maiorului Hagi Gheorghe

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții și ofițerii în front
Jugureni	a 9-a	50	sergent Buruiană Gh.
Valea Scheilor	a 9-a	50	sergent Ifrim
Tohani	a 9-a	100	căpitan Rusu Neculai
Suchia	a 10-a	60	sublocotenent Iacobescu
Pârscov	a 10-a	100	sergent major Olariu C.
Policiori	a 10-a	40	căpitan Gârlea
Vintilă Vodă	a 11-a	250	căpitan Nicolaescu
Buzău	a 12-a	200	căpitan Rotariu Alexandru

În general, starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu

În situația trupelor nu s-a adus nicio schimbare.

Locotenent Lăzărescu raportează că în comuna Sălciile s-a confiscat o broșură intitulată „40 ani de robie”^{**} și că mai sunt și alte broșuri răspândite prin comună și că s-au luat măsuri de a descoperi pe cei care le-au răspândit. Raportează de asemenea că în comuna Fulga s-a găsit un afiș lipit pe un stâlp de telegraf, prin care amenința pe arendașii frații Mihu Vasile Bolnavu și Alomana [sic!] cu distrugerea. Nu s-a putut dovedi cine l-a lipit.

* Lipsă în text.

** Broșura antimonarhistă intitulată „40 de ani de sărăcie, de robie și de rușine” a fost editată în anul 1906 de gruparea socialistă „România Muncitoare” pentru a marca în stil propriu jubileul domniei lui Carol I.

La Adâncata, circa 150 [de] oameni, puțin cam beți, s-au adunat la proprietar pentru tocmeli agricole, dar mai târziu s-au împrăștiat.

S-au trimis în aceste localități patrulare pentru siguranță și liniște.

La halta Prahova, zvonindu-se că locuitorii s-au răzvrătit contra proprietății domnului Motoc, s-a trimis în seara de 19 martie o patrulă de 15 oameni, care s-a înapoiat a doua zi, raportând că populația este liniștită și zvonurile sunt false.

Tot în acea zi s-a primit și Ordinul nr. 572 al generalului Hârjeu relativ la închiderea cârciumilor și la conduita trupelor față de populație.

În general, populația este liniștită, dar greva continuă. Învoielii nu s-au făcut. Starea sanitară a trupei este bună.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

Sublocotenentul Toma Pericle cu un detașament de 50 [de] oameni din Compania a 2-a a fost detașat la Jilavele, proprietatea lui Cantacuzino, la o distanță de 7 kilometri de Urziceni.

Restul batalioanelor cantonează în Urziceni.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situația trupei nu s-a adus nicio schimbare.

În general, populația este liniștită, afară de nordul județului Buzău, unde spiritele sunt mai agitate.

Hrana trupei a variat după localități.

Starea sanitară a trupei, bună.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu

În conformitate cu ordinul generalului Hârjeu, trimis direct comandanților de unități, s-a făcut o nouă împărțire în regiunea de câmp, și anume: Compania a 4-a, sub comanda căpitanului Gârlea, a plecat din Ploiești la ora 7.00 dimineața, pe jos cu destinația Ciorani, urmând drumul prin Bucov, Valea Mantei și Albești-Paleologu parcurgând un total de 37 [de] kilometri. Această companie, după ce va schimba detașamentul locotenent-colonelului Lăzărescu, va ocupa cu posturi fixe localitățile: Fulga, Sălciile, Adâncata și Parepa.

Semnalându-se agitație printre locuitorii de pe Domeniile Coroanei (Gherghița), postul de aici a fost întărit cu încă 25 [de] oameni de la Compania a 3-a. Aceștia au pornit din Puchenii-Miroslăvești și au urmat drumul prin Potigrafu, Balta Doamnei și Lacul Turcului, parcurgând în total o distanță de 18 kilometri.

Căpitanul Anastasiu a lăsat un post de 25 [de] oameni la Puchenii-Miroslăvești, sub comanda sergentului Taler Vasile, iar cu restul Companiei a 3-a s-a

transportat la Buda Palanca trecând prin Petroșani, distanță de 11 kilometri de Buda și un post fix s-a stabilit la Zănoaga la o distanță de 6 kilometri de Buda.

Locotenentul Antonescu a ridicat postul de la Fântânele și Măgura și a întărit postul de la Urlați, mărindu-i efectivul de 50 [de] oameni.

Locotenentul Nicodim a primit ordin să ridice patrulele de la Vălenii de Munte, Boldești și Bălțești și să se transporte cu plutonul său la Ceptura, lăsând un post fix de 50 [de] oameni la Gornetul Cricov. Acest detașament pentru a-și aduna împărțirile și a le instala în noile puncte a străbătut o distanță mijlocie de 49 [de] kilometri trecând prin satele: Ghiocelul, Iordăchelul, Plopia, Plavianu, Urlați și Mărunțișul. Preferându-se ofițeri de rezervă, căpitanul Urican a luat comanda sectorului Urlați, căpitanul Mischănescu a fost repartizat la Câmpina, sublocotenentul de rezervă Fulgeanu sectorul Ciorani și sublocotenentul de rezervă Grumăzescu sectorul Buda-Palanca. Populația în această zonă este liniștită însă greva agricolă continuă, învoieli nu s-au făcut deoarece proprietarii și arendașii nu vor să cedeze nimic din vechile tocmeli agricole.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici

Sergentul major Diaconiță cu 50 [de] oameni din Compania a 2-a a fost detașat la Căzănești la depărtare de 50 [de] kilometri de Urziceni.

Restul batalionului a executat marșuri în diferite direcții; 2 companii dimineața și 2 companii după-amiază.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situația trupei nu a intervenit nicio schimbare.

Hrana trupei a constat din pâine, carne, supă cu orez sau cartofi, după localități.

Facțiunile ce s-au găsit în marș au avut pâine și brânză.

Starea de spirit a populației rurale pare liniștită; greva agricolă continuă.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

22 martie

Batalionul 1 sub comanda maiorului Oproiu

Căpitanul Anastasiu raportează că la sosirea postului la Zănoaga, această localitate era ocupată de un detașament din Regimentul „Mircea” nr. 32 și a ocupat provizoriu satul Netoții.

Locuitorii din Lacul Turcului, instigând și amenințând cu foc pe locuitorii din celelalte sate de pe Domeniul Coroanei (Gherghița), maiorul Oproiu a dat ordin ca postul destinat pentru Zănoaga să ocupe satul Lacul Turcului.

În urma ordinului telegrafic al generalului Hârjeu, maiorul Oproiu a adus mai multe modificări în repartitia trupelor din zona de câmp a județului Prahova după cum se vede mai jos.

Locuitorii din satele Bâra, Merii Petchii și Ludiți au încetat greva acceptând învoielile de pe Domeniul Coroanei (Gherghița), celelalte sate de pe Domeniul Coroanei continuând greva de teama locuitorilor din Lacul Turcului.

În general, populația este liniștită, iar trupa se hrănește bine distribuindu-se la posturile fixe carne proaspătă, iar la oamenii ce trebuie să patruleze pe distanțe mari, slănină și brânză.

În situația trupei nu s-a adus nicio schimbare.

Companiile continuă marșurile în jurul Urzicenilor în diferite direcții până la o jumătate de zi de marș.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

La ora 1.00 p.m., Compania a 12-a, comandată de căpitanul Rotaru Alex., având în front pe sublocotenentul de rezervă Lăpușeanu Spiridon, conform ordinului Diviziei a 5-a, nr. 18 583, a pornit pe jos din Buzău spre comuna Gherăseni unde se semnalaseră agitații printre țăranii din acea comună.

Această companie a parcurs o distanță de 25 [de] kilometri.

Hrana trupei a variat după localități.

Starea sanitară a trupei, bună.

Starea de spirit a populației, liniștită.

23 martie

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupelor nu s-a produs nicio schimbare. Patrulele continuă să supravegheze sectoarele ce li s-au încredințat.

Populația este liniștită. Învoieli nu s-au făcut din cauza pretențiilor exagerate ale proprietarilor și arendașilor.

La Sălciile au fost arestați 5 instigatori, care au fost înaintați Prefecturii Prahova.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

În situația trupelor nicio schimbare.

Starea de spirit a populației în general este liniștită.

Starea sanitară a trupei este bună.

Escadronul de cavalerie a plecat la Călărași.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situația trupelor, nicio schimbare.

Starea de spirit a populației în general este liniștită.

Starea sanitară a trupei este bună.

Batalionul 1 sub comanda maiorului Oproiu Ioan

În situația trupelor nu s-a produs nicio mișcare. S-a cerut aprobarea ca căpitanul Gârlea Neculai să se mute la Sălciile, unde se simte mai mare trebuință de prezența lui.

S-a primit ordinul telegrafic nr. 609 pentru a se respecta cu strictețe ordinele ordinare date în privința potolirii răsculațiilor.

Învoieli nu s-au făcut.

Populația este liniștită, greva continuă.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

În situația trupelor, nicio schimbare.

Batalionul a primit ordinul de a se înapoia la Buzău.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

Compania a 12-a, detașată la Gherăseni, s-a înapoiat la Buzău, unde a sosit la ora 4.30 p.m.

Detașamentul din Suchia a arestat la Budești 9 instigatori, iar la Policior s-au arestat alți 3 instigatori, între care primarul și profesorul din sat.

Toți 12 prizonieri au fost trimiși sub escortă la Buzău.

În general, populația este liniștită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupelor nu s-a produs nicio schimbare, în afară de sectorul căpitanului Gârlea Neculai care și-a stabilit centrul la Sălciile, mărinț detașamentul acestei localități la 75 [de] oameni, iar la Ciorani a lăsat pe sublocotenentul în rezervă Fulgeanu cu 50 [de] oameni.

Posturile de la Poiana și Adâncata sunt compuse din câte 25 [de] oameni.

Locotenentul Antonescu raportează că locuitorii din comuna Albești-Paleologu au făcut învoieli cu Prefectura județului.

Căpitanul Urseanu raportează de asemenea că s-au făcut învoieli la Urlați și Gornetul Cricov și o parte din locuitori la Făptura*.

Locuitorii din Ciumești, Lacul Turcului și Balta Doamnei, de pe Domeniile Coroanei, sunt atât de înverșunați și amenință pe locuitorii din celelalte sate cu punerea focului. În urma unui denunț, s-au arestat 17 locuitori din Lacul Turcului, dar la confruntarea lor cu denunțatorul, acesta nu a dorit să recunoască pe niciunul [din] cei arestați. Au fost puși în libertate, iar denunțatorul a fost arestat și înaintat, de către inspectorul comunal, Prefecturii județului.

Populația în această zonă este liniștită.

Locuitorii refuză a ieși la munca câmpului, așteptând legea făgăduită prin manifest.

* Probabil Ceptura.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru
Conform ordinului din ziua de 25 martie, detașamentele din Ialomița s-au adunat la Urziceni pentru a se pune în marș spre Buzău.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situația trupelor nu s-a produs nicio schimbare.

În general, starea spiritelor este liniștită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

26 martie

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupelor nu s-a produs nicio schimbare.

Posturile fixe urmează același serviciu.

Greva continuă.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

Întreg batalionul marș de la Urziceni la Costești, distanță de 40 [de] kilometri.

Plecarea din Urziceni la ora 7.15 dimineața, iar sosirea la Costești la ora 6.30 p.m.

La fiecare trei ore de marș, câte o haltă mijlocie de o oră.

Marșul se desfășoară în bune condiții. În timpul nopții, trupa a ocupat starea de alarmă.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

Spiritele populației fiind liniștite, companiile detașate au primit ordin de a se înapoia la Buzău.

Compania a 9-a s-a înapoiat cu trenul, iar companiile a 11-a și a 12-a au făcut etapele pe jos.

În general, starea de spirit a populației, liniștită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

Greva continuă.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

Marșul de la Costești la Buzău, distanță de 12 kilometri. Plecarea la ora 9.15 a.m., sosire la ora 12.30 p.m.

Sosind la Buzău, trupa s-a stabilit în cantonamente de alarmă.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

În general, starea de spirit a populației, liniștită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

În comunele Ciorani, Adâncata și Sălciile, țăranii sunt dispuși a ieși la munca câmpului când arendașii vor face învoieli mai ușoare, însă arendașii nu vor să cedeze decât prea puțin din pretențiile lor.

S-a dat voie cârciumilor să-și deschidă stabilimentele în timpul zilei.

Batalioanele al 2-lea și al 3-lea, comandate de maiorul Stoianovici Alexandru și[, respectiv,] maiorul Hagi Gheorghe, au făcut instrucție cu trupa.

Starea de spirit a populației, liniștită.

Hrana trupei a constat din pâine, carne, supă, orez în cantitate suficientă și calitate bună.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

29 martie

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

S-au făcut noi învoieli în satul Gherghița și Ungureni pe Domeniile Coroanei.

Batalioanele al 2-lea și al 3-lea, comandate de maiorul Stoianovici Alexandru și maiorul Hagi Gheorghe, au făcut instrucție cu trupa.

Starea de spirit a populației, liniștită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

30 martie

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

S-a primit ordinul telegrafic nr. 1 674 relativ la concentrarea trupei în sectoare, lăsându-se posturi fixe numai în locuri unde este absolută trebuință.

Batalioanele al 2-lea și al 3-lea, comandate de maiorul Stoianovici Alexandru și maiorul Hagi Gheorghe, au făcut instrucție cu trupa.

Starea de spirit a populației, liniștită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

31 martie

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

Învoieli noi s-au făcut în comunele Loloiasca, Albești de Muru, Albești-Paleologu, Gornetu-Cricov, Ceptura, proprietatea Mărăcineanu și Urlați.

În toate celelalte comune din zona câmpului greva continuă, pe de o parte din partea proprietarilor și arendașilor care nu cedează decât prea puțin din vechile învoieli, iar pe de alta că țăranii așteaptă cu încăpățănare legea făgăduită prin manifestul Guvernului.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1 037, dosar nr. 3, ff. 34-77

6.

Extrase din registrele istorice ale Regimentului 3 Roșiori privind acțiunile de pacificare din județele Iași și Vaslui (26 februarie–15 mai 1907)

a) Registrul istoric original al Regimentului 3 Roșiori

CONCENTRAREA REGIMENTULUI PENTRU POTOLIREA RĂSCOALELOR ȚĂRĂNEȘTI DIN JUDEȚUL IAȘI

În ziua de *26 februarie 1907*, ora 12 a.m., s-a primit ordinul ca la ora 3 p.m. regimentul să fie gata de plecare pentru potolirea răscoalelor din județul Iași.

La ora indicată regimentul era gata, însă din lipsă de vagoane în stația locală, abia la ora 5 a plecat la gară unde, îmbarcându-ne, am așteptat până la ora 8.50 când am plecat cu destinația Târgul Frumos, unde am ajuns a doua zi la ora 8 a.m., când am debarcat.

În ziua de *27*, am cantonat în orașelul Târgul Frumos.

În ziua de *28*, Escadronul 1 a executat marș la satul Costești, distanța 15 kilometri și împrejurimi.

În ziua de *1 martie* am stat în oraș patrulând călări în timpul zilei, iar noaptea pe jos, ocupând 6 bariere de intrare ale orașului.

În ziua de *2 martie*, ora 8 p.m., două plutoane pe jos, sub comanda sublocotenentului Micescu, formând escadron cu două plutoane de la Escadronul 2, sub ordinele domnului maior Călinescu, au plecat la Podu Iloaiei, unde spiritele erau agitate, și au stat acolo până în ziua de *3 martie*, ora 4 p.m., când au fost schimbate de Regimentul 8 Călărași.

În ziua de *3 martie*, s-a patrulat în orașul Târgul Frumos.

În ziua de 4 martie, s-a executat marș cu tot escadronul, patrulându-se în satele Prigoreni, Albești (Cristești), Brăești, Cristești, unde spiritele erau agitate.

În ziua de 5 martie, marș la satul Brăești–Cristești.

În ziua de 6 martie, stat pe loc patrulând zi și noapte în Târgul Frumos.
În ziua de 7, idem.

În ziua de 8 martie, marș la Ruginoasa, unde țărănimea arsese arhiva arendașului, însă la sosirea escadronului totul era în liniște.

În zilele de 9, 10, 11 și 12 s-a patrulat prin oraș și în împrejurimi.

În ziua de 13, executat marș la Gănești.

În ziua de 14 martie, executat marș la Cristești.

În ziua de 15 martie, stat pe loc.

În ziua de 16 martie, s-au trimis două plutoane sub comanda locotenentului Scărișoreanu la Sârca.

În ziua de 17, s-a trimis un pluton la Strunga, sub comanda sublocotenentului Capșa.

În ziua de 18, s-a trimis un pluton la Cristești, sub comanda sublocotenentului Micescu.

În ziua de 19, stat pe loc, patrulând prin oraș.

În ziua de 20 martie, spre Pașcani prin Ruginoasa.

În ziua de 21–22, marș la Prigoreni, unde am stat 2 zile.

În ziua de 23, marș la Târgul Frumos, patrulându-se spre Cornești.

În ziua de 24, repaus la Târgul Frumos.

În ziua de 25, marș la Ruginoasa.

În zilele de 30 și 31, repaus.

La 1 aprilie, îmbarcat pentru Vaslui. La Podu Iloaiei ne-am întâlnit cu Escadronul 3, cu care, formând divizion sub comanda domnului maior Călinescu, am ajuns noaptea și am debarcat a doua zi, la ora 7 a.m.

În ziua de 2-3, repaus.

În ziua de 4 aprilie, trimis plutoanele 3 și 4 cu locotenent Scărișoreanu și sublocotenent Capșa, la fabrica Topali.

La 5 aprilie, marș la Moara Domnească.

La 6 aprilie, stat în orașul Vaslui.

La 7 aprilie, plutoanele 3 și 4 înapoiate de la fabrică.

La 8–9 aprilie, stat pe loc.

La 10 aprilie, marș la Ferma Laza.

La 11 aprilie, pe loc.

La 12 aprilie, marș la Chițoc.

La 13 aprilie, repaus.

La 14 aprilie, trimis plutonul 1 la Negrești cu sublocotenentul Capșa.
La 15 aprilie, trimis plutonul 3 la Pungești, cu sublocotenentul Micescu.
La 16 aprilie, în Vaslui cu 2 plutoane.
La 17 aprilie, înapoiat plutoanele.
La 18 aprilie, repaus.
La 19 aprilie, marș la Munteni și fabrica Topali.
La 20–28 aprilie, Sărbătorile Paștelui, stat pe loc.
În zilele de 29, 30 și 31, patrulări prin împrejurimile Vasluiului.
De la 1–15 mai, escadronul și-a mărit efectivul cu 34 [de] cai și 32 [de] oameni, făcând instrucție.

Escadronul 2*

De la 27 februarie până la 2 martie, a patrat în împrejurimi de Târgul Frumos; la 2 martie a plecat cu trenul de la Târgul Frumos la gara Șoldana; la 3 martie, marș călare gara Șoldana–Bivolari (Iași), unde a cantonat de la 3 martie la 12 martie, patrulând pe o zonă de 20 [de] kilometri; la 13 martie marș călare Bivolari–Onești (Iași); 14–15, cantonament Onești; 16 martie, marș călare Onești–Stânca–Roznovanu, unde a cantonat de la 16 la 21 martie, patrulând pe o zonă de 25 [de] kilometri; la 22, marș Stânca–Iași; de la 22 martie la 15 mai, cantonament la Iași și patrulări pe 20 [de] kilometri, aici s-a făcut perioada a III-a și școala de pluton. Plutonul 4 a fost detașat, de la 24 aprilie la 4 mai, la Țigănași, la 15 mai escadronul a plecat pe calea ferată la Bârlad.

Escadronul 3

În ziua de 2 februarie, ora 9.30 seara, s-a dat ordin ca să plece la Podu Iloaiei, unde, la 12 noaptea, a sosit, repartizând oameni în cartiere**. A doua zi, sătenii din satele vecine venind în mare număr la primărie, i-au împrăștiat și la ora 3 p.m. au plecat la gară, înlocuiți fiind de al 8-lea Regiment de Călărași. Peste o oră au intrat în Târgul Frumos, unde au stat până în ziua de 2 martie, timp în care au făcut diferite patrulări prin satele mărginașe.

În ziua de 2 martie, escadronul a luat parte la o împrăștiere a oamenilor adunați pentru a devasta orașul; risipirea lor s-a executat fără niciun accident în oameni și cai, însă rănindu-se mulți săteni care erau mai încăpățânați și [nu] voiau a se supune forței armate.

În ziua de 3 martie au plecat la Bivolari, mergând cu trenul până la stația Șoldana, apoi călări, timp de 3 ore, pe un drum și o vreme aproape imposibile,

* Escadronul 1, lipsă în text.

** Cantonamente.

la ora 11.30 din zi au ajuns în orașelul Bivolari, pe care l-au găsit aproape devastat și unde au fost nevoiți a se lupta cu aproape 800-1 000 [de] oameni, toți înarmați cu instrumente [*sic!*] de fier și chiar cu arme mulți din ei. Seara răscoala potolindu-se, au încartiruit cai și oameni, destinând pe tot timpul nopții patrule conduse de ofițeri și sergenți, pentru a goni țărani care veneau din satele mai îndepărtate și care nu luaseră parte la cele petrecute în timpul zilei.

În ziua următoare, adunându-se săteni în număr aproape îndoit, cu mare greutate i-au putut liniști, cerându-se, în același timp, ajutoare de trupe de la sectorul de Iași, sub ale cărui ordine erau.

În seara aceleiași zile a sosit Batalionul 4 Vânători care împreună cu întreg divizionul de roșiori au reușit a găsi pe răsculați și a aresta mare parte din ei, care, în urma anchetei făcute de către procuror și judecătorul de instrucție, au fost trimiși la Iași sub o grea escortă.

În Bivolari au rămas până în ziua de *12 martie*, când s-a dat ordin de a pleca la satul Onești, unde se credea că va fi răscoală, dar timp de trei zile cât au stat în acel sat nu s-a ivit niciun caz de tulburare, așa că în ziua de *16 martie* au părăsit localitatea, înapoiindu-se din nou la Bivolari, conform ordinului primit.

Tot timpul cât au stat în acest orașel s-au trimis patrule cu sergenți, plutoane cu ofițeri și chiar escadronul întreg, sub comanda căpitanului Bene Anibal, în satele vecine ca Probota, Tabăra, Emiziu [?], Bădărăi, Burmenești* etc. spre a cerceta și vedea dacă spiritele mai sunt revoltate. Cum însă nimic nu dădea de bănuț, plutoanele se înapoiau seara spre a-și putea urma patrularea în ziua următoare și în alte direcții. În ziua de *22 martie*, escadronul a fost dislocat din Bivolari cu destinația Podu Iloaiei, unde a intrat în ziua de *23 martie*, petrecând noaptea de *22/23* în satul Gropnița și de unde, în ziua de *23*, a fost înlocuit de Escadronul 4 din [...]**. În Podu Iloaiei au rămas până la *30 martie*, făcând în același timp patrulările necesare.

La *1 aprilie*, ora 7.30, am debarcat în Vaslui, pe care nu l-am părăsit definitiv decât la *15 mai*, când am ajuns, la ora 10.30, în garnizoana de reședință. Cum în județul Vaslui, în timpul cât au stat acolo n-a fost nicio dezordine, escadronul a fost la un loc, așa că instrucția s-a putut face ca și la cazarmă, zilnic și după programul stabilit de comandantul regimentului. La înapoiere la Bârlad, atât caii, cât și oamenii s-au întors în perfectă stare de sănătate și îngrijire, inspectați fiind la sosirea în garnizoana Bârlad de medicii respectivi și raportându-se regimentului starea în care s-au găsit.

* Probabil Buruienești.

** Lipsă în text.

Escadronul 4

A executat aceleași lucrări ca și Escadronul 2, cu deosebire că, pe timpul când Escadronul 2 se afla la Iași, Escadronul 4 a fost la satul Gropnița.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 959, ff. 106-108

b) Copie rezumativă a registrului istoric al Regimentului 3 Roșiori

ANUL 1907

În ziua de *26 februarie a.c.* regimentul a fost deblocat din Garnizoana Bârlad și trimis a lua parte pentru potolirea revoltelor țărănești din județul Iași. Regimentul a fost transportat cu C.F., debarcat la Târgul Frumos, cu un efectiv de 21 ofițeri, 666 trupă unde a rămas în cantonament. În ziua de *2 martie a.c.* s-a primit ordin ca un divizion din acest regiment să fie trimis numaidecât în comuna Bivolari, județul Iași, pentru potolirea dezordinilor ce erau acolo. S-au trimis escadroanele 2 și 3 de sub comanda căpitanilor Pangrați și Rene, ambele escadroane puse sub comanda maiorului Rășcanu.

În timpul când aceste escadroane făceau îmbarcarea în gara Târgul Frumos pentru plecare, țăranii de prin împrejurimile [localității] Târgul Frumos, precum și locuitorii din acest târgușor au început devastarea în partea dinspre est, numaidecât cele 2 escadroane care se găseau în târgușor au pornit la locul [faptelor] pentru potolire, totodată nemandându-se celelalte 2 escadroane ce făceau îmbarcarea în gară.

Potolirea s-a făcut numaidecât, împiedicând pe devastatori a mai înainta și căutând a-i scoate afară din târg, arestând pe mai mulți din ei care păreau a fi capii revoltelor.

Spiritele liniștindu-se, pentru o mai bună siguranță s-au format patrurile care cutreierau străzile orașelului având ordin de a risipi pe locuitorii care se aflau împrejur.

Celelalte 2 escadroane au mers la gară unde s-au îmbarcat [...] pentru Bivolari. În acest orașel și chiar în satele de prin împrejurimi, nu s-a mai ivit nicio tulburare, afară de mici conflicte care se aplanau de îndată ce sosea forța armatei la fața locului. Înainte de plecarea acestor 2 escadroane la Bivolari, un divizion din acest regiment sub comanda maiorului Călinescu Al., în noaptea de *29 spre 30 februarie a.c.*, a fost trimis și transportat cu C.F. în târgul Podu Iloaiei pentru a împiedica pe devastatorii țăranii de la scenele ce le comiteau.

Într-adevăr, după o mare greutate, deoarece erau pe jos, au putut să scoată afară din târgușor pe țăranii care erau într-un număr destul de mare și

să liniștească spiritele tulburate făcând mai multe arestări. A doua zi, la ora 5 p.m., s-a înapoiat la Târgul Frumos unde se afla ștabil* regimentului. Divizionul, sub comanda maiorului Rășcanu, a luat parte la potolirea revoltelor țărănești ivite în comunele Bivolari, Onești și Stanca. [...]

Divizionul a fost împărțit astfel: Escadronul 2 și-a luat cantonamentul la Stanca, iar Escadronul 3 a făcut un marș călare de la Bivolari la Podu Iloaiei unde a rămas în cantonamente. Tot în acest interval, Escadronul 4, care se afla în Târgul Frumos, de sub comanda căpitanului Pleșoianu a fost trimis la Podu Iloaiei spre a putea liniști dezordinile care se cam agravasera. De aici, escadronul a fost trimis spre Gropnița și satele de prin împrejurimi, pentru a pune ordine, rămânând cu cantonamentul în Gropnița.

Toate aceste deplasări s-au făcut în cursul lunii martie. În ziua de *1 aprilie a.c.* s-a primit ordin ca cele 2 divizioane ale regimentului să ocupe orașele Iași și Vaslui, astfel că escadronul care se afla la Târgul Frumos s-a imbarcat iar în gara Podu Iloaiei și s-au atașat și vagoanele în care era imbarcat și al treilea escadron, și, astfel, divizionul constituit a debarcat a doua zi, *2 aprilie*, în gara Vaslui, unde s-a luat cantonament.

Acest divizion era sub comanda maiorului Călinescu. Escadronul 4, care se afla la Gropnița, și Escadronul 2, care era la Stanca, au făcut marș pe jos până la Iași, unde s-a constituit divizionul sub comanda maiorului Rășcanu, și au rămas în cantonament. Aici** regimentul a rămas dislocat până în ziua de *16 mai a.c.*, când s-a înapoiat în garnizoana de reședință. Accidente sau cazuri grave nu a avut de înregistrat pe tot timpul acestor deplasări.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 959 bis, ff. 74-75

7.

Extras din registrul istoric al Regimentului 8 Călărași referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei țărănești în județele Iași și Botoșani (27 februarie–1 aprilie 1907)

27 februarie

În urma Ordinului telegrafic nr. 25 650 al Corpului 4 Armată, regimentul, cu un efectiv de 17 ofițeri, 52 trupă, 371 cai și 5 trăsuri, a plecat la Hârlău pentru potolirea răscoalei țăranilor și paza acestui oraș.

* Statul-major.

** În textul original este „Astăzi”.

Plecarea la ora 9.00 a.m.
Sosirea la ora 4.30 a.m.
Starea atmosferică: frig, zăpadă.

28 februarie

A ocupat această comună.

1 martie

Regimentul a primit ordinul telefonic al comandantului Brigăzii 4 Călărași de a merge la Podu Iloaiei.

Același efectiv.

Plecarea la ora 8.00 a.m.

Sosirea la ora 2.30 p.m.

Starea atmosferică: vânt, frig, zăpadă.

Regimentul a restabilit ordinea în localitate.

2 martie

Regimentul, cu 3 escadroane, a împiedicat, prin șarje, pe răsculați de a pătrunde în oraș. Escadronul 2, căpitan Daschievici Ion, a fost detașat la Erbiceni, unde locuitorii asediaseră casa proprietății*, urmând a o devasta.

Escadronul a intervenit, șarjând pe răsculați. Un locuitor a lovit pe un sergent cu un ciomag; sergentul parând lovitura, lama sabiei s-a rupt, iar locuitorul a fost lovit la un deget.

3 martie

Regimentul a primit ordinul telegrafic al domnului colonel Mustață, comandantul Brigăzii 4 Călărași, de a porni cu 3 escadroane la Bădeni și a lăsa un escadron pentru paza comunei. Escadronul 3, căpitan Vetz, a fost lăsat la Podu Iloaiei.

Plecarea la ora 1.00 p.m.

Sosirea la ora 7.30 p.m.

Starea atmosferică: frig, zăpadă, viscol. Marșul s-a executat în condiții foarte grele, oamenii au suferit mult.

4 martie

De la ora 7 a.m. până la ora 12 din zi, regimentul a restabilit ordinea în comuna Bădeni.

* Conacul moșiei.

Având ordin de a porni la Hârlău, a plecat.

Plecarea la ora 12.00 din zi; sosirea la ora 1.00 p.m.

Din partea sedentară [a regimentului] din Botoșani, s-au trimis la Țândărei 31 [de] călăreți, sub comanda sergentului adjutant Nicolae Constantin.

5 martie

Regimentul a trimis Escadroanele 1 și 2, sub comanda maiorului Herescu Teodor, la Botoșani, conform cererii telegrafice nr. 1 712 a prefecturii.

Plecarea la ora 12.00 din zi.

Sosirea la ora 5.15 p.m.

Starea atmosferică: frig, zăpadă.

Escadroanele, sosind în Botoșani – unde populația din mahalale și comunele învecinate făcuseră mari devastări și atacate de infanterie, care a fost nevoită a trage focuri, omorând 5 oameni și rănind 9 –, au șarjat și răspândit pe răzvrățiți, urmărindu-i din piața Ferdinand până în satele învecinate și au restabilit astfel ordinea, după care au intrat în cazarmă la ora 8 p.m.

La acțiunea trupelor de infanterie din Botoșani a cooperat și partea sedentară a regimentului.

În această zi, Escadronul 3, lăsat la Podu Iloaiei, s-a reîntors la Hârlău.

6 martie

Escadroanele 1 și 2 au menținut ordinea în Botoșani, împiedicând răscoluții satelor învecinate de a pătrunde în oraș.

7 martie

Escadronul 1, căpitan Nuțescu, a fost trimis în comuna Frumușica.

8 martie

Escadroanele 3 și 4, sub comanda maiorului Mavini, a pornit din Hârlău către Botoșani, conform cererii telegrafice nr. 1 766 a prefecturii.

Plecarea la ora 3.00 p.m.

Sosirea la ora 9.00 p.m.

Starea atmosferică: vânt, lapoviță.

Tot în această zi, un pluton al locotenentului Silui, din Escadronul 2, a fost trimis la Zăicești, unde se răsculasera țărani.

9 martie

Escadronul 2 a pornit la Deleni, conform Ordinului nr. 175 al sectorului Botoșani.

Un pluton din Escadronul 3, [comandat de] sublocotenent Popescu, a înlocuit plutonul locotenentului Silui din Escadronul 2, la Zăicești.

10 martie

Escadroanele 3 și 4 au patrat în oraș pentru menținerea ordinii. Plutonul de la Todireni a fost trimis la Ringhilești.

11 martie

Escadroanele 3 și 4 au concurat la menținerea ordinii în orașul Botoșani.

12 martie

Escadronul 3 a pornit la Gorbănești pentru restabilirea liniștii în acea comună, conform Ordinului nr. 194 al sectorului Botoșani.

Cei 31 aflați la Todireni, care în ziua de 9 martie au fost trimiși la Ringhilești, s-au înapoiat la regiment la ora 9 p.m.

13 martie

Nimic schimbat. Escadronul 1 la Frumușica, Escadronul 2 la Deleni, Escadronul 3 la cazarmă.

15 martie

La ora 4 p.m. s-a primit Ordinul nr. 206 al sectorului Botoșani pentru îmbarcarea regimentului și plecarea la Divizia a 2-a.

16 martie

Escadroanele 1, 2 și 3 s-au concentrat la regiment în vederea plecării la Divizia a 2-a.

La ora 9 p.m. numai Escadroanele 1 și 2, conform Ordinului nr. 46 al Diviziei a 8-a, s-au îmbarcat în stația Botoșani, sub comanda maiorului Marini, plecând cu destinația Divizia a 2-a la Craiova.

17 martie

Escadronul 3 a plecat, pentru menținerea ordinii, în comuna Hârlău, detașând un pluton la Deleni, conform Ordinului nr. 229 al sectorului Botoșani.

18 martie

Escadronul 2 a trimis patrulă prin oraș.

La ora 8 p.m. a început îmbarcarea, iar la ora 10 p.m. a sosit cu trenul la Mihălășeni, conform Ordinului sectorului Botoșani nr. 226.

19 martie

Cu Ordinul nr. 236 al sectorului Botoșani, maiorul Herescu Teodor a fost trimis la Hârlău și însărcinat cu inspecția Escadroanelor 2 și 3. Escadronul 2 a fost transportat la Ștefănești.

20 martie

Veterinarul căpitan Zamfirescu și medicul locotenent Preda au fost trimiși, primul la Hârlău și al doilea la Ștefănești, pe lângă Escadroanele 2 și 3.

21 martie

Conform Ordinului sectorului Botoșani nr. 151, s-a improvisat un escadron pe jos din 5 oameni rămași la reședință, sub comanda căpitanului Grigoriu, având însărcinarea de a patrula pe străzile Botoșanilor, fiind zi de târg și putând să se ivească dezordini prin aglomerarea oamenilor pe piețe.

Escadronul 3, aflat la Hârlău, a executat o raită spre Tudora-Lespezi și înapoi. Distanța străbătută, 8 kilometri.

22 martie

Din oamenii rămași la reședința regimentului s-a format un escadron de 3 plutoane pe jos, tare* de 72 [de] oameni, sub comanda căpitanului Grigoriu și a mers în comuna Cătămărești pentru a transporta niște arestați la Botoșani.

Acestui escadron i s-a dat un caracter permanent și s-a pus la dispoziția sectorului Botoșani. Din acest escadron s-a ales un număr de 45 [de] oameni, cei mai buni, din care s-au alcătuit două plutoane călări (pe cai valizi, dintre cei rămași) și s-au pus tot la dispoziția sectorului Botoșani, pentru a patrula în jurul orașului.

23 martie

S-a primit Ordinul nr. 357 al sectorului Botoșani, a se trimite zilnic câte 6 (șase) oameni la cazarma Batalionului 8 Vânători pentru a concura la paza arestaților țărani răzvrățiți.

24 martie

Din Ordinul nr. 361 al sectorului Botoșani s-a trimis semiescadronul călare de la reședință la comuna Stăncești pentru a face arestări și percheziții la agitatorii țăranilor.

Plecat la ora 10 a.m., întors la cazarmă la ora 4.30 p.m.

* Cu sensul de *având un efectiv*.

26 martie

Semiescadronul călare de la reședință a fost trimis în comuna Stănceni în același scop.

Plecat la ora 10 a.m., ajuns la ora 6 p.m.

31 martie–1 aprilie

Escadronul 2 s-a reîntors la Botoșani, venind de la Ștefănești.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 963, ff. 51-54

MUNTENIA

1.

Extras din registrul istoric al Corpului 1 Armată cu privire la acțiunile de menținere a ordinii publice de pe teritoriul alocat corpului de armată (9 martie–16 iulie 1907)

RĂSCOALELE AGRARE

Martie. Se primesc ordinele ministerului telegrafice și urgente nr. 1 636 și 1 640, ca Regimentele Dolj nr. 1 și Calafat nr. 31 să concentreze concediații și rezerviștii din orice contingent, în timpul cel mai scurt, și cu un efectiv de 600 de oameni de fiecare batalion să fie gata de plecare în Moldova, pentru potolirea răscoalelor țărănești ivite în zilele de 4, 5 și 6 martie 1907.

9 martie

Ministerul, printr-un ordin telegrafic fără număr, dispune ca recruții clasei anului 1907 să rămână la reședința regimentelor, iar operațiunile recrutării să înceteze în județele unde funcționau ca ofițeri recrutori ofițerii din Regimentele Dolj și Calafat.

Tot în această zi s-a primit Raportul nr. 1 318, al căpitanului O. Popilian, comandantul Companiei a 9-a din Regimentul Dolj nr. 1, prin care arată că, din informațiile culese de la concediați și rezerviști, cel mult în două zile va izbucni revolta și în comuna Filiași, [județul] Dolj.

Această știre s-a comunicat prefecturii locale, cu adresa nr. 23 997, spre a dispune în consecință.

În seara acestei zile, la orele 9.46, Regimentul Calafat nr. 31, în urma unui ordin telegrafic al ministerului, pornește la Pașcani, în Moldova, cu un efectiv de 1 500 de oameni.

10 martie

La orele 7 dimineața, Regimentul Dolj nr. 1, cu un efectiv de 36 [de] ofițeri și 1 700 de oameni, pornește la Huși, în Moldova.

Atât Regimentul Calafat, cât și Regimentul Dolj, ajunse la destinație, au fost puse sub ordinele domnului general Tell, comandantul Diviziei a 8-a, care ține loc de comandant al Corpului 4 Armată.

Tot în această zi, la ora 3.20 p.m., s-a primit de la minister Ordinul telegrafic nr. 1 659, ca Batalionul 1 Vânători și Regimentul „Rovine” nr. 26 să concentreze concediații și rezerviștii, care vor atinge cifra de 600 de oameni, efectiv de batalion fără recruți.

Comandamentul, cu nr. 24 009, ordonă ca toate armele aflate la reședința companiilor teritoriale să fie aduse la reședința regimentelor.

Începând răscoala și în județul Dolj, se cere de către prefectură trimiterea de trupe la Calafat, Băilești și Moțaței. Făcându-se cunoscut și ministerului, se ordonă a se da în tot comandamentul, în înțelegere cu procurorii, trupe din cele permanente pentru menținerea ordinii și, îndată după somații, să facă uz de armă și să aresteze.

11 martie

În urma cererii Prefecturii Dolj, s-a trimis în noaptea de 10/11 martie Batalionul 1 Vânători la Calafat, rămânând o companie la Băilești și una la Moțaței.

La Valea Stanciului și Horezu-Poenari ivindu-se noi răscoale, pornesc cu trenul în acea localitate două companii din Regimentul „Rovine” și un pluton de cavalerie la Segarcea și de aici, cu căruțele, la Valea Stanciului și Horezu-Poenari.

Tot în noaptea de 11/12 martie, 200 de răzvrățiți incendiind și jefuind conacele mai multor proprietari, s-au trimis în contra lor 150 de artileriști călări care, trăgând focuri de revolver, au rănit pe 2 răzvrățiți, iar pe altul mai grav, care a murit a doua zi, arestându-se și 17 din ei.

12 martie

Maiorul Nestorian telegrafiază că revolta în satul Moțaței s-a potolit cu armele, locuitorii fiind foarte înverșunați.

De la această dată, revoltele iau un caracter din ce în ce mai grav.

13 martie

Se iau măsuri în a se apăra Craiova cu tunuri, toate celelalte trupe fiind trimise în județ.

14 martie

Ministerul, în fața tendințelor de creștere a revoltei, cu Ordinul secret nr. 5 mobilizează regimentele Vâlcea, Mehedinți, Gorj și Călărași; în același timp, teritoriul Corpului 1 Armată se împarte în două sectoare (de divizii), iar

conducerea trupelor, în fiecare sector, se încredințează comandantului de divizie respectiv; în același timp se înființează și două grupuri fixe, unul la Filiași și unul la Piatra-Olt, compuse din câte cinci batalioane, a căror întrebuințare rămâne la dispoziția ministerului.

Panica fiind la culme și trupele din Craiova lipsind, o parte din orășeni s-au constituit în gardă civică pentru paza interioară a orașului.

În faza aceasta și în noaptea de 14/15, au avut loc mai multe incendieri de conace și lupte între trupe și țărani, care amenințau chiar capitalele județelor.

15 martie

Răscoalele fiind în toiul lor, ministerul, pe de o parte, cu Ordinul telegrafic nr. 24, anunță trimiterea de noi trupe, iar pe de alta, dispune ca Regimentul 1 Artilerie „Regele Carol” să se despartă și să se pună la dispoziția diviziilor, pentru a forma coloane volante, compuse din cele trei arme.

Chiar în noaptea de 15/16, trupele repartizate acestui corp de armată încep a ieși spre destinațiile lor.

Operațiile recrutării se suspendă, ca să nu se mai distragă ofițerii din serviciul frontului.

O nouă repartiție de trupe se stabilește de minister, după care câteva batalioane din acest corp de armată părăsesc garnizoanele lor.

Se dau explicații corpului de armată de modul cum trebuie întrebuințate cele două grupe fixe de la Filiași și Piatra-Olt.

18 martie

În această zi, grupurile fixe de la Piatra-Olt și Filiași sunt complet concentrate în aceste puncte.

19 martie

Bolnavii și răniții fiind oarecum numeroși, ministerul, cu Ordinul nr. 7 278, dispune a se trimite ambulanțe militare în diferite puncte din județele Mehedintzi, Dolj și Olt.

20 martie

Revoltele încep să se diminueze. Ministerul ia măsuri în consecință, retrăgând în garnizoana sa Batalionul 1 Vânători, care suportase mai multe oboseli [*sic!*].

Se ordonă desconcentrarea părților sedentare.

21 martie

Cu Ordinul telegrafic nr. 238 se dispune gruparea forțelor ce nu mai sunt necesare în Comună [*sic!*], iar a doua zi strângerea cartușelor de război de la parte din trupe.

Ambulanțele încep a sosi la destinațiile lor, care sunt Prunișor și Tâmbna din Mehedinți, Rojiște din Dolj și Vâlcele din Olt.

24 martie

Populația orășenească, drept mulțumire pentru modul cum trupele le-au apărât averea și viața, ia măsuri pentru a le îmbunătăți hrana, prin liste de subscripție.

26 martie

Liniștea începând a se restabili, ministerul dispune ca operațiunile recrutării să reînceapă, părțile complementare din Regimentele Dolj și Calafat să se desconcentreze, iar ofițerii de la Institutul Geografic, cu care se încadraseră aceste părți, să se înapoieze la serviciile lor.

28 martie

Liniștea continuând a se restabili, ministerul desconcentrează parte din trupele mobilizate, cu Ordinul nr. 269, și ia măsuri pentru a se acorda medalia „Bărbăție și Credință” ofițerilor și gradelor inferioare care s-au distins în răscoală.

30 martie

Parte din trupele aparținând altor comandamente încep a pleca la reședințele lor.

În această zi se primește, cu Ordinul Ministerului de Război nr. 1 844, următorul Înalt Ordin* prin care M.S. Regele mulțumește armatei de modul cum s-au purtat în răscoale. [...]

2 aprilie

Liniștea este complet restabilită, însă ministerul, cu Ordinul nr. 273, dispune a se lua unele măsuri pentru a se preveni orice eventualitate [de producere de noi tulburări] după retragerea trupelor.

10 aprilie

Liniștea fiind completă și durabilă, ministerul, cu Ordinul nr. 109, prescrie ca regimentele de artilerie să reintre în cazărmi și să reînceapă instrucția.

8 mai

Liniștea fiind complet restabilită, ministerul, cu Ordinul nr. 844, dispune ca toate trupele să reintre în garnizoanele lor.

* Reprodus la secțiunea *Documente oficiale* a prezentei lucrări, pagina 30.

23 iunie

Zvonindu-se că pe timpul secerișului se vor ivi tulburări, ministerul, cu Ordinul nr. 32, dispune formarea de detașamente compuse din cele trei arme, concentrate în diferite puncte, pentru a fi întrebuințate la nevoie. Aceste detașamente au fost desconcentrate în ziua de 16 iulie. Cu această zi se finește* istoricul răscoalelor agrare.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, nr. 320, ff.75-77

2.

Extras din registrul istoric al Regimentului Vâlcea nr. 2 privind distribuirea batalioanelor din compunerea acestuia pe zone de supraveghere și arestarea instigatorilor (14 martie–31 mai 1907)

Prin Ordinul telegrafic al Corpului 1 Armată nr. 24 171, s-a ordonat ca regimentul să fie mobilizat pentru potolirea răscoalelor țărănești.

În consecință, s-au mobilizat ofițerii de rezervă, contingentele 1899 și 1900 din rezervă, contingentele 1901, 1902, 1903 și 1904 din concediu, contingentele 1905 și 1906 trupa cu schimbul.

Toți s-au prezentat foarte repede așa că în 48 [de] ore toți au fost la regiment. În ziua de 14 martie, regimentul era organizat pe patru batalioane, a 800 de oameni fiecare batalion.

Regimentul a împărțit pe unități zonele de supraveghere.**

În timpul cât a durat neliniștea țăranilor, s-au adus 174 [de] instigatori din diferite localități care s-au predat Parchetului civil.

Desconcentrarea a început pe data de 27 martie și [s-a efectuat] treptat, în măsură ce se făcea liniște în localități.

La 31 mai, s-a primit ordin de la Măria Sa Regele ca toate trupele să fie readuse în garnizoanele respective.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, nr. 713, ff. 57-58

* Sfârșește.

** Zonele de supraveghere erau distribuite astfel:

- Batalionul 1 în localitățile Bălcești, Zătreni, Drăgășani și împrejurimile acestora;
- Batalionul 2 în localitățile Ionești, Horezu, Drăgășani, Călimănești și împrejurimile acestora;
- Batalionul 3 – de la 14 martie până la 3 aprilie – a fost trimis la Buzău: abia sosit aici batalionul a fost trimis din nou la Giurgiu;
- Batalionul 4 – în localitățile Râmnicu Vâlcea, Lădești, Mihăiești și împrejurimi.

3.

Extras din registrul istoric al Regimentului Vlașca nr. 5 referitor la circumstanțele în care a fost omorât locotenentul Ion Nițescu de către țărani răsculați (8–31 martie 1907)

Prin Ordinul de zi nr. 10 al Diviziei a 4-a se face cunoscut că, cu începere de la 5 martie, comanda diviziei rămâne generalului Hiotu Alexandru, comandantul Brigăzii 8 Infanterie, deoarece generalul Grozea Moise a obținut un concediu de 28 [de] zile.

În ziua de 8 martie, la ora 3.15 p.m., se primește Ordinul telegrafic nr. 44 343, prin care ministerul ordonă concentrarea:

Ministerul ordonă concentrarea concediaților și rezerviștilor, completând câte 600 [de] oameni, afară de recruți, la fiecare din batalioanele permanente. Funcționarii statului și așezămintelor recunoscute, dispensați. Luați măsuri executare.

/ss/ Colonel Istrate

De la primirea telegramelor până la ora 4 p.m., toate companiile teritoriale au fost anunțate prin telefon spre a se trimite oameni la reședință. Deoarece numărul oamenilor ce erau necesari spre a completa efectivul cerut [era suficient], nu s-au chemat nici rezerviștii, nici concediații trupei cu schimbul, ci numai concediații trupei permanente, contingentele 1900, 1901, 1902, 1903, 1904 și 1905, din care era o parte în concediu.

[...]

Oamenii au venit foarte repede la regiment, așa că la 10 martie regimentul era gata, raportându-se acest lucru Brigăzii 7 Infanterie, cu Raportul nr. 182/10/III.

Oamenii contingentelor chemate au prisosit peste efectivul cerut, așa că la o parte din ei li s-a dat drumul acasă, vizându-li-se livretele.

Echiparea oamenilor concentrați s-a făcut cu efecte din garnitura de serviciu a trupei permanente (active), iar încălțăminte s-a luat din garnitura de război (magazia de mobilizare).

Cazarmarea oamenilor s-a făcut în saloanele companiilor permanente, transformându-se paturile individuale în paturi comune.

În ceea ce privește concentrarea, nu s-au putut utiliza și experimenta carnetele de mobilizare, aceasta din cauză că s-a chemat numai o categorie de oameni și din aceștia nu contingentele întregi.

Fiecare companie și-a completat efectivul cu oamenii din contingentele de concediați care și-au făcut serviciul activ în companie.

În ceea ce privește hrana trupei, prin Ordinul Corpului 2 Armată nr. 44 998/13/III/1907, s-a sporit alocația de hrană cu 0,10 bani pe zi, pe om. Companiile deplasate în județ primeau acțiuni pentru hrana trupei.

Prin Ordinul de zi nr. 11 al Diviziei a 4-a, comunicat cu cel al Brigăzii 7 Infanterie nr. 1 045 din 9/III/1907, se face cunoscut că generalul Crăiniceanu Grigore, întorcându-se din concediu, a reluat comanda Diviziei a 4-a pe ziua de 5 martie.

Prin Ordinul de zi nr. 12 al Diviziei a 4-a se face cunoscut că generalul Crăiniceanu Grigore, fiind mutat șef al Statului Major General al Armatei, lasă comanda diviziei pe ziua de 4 aprilie 1907.

Prin Ordinul de zi nr. 13 al Diviziei a 4-a se face cunoscut că, în baza Înaltului Decret nr. 1 614, generalul Tătărescu Nicolae a luat comanda acestei divizii pe ziua de 5 aprilie 1907.

Pe ziua de 1 aprilie s-a dat următorul ordin de zi:

Ordinul de zi nr. 3 din 1 aprilie 1907

Conform Ordinului Brigăzii 7 Infanterie, nr. 120 din 31/III/1907, ordon avansarea la gradul de sergent a caporalilor:

Mihail Aristide, matr. 943/1904, și Popescu Gheorghe, matr. 89/1902, din Compania 1, pe ziua de 1 aprilie a.c. pentru curajul și devotamentul lor, ce au probat cu ocazia răzvrătirilor. Mobilizarea și Compania le vor face cuvenita mutație pe ziua de mai sus-arătată.

*Colonel
A.G. Tocilescu*

În dimineața zilei de 12 martie, Plutonul 1 (locotenent Nițulescu Ion) al Companiei 1 se afla la satul Stănești, unde cantonase în noaptea de 11/12. Cu acest pluton se afla și comandantul Companiei 1, căpitan Mareș Grigore. Plutonul era încartiruit la casa proprietății Lahovary. În ajun, locuitorii acestui sat se arătau liniștiți.

În dimineața de 12, pe la ora 9, profitând de o ceață deasă, oamenii se adună și vin spre curtea unde se afla plutonul. Atunci plutonul e format numaidecât pe două rânduri, iar căpitanul Mareș iese înainte și vorbește oamenilor, sfătuindu-i să fie liniștiți, să plece la casele lor și să fie siguri că în curând va apare legea care va satisface lucrurile [sic!] juste.

Sătenii nu ascultă și înaintează mereu, începând a arunca cu pietre în soldați și, în urmă, năvălesc asupra lor. Se comandă foc și locotenentul Nițu-

lescu Ion trage cel dintâi, rănind pe unul din răsculați. Soldații nu execută imediat comanda, ezită și sunt apoi împrăștiați de răsculați. Ofițerii sunt, în special, obiectul furiei sătenilor. Căpitanul Mareș Grigore scapă cu viață grație faptului că, fiind leșinat din cauza loviturilor, e crezut mort și nu i se mai dau alte lovituri. Locotenentul Nițulescu Ion, deși se apără cu revolverul, este însă zdrobit și mutilat de lovituri, rămânând mort pe locul unde luptase. Cea mai mare parte din soldații acestui pluton asistă de departe la nimicirea ofițerilor, fără a încerca să le vină în ajutor, fără a întrebuița armele lor. Cu această ocazie se disting caporalii Mihail Aristide și Popescu Gheorghe, care sunt avansați sergenți. Ambii au avut soarta ofițerilor, fiind bătuți la sânge de către săteni. A doua zi, căpitanul Mareș Grigore este decorat.

În ziua de 14 martie, ora 3.00 p.m., are loc înmormântarea locotenentului Nițulescu Ion. La ora 10.00 a.m., o delegație a orașenilor cere ca corpul locotenentului să fie adus de la spitalul județean, unde fusese dus, și să fie depus la catedrala orașului, ceea ce se aprobă. La ora 10.30 p.m., un pluton din Compania a 2-a escortează convoiul funerar care aduce rămășițele locotenentului, depunându-le în biserica-catedrală „Adormirea Maicii Domnului”. La ora 3.00 p.m., se oficiază serviciul funebru de către întreg clerul din oraș, apoi rămășițele pământești sunt conduse la cimitirul [...]*

Onorurile funebre sunt date de o companie din Regimentul 6 „Mihai Viteazul” și o companie din Regimentul 5 Vlașca. Asistă la înmormântare domnul general Căpitanovici, comandantul Brigăzii 7 Infanterie, și întreg corpul ofițeresc aflat în garnizoană, precum și toate societățile din oraș cu drapelele lor.

În ziua de 7 aprilie, fiind aniversarea nașterii Maestății Sale Regele Carol I, s-a oficiat un *Te Deum* la biserica-catedrală „Adormirea Maicii Domnului”, asistând domnul general Căpitanovici Alexandru, comandantul Brigăzii 7, precum și întreg corpul ofițeresc aflat în garnizoană și o companie din Regimentul 3 Olt, cu drapel și muzică.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 723, ff. 147-151

* Ilizibil în text.

4.

Extras din registrul istoric al Regimentului Gorj nr. 18 referitor la acțiunile represive efectuate în Oltenia (arestări și execuții ale instigativilor), asigurarea ordinii în București și împrejurimi (11 martie–19 aprilie 1907)

ISTORICUL OPERAȚIUNILOR EXECUTATE DE REGIMENT PE TIMPUL RĂZBOAIELOR AGRARE

În primele zile ale lunii martie, izbucnesc în nordul Moldovei răscoalele țărănești, în județele Dorohoi, Botoșani și Iași.

Până la 10 martie, răscoalele se întind pe tot teritoriul Moldovei, trecând și în Muntenia, în județele R. Sărat, Buzău, Vlașca și Teleorman. Ministerul de Război ia măsuri pentru mobilizarea unităților de infanterie, în scop de a reprimă revoltele și a împiedica întinderea lor mai departe, din cauză că spiritele locuitorilor agrareni [*sic!*] din toată țara se înflăcăraseră în urma știrilor răspândite zilnic de ziare și de diferite persoane, exagerând în mare parte faptele petrecute.

Mobilizarea regimentului

În noapte de 11/12 martie, la ora 12.35, regimentul primește Ordinul telegrafic nr. 24 171 al Corpului 1 Armată, prin care dispozează mobilizarea regimentului pe trei batalioane, cu un efectiv de 600 de oameni de fiecare batalion, afară de recruții permanenți chemându-se concediații și rezerviștii regimentului.

La ora 4 a.m., ordinul de mobilizare este comunicat telegrafic și telefonic atât companiilor teritoriale, [cât] și aproape la toate comunele care au telefon (în număr de 72), rămânând neînștiințate un număr foarte mic de comune cu telefon, precum și 90 de comune fără telefon.

Până la ora 7 a.m., ordinul de mobilizare este comunicat pe întreg teritoriul regimentului, întocmai după cum se prevede în regulament, adică prin curieri călări, de la o comună la alta, prin trâmbițarea cu cornul, tragerea clopotelor și cetirea ordinului de mobilizare pe străzile orașului, în sate și cătune.

Pentru ca operațiile de mobilizare să nu sufere nicio întârziere, regimentul ia măsuri, încă de la ora 6 dimineața, ca ofițerul cu îmbrăcămintea să dis-

tribuie companiilor permanente arme, până la completarea efectivului de 150 de companie, iar companiilor teritoriale să primească armele și echipamentul necesar pentru efectivul arătat.

Afluirea oamenilor: afluirea începe chiar în ziua de 12 martie, de la ora 10 a.m.; cea mai mare parte sosesc cu trenul de seară.

În ziua I (12 martie) sosesc 398 [de] oameni.

În ziua a II-a (13 martie) sosesc 815 oameni.

În ziua a III-a (14 martie) sosesc 238 [de] oameni, în total 1 451 [de] oameni.

Regimentului, dispunând de 500 de oameni permanenți activi afară de recruți, nu îi trebuiesc decât 1 300 din cei sosiți care sunt echipați până în ziua de 14 martie, ora 10 a.m., când s-a raportat Corpului 1 Armată că regimentul s-a mobilizat și este gata de plecare. Restului de 115 [de] concediați și rezerviști sosiți în ziua de 14 martie, după completarea efectivului, li s-a dat drumul la casele lor.

La ora 11.45 a.m., în ziua de 14 martie, corpul de armată transmite telegrafic Ordinul Ministerului de Război nr. 5, pentru mobilizarea regimentului pe trei batalioane, fiecare batalion cu un efectiv de 800 de oameni trupă și 2 trăsură subzistență.

Pentru completarea efectivelor, ministerul ordonă a se chema oameni permanenți trimiși în concediu anticipat, contingentele 1905 și 1906, cu schimbul, și oamenii permanenți din contingentele de concediați și rezerviști.

În urma acestui ordin, regimentul fiind mobilizat pe trei batalioane a 600 de oameni, conform primului ordin al Corpului 1 Armată, nr. 24 171, [comandantul regimentului] a dat ordin de chemare la ora 1 p.m. la următoarele contingentele:

- a) oamenii din contingentul 1905, aflați în concediu anticipat;
- b) oamenii din contingentele 1905 și 1906 trupa cu schimbul;
- c) oamenii permanenți din contingentele de concediați și rezerviști.

Totodată s-a raportat corpului de armată că, în conformitate cu primul ordin de mobilizare, batalioanele sunt formate astfel: Batalioanele 1 și 2 permanente sunt compuse din oamenii lor permanenți, completând efectivul de 600 cu concediați și rezerviști proveniți din permanenți și schimb; Batalionul al 3-lea cu cadrele lor, completat efectivul cu concediați și rezerviști, la fel cu Batalioanele 1 și 2.

În urma acestui raport, regimentul a primit Ordinul Corpului 1 Armată nr. 24 727, prin care se hotărăște că oamenii concentrați pentru prima mobilizare rămân buni concentrați, iar prisosul de oameni ce va rezulta se va încazarma și pune la hrană chiar dacă n-ar putea fi echipați. [...]

Conform ordinelor primite, regimentul a chemat 2 690 [de] concediați rezerviști și trupă cu schimbul, din acest număr s-au prezentat 2 408 oameni

care, scăzându-se din numărul chemaților, rămân neprezențați un număr de 282 [de] oameni, ceea ce dă un procent de 10,49% asupra celor neprezențați; din numărul de 282 [de] oameni neprezențați s-a justificat în urmă un număr de 75 [de] oameni care ocupau funcții publice și 17 instructori militari care înțeleaseră că nu trebuiau să vină la nicio chemare. [...]

Operațiunile executate

Conform Ordinului telegrafic nr. 17 al Ministerului de Război, comunicat telegrafic de Corpul 1 Armată [cu] nr. 483, pentru potolirea răzcoalelor s-a hotărât ca cele dintâi două batalioane să fie puse sub ordinul domnului comandant al diviziei, iar cel de-al treilea batalion să fie pus la dispoziția Marelui Stat Major.

Ca rezultat la acest ordin și conform Ordinului diviziei nr. 12 963, Batalionul 1, cu o secție de 2 tunuri și un pluton [de] călăreți din Regimentul 5 Artilerie, a operat în județele Mehedinți și Dolj, sub comanda domnului colonel Vlădescu Octavian, comandantul Regimentului Mehedinți nr. 17, Batalionul 2, cu o secție de 2 tunuri și un pluton [de] călăreți din Regimentul 1 Artilerie „Regele Carol”, a operat în județul Gorj, sub ordinele domnului colonel Popescu Anton, comandantului Regimentului 5 Artilerie, iar Batalionul al 3-lea – conform Ordinului telegrafic nr. 68 al ministerului, comunicat [împreună] cu [cel] al Corpului 1 Armată nr. 24 799 – a operat în județul Argeș sub ordinele locotenent-colonelului Drăgotescu, șeful detașamentului de la gara Costești, și în județul Ilfov, sub ordinele domnului general Crăiniceanu, comandantul Diviziei a 4-a.

Din concediații și rezervații Batalioanelor 1 și 2 chemați a doua oară pentru completarea efectivului de 800 [de] oameni, din prisosul de concediații și rezervați rămași de la Batalioanele 1, 2 și 3 după completarea efectivului de 800 [de] oameni, precum și din recruții permanenți, s-a format un batalion de 5 companii care, împreună cu o secție de 2 tunuri, au format un detașament, sub comanda domnului locotenent-colonel Tetrat Gheorghe, comandantul Regimentului Giurgiu nr. 18, însărcinat cu paza orașului Târgu-Jiu. Fiecare batalion, operând într-o anumită zonă, a contribuit la potolirea răzcoalelor și menținerea ordinii, după cum se arată pentru fiecare în parte.

Operațiunile Batalionului 1

La 14 martie, un batalion constituit în detașament mixt, sub comanda maiorului Otnescu Vasile – compus din Batalionul 1 cu 6 ofițeri și 594 oameni

de trupă, din o baterie cu 2 tunuri sub comanda locotenentului Voinescu, cu 32 oameni, din 22 călăreți sub comanda locotenentului Brăiloiu – formând un detașament compus din 8 ofițeri, 646 oameni trupă, 51 cai, 2 tunuri, 2 chesoane și 2 trăsuri subzistență, au plecat la ora 9.30 a.m., cu un tren militar, în județul Mehedinți, având ca puncte de direcție localitatea Bâcleș.

La ora 7 p.m., detașamentul sosește în gara Târna, unde se primește ordinul telegrafic al diviziei ca o companie să se ducă la Cacoți și Isvorel, iar o altă companie să păzească calea ferată în gara Târna, până la Prunișor și Strehaia.

În aceeași zi, la ora 7.30 p.m., căpitanul Dobrovolschi cu compania pornește la Cacoți, unde sosește noaptea; căpitanul Patriciu cu Compania a 4-a rămâne în gară și procedează la siguranța gării și a căii ferate. Restul detașamentului, sub comanda maiorului Otnescu Vasile – compus din Compania 1, sub comanda căpitanului Brădiceanu, și Compania a 2-a, sub comanda locotenentului Dospinescu și din cele 2 tunuri și cei 22 [de] călăreți – pornește la ora 8 p.m. spre Bâcleș. La ora 10 noaptea, detașamentul vede foc în direcția Bâcleșului, forțează marșul și, la ora 12, detașamentul ajunge la marginea Bâcleșului, unde este informat că țărani au pus foc paielor conacului principelui Știrbey.

Pe când detașamentul intră în sat, este atacat de o ceată de 50-60 de oameni.

În această încăierare se omoară un țaran și se rănesc doi. Nici un ofițer și nici un soldat nu a fost rănit.

Ajungând la conacul prințului Știrbey, comandantul detașamentului este informat că țărani din Smadovița au intenția să dea foc morii de la Albulești; pentru aceasta trimite un pluton, sub comanda locotenentului Dospinescu, în acea direcție, iar pentru a intimida pe răzvrățiți bombardează chiar în timpul nopții Smadovița, trimițând un obuz care a explodat în marginea satului. În noaptea aceea zona detașamentului a fost liniștită.

15 martie

Detașamentul pleacă în direcția satului Secu, unde primarul raportase că locuitorii, în număr de câteva sute, se strânseseră la primărie, cea mai mare parte din ei erau în fierbere și voiau să devasteze ultimul conac ce mai rămăsese în sat. Ajungând în dreptul satului Smadovița, iese înaintea detașamentului, la distanța de 400-500 [de] metri, întreg satul, compus din 4-5 grupe de câte 100 de oameni. La somațiile făcute de a se împrăștia, [țărani] nu s-au supus. Detașamentul a început focul, risipindu-i, după care au intrat în sat. Au fost răniți trei țărani.

La un kilometru de acest sat au ieșit înaintea detașamentului 3-4 grupe, de 50-60 [de] oameni, din satul Gropanele, care voiau a se apropia de detașament; nici aceștia nu s-au retras decât după ce s-a tras asupra lor. S-a omorât unul și s-au rănit doi. La această din urmă localitate s-a auzit un foc de pușcă, desigur tras asupra detașamentului.

Satul Secu era tot îngrămădit la primărie. Aici însă erau două părți, una care voia să devasteze, [dar] mai rămăsese și alta, mai puțin numeroasă, care nu s-a învoit la devastări; în total erau îngrămădiți la primărie 500-600 [de] oameni.

S-a înconjurat satul, punând tunurile în baterie și s-a procedat la arestarea capilor revoltei. S-au arestat 40 de răzvrățiți.

Detașamentul se înapoiază la Bâcleș. Compania a păzit gara Târna și calea ferată până la Prunișor și Strehaia.

16 martie

Detașamentul de la Bâcleș merge la Smadovița, unde spiritele erau agitate, spre a proceda la arestarea capilor de revoltă.

Detașamentul ajungând înaintea satului, amenință că, dacă oamenii nu ies înainte spre a se face arestările capilor de revoltă, se va bombarda satul.

Se strânge întreg satul la 400 [de] metri și se începe arestarea; un grup însă de 20-30 de oameni nu se supun și fug; se trage asupra lor și se rănesc 4 oameni; se arestează 40 de capi de revoltă, după care detașamentul se înapoiază la Bâcleș.

Compania a 3-a păzește Cacoți și Isvorel; Compania a 4-a păzește gara Târna și calea ferată până la Prunișor și Strehaia.

17 martie

În dimineața acestei zile, proprietarii din Țiuleni și Botoșești cer ajutoare de trupe, deoarece locuitorii îi amenință.

Comandantul detașamentului trimite pe căpitanul Brădiceanu cu un pluton la Botoșești și pe sublocotenentul Zamfir cu un altul la Țiuleni.

Restul detașamentului, sub comanda comandantului său, pleacă la Gvardinița, unde spiritele erau agitate și singurul proprietar ce mai rămăsese nedevastat [era] amenințat încontinuu.

Detașamentul se așază înaintea satului, amenințându-i a ieși oamenii spre a se face arestări; ei nu se supun și atunci bombardează satul, se aprind 6 case, după care un număr de 200 [de] locuitori ies înaintea satului. Se încep arestările capilor de revoltă; pe când se făceau arestările, câțiva oameni încearcă a fugi, se trage asupra lor și se rănesc 4 oameni. Se arestează 25 de oameni.

În același timp, maiorul Mingareli intră pe la celălalt capăt al satului, împușcă pe preotul satului și dă foc la 50-60 de case.

Arestările [fiind] făcute, detașamentul se înapoiază la Bâcleș; pe drum se întâlnește cu Compania a 3-a, care primise ordin a veni la Bâcleș, negăsind detașamentul acolo, se îndreaptă spre Gvardinița; Compania 1 asigură conacele Țiuleni și Botoșești, Compania a 4-a păzește linia ferată până la Prunișor și gara Strehaia-Botoșești.

18 martie

Detașamentul face percheziții în satul Smadovița, unde găsește foarte multe revolvere și puști foc central [*sic!*]; se mai găsește un jurnal, „Anunțatorul”, împărțit gratis, cu un articol de fond „La luptă”; se arestează 20 [de] capi de revoltă.

Compania 1 asigură conacele Țiuleni și Botoșești; Compania a 4-a păzește gara Strehaia-Botoșești și calea ferată până la Prunișor.

19 martie

[Detașamentul] face marșuri de recunoaștere spre satele Corzu, Stăncești, Busu, Grecești și Bărboiu.

Se arestează 7 capi de revoltă din Corzu, 10 din Stăncești, 15 din Busu, 10 [din] Grecești și 8 [din] Bărboiu.

Compania 1 este însărcinată cu siguranța Țiulenilor și Botoșeștilor, Compania a 3-a execută marș de recunoaștere spre satul Srincea și Compania a 4-a păzește gara Strehaia, Butoești și calea ferată până la Prunișor.

20 martie

Detașamentul execută marș de recunoaștere prin satele Bolțații de Jos, Albulești, Valea Marcului, Piria și Țiuleni.

Compania 1 asigură Botoșești, Compania a 3-a [execută] marș de recunoaștere și patrulare spre Oprișor, Compania a 4-a asigură gările Strehaia, Botoșești și calea ferată până la Prunișor.

Se arestează 72 de oameni din Secu.

21 martie

Detașamentul, împreună cu Plutonul al 2-lea din Compania 1, pleacă spre Bâcleș, patrulând satele Secu, Smadovița și Smadovicioara.

Căpitanul Brădiceanu vine cu Plutonul 1 la Bâcleș. Compania a 3-a [execută] marș de recunoaștere prin satele Oprișor, Bălăcița, Gvardinița și vine la Bâcleș.

Compania a 4-a păzește gările Strehaia, Butoești și calea ferată până la Prunișor. În această zi se prezintă la detașament medicul căpitan Eftimopol și sublocotenentii de rezervă Slăniceanu, Glavici și Demetrescu. Se aduc la Bâcleș 40 [de] capi de revoltă: 12 din Buzău, 8 din Botoșești, 9 din Prisacea și 10 din Bălăcița.

22 martie

Artileria, în urma unui ordin de la divizie, pornește spre Severin; în această zi se face o nouă repartiție a zonei de pacificare.

Compania 1: un pluton la Cleanov, sub comanda căpitanului Brădiceanu, al doilea pluton sub comanda sublocotenentului Zamfir la Botoșești.

Compania a 2-a: un pluton, sub comanda locotenentului Dospinescu, la Prisacea, al doilea pluton, sub comanda sublocotenentului de rezervă Dumitrescu, la Dobra.

Compania a 3-a: un pluton, sub comanda căpitanului Dobrovolschi, la Busu, al doilea pluton, sub comanda sublocotenentului de rezervă Glavici, la Bâcleș.

Compania a 4-a păzește gările Strehaia, Butoești și calea ferată până la Prunișor.

Comandantul detașamentului are reședința la Bâcleș.

În această zi se aduc 50 de arestați, capi de revoltă: din Cacoți 12, din Cleanov 28 și din Dobra 10.

Întreaga zonă a batalionului se împarte pe centre, pentru a patrula după cum urmează:

Compania 1: Cleanovul, Bălăcița, Gvardinița, Botoșești, Grecești, Bărboiu, Secu și Țiuleni.

Compania a 2-a: Prisacea, Darvari, Gemeni, Oprișor, Drâncea și Dobra.

Compania a 3-a: Bâcleșul, Corzul, Busu, Smadovița, Smadovicioara, Bolțați, Albulești, Valea Marcului și Piria.

Compania a 4-a: gările Strehaia, Butoești și Filiași, satele Bâltanele și Cosovăți.

23, 24 și 25 martie

Batalionul patrulează satele din zona lui.

26, 27 și 28 martie

Batalionul patrulează satele. Compania a 4-a trimite un pluton în pădurea Gura Motrului, spre a urmări și aresta pe cei fugiți în această pădure.

29 martie

Comaniile batalionului patrulează comunele lor. Plutonul din Compania a 4-a se duce la Cosovăți.

30 martie

Se continuă cu patrularea. Sublocotenentul Zamfir se duce cu 25 [de] oameni la Salcia, în Dolj. Un semipluton din Compania a 4-a, sub comanda sergentului major Purec, se duce la gara Gilort.

31 martie

Se continuă cu patrularea, ca în zilele precedente.

1 aprilie

Se face o nouă schimbare de poziție, mărindu-se zona batalionului după cum urmează:

Compania 1, căpitan Brădiceanu, cu un pluton la Botoșești. Un pluton, sub comanda sergentului major Munteanu, la Țiuleni, având de patrat comunele Cleanov, Busu, Grecești, Bârbaiu, Secu, Smadovița, Smadovicioara, Albulești, Valea Marcului și Piria.

Compania a 2-a, locotenentul Dospinescu, cu un pluton la Plenița (Dolj); al doilea pluton sub comanda sergentului major Vulpescu, la Risipiți, având de patrat comunele Cornu, Caraula, Orodelu, Dobromir, Fântâna Banului și Poiana Plenița.

Compania a 3-a, căpitanul Dobrovolschi, cu un pluton la Geblești; al doilea pluton, cu sergentul major Păsărin, la Seaca, având de patrat comunele Carpen, Verbița, Călugăreni, Saca, Știubeiu, Răchiții și Seaca Bătrână.

Compania a 4-a, căpitanul Patriciu, cu un pluton la Brabova; un semipluton sub comanda sublocotenentului Zamfir, la Salcia, un semipluton, sub comanda sergentului major Purec la gara Filiași, având a patrula comunele Cernătești, Brabostița, Gogoșu, Mănăstiricea, Sopot, Urdinița, Rănicul și Petroaia.

Reședința comandantului batalionului la Botoșești. În această zi se desconcentrează ofițeri de rezervă, concediații și rezerviștii care se înlocuiesc cu oameni din trupa cu schimbul, contingentele 1905 și 1906.

2-16 aprilie

Se patrulează satele zonei Batalionului 1.

17 aprilie

Batalionul se pune în marș spre Filiași.

Compania 1 prin Țiuleni; Companiile a 2-a și a 3-a prin Brabova și se întrunește cu Compania a 4-a, unde cantonează.

18 aprilie

Batalionul, compus din Companiile a 2-a, a 3-a și a 4-a, sub comanda maiorului Otnescu, execută marșurile de la Brabova la Filiași, unde, mărindu-se cu Compania 1, se constituie în batalion și se dă comanda titularului comandant, maiorului Neagu Savel, ce s-a înapoiat din recrutare.

Hrana oamenilor

Pe tot timpul operațiunilor, hrana oamenilor s-a procurat din comerț, prin îngrijirea comandanților de companie.

Bolnavi și morți: batalionul a avut 12 oameni bolnavi, din care 10 au fost evacuați în Spitalul Militar Turnu-Severin, iar 2 la reședința regimentului.

Morți – 2, în Spitalul Militar Turnu-Severin.

Operațiunile Batalionului al 2-lea

La 13 martie

În ziua de 13 martie, ora 3.30, Compania a 8-a, cu un efectiv de 2 ofițeri și 150 [de] oameni trupă, pleacă cu trenul la Filiași, conform ordinului telegrafic al Corpului 1 Armată nr.* pentru menținerea ordinii, stabilindu-se în cantonamentele de alarmă un post în școala primară și un post la gara Filiași.

Companiile a 5-a, a 6-a și a 7-a rămân concentrate la regiment, având fiecare un efectiv de 1 ofițer și 150 [de] oameni trupă.

La 14 martie

Conform Ordinului Corpului 1 Armată, Compania a 8-a pleacă pe jos, la ora 12 a.m., la Coțofeni. Pe drum, la cătunul Mărărești din comuna Brădești, compania dă peste răsculați devastând conacul proprietății. Comandantul companiei oprește 3 semiplutoane – trimițând pe sublocotenentul Urbeanu cu un semipluton la Coțofeni – somează pe răsculați să se retragă, înștiințându-i că vor fi împușcați. Răsculații începând să vocifereze și să amenințe, comandantul companiei comandă foc, se omoară trei, rănește de moarte unul și arestează patru răsculați, pe care îi trimite Parchetului de Dolj. După ce risipește pe răsculați, compania pleacă la Coțofeni, unde găsește pe sublocotenentul Urbeanu înconjurat de răzvrătiți.

* Lipsă în text.

La ivirea companiei, răsculații se retrag, iar comandantul companiei operează arestarea a 15 capi de revoltă, înaintându-i Parchetului de Dolj.

Comaniile a 5-a și a 6-a rămân concentrate la regiment. Compania a 7-a rămâne concentrată. Compania a 7-a, cu un efectiv de 1 ofițer și 150 de oameni trupă, pleacă cu trenul, la ora 9 seara, la Filiași, conform ordinului Corpului 1 Armată, spre a înlocui Compania a 8-a.

La 15 martie

Comaniile 5 și 6 – cu un efectiv de 2 ofițeri și 300 de oameni trupă, formând un detașament, sub comanda căpitanului Părăianu Emanoil – pleacă cu trenul de ora 9 seara, la gara Bibești, conform ordinului domnului colonel Popescu Anton, având misiunea de a păzi gările de pe linia ferată Târgu-Jiu – Filiași și menținerea ordinii în satele din împrejurimi. În acest scop, chiar în timpul parcurșului se detașează următoarele unități:

Un semipluton din Compania a 5-a, la gara Copăcioasa.

Un semipluton din Compania a 5-a, la gara Cărbunești.

Un pluton din Compania a 5-a, la gara Bărbătești.

Trei semiplutoane din Compania a 6-a, la Bibești, cu comandantul companiei și al detașamentului.

Un semipluton din Compania a 6-a, la gara Gilort.

Ajunând în gara Bibești, comandantul detașamentului primește sub comanda sa pe căpitanul Petroianu Scarlat din Regimentul 1 Artilerie „Regele Carol” cu o secție de 2 tunuri și un pluton de călăreți formați din artileriști.

Compania a 7-a trimite din Filiași un pluton, sub comanda locotenentului Popa Constantin, în satul Braloștița, județul Dolj, și operează 27 de arestări dintre răzvrătiții care puseseră foc la conacul proprietății din Țânțăreni.

Compania a 8-a, conform Ordinului telegrafic nr. 301, al Corpului 1 Armată, lasă un semipluton la Coțofenii din Față, un alt semipluton la Tatomi-rești, iar restul companiei de 2 semiplutoane, sub comanda căpitanului Condrache, se întoarce la Filiași și contribuie la menținerea ordinii în acest sat, împreună cu comanda Companiei a 7-a, care păzea gara Filiași.

La 16 martie

Comaniile 5, 6, 7 și 8 stau la locurile din ziua de 15 martie, executând fiecare patruleări până la mijlocul distanței ce desparte o stație de alta, precum și satele învecinate.

La 17 martie

Comaniile 5 și 6 stau pe loc, executând patruleări prin satele învecinate și paza liniei ferate, ca în ziua de 16. Sublocotenentul de rezervă Bălănescu Constantin se prezintă la Compania a 5-a.

Compania a 7-a: conform Ordinului nr. 13 al comandantului detașamentului din Filiași, comandantul companiei pleacă pe jos din Filiași, la ora 1 p.m., la satul Braloștița, unde arestează 37 de capi de revoltă ce dăduseră foc la conacul proprietății Tache Popescu. Plutonul 2 din această companie patrulează prin satele Țânțăreni, Florești și Poiana, luând cantonamentele de alarmă în satul Florești.

Compania a 8-a: conform Ordinului nr. 13 al comandantului detașamentului din Filiași, comandantul companiei pleacă cu un pluton din Filiași la Valea lui Pătru, unde împușcă doi răsculați care furau porumb din păturele proprietarului, aceasta în conformitate cu Ordinul Diviziei 1 nr. 11 728, și arestează 7 dintre capii revoltei.

La 18 martie

Companiile 5 și 6 stau în localitățile ocupate din zilele precedente și execută același serviciu. Compania a 7-a: conform Ordinului domnului colonel Popescu Anton nr. 354 și 352 [*sic!*], comandantul companiei pleacă cu un pluton din Braloștița la Filiași, unde sosește și cel de-al doilea pluton, cu locotenentul Popa, din satul Florești, iar de aici întreaga companie pleacă la Bibești.

Compania a 8-a: conform Ordinului nr. 334 și 352 ale domnului colonel Popescu Anton, comandantul companiei pleacă de la Valea lui Pătru, pe jos, la Filiași, unde sosesc și celelalte 2 semiplutoane de la Coțofeni și Tatomirești, iar de aici pleacă pe jos la Stolojani de Jiu.

La 19 martie

Compania a 5-a stă pe loc în localitățile ocupate în zilele precedente.

Compania a 6-a, semiplutonul de la gara Gilort se înapoiază la gara Bibești, unde se află comandantul companiei și comandantul detașamentului mixt.

Compania a 7-a se află la gara Bibești, sosită încă în ajunul zilei, și execută patrulări pe linia ferată și prin satele Musculești și Săulești.

Compania a 8-a se află la Stolojani, având posturi fixe la Calapăru de Sus și Turcenii de Jos, patrulând prin satele învecinate.

La 20 martie

Compania a 5-a stă pe loc în localitățile ocupate mai înainte, executând patrulări.

Compania a 6-a, conform ordinului domnului colonel Popescu Anton, pleacă pe jos la ora 11 p.m. la satele Zorlești și Prigoria, ocupându-le pe fiecare cu câte un pluton pentru menținerea ordinii. Arestează la Prigoria un

instigator care este împușcat de santinelă pe timpul transportului la Zorlești. Compania execută patrulări prin satele învecinate. Compania a 7-a, conform ordinului comandantului detașamentului mixt de la Bibești, compania dă posturi fixe de câte o secție, pentru menținerea ordinii, în satele Musculești, Săulești și Groșera, iar restul companiei păzește calea ferată și satul Săseni.

Compania a 8-a se află la Stolojani și dă ordin pentru transportarea instigatorului Hobeanu de la Calapăru de Sus la secția de jandarmi din Borăscu; pe drum, încercând să fugă, este împușcat de santinelă.

La 21 martie

Comandantul detașamentului mixt trimite, în această zi, pe căpitanul Petroianu, cu un tun și un pluton de călăreți, la satul Valea lui Câne, unde se dăduse foc la conacul proprietății. Aici, fruntașii satului, împreună cu preotul, învățătorul și primarul, denunță pe incendiatorul Matei Treistarul, care este împușcat pe loc în fața sătenilor, iar casei lui i se dă foc, conform ordinului căpitanului Petroianu, arestându-se doi răsculați care se trimit Parchetului de Gorj.

Compania a 5-a se află în localitățile ocupate dinainte. În această zi, comandantul companiei împușcă la Cărbunești doi instigatori, denunțați de locuitori că voiau să-i răscole.

Compania a 6-a patrulează prin satele Albeni, Bengești, Cârlikei, Poenari, Roșia, Sârbești, Alimpești, Corsoru și Negoești. Cantonează la Zorlești.

Compania a 7-a execută patrulări, având posturi fixe, ca și ziua precedentă și în aceleași localități fixe. Compania a 8-a, aceleași servicii și cantonament ca în ziua precedentă.

La 22-27 martie

Companiile 5, 6, 7 și 8 execută același serviciu ca în ziua de 21 martie, având aceleași cantonamente.

La 28 martie

Companiile 5, 6 și 7 rămân pe loc în localitățile ocupate de dinainte.

Compania a 8-a, conform ordinului domnului colonel Popescu, comandantul companiei pleacă cu un pluton la Peșteana de Jiu, pentru menținerea ordinii și înlocuirea Companiei a 14-a, iar cel de-al doilea pluton, cu sublocotenentul Urbeanu Traian, rămâne la Stolojani.

La 29 martie

Compania a 5-a rămâne pe loc în localitățile ocupate înainte.

Compania a 6-a, conform ordinului domnului colonel Popescu Anton, pleacă pe jos, la ora 6 a.m., din Zorlești la Târgu-Jiu, reședința regimentului.

Compania a 7-a execută marș cu calea ferată, de la Bibești la Târgu-Jiu.

Compania a 8-a ocupă localitățile din ziua precedentă.

30 și 31 martie, 1–3 aprilie

Companiile 5 și 8 stau pe loc în localitățile ocupate dinainte pentru menținerea ordinii.

Compania a 7-a desconcentrează concediați și rezerviști pe ziua de 30 martie, iar Compania a 6-a pe ziua de 1 aprilie.

Aceste două companii execută serviciul ordinar la reședința regimentului, fără a mai fi întrebuințate la potolirea răscoalelor.

4–19 aprilie

În ziua de 4 aprilie, Companiile 5 și 8 desconcentrează concediații și rezerviștii, rămânând în localitățile ocupate dinainte.

La 19 aprilie

Aceste companii vin la reședința regimentului și încetează serviciul pentru menținerea ordinii în județul Gorj.

Hrana oamenilor

Pe tot timpul operațiunilor, hrana oamenilor s-a procurat din comerț, prin comandanții de companie.

Operațiunile Batalionului al 3-lea

16 martie

Conform Ordinului Ministerului de Război nr. 68, comunicat telegrafic [împreună] cu Ordinul nr. 24 799 al Corpului 1 Armată, Batalionul al 3-lea, sub comanda maiorului Băbeanu Alexandru, cu un efectiv de 800 [de] oameni, 2 trăsurile de subzistențe și 8 cai, pleacă cu un tren special, la ora 10 a.m., din Târgu-Jiu la gara Costești, unde ajunge la ora 11 p.m., punându-se sub ordinele domnului locotenent-colonel Drăgotescu, șeful detașamentului din gara Costești.

Batalionul ajungând la gara Costești, primește [ordinul] de a pleca în satul Șerboeni, aflat la 4 kilometri la sud de gara Costești, pentru menținerea ordinii. Batalionul ia cantonamente de alarmă, la ora 3 noaptea, în satul Șerboeni.

La 17 martie

Batalionul operează 15 arestări dintre răzvrățiții care luaseră parte la răscoală și devastaseră conacul proprietății din localitate. La ora 11 p.m., batalionul primește ordin de a porni cât se poate mai repede la gară, spre a se îmbarca și pleca la București.

La 18 martie

Batalionul pornește cu trenul la ora 12.30 noaptea și ajunge la ora 6 a.m. la București, unde, din ordinul Comendurii Pieței, se instalează în Cazarma Cuza-Vodă și trece sub ordinele domnului general Crăiniceanu, comandantul Diviziei a 4-a.

În seara de 18 martie, la ora 7.30, batalionul a intrat în gardă, ocupând următoarele posturi:

Compania 9, gara Filaret;

Compania 10, sala hotelului Colaro și Banca României;

Compania 11, Școala Adrian;

Compania 12, Sala Ovidiu.

La 19 martie

În dimineața zilei de 19 martie s-a ridicat garda și trupa a intrat în cazarma unde, împreună cu ofițerii, a fost consemnată pe tot timpul aflurii în București.

20 și 21 martie

Se prezintă la batalion următorii ofițeri de rezervă:

Sublocotenentul Drăgoescu Victor,

Sublocotenentul Tolescu Diamandin,

Sublocotenentul Poroineanu Constantin.

Dintre acești ofițeri, sublocotenentul Tolescu Diamandin, doctorand în medicină, a fost însărcinat cu funcția de medic al batalionului.

La 22 martie

Conform ordinului domnului comandant al Diviziei a 4-a, batalionul pleacă pe jos la satul Ciorogârla, detașând Compania a 12-a la satul Arenda, unde se află filtrele de apă, și Compania a 11-a la satul Crevedia.

La 23 martie

Batalionul ocupă localitățile din ziua de 22 martie, având misiunea de a menține ordinea.

La 24 martie

Conform ordinului domnului comandant al Diviziei 4, Compania a 11-a execută marș de la Crevedia la satul Ciorogârla, unde se unește cu celelalte 2 companii ale batalionului.

25–30 martie

Companiile batalionului stau pe loc în localitățile ocupate.

30 martie

Conform ordinului Diviziei a 4-a, batalionul a părăsit localitățile ocupate, ducându-se la Chitila, de unde s-a înapoiat la reședința regimentului, în ziua de 31 martie, iar pe ziua de 1 aprilie au fost desconcentrați toți concediații și rezerviștii și contingentul 1905 cu schimbul, iar contingentul 1906 din trupa cu schimbul a înlocuit pe concediații și rezerviștii Batalioanelor 1 și 2 permanente.

Hrana oamenilor

Pe tot timpul aplicațiilor, hrana oamenilor s-a procurat prin îngrijirea comandantului de batalion, cumpărându-se din comerț.

Bolnavi: batalionul a avut 2 oameni bolnavi, un caporal și un soldat, care s-au evacuat la Spitalul Militar București.

Operațiunile Batalionului al 4-lea

16 martie. Batalionul al 4-lea se formează în ziua de 16 martie, după plecarea celor dintâi trei batalioane. Acest batalion se formează pe cinci companii, cu denumirea de Companiile 13, 14, 15, 16 și 17, din care Compania 13 este formată din recruții permanenți ai Batalioanelor 1 și 2, iar celelalte companii se compun: din soldați cu schimbul contingentele 1905 și 1906, concentrați pentru completarea efectivului de 200 [de] oameni la Companiile 1, 2, 3, 4, 7 și 8 și prisosul ce a trecut peste 200, la Companiile 4, 9, 10, 11 și 12. Efectivul batalionului astfel format este de 6 ofițeri și 1 015 oameni trupă. Ca comandant al acestui batalion este numit căpitanul Georgescu Ștefan.

La ora 2 p.m., Compania a 14-a, sub comanda locotenentului Dumitrescu Gheorghe, pleacă la satul Peșteana de Jiu, pentru menținerea ordinii, conform Ordinului nr. 316 al domnului colonel Popescu Anton, comandantul trupelor din județul Gorj. Celelalte patru companii au rămas în Târgu-Jiu, cu însărcinarea de a menține ordinea interioară și paza exterioară a orașului, precum

și ținerea gardelor* garnizoanei, primind ordine de la domnul locotenent-colonel Tetrat Gheorghe, comandantul trupelor de apărare din orașul Târgu-Jiu.

La 17 martie sosesc cinci ofițeri de rezervă, care sunt repartizați la companii după cum urmează:

Sublocotenentul Ionescu Ion, la Compania a 13-a.

Locotenentul Pociovălișteanu Gh., la Compania a 14-a.

Sublocotenentul Stănescu V. Alexandru, la Compania a 15-a.

Sublocotenentul Capeleanu Victor, la Compania a 16-a.

Sublocotenentul Petrescu G. Gilort, la Compania a 17-a.

La 18–26 martie, conform ordinului dat de domnul locotenent-colonel Tetrat Gheorghe, batalionul a executat paza exterioară și interioară a orașului.

Paza în interiorul orașului s-a făcut prin patrulare, atât ziua, cât și noaptea, trimițându-se două patrulare de câte 10 oameni, comandate de către un sergent, care erau însoțite de agenți polițieniști și schimbate la fiecare trei ore.

Paza exterioară a orașului s-a făcut prin avanposturi, așezându-se la fiecare barieră câte o gardă mare, având înaintea posturi mici și santinele îndoite la toate drumurile și potecile, astfel că nimeni nu putea străbate prin ele.

Intrarea și ieșirea din oraș era interzisă tuturor, cu excepția celor care aveau bilet de liberă trecere, semnat de prefectură și de domnul colonel Popescu Anton. În cazarmă se mai găseau un batalion din Regimentul V Ialomița nr. 23 și o companie din Regimentul „Dragoș” nr. 29.

În ziua de 20 martie, suprimându-se operațiunile de recrutare, maiorul Neagu Savel se reîntoarce la reședința regimentului și ia comanda Batalionului al 4-lea.

La 24 martie, căpitanul Georgescu ia din nou comanda Batalionului al 4-lea, iar maiorul Neagu trece ca comandant al Batalionului al 3-lea din cauză de boală a titularului, aceasta până în ziua de 27 martie, când se reîncep din nou operațiunile de recrutare.

În ziua de 24 martie, ora 8 a.m., a încetat serviciul de pază exterioară al orașului, rămânând numai serviciul de pază interioară și câte un pluton de 40 de oameni la fiecare barieră, aceasta până în ziua de 26, când a încetat și acest serviciu.

La 27 martie. În această zi s-au desconcentrat toți concediații și rezervații, precum și contingentele 1905 și 1906 din trupa cu schimbul, încetând astfel orice operațiune relativă la potolirea răscoalelor sau menținerea ordinii.

Compania 14, aflată la Peșteana, primește ordin de la domnul colonel Popescu Anton a se întoarce la regiment, unde, sosind, desconcentrează oamenii pe ziua de 28 martie.

* Probabil gărzilor.

Pe măsură ce unitățile ce desconcentrează oamenii concediați și rezerviști, efectivele lor s-au redus la 100 de puști de fiecare companie, completându-se efectivul de 100 cu oameni din trupa cu schimbul și contingentele 1905 și 1906, care execută, la reședința regimentului, tragerile prevăzute pentru anul al doilea și al treilea.

Dispoziția de a ține efectivul de 100 [de] puști de fiecare companie este luată mai mult ca o măsură preventivă, fiindcă, în definitiv, răscoalele și agitațiile sunt potolite pretutindeni. Această măsură ține până în ziua de 31 mai, când, desconcentrându-se oamenii cu schimbul, se reduce astfel efectivul companiilor la cel bugetar.

Hrana oamenilor

Pe tot timpul operațiunilor, hrana oamenilor s-a pregătit la reședința regimentului, prin îngrijirea ofițerului cu aprovizionarea, trimitându-se la posturi.

Bolnavi

Toți oamenii bolnavi au fost căutați în infirmeria regimentului; cei cu boli mai grave s-au trimis în cura spitalului Severin.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 767, ff. 35-47

5.

Extras din registrul istoric al Regimentului IV Ilfov nr. 21 privind operațiile efectuate în Muntenia (6 martie–5 aprilie 1907)

6 martie

Răscoalele țărănești, ivite la început în nordul Moldovei, se întind cu repeziciune și în Muntenia, luând un caracter foarte grav.

Ministerul de Război, cu Ordinul nr. 43 892, ordonă Corpului 2 Armată mobilizarea contingentelor de concediați și rezerviști până la obținerea efectivului de 600 [de] oameni de fiecare din cele 2 batalioane permanente, în care intră și recruții. Acest ordin este modificat prin Ordinul nr. 44 371, care prevede ca fiecare batalion să aibă 600 [de] oameni, în afară de recruți.

Regimentul trimite ordinele de chemare în seara zilei de 6 martie, iar în zilele de 7 și 8 martie efectivele sunt cele ordonate. Acest efectiv de 1 200 [de] oameni se fracționează apoi pe trei batalioane.

Cu începere de la 7 martie, domnul general Crăiniceanu ia comanda Cetății București, iar trupa și ofițerii rămân neconținut în cazarmă [fiind] consemnați.

În seara zilei de 11 martie, Batalionul 1 este trimis în județul Teleorman, iar la 13 martie Companiile 5 și 6 la Târgoviște. Compania 1 se dă ca gardă permanentă la Ministerul de Război.

Compania a 8-a și Batalionul al 3-lea, căruia i se dă efectivul de 400 [de] oameni, concură pe rând în avanposturile ce se instalează la Băneasa și Mărcuța sau execută marșuri de garnizoană cu arme combinate.

De la 13 martie, jumătate din trupă și ofițeri rămân din 12 în 12 ore consemnați în cazarmă.

În seara zilei de 18 martie, Batalionul 3 este și el detașat la Piatra-Olt, iar în cazarma Regimentului IV Ilfov nr. 21 se aduce un batalion din Regimentul „Războieni” nr. 15.

11–25 martie

Batalionul 1 pleacă în seara zilei de 11 martie sub comanda maiorului Dumitrescu, având efectivul de 13 ofițeri și 475 trupă.

Îmbarcarea s-a făcut la ora 1 noaptea în stația București.

A doua zi, 12 martie, ora 10.30, batalionul ajunge în gara Costești, unde primește o telegramă [cu] repartitia companiilor; o companie la Roșiori de Vede și trei companii la Turnu-Măgurele.

Ajunge în gara Miroși, pe care a găsit-o invadată de țărani răsculați, dar nu s-a întâmplat niciun accident, căci răzvrătiții s-au liniștit la vederea trupei.

La ora 12 a.m., batalionul ajunge în gara Balaci, care, conform ordinului comandantului regiunii, locotenent-colonelul Radian, este ales ca centru al operațiunilor și reședința comandantului batalionului.

Se distribuie companiile astfel:

Compania 1, direcția: satul Balaci–Tecuci–Kalinderu–Tufeni;

Compania 2 se va opri în gara Salcia;

Compania 3, în garnizoana Turnu-Măgurele;

Compania 4 se va opri în gara Beuca și va opera în direcția Dobrotești–Ghimpețeni.

În aceeași zi (12 martie), Compania 1, [comandată de] căpitanul Macarovic, restabilește liniștea în Balaci și în urmă a plecat la Tecuci, lăsând o liniște aparentă.

La 6 p.m., voind să plece, la ieșirea din sat au fost întâmpinați de o mulțime enormă de răzvrățiți.

Somându-i să se risipească, ei nu au voit și atunci s-a tras foc, căzând 2 morți și 4 răniți. Fierberea este mare în sat. Compania 1 rămâne acolo pe timpul nopții.

Compania a 2-a, căpitan Staia, se îndreaptă spre Salcia, unde găsește liniște, rechiziționează 8 căruțe pentru transportul trupei și merge spre Cărvănești.

În comuna Dorobanțu, compania a întâmpinat o bandă de răsculați, care nesupunându-se de bunăvoie s-a făcut uz de arme și s-au arestat 86 [de] prizonieri care s-au expedit la Turnu-Măgurele prin stația Troian.

Compania a 3-a, căpitan Chirițescu, a păzit împrejurimile T. Măgurele.

Compania a 2-a, căpitan Cantacuzino Gh., mergând spre Beuca, a găsit-o devastată și oamenii răsculați, așa că a trebuit a petrece noaptea acolo.

13 martie

Compania 1, după ce a restabilit ordinea în Tecuci, se îndreaptă spre Tufeni, unde liniștește spiritele fără vărsare de sânge, arestând 32 [de] răsculați și confiscând un pistol cu două țevi – dat unui individ de preotul comunei –, un box și trei bricege, înaintate la Turnu-Măgurele.

Compania a 2-a a înconjurat pădurea Epureasca plină de răsculați; aici a arestat pe individul Alexandrescu care omorâse pe contabilul conacului de la Belitorenii.

Compania a 3-a se găsește tot la Turnu-Măgurele, unde a trimis un detașament de 22 de oameni și 4 călăreți, sub comanda locotenentului Gherman Ulyse, în comuna Lița pentru liniștirea spiritelor.

Compania a 4-a liniștește satul Dobrotești, un centru important al revoltei; aici s-au întrebuițat armele omorându-se capul revoltei.

14 martie

Compania 1 plecând din Tufeni-Stoborești, unde a arestat și trimis la gara Balaci 20 de indivizi care luaseră parte la incendiile de la Tufeni, s-a îndreptat spre Mozoceni. Compania a 2-a a explorat pădurea Epureasca, a lăsat spre a păzi gara Troian 1 sergent cu 8 oameni, iar restul s-a îndreptat spre Belitori, Dulcheni, Pârlita.

Compania a 2-a a continuat a sta sub ordinea garnizoanei Turnu-Măgurele.

Compania a 4-a, după ce a făcut mai multe arestări în Dobrotești, s-a îndreptat spre Ghimpați.

15 martie

În această zi se continuă cu arestările fără a se mai face uz de arme. Totul începe a se liniști, intervenția armatei își ajunge scopul.

Compania 1 operează spre Tufeni–Bârla.
Compania 2 operează la Belitori.
Compania 3 păzește linia ferată Turnu-Măgurele.
Compania 4 operează în Ghimpețeni, Văleni-Olt.

16 martie

Pretutindeni liniște relativă.
Compania 1 operează spre Tecuci–Bârla.
Compania 2 operează la Belitori.
Compania 3 păzește linia ferată spre Lița.
Compania 4 în Văleni este nevoită a întrebuința armele omorând 5 răsculați și răbind 50. Tot aici s-a prins și marele instigator Petrescu. Plecând din Văleni, un pluton liniștește Ghimpețeni, altul, satul Atârnați.

17 martie

În această zi, în toată regiunea ocupată de Batalionul 1 din Regimentul IV Ilfov nr. 21 nu s-a mai semnalat niciun caz de răzvrătire. Companiile continuă cu încheierea de procese-verbale și expedierea diferiților arestați.

18 martie

Liniște pretutindeni ca și în ziua precedentă.

19 martie

Companiile operează conform ordinelor superioare la formarea tabelor cu proprietățile distruse și cu diferitele pagube aduse. Se caută a se distribui celor în drept obiectele găsite la răsculați.

20 martie

Liniște pretutindeni. Se continuă cercetările, anchetările și trimiterea capilor răscoalei.

21 martie

Liniștea nu este tulburată în nicio localitate, lucrurile își continuă mersul lor normal.

22 martie

Liniște pretutindeni.

23 martie

Nimic schimbat în situația zilei precedente.

24 martie

La ora 2 noaptea s-a primit ordin telegrafic de a concentra companiile în batalion în satul Balaci și a începe instrucție și marșuri în diferite direcții.

Sublocotenentul Georgescu [este însărcinat] cu cantonarea batalionului în satul Balaci. Acest sat însă fiind pe de o parte întins prea mult, peste 4 kilometri, pe de alta găsimu-se în rele condiții igienice, batalionul a fost cantonat în gara Balaci și în magaziile din împrejurimi. Pe seară, a primit ordin ca a doua zi batalionul să fie gata de plecare spre București, fiind înlocuit de un batalion din Regimentul Bacău nr. 27.

25 martie

Batalionul este adunat în gara Balaci, de unde, la ora 4 p.m., se îmbarcă pentru București, unde ajunge la ora 3 a.m., a doua zi reluându-și reședința în cazarma din strada Francmasonă.

În urma Ordinului nr. 245 al dlui comandant al Cetății București, Companiile 5 și 6, sub comanda căpitanului Frantomir Lucian, sunt trimise la Târgoviște, unde intră sub ordinele Diviziei a 3-a.

Detașamentul, având 3 ofițeri și 250 trupă, cu 2 trăsuri de subzistență, se îmbarcă în ziua de 13 martie, ora 4 p.m., iar la ora 8.30 debarcă în Târgoviște, pe care o străbate în sunetele gorniștilor spre a liniști populația alarmată.

Detașamentul cantonează la Școala Primară nr. 1, după ce detașamentul detașează un semipluton la Răzvad, spre a păzi conacul moșiei. De asemenea, se dau patrule noaptea pentru paza orașului.

14 martie

În urma ordinului primit de la Divizia a 3-a, o companie (a 6-a) pleacă spre Văcărești. La Colanu, compania este întâmpinată de o ceată de vreo 200 [de] răsculați. În urma somațiilor regulamentare, aceștia se opresc. Trimit delegație la prefectură, apoi se retrag. Compania se întoarce la Târgoviște, păzind frontul [de] sud-est al orașului.

La ora 3.50 p.m., în urma ordinului diviziei, Compania a 6-a pleacă spre Văcărești, Băjești și Perșinari.

Conacul Băjești în flăcări. Trei semiplutoane din Compania a 6-a și un semipluton din Compania a 5-a pornesc cu trenul spre Văcărești, unde ajung la ora 6 p.m.

Detașamentul străbate satul Văcărești în coloană de marș, gorniști sunând și arestează 10 capi ai răsculaților, apoi cantonează seara la 9 în conacul Văcărești. În timpul nopții, patrulare spre Perșinari și Văcărești.

La ora 6 p.m., un semipluton, sub comanda sublocotenentului Giurcă, din Compania a 5-a rămâne în Văcărești.

Restul de trei semiplutoane pleacă la Perșinari, unde găsește săteni agitați și parte [din aceștia] distrugând un gard de la conacul dlui Kalinderu. Trupa trece râul Dâmbovița în căruțe, se arestează 13 răsculați, care se trimit la Târgoviște sub escortă.

La ora 3 p.m., locotenentul Iachim este trimis cu un semipluton în recunoaștere spre gara Luței unde găsește liniște.

Se iau diferite măsuri pentru liniștirea spiritelor, se ordonă închiderea cârciumilor, se citește manifestul guvernului, se amenință cu împușcarea la cel mai mic semn de revoltă sau incendiu.

În această zi Compania a 5-a execută marș de la Târgoviște la Băleni, unde cantonează.

16 martie

Compania a 5-a, găsind liniște în Băleni se reîntoarce la Târgoviște.

Compania a 6-a menține liniște fără a face uz de arme, în Văcărești și Perșinari.

17 martie

Compania a 5-a pleacă din Târgoviște în Secueni.

Compania a 6-a patrulează spre Raciul, Bătești de Jos, Nucet.

18 martie

Compania a 5-a menține liniște în Secueni și împrejurimi. Compania a 6-a continuă a sta pe loc în sectorul Văcărești-Perșinari. Spiritele se liniștesc mai pretutindeni. Fiind duminică, se oficiază un serviciu divin în ambele centre; apoi preotul și învățătorul țin cuvântări explicând populației manifestul guvernului și îndemnându-i la liniște și în cele din urmă vorbește căpitanul Frantomir în Perșinari și sublocotenentul Giurcă în Văcărești.

Pe înserat s-a făcut hora mare la care au luat parte soldații și sătenii înfrățindu-se unii cu alții.

Așa că vorba bună și îndemnurile frumoase au avut o influență mai efica-ce decât însăși gloanțele și arestările.

19 martie

Compania a 5-a tot la Secueni.

Compania a 6-a ocupă aceleași localități. Liniște pretutindeni. Sătenii încep a cere să vină dl Kalinderu să facă învoieli.

Se descoperă, prin femei și copii, că pentru ziua de 15 martie se proiectase arderea conacelor Perșinari și Văcărești, în care scop din ziua de 14 se adusesese[ră] două butoaie cu gaz; sosirea trupelor a salvat totul.

În această zi se împart și ofrandele trimise [militarilor] din București, din partea arendașilor donatori.

20 martie

Compania a 5-a tot în Secueni menținând liniștea și patrulând împrejurimile.

În localitățile ocupate de Compania a 6-a de asemenea liniște pretutindeni, nicio încercare a răzvrătiților.

21 martie–3 aprilie

Detașamentul ocupa localitățile menționate mai sus. Niciun caz deosebit nu perturbă situația de liniște de pretutindeni.

Abia la 27 martie un pluton din Compania a 6-a se deplasează spre a merge spre Speriețeni, unde locuitorii se pun în grevă rupând contractul de învoielii; se arestează 4 instigatori între care și notarul comunei.

În ziua de 3 aprilie, detașamentul se reîntoarce la București, desconcentrând concediații și rezerviștii și primind în locul lor [în] schimb contingentele 1905 și 1906 până la 100 [de] oameni de companie (Ord. nr. 269 al Diviziei 4).

Batalionul al 3-lea este trimis la P[iatra-]Olt conform ordinului Corpului 2 Armată nr. 64.

Batalionul de îmbarcă în noaptea de 18 martie, ora 1.35 noaptea, cu un efectiv de 15 ofițeri (maiorul Marghiloman comandant), 490 trupă și 2 trăsuri de subzistență, ajungând la destinație (gara Piatra) în ziua de 19 martie, la ora 1.30 p.m.

Detașamentul este pus sub ordinele locotenent-colonelului Panaitescu, comandantul sectorului care ordonă a se ocupa satul și conacul Enășești la 4 kilometri de gara Piatra.

Batalionul cantonează la conac și în satul Enășești, unde se mai află un batalion din Regimentul Vlașca nr. 5 sub comanda maiorului Mierlescu.

Cu toate că domnea liniștea pretutindeni și locuitorii nici nu se răsculaseră și nici nu dădeau semne de neliniște, s-a procedat la paza trupelor și a localităților ocupate prin patrulare, evitându-se orice contact cu satele răsculate.

20 martie

În această zi, batalionul a fost trecut în revistă de domnul locotenent-colonel Panaitescu.

Pentru ca trupa să fie ocupată, s-a hotărât a se face regulat instrucție, întocmindu-se [un] program care s-a înaintat comandantului sectorului pentru știință și aprobare.

21 martie

Nimic deosebit. Liniște pretutindeni.

23 martie

Pentru bunul trai al soldatului se largesc cantonamentele, dându-se batalionului spre cantonare și o parte a satului Piatra.

24 martie

Trupa a continuat programul de instrucție de primăvară fără a interveni ceva care să strice ordinea și liniștea. Se ordonă pentru a doua zi o serbare militară.

25 martie

Din cauza timpului rău, fiind ploaie mare, nu s-a putut face serbarea militară ordonată.

27 martie

Trupa și ofițerii subalterni continuă serviciul după program, ofițerii călări iau parte la o recunoaștere împreună cu domnul comandant al sectorului.

28 martie

Maiorul Fotescu din Regimentul Vlașca nr. 5 este numit comandant al sectorului în locul locotenent-colonelului Panaitescu.

31 martie

În urma ordinului primit de la regiment, batalionul se întoarce la ora 3 p.m. în stația Piatra, iar a doua zi, 1 aprilie, ora 4.45 a.m., sosește în gara București, iar după ce batalionul este trecut în revistă de domnul comandant al regimentului, care mulțumește tuturor de modul remarcabil cum s-au condus soldații concediați și rezervați, sunt desconcentrați și trimiși pe la vetrele lor.

1 aprilie–3 mai

În baza Ordinului circular nr. 269, Regimentul IV Ilfov nr. 21 desconcentrează Batalionul al 3-lea, iar cele 2 batalioane permanente sunt dislocate, Batalionul 1 la Alexandria și al 2-lea la Zimnicea.

2 aprilie

La ora 11 a.m., Batalionul 1 și Companiile 7 și 8 din Batalionul 2 (Companiile 5 și 6 nu sosiseră din Târgoviște) se îmbarcă în stația București, cu destinația Alexandria și Zimnicea.

3 aprilie

La ora 3.30 dimineța, cele două companii din Batalionul 2 ajung în Zimnicea; trupa și ofițerii rămân până la ziuă în vagon, apoi cantonează Compania a 7-a în locul Companiei a 11-a Teritorială locală, iar Compania a 8-a în casele din apropiere; s-au luat apoi măsuri ca în fiecare zi o companie să fie de serviciu dând patrulele necesare.

4 aprilie

La început, marșurile pe plutoane în diferite direcții. Plutonul 1 din Compania a 8-a, sub comanda locotenentului Rîmniceanu, a făcut un marș spre Fântânele, iar Plutonul al 2-lea sub comanda sublocotenentului Drăghiceanu spre cătunele Zimnicele.

S-au arestat în această zi locuitorul Nicolae Florea Mitu, care oprea pe ceilalți locuitori a ieși la munca câmpului.

5 aprilie

Compania a 7-a [a] trimis plutoanele în marș spre Piatra trecând prin Fântânele, Suhaia, Viișoara, cantonând seara în Piatra (Plutonul 1 sub comanda locotenentului Brătianu) și Cervenia prin comunele Bragadiru, Conțești (Plutonul 2 sub comanda sublocotenentului Bușe).

Influența acestor marșuri și a celor executate în ziua precedentă a fost binefăcătoare; în urma cuvântărilor patriotice ale ofițerilor, locuitorii se arată pretutindeni voioși și gata a ieși la munca câmpului.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1 042, dosar nr. 3, ff. 21-29

6.

Extras din registrul istoric al Regimentului „Rovine” nr. 26 referitor la operațiunile efectuate în județele Dolj și Buzău (12–25 martie 1907)

În ziua de *12 martie*, conform Ordinului nr. 24 139, s-a trimis la Podari-Livezi Compania a 9-a, sub comanda căpitanului Economu, în scopul de a nu lăsa pe răsculați a se apropia de podul de peste Jiu.

În ziua de *13 martie*, conform Ordinului nr. 24 255, s-a trimis la podul Breasta un pluton, sub comanda locotenentului Amzulescu, pentru a interzice răsculașilor trecerea peste pod, și Compania a 11-a, sub comanda căpitanului Dumitrescu Vasile și a sublocotenentului Ionescu, spre Malu Mare, Săcui, Teasc, operând în toată regiunea spre Rojiște și Coșoveni, unde a avut foarte mult de lucru, spiritele fiind foarte agitate.

În ziua de *14 martie*, conform notei telefonice a Corpului 1 Armată, s-a trimis sergentul Sion cu 20 de oameni, la Bucovăț, pentru a merge la Palilula, spre a întări trupele de artilerie ce se găseau acolo.

În noaptea de *13 martie*, orele 5 spre ziuă, s-a primit ordinul a se trimite o companie, fără ranițe, pe Valea Amaradiei, spre Mirea, Bunicei și Stoina, în ajutorul unui detașament de tunari a căror situație devenise gravă.

Am însărcinat pe căpitanul Șomănescu cu Compania 1, care a plecat la orele 5.10 a.m.

În ziua de *14* s-a trimis la Breasta și restul din plutonul Companiei a 6-a, sub comanda căpitanului Hagi Preda, pentru a apăra contra răzvrătișilor.

Tot în acea zi a pornit, conform notei tehnice, Compania a 12-a, sub comanda căpitanului Pretorian la Peleşci, cu trenul de ora 1, spre a calma spiritele, care companie, la orele 5 p.m., a fost înapoiată, răsculașii fiind calmați prin cuvânt.

În ziua de *15* s-a primit Ordinul nr. 10 547 a se păzi și proprietățile supușilor italieni din Cernele; s-a trimis un post de 1 sergent și 12 oameni pentru pază.

În ziua de *15 martie*, prin Ordinul nr. 10 536, s-a dat ordin să se facă uz de armă cu hotărâre și energie, răsculașii fiind prea agresivi, după care s-au dat ordinele necesare la timp.

Tot în această zi s-a primit Ordinul Corpului de Armată nr. 482, ca efectivul batalionului să fie de 800 din trupă cu schimbul [contingentele] 904, 903 și 902 [din] orașul și comunele vecine nerăsculate. S-a dat ordin, s-a executat, lăsând în cazarmă Batalionul 1 la dispoziția Marelui Stat Major.

În ziua de *15 martie* s-a primit Ordinul nr. 10 546 al Diviziei a 2-a, că, cu începere de la *14 martie*, comanda trupelor se încredințează domnului general Gigurtu Petre. În acest scop s-au dat ordine severe pentru menținerea ordinii atât în afară, cât și în oraș, dându-se paza orașului sub comanda domnului locotenent-colonel Pătrașcu Ion, având patrule în interior și toate barierele ocupate cu trupe de infanterie și artilerie, iar în afară s-au format detașamente din toate trei armele care să opereze în regiunile răsculate cu cea mai mare energie.

În ziua de *16 martie* 1907 s-a primit Ordinul nr. 24 767 să se cheme și ofițeri de rezervă pentru ajutorul trupei în răscoale.

Regimentul a concentrat 8 ofițeri de rezervă ce s-au trimis la companiile lor.

În ziua de 17 s-a trimis pe Valea Amaradiei Compania a 5-a, sub comanda locotenentului Popescu Petre, în ajutorul Companiei 1, sub comanda căpitanului Savel Manu, deoarece căpitanul Șomănescu a fost chemat la regiment, luându-i-se comanda de către domnul comandant al Diviziei a 2-a.

În ziua de 18 martie, răscoalele începându-se a se potoli, s-a primit Ordinul nr. 11 770 [care prevedea] a nu se mai face uz de arme.

În ziua de 19 martie, Batalionul 1, sub comanda maiorului Hagi Gheorghe Nicolae, cu 14 ofițeri și 800 de oameni, au pornit la Buzău, conform ordinelor Ministerului de Război.

În ziua de 21 martie s-a primit Ordinul nr. 11 883 ca trupa să-și micșoreze efectivele, conform ordinelor anterioare, răscoalele fiind potolite, iar lucrurile furate de la proprietari să se dea ordin a fi predate înapoi prin ajutorul comandanților de detașamente.

În ziua de 21 martie, s-a primit Ordinul nr. 11 963 [care prevedea] să rămână numai trei detașamente: al căpitanului Popovici Radu la Segarcea, al căpitanului Hagi Preda la Breasta și al maiorului Antonescu la Coșoveni.

În ziua de 25 martie, trupele s-au înapoiat la regiment, trimițându-se numai un batalion la Balș, sub comanda maiorului Antonescu, care se găsește și în prezent în acea localitate.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 794, ff. 112-114

7.

Extras din registrul istoric al Regimentului „Radu Negru” nr. 28 privind acțiunile de represalii (arestări și execuții) și menținere a ordinii efectuate în județele Dolj, Argeș și Vlaşca (10 martie–15 aprilie 1907)

10 martie

În această zi, ora 4 p.m., Corpul 2 Armată, prin Ordinul telegrafic nr. 44 672/1907, ordonă mobilizarea concentrațiilor, concediaților și rezerviștilor până la contingentul 1898, în vederea răscoalei țăranilor.

În ziua de 11 martie, orele 8 p.m., Compania 1 pornește în comuna Izvorul, județul Argeș, și Compania a 2-a în comuna Ungheni, același județ.

La ora 9 p.m., pleacă Compania a 3-a în comuna Corbii Mari și Compania a 4-a în comuna Glavacioc, județul Vlaşca.

În ziua de 12 martie, ora 10 a.m., pornește un pluton din Compania a 7-a în comuna Șerboeni, județul Argeș, al 2-lea pluton din Compania a 7-a în comuna Martalogi, din același județ.

La ora 5 p.m., pleacă Compania [a] 6-a în comuna Glavacioc, județul Vlașca.

În ziua de 13 martie, ora 8 p.m., Compania a 8-a pornește în comuna Stolnici, județul Argeș.

Toate aceste trupe, afară de Companiile a 3-a, a 4-a și a 6-a, au format Batalionul 1 sub denumirea de Sectorul „Ungheni–Isvoarele–Stolnici”, reședința batalionului la Ungheni.

În ziua de 14 martie, [orele] 6 a.m., pleacă Compania (a 6-a) a 5-a [sic!] la Glavacioc, județul Vlașca.

Companiile a 3-a, a 4-a, a 5-a și a 6-a formează Batalionul 2, sub denumirea de Sectorul „Glavacioc–Corbii Mari” [sic!].

În ziua de 16 martie, orele 6 a.m., pleacă un detașament, sub comanda locotenentului Ștefanie Ioan, în comuna Răscăeți, județul Argeș.

La ora 2 p.m., pleacă Batalionul 3 la Filiași, județul Dolj.

Toate aceste trupe au rămas în localitățile ocupate și arătate mai sus până la sfârșitul lui martie, când au fost înlocuite de către unitățile Regimentului 13 Infanterie și când s-au retras în garnizoana de reședință.

Cu ocazia acestor revolte au avut loc următoarele operațiuni:

În ziua de 12 martie, în comuna Șerboeni, județul Argeș, Plutonul 2 din Compania a 7-a, sub comanda sublocotenentului Bădulescu Alex., a avut lupte cu răzvrățiții agresori, omorând din ei 3, rănind 7 și arestând 20 [de] conducători, pe care i-au predat autorităților civile.

În noaptea de 13-14 martie, Compania a 4-a, sub comanda căpitanului Marinescu Alex., și parte din Compania a 6-a, sub comanda căpitanului Pravăț Dumitru, au apărat comuna Glavacioc în contra răzvrătiților, risipindu-i cu focuri. Au căzut 3 răzvrățiți și au arestat din ei 40 [de] conducători.

În ziua de 14 martie, s-a apărat comuna Preajba în contra răzvrătiților, care, după ce dăduseră foc conacului, veneau din nou la prădăciuni și jafuri. S-a apărat de asemenea hanul lui Pală. Răzvrătiții au fost respinși prin focuri, rămânând 3 morți, 2 răniți și 30 [de] conducători arestați.

În ziua de 16 martie în comuna Pădureț, județul Argeș au fost arestați 22 de conducători [sic!].

Tot în această zi, în comuna Lămaia, județul Argeș, sublocotenentul Negulescu Corneliu cu un detașament de 60 [de] oameni întâmpină și distruge prin focuri o bandă voalantă [sic!] de răsculați care venea din Olt, omorând 8, rănind 18 și arestând 22 de conducători.

În ziua de 17 martie, în comuna Deagurele, județul Argeș, locotenentul Purcăreanu Toma arestează pe șeful acelei garnizoane [*sic!*], precum și pe alți 7 conducători, care amenințau cu arme pe oricine se apropia de ei.

Potolirea răscoalelor în celelalte comune s-a făcut fără incidente.

În general, cu ocazia acestor operații, dintre răsculați au murit 14, s-au rănit 30 și s-au arestat 152, care au fost predați autorităților civile.

[...]

După luptele de la Glavacioc s-a găsit pe câmp un soldat mort (soldatul Stroe Ion) din Compania a 6-a, care, fiind trimis de patrulă, s-a rățacit pe câmp; a fost prins de răsculați și forțat ca să meargă în capul lor.

Tot la aceste lupte s-au rănit din imprudență soldatul Marcu Marin, din contingentul 1904, și soldatul Grigore Dumitru, contingentul 1905, fără consecințe grave.

[...]

15 aprilie

Batalionul 1, cu un efectiv de 1 ofițer superior – maior Pășculescu Ioan –, 8 ofițeri inferiori, 400 [de] oameni trupă și 5 cai ofițerești, este trimis în județul Argeș – pentru menținerea liniștii – înlocuind Batalionul 1 din Regimentul 13 Infanterie.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1 049, dosar nr. 1, ff. 25-27

8.

Extras din registrul istoric al Regimentului „Mircea” nr. 32 referitor la operațiunile efectuate în județul Prahova (7 martie–1 aprilie 1907)

RĂSCOALELE ȚĂRĂNEȘTI

7 martie

Conform Ordinului garnizoanei nr. 3 464, Regimentul nr. 32 ține gărzile garnizoanei cu oamenii Batalionului 2; iar un detașament format din Companiile 3 și 4, cu un efectiv de 1 sergent, 2 caporali și 52 de soldați sub comanda sublocotenentului Dafian M., iau în primire paza penitenciarului Târgșor.

9 martie

Conform Ordinului confidențial nr. 492 al Brigăzii a 9-a, se cheamă din concediu contingentele 1905 și 1906.

La ora 1.50 noaptea, se primește Ordinul telefonic nr. 15 807 al diviziei pentru mobilizarea celor două batalioane permanente, cu un efectiv de 600 de oameni de batalion, plus contingentul 1907.

10 martie

Se trimite Compania a 6-a, cu un efectiv de 100 de oameni și 2 ofițeri, la Băicoi, iar de aici, pe jos, la Bănești–Slobozia (Câmpina), unde ajunge noaptea. Compania a 8-a, cu 80 de oameni și 2 ofițeri, se trimite cu [un] tren special la Doftana și de aici pe jos la Buștenari, unde ajunge în ziua de 11, ora 9 a.m.

De la Câmpina la Băicoi se trimite un semipluton sub comanda unui ofițer. Satele Buda și Florești sunt ocupate de câte un post de 30 de oameni.

Paza orașului Ploiești. Sectorul de Nord, companiile 6 și 7, sub comanda maiorului Tetrat. Sectorul de Sud, Companiile 1, 2, 3 și 4, sub comanda maiorului Foișoreanu. Colonelul Papazoglu [numit] comandantul trupelor din Ploiești.

12 martie

Două posturi, a câte 30 de oameni și câte un subofițer, se trimit la Buda și Florești.

13 martie

Postul din Băicoi a oprit manifestația locuitorilor ce se agitaseră din cauza concesiunilor.

14 martie

Se trimite un post fix, sub comanda unui subofițer, la Bucov. Un alt post de 20 de oameni, sub comanda unui subofițer, la Corlătești, supraveghind și satele [...] și Zănoaga. Un detașament de 10 oameni, cu un subofițer, trimis la Târgșorul-Vechi, întâlnind o bandă de locuitori răsculați, îi împiedică și îi resping în sat, unde se potolesc.

Se mai trimite un detașament de 10 oameni și un subofițer la gara Băicoi.

La ora 9.30 seara, se primește Ordinul telefonic nr. 31 055 al Corpului 3 Armată, pentru concentrarea concediaților și rezerviștilor permanenți, pentru sporirea efectivului la 800 de oameni de fiecare batalion și mobilizarea Batalionului 3 Teritorial.

15 martie

Trupa din Bucov împiedică mișcarea din satele Hârșă–Plopi și Pleașca.

* Ilizibil în text, probabil Cetate.

Conform Ordinului de operație nr. 8 al Diviziei a 9-a, se trimite Compania a 2-a pe calea ferată la Albești și de aici, pe jos, la Sângeru, unde potolesc pe răsculați. La ora 2 p.m., se trimite un pluton și un ofițer cu trăsuri de rechiziție la Ciorani și Sălciile, unde potolesc pe sătenii ce amenințau cu devastarea.

Plutonul de la Târgșorul-Vechi revine la regiment.

16 martie

De la penitenciarul Târgșor se trimite un detașament de 20 de oameni la Mănești, contra agitatorilor.

Un detașament de 11 oameni și un sergent se trimite cu calea ferată la Crivaia.

La Salcia, într-o întâlnire cu răsculații, împușcându-se un răzvrătit, ban-dele s-au răspândit spre Zapioșul și Chiojdeanca.

17 martie

Conform Ordinului nr. 1 841 al Diviziei 5, Batalionul 3 cu un ofițer superior, 9 ofițeri inferiori și 802 trupă, 5 cai ofițerești, 8 cai de rechiziție și 2 trăsuri, pleacă la 8.30, la Piatra-Olt.

Idem la Slănic, 20 de oameni. Se trimit la Tătărani 1 sergent și 8 oameni, iar la Câmpina, 25 de oameni.

Din Câmpina se trimit:

- a) La Comarnic 30 de oameni pentru a întări postul.
- b) Un gradat și 9 soldați la Castelul Bibescu.
- c) Un subofițer și 20 de oameni la Breaza.

18 martie

Postul de la Câmpina este întărit cu 40 de oameni și un subofițer din grăniceri. Se trimit la Strejnic 30 de oameni.

Postul de la Găgeni a împrăștiat oamenii ce începuseră să taie copacii din pădurea proprietarului.

19 martie

Sosind trupe din alte garnizoane, se împarte județul pe zone de plase:

Regiunea orașului Ploiești

Trei companii în Sectorul de Sud – Regimentul 32; trei companii în Sectorul de Vest – Regimentul Suceava, ambele sectoare comandate de colonelul Papazoglu Constantin.

Regiunea Băicoi, Câmpina, Buștenari supravegheată de 4 companii, sub comanda locotenent-colonelului Anastaeni Ioan.

Regiunea Valea Teleajen, 1 companie.

Regiunea Apostolache, 1 companie cu diferite coloane volante.

O companie în cazarma regimentului, din care se trimit mici coloane volante pentru întărirea posturilor și patrule între localități.

Datorită măsurilor luate de șefi, chibzuința cu care a fost condusă trupa, disciplinei și abnegației ostașului, liniștea în județ a fost menținută, cu toate eforturile răzvrătiților.

30 martie

General Hârjeu Constantin, comandantul Brigăzii a 9-a Infanterie și comandantul trupelor de apărare în județ, a dat următorul Ordin de zi:

Până astăzi, trupele de sub comanda mea și-au îndeplinit cu credință și statornicie datoria către țară și către Rege. Cu ajutorul lor, am putut, în timp de 20 de zile, să țin liniștea în județ, să împiedic pe răzvrățiți să se atingă de avutul altuia, să fac pe cei pașnici să-și vadă de munca și treburile lor.

Astăzi, liniștea și pacea domnesc în cel mai frumos și cel mai bogat județ din țară.

Sunt mândru că mă găsesc în fața unor asemenea trupe, pătrunse de datorie, credincioși jurământului ce au făcut și nădăjduiesc că și de astăzi înainte nu voi avea decât laude ofițerilor și trupelor și că în ziua când sarcina noastră va fi săvârșită, un singur grai se va auzi. Soldatul român știe să-și facă datoria și în timpul de pace, ca și în timp de război.

Liniștea restabilindu-se complet, conform Ordinului nr. 18 931 al Diviziei a 5-a, se dispune:

Regimentul ține sub arme batalioanele permanente numai cu 100 de oameni combatanți de companie, care se vor completa cu contingentele 1905 și 1906, cu schimbași.

Ofițerii de rezervă se desconcentrează.

Batalionul al 3-lea, ce e la Piatra-Olt, se constituie din contingentele 1905 și 1906, schimbași și, la neajungere, cu schimbași din contingentul 1904, pentru a avea 400 de combatanți.

După constituirea batalionului, concentrații și rezerviștii se desconcentrează.

Pentru apărarea întregului județ se destină: [Batalioanele] 1 și 2 [din Regimentul] 32 Infanterie, Batalionul [din cadrul Regimentului 16] Suceava și 1 escadron de călărași.

Regimentul se găsește distribuit pentru pază, astfel:

Compania 1, cu centrul la Măgurele, având zona Mâneciu, Drajnele, Văleni, Gornet-Cuib, Boldești.

Compania a 2-a, cu centrul la Apostolache, având zona Salcia, Sângeru, Tisa, Chiojdeanca și Podeni.

Companiile a 3-a și a 4-a, cu centrul la Ploiești, având zona Pleașa, Bucov, Corlătești, Bărcănești, Blejoi, Popești, Strejnicu, Ferma Buda.

Compania a 5-a, cu centrul la Sinaia, având zona Azuga, Comarnic.

Compania a 6-a, în regiunea petroliferă Câmpina.

Compania a 7-a, cu centrul la Băicoi, având zona Țintea, Găgeni și Florești.

Compania a 8-a, la Buștenari.

Batalionul al 3-lea, la Piatra-Olt.

Se desconcentrează ofițerii de rezervă și trupa, concediați și rezerviști.

[...]

Compania a 5-a se duce la Sinaia și face gardă Palatului, înlocuind-o, la Măgurele, Compania 1 cu 30 de oameni.

4 aprilie

Siguranța orașului nemaifiind amenințată, se reduc posturile fixe și se înlocuiesc prin patrulare instalate în case, proprietăți, școli etc. cu măsuri de pază și patrulare mobile în toate direcțiile ce duc la sate și [în] legătură cu celelalte posturi.

17 aprilie

În satul Cosminele locuitorii răsculându-se, s-a trimis un detașament de 1 ofițer și 30 de oameni, care au restabilit liniștea și apoi s-au întors, lăsând un post de 20 de oameni.

18 aprilie

La ora 6 p.m., sosește Batalionul al 3-lea Teritorial, cu trenul, venind de la Piatra-Olt cu un efectiv de 7 ofițeri și 396 trupă, care se și desconcentrează.

21 aprilie

Se dă drumul în concediu la 26% [din efectiv], afară de cei din regiunea petroliferă.

26 aprilie

Se retrag posturile de la Bucov și Corlătești, nemaifiind necesare. O companie se trimite în marș la Mănăstirea Ghigiu, la bălci, pentru a se preveni orice neliniște.

28 aprilie

De la Văleni se trimite la Mâneciu-Pământeni, un detașament de 50 de oameni, unde locuitorii s-au răsculat unii contra altora, pentru un pământ căruiua i s-a schimbat destinația. Bătăia între ei a fost sângeroasă; sosirea trupei i-a liniștit.

29 aprilie

Se retrag posturile de la Mâneciu-Pământeni, liniștea fiind restabilită.

1 mai

Se retrag posturile de la Voila, Câmpina și Sângerul, fiind liniște.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1 053, dosar nr. 3, ff. 28-33

9.

Extras din registrul istoric al Batalionului 7 Vânători referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei în Ploiești și în județele Râmnicul Sărat, Putna și Tecuci (10–31 martie 1907)

10 martie

La ora 9.10 p.m., s-a primit următorul ordin telegrafic, nr. 44 755, de la Corpul 2 Armată:

Ministerul a ordonat pornirea imediată cu calea ferată spre Ploiești, pentru menținerea ordinii în județ; raportați diviziei.

La ora 10.30 p.m., batalionul, cu un efectiv de 1 ofițer superior, 16 ofițeri inferiori, 17 subofițeri, 28 [de] caporali și 330 [de] soldați, în total 375 trupă, 9 cai și 2 trăsuri, a părăsit cazarma la ora 10.50, s-a îmbarcat, iar la ora 11.30 a pornit trenul militar. [...]

11 martie

La ora 8.15 a.m., batalionul a sosit în gara Ploiești, de unde a pornit spre Piața Independenței, iar de acolo [...] la marginea orașului, în apropierea cazărnilor.

Până la ora 7 p.m., trupa a stat în cantonament, apoi s-au trimis patrurile la bariere și la marginea orașului.

La ora 11, în urma Ordinului nr. 4 480 al garnizoanei, primit după cel al Corpului 3 Armată, nr. 30 571, telegrafic, batalionul a plecat la gară, unde s-a îmbarcat într-un tren militar și, la ora 1.30, a plecat cu destinația Râmnicul Sărat.

12 martie

La ora 7 a.m., batalionul a sosit în gara Râmnicul Sărat și de aici a pornit în piața mare, de unde Compania 1 a fost trimisă la bariera Bălțați, Compania a 3-a la bariera Focșani, iar Companiile a 2-a și a 4-a au rămas ca rezervă în piață.

Compania 1, la ora 8.30, a fost întărită cu un pluton din Compania a 2-a, iar la ora 8.46 a tras focuri în țărani adunați în fața barierei, rănind 9 din ei, după care compania i-a risipit cu baioneta, făcând 53 de arestări.

Compania a 3-a, la bariera Focșani, a tras focuri și a omorât unu și a rănit pe mai mulți țărani, care au fost luați de ceilalți.

La ora 9, Compania a 4-a a plecat cu trenul la Sihlea, pentru a apăra castelul domnului Grădișteanu.

La ora 12.45, Companiile 1 și a 2-a au primit ordin ca un detașament volant să plece pentru a restabili ordinea în comunele Bălțați, Costienii de Sus, Joița, Socarici, Slobozia–Galbenu, Bălăceanu, Jirlău, Nisipurile și a face și arestări, apoi să se instaleze în comuna Jirlău, ca punct central de unde să radieze în toate direcțiile.

Compania a 3-a, care a rămas disponibilă, a primit ordin ca să formeze deocamdată rezerva generală la dispoziția garnizoanei. Din acest moment, Companiile a 3-a și a 4-a au operat separat.

La ora 1.30 p.m., detașamentul, format din Companiile 1 și a 2-a, a plecat în căruțe până la Costieni (14 kilometri). Companiile au mers întrunite, iar, de aici, Compania 1 [a] continuat marșul spre Bălăceanu, și Compania a 2-a spre Costienii de Jos, la Joița. În Costienii de Jos, locuitorii erau întruniți și gata să devasteze școala și Banca Populară. Compania, intervenind, a făcut 13 arestări.

Un pluton a fost trimis la Joița, unde a arestat 2 oameni, apoi, la ora 8.30 p.m., a continuat marșul prin Costienii de Sus, Socarici, la Bălăceanu, unde a ajuns la ora 11.15 p.m. Distanța parcursă: 29 kilometri. Trupa a fost cantonată în grajdurile proprietății domnului Cristescu. Timpul, rău: viscol și ninsoare.

Compania a 3-a, la ora 3.30, a primit ordinul de a opera din partea garnizoanei, în partea de nord-est a județului. La ora 4 p.m. a plecat, pe jos, la Slobozia, unde a ajuns la ora 7 p.m. Distanța: 16 kilometri. Timpul, rău și zăpadă.

Trupa a fost cantonată în grajdurile proprietarului Șonțu. Hrană rece.

Compania a 4-a. La ora 9.40 s-a îmbarcat în gara Râmnicu; la ora 10 a.m. a plecat cu trenul la Sihlea, unde a ajuns la ora 11 a.m.

La ora 1.30, compania a intrat în satul Sihlea, aici fiind liniște; la ora 4 p.m., conform ordinului garnizoanei Râmnicul Sărat, a plecat, pe jos, la Bogza, unde a sosit la ora 6 p.m. Distanța fiind de 8 kilometri; timpul și drumul, foarte rele; s-au arestat 42 de oameni.

Trupa a fost cantonată în primărie și școală; hrană rece.

13 martie

Detașamentul, format din Companiile 1 și a 2-a, până la ora 12 a.m. a făcut percheziție și 2 arestări.

La ora 1 p.m., acest detașament a plecat în căruțe [spre] Galbenu, Slobozia–Galbenu, la Jirlău. În Slobozia s-au făcut 8 arestări. În Jirlău, companiile au sosit la ora 6 p.m. Compania 1 a continuat marșul, tot în căruțe, la Nisipurile. În ambele comune s-au făcut percheziții și arestări. Trupa a fost cantonată în primărie și școală. Hrană rece. Timpul: viscol și ninsoare.

Compania a 3-a, la ora 7.30 a.m., s-a pus în marș pentru a străbate satele Valea Becuiului, Coroteni, Tâmboești, Cândești, Plăinești, Gugești.

Din Coroteni, Plutonul 1, sub comanda sublocotenentului Ionescu T. Nicolae, a fost trimis direct la Plăinești.

În satul Gugești s-au arestat 19 oameni, din Plăinești 1 om. Compania a cantonat în Plăinești, în locul companiei teritoriale. Hrană rece. Locuitorii au oferit oamenilor vin. Timpul: ninsoare și viscol.

Compania a 4-a, până la ora 10 a.m., a făcut percheziții și a restabilit liniștea în satul Bogza.

La ora 10.30, în urma ordinului telefonic al comandantului garnizoanei Râmnicul Sărat, compania a pornit pe jos la Obilești. În apropierea satului Bordeasca, primarul, care a întâmpinat compania, a spus că oamenii sunt foarte îndârjiți și se pregătesc a devasta conacul lui Nică Oprea și casa percepătorului.

Intrând compania în sat și văzând oamenii adunați și vociferând, comandantul companiei i-a somat să se risipească și după a doua somație a arestat pe cei care n-au vrut să se supună, în număr de 50. Devastări făcute: casa arendașului Capatu, primăria, o prăvălie și casa unui evreu.

Hrană rece, mămăligă, brânză și slănină.

Trupa a cantonat în școală și primăria Bordeasca. Timpul: frig și ninsoare.

14 martie

Compania 1 a continuat cu arestările în comuna Nisipurile până la ora 9 dimineața și, restabilind liniștea, a fost rechemată la Jirlău, unde a sosit la ora 12, aducând 19 arestați.

Compania a 2-a a făcut arestări și percheziții în Jirlău.

La ora 2 p.m., primindu-se invitația telegrafică a prefectului județului, cu următorul conținut: *Comuna Vișanu, răscoală, luați măsuri urgente*, s-a trimis, în căruțe de rechiziție, Compania a 2-a; aici însă locuitorii erau liniștiți.

Hrană caldă. Timpul foarte rău, viscol și ninsoare.

La ora 2 p.m. s-a primit, în comuna Jirlău, următorul Ordin telegrafic nr. 30 919:

Concentrați imediat concediații și rezerviștii batalionului și raportați când [este] gata. Comandantul Corpului 3 Armată.

General adjutant Vartiade

Acest ordin a fost comunicat telegrafic depozitelor de recrutare, fixându-se, ca termen de afluire, ziua de 17 martie, la Focșani, [la] reședința depozitului batalionului.

Căpitanul ajutor, însoțit de locotenentul Popovici Ioan, sergentul adjutant, 1 cornist*, câte 2 caporali și 2 soldați de fiecare companie au plecat la Focșani îndată, pentru primirea și echiparea oamenilor.

Compania a 3-a, la ora 7.30 a.m., s-a pus în marș prin comunele Popești, Techești, Dragosloveni și Plăinești, făcând arestări: în Popești 11, în Terchești 10 și în Dragosloveni 5.

Același cantonament în Plăinești; timpul rece și ninsoare.

Compania a 4-a, în dimineața zilei de 14, a continuat cu cercetările, iar la ora 1 p.m. s-a pus în marș spre Bogza.

În drum a trecut prin satele Tătăranu și Mărtinești. La ora 6 p.m. a sosit în Bogza.

Trupa a cantonat în școală. Hrană rece, brânză și pâine. Distanța străbătută: 16 kilometri.

15 martie

Detașamentul format din Companiile 1 și a 2-a.

În urma cererii primarului comunei Nisipurile, s-au trimis un ofițer și 30 de soldați pentru a aresta pe cei care au luat parte la devastarea și furțișagurile făcute la conacul lui I. Rășinărescu din comuna Surdila, județul Brăila.

În dimineața acestei zile, s-a terminat cu arestările și perchezițiile făcute în comuna Jirlău. La ora 12 s-a predat unui pluton de cavalerie, pentru escortare la Râmnicul Sărat, 7 arestați din comuna Slobozia–Galbenu și 54 din Jirlău.

În afară de acesta, s-au mai trimis încă 15 oameni găsiți vinovați că au devastat conacul lui Rășinărescu.

La ora 9 a.m., s-a primit Ordinul Garnizoanei nr. 5 554, cu următorul conținut:

Am luat cunoștință de Ordinul dumneavoastră nr. 9 și sunt mulțumit de operațiunile făcute și modul cum ați operat.

* Gornist.

Expediați la Râmnic pe cei arestați, iar dumneavoastră, cu companiile, îndreptați-vă și operați prin Dragu, Vișani, Câineni, Stăvărești, Amara, Gherghioasa, Sălcioara, întorcându-vă la Râmnic prin Rubla-Bălțați.

Procedați cu cea mai mare energie, mai ales prin satele ce veți opera de data asta, deoarece aveți cunoștință că au fost revoltate și au încercat a veni ca agresivi la oraș.

Serviți-vă de cavalerie pentru transmiterea știrilor și legătura cu compania ce trimit mâine, 15, la Boldu.

În baza acestui ordin, am dispus Companiei a 2-a, aflată la Vișani, să aștepte sosirea Companiei 1, care s-a pus în marș de la Jirlău, la ora 10.30 p.m. și a sosit la Vișani la ora 12, pe un timp foarte rău.

Aici trupa a luat masa, mâncare caldă și ambele companii, la ora 1 p.m., au pornit mai departe.

La ora 4 p.m., au ajuns la Stăvărești și, la ora 5 p.m., la Amara. Aici s-a primit următorul ordin telefonic de la domnul colonel Rașcu, comandantul militar al județului Râmnicul Sărat:

Trimiteți o companie și 4 călăreți la Bălăceanu, de unde vor supraveghea și menține ordinea în comunele Galbenu, Slobozia-Galbenu, Jirlău, Nisipurile, Droga, Vișani, Câineni, Amara, Gherghioasa, Sălcioara, Socarici, Costienii de Sus și Costienii Mari.

La ferma domnului Iorgulescu se află un semipluton din Regimentul 9, care se poate pune sub comanda comandantului companiei.

În caz când s-ar semna în una din aceste comune cea mai mică neliniște, se va transporta cu căruțe de rechiziție pentru a reprima cu repeziciune mișcarea. Va cere zilnic primarilor a-l ține la curent cu tot ce se petrece în comună, iar comandantul de companie va raporta telefonic în fiecare seară comandantului. Cu Compania a 2-a vă veți înapoia la Râmnic.

În baza acestui ordin, s-a dispus ca ambele companii să continue marșul până la Gherghioasa, unde va rămâne peste noapte, iar a doua zi, Compania 1 să meargă de-a dreptul la Bălăceanu, iar Compania a 2-a la Râmnic.

La orele 6.30 p.m., companiile au sosit la Gherghioasa. Distanța străbătută: 27 kilometri. Timpul foarte rău, viscol și ninsoare. Drumurile rele și desfundate. Trupa a fost cantonată la locuitori, fiind deja complet liniște și neputându-se descoperi capii care au îndemnat pe locuitori la revoltă, din ziua de 12 martie, și cum ei nu s-au dat la nicio devastare, nu s-au făcut [arestări].

Compania a 3-a, la ora 7.30 a.m., a executat un marș prin Plăinești, Popești, Urechești, Runcu și înapoi la Plăinești. S-au făcut 47 de arestări. Trupa a cantonat ca în ziua precedentă. Masa trupei: dimineța rece (măsline și icre), seara caldă, oferită de Mendel (borș cu carne).

Compania a 4-a. În dimineața acestei zile s-a primit ordin telefonic de la domnul colonel Rașcu, compania având de supravegheat comunele Gulianca, Mihălceni și Corbu, iar în trecere să se abată prin Mihălceni și Ciorăști, pentru a restabili liniștea. Potrivit acestui ordin, compania s-a pus în marș la ora 8 a.m. și a ajuns în Mihălceni la ora 1 p.m., parcurgând drumul în căruțe. Distanța, de 16 kilometri.

Aici locuitorii devastaseră proprietatea lui Serghiescu și în momentul sosirii companiei în comună ei se aflau încă cu carele la conacul proprietății, pentru a [le] încărca [ei] înșiși. S-au arestat 50 de oameni care au fost trimiși la Râmnic. La ora 5 p.m., compania a pornit la Ciorăști, distanța 2 kilometri, unde a arestat 12 oameni care au luat parte la devastarea primăriei și a arendașului Gearide. Noaptea de 15/16 martie a petrecut-o în Ciorăști.

16 martie

Compania 1, la ora 7 a.m., a pornit de la Gherghioasa la Bălăceanu, unde a ajuns la ora 9.30 a.m.; distanța 8,5 kilometri. Compania s-a instalat în grajdurile proprietății domnului doctor Cristescu.

Compania a 2-a, la ora 7 a.m., a plecat în căruțe de rechiziție și a ajuns în Râmnic la ora 10.30 a.m. Distanța: 20 kilometri. Compania s-a instalat în cazarma Regimentului 9 Infanterie,

Compania a 3-a, la ora 8 a.m., s-a pus în marș spre Odobasca, unde a și ajuns, la ora 3 p.m.

La ora 12.30 a pornit prin Schitu Cotești, Podul Lacului, la Odobasca, unde a ajuns la ora 3 p.m. Distanța: 7 kilometri. Aici a fost distrusă casa lui Roni Apostolescu.

S-au făcut 8 arestări. Trupa a cantonat în localul primăriei și cârciumă. Hrana, dimineața, supă și carne în suc, seara ouă. Timpul foarte rău, ninsoare.

Compania a 4-a, în dimineața acestei zile, a primit ordinul domnului colonel Rașcu ca să lase conducerea operațiunii căpitanului Stengeanu, iar compania să plece la Gulianca.

La ora 8 compania s-a pus în marș, la ora 12 s-a oprit la Măicănești până la ora 1.30, pentru a lua masa, iar la ora 4 p.m. a ajuns în Gulianca. Distanța: 26 kilometri. S-au făcut 8 arestări.

17 martie

Compania 1, la ora 12, a primit ordinul domnului colonel Rașcu ca să trimită un detașament compus din 1 ofițer și 35 de soldați, pentru a face percheziție și arestări în comuna Joița, unde au devastat casa lui Panagopol.

Acest detașament, ajungând acolo, a arestat 10 săteni, apoi înapoiindu-se prin Costienii Mari a mai făcut 8 arestări din cei care au luat parte la devastarea casei lui Ștefanovici. Comandantul companiei, aflat la Bălăceanu, a primit o notă telefonică de la procurorul județului, prin care îl roagă să țină calea la 22 [de] oameni arestați din comuna Jirlău care, din greșeală, au fost puși în libertate și să-i aresteze din nou pentru a fi reconduși la Râmnic.

Până la ora 8.30 p.m., au fost toți 22 arestați din nou și trimiși a doua zi la Râmnic.

Compania a 2-a, în seara zilei de 16, a fost însărcinată cu supravegherea sectorului format din satele dimprejurul comunei Valea Raței.

În ziua de 17 martie, ora 7 a.m., compania s-a pus în marș pentru a străbate satele din raionul ce i s-a afectat a restabili liniștea și a face arestări.

La ora 8.30 a sosit în satul Greabăn, unde a arestat 8 capi răzvrătitori și devastatori ai proprietății Șuțu.

La ora 11 a ajuns în satul Putreda Mare unde, de asemenea, a arestat 25 [de] capi răzvrătitori și devastatori ai proprietății Șuțu.

La ora 4 p.m. a ajuns în comuna Murgești. Aici s-a întrebuințat cantonament strâns. Distanța străbătută: 16 kilometri. Timpul frigos.

Compania a 3-a în această zi trebuia să meargă la Andreiași însă, din cauza mării zăpezi ce căzuse, nu a putut merge direct până la Pietreanu, înapoiindu-se la Odobasca pentru a merge în altă direcție.

În satele Mahrin și Petreanu a făcut 4 arestări. La ora 10.15 a.m. a plecat din Odobasca, prin Cotești, la Cârliche, unde a ajuns la ora 5 p.m., făcând 5 arestări. Distanța: 12 kilometri. Hrana: la amiază brânză, seara fasole; timpul: frig și zăpadă.

Trupa a fost cantonată în localul primăriei și al școlii.

Compania a 4-a a rămas în Gulianca.

18 martie

Compania 1, la ora 7 a.m., a trimis cei 22 de oameni arestați în ajun, sub escorta a 4 călăreți, la Râmnic.

La ora 10 a.m. a sosit detașamentul trimis la Joița, având cu sine 18 oameni arestați.

Compania a făcut instrucție.

Compania a 2-a, la ora 7 a.m., s-a pus în marș prin satele Batog, Piperul și Valea Raței, unde s-au făcut percheziții și s-au arestat 12 oameni care au devastat și jefuit proprietatea Zanfirescu, Mavrodin și Moroianu. Trupa a fost cantonată. Distanța străbătută: 5 kilometri; hrană caldă.

Compania a 3-a, la ora 7.30 a.m., s-a pus în marș prin satele Bouțești, Faroani, Vârteșcoiu, la Broșteni, unde a ajuns la ora 5.15 p.m. Distanța: 18 kilometri. S-au făcut 18 arestări. Trupa a cantonat în școală și primărie.

Compania a 4-a. La ora 12.30 s-a pus în marș la Măxineni. Distanța: 12 kilometri. Trupa cantonată. Hrană caldă.

19 martie

Compania 1. Arestații de la Joița s-au trimis la Râmnic. Compania a făcut instrucție.

Compania a 2-a, la ora 7.30, s-a pus în marș prin satele Matohoiu, Mocani și Putreda Mică, făcând percheziție și 20 de arestări. Distanța parcursă: 9 kilometri. Trupa a fost cantonată. Hrană caldă.

Compania a 3-a, la ora 7 a.m., a plecat la Vulcăneasa. Distanța: 11 kilometri. De la Vulcăneasa s-a trimis un semipluton cu un ofițer la Andreiașii de Sus, unde se devastase proprietatea maiorului Orleanu. Detașamentul a plecat la ora 1 p.m. și a ajuns la Andreiași la ora 6.30 p.m.

Trupa a fost cantonată în școlile ambelor sate. În Vulcăneasa s-au făcut 18 arestări. Hrană caldă, borș cu carne.

Compania a 4-a a rămas la Măxineni.

20 martie

Compania 1 a rămas la Bălăceanu și a făcut instrucție.

Compania a 2-a, la ora 12, în urma ordinului domnului colonel Rașcu, a pornit la Râmnic cu 32 de arestați, unde a ajuns la ora 4.30 p.m., instalându-se în cazarma Regimentului 9. Aici s-au primit 119 concediați și rezerviști.

La ora 7 p.m., compania a primit ordin ca să plece cu trenul la Focșani. La ora 9 p.m. s-a îmbarcat cu un efectiv de 3 ofițeri și 225 trupă, iar la ora 12 noaptea au sosit în Focșani, instalându-se în cazarma Regimentului 10 Infanterie.

Compania a 3-a a continuat cu arestările la Vulcăneasa, iar detașamentul sublocotenentului Pleșoianu în Andreiași.

În primul sat s-au arestat 8 oameni, iar în al doilea 10 oameni. Trupa a fost cantonată ca în ziua precedentă. Hrană caldă; timpul frumos. În timpul marșului, căpitanul Ionescu M. îmbolnăvindu-se de dublă pneumonie a fost silit să intre în cura spitalului de la Focșani, lăsând comanda companiei sublocotenentului Ionescu Nicolae.

Compania a 4-a a plecat în marș la Corbu. Distanța: 8 kilometri, făcând 5 arestări. Aici compania a primit ordin de la domnul colonel Rașcu ca a doua zi să plece la Tecuci.

21 martie

Compania 1, la ora 5 p.m., a primit 118 concediați și rezerviști concentrați. Toată ziua compania a făcut instrucție.

Compania a 2-a: în această zi oamenii au avut repaus, și-au curățit efectele și spălat rufe.

Compania a 3-a: detașamentul sublocotenentului Pleșoianu s-a înapoiat la companie, la Vulcăneasa, venind de la Andreiași, plecând la ora 8 a.m. și ajungând la ora 12 din zi.

La ora 3.15, toată compania a plecat la Broștea, unde a ajuns la ora 8 p.m. La trecerea Milcovului, din cauza apelor mari crescute, erau să se înece 2 soldați. Distanța: 11 kilometri. Compania a pornit [cu] 146 [de] concediați și rezerviști.

Compania a 4-a, la ora 7.30 a.m., a trecut Siretul pe podul plutitor pregătit în ajun. La ora 9.30 a ajuns la Independența. La ora 12.30 s-a îmbarcat pentru Tecuci. Aici compania a primit 124 [de] concediați și rezerviști. În gara Tecuci, comandantul companiei a primit ordin de la domnul colonel Stamatopol de a forma două detașamente, unul de 60 și altul de 40 de oameni, sub comanda a 2 ofițeri, și să le trimită, unul la Borcea și pe celălalt la Umbrărești, iar cu restul companiei să rămână în Tecuci, la dispoziția sa.

La ora 3.15, ambele detașamente au plecat la destinație. La Umbrărești a mers locotenentul Buruiană, iar la Borcea sublocotenentul Șt. Popescu. Trupa a fost cantonată.

22 martie

Compania 1: în urma ordinului primit în ziua de 21, ora 7 a.m., s-a trimis la Nisipurile sublocotenentul Constantinescu, cu 22 de soldați, învoiți fiind de domnul Rășinărescu, proprietarul din comuna Găiseanca, pentru a face percheziție la locuitorii care au devastat casa.

La ora 1.30 p.m. s-au trimis un sergent și 12 soldați la Costienii de Jos, pentru a înlocui detașamentul dat de Regimentul 9 Infanterie, aflat la proprietatea domnului Iorgulescu.

La ora 7 p.m., detașamentul sublocotenentului Constantinescu s-a înapoiat de la Nisipurile, aducând 9 arestați.

La ora 6 p.m., compania a mai primit 49 de rezerviști și concediați.

Compania a 2-a: în urma ordinului domnului colonel Polizu, comandantul militar al județului Putna, compania a dat patrule de zi și de noapte, în forță de 1 sergent, 1 caporal și 8 soldați, pentru păstrarea ordinii și a liniștii întregului oraș.

Astfel de patrule s-au dat până în ziua de 27 martie. În această zi, compania a mai primit 24 de concediați și rezerviști.

Compania a 3-a, la ora 8 a.m., s-a pus în marș de la Bușteni, prin Vârteșcoiu, spre Cotești. În Vârteșcoiu s-au făcut 4 arestări care, cu cele 45 din celelalte, au fost trimise sub escorta unui sergent și 20 de soldați, prin Odobești, cu calea ferată, la Râmnic.

În timpul marșului prin Bontești s-a primit ordinul domnului colonel Rașcu de a merge la Faraoane, destinându-l ca centru de acțiune al regiunii afectate acestei companii.

La comuna Faraoane, compania a sosit la ora 4 p.m., drumurile neînșoselate și defundate. Distanța de parcurs: 19 kilometri. Trupele au fost cantonate în localurile școlii și primăriei.

Hrana: dimineața supă, carnea la sac, seara mâncare caldă. Locotenentul Popovici, numit comandantul companiei, s-a prezentat și a luat comanda companiei.

Compania a 4-a, la ora 12, a primit ordin ca, cu 47 de oameni, să ocupe bariera Satu Nou, iar cu restul de 73 să ocupe Valea Ciucu, cu misiunea de a nu lăsa oamenii fără bilete să intre și să iasă din oraș, a păzi calea ferată, a păzi Valea Ciucu și a patrula șoselele învecinate, Țigănești–Munteni și până la Berbeci.

Această însărcinare a durat până în ziua de 29 martie, când compania a primit ordin să se desconcentreze rezerviștii și concediații și cu permanenții să se înapoieze la Râmnic.

23 martie

Compania 1 neschimbată, ca în ziua precedentă, a făcut instrucție.

Compania a 2-a *idem*.

Compania a 3-a repaus.

Compania a 4-a, ca în ziua precedentă.

24 martie

În urma ordinului primit la ora 5 a.m., un detașament de un ofițer și 20 de soldați a fost trimis la cătunul Căscăți, pentru a aresta pe locuitorul Zanfir Geangoș, iar la ora 9 a.m. s-a înapoiat.

Tot în această zi, în urma unui alt ordin telefonic, s-a trimis un detașament de 1 ofițer și 50 de oameni la Vișani, care se destinase a forma un subcentru al companiei.

Compania a 2-a, neschimbată, ca în ziua precedentă, instrucție.

Compania a 3-a, la ora 8 a.m., s-a pus în marș, prin Bontești, spre Cotești. Distanța: 10 kilometri. Timpul frumos. Trupa a fost cantonată în școală și câteva case. Compania a primit ordin ca să rămână în această comună până la noi ordine.

Compania a 4-a, neschimbată.

25 martie

Compania 1. La ora 4 p.m., detașamentul de [la] Costienii de Jos s-a înapoiat la Bălăceanu.

Compania a 2-a, neschimbată, instrucție.

Compania a 3-a, repaus. Un soldat bolnav de oreion.

Compania a 3-a, neschimbată.

26 martie

Compania 1, instrucție.

Compania a 2-a, instrucție.

Compania a 3-a, instrucție. Șase soldați bolnavi, din care 4 de febră, 1 de hernie și 1 de sifilis. Timpul friguros, cu zăpadă.

Compania a 4-a, neschimbată.

27 martie

Compania 1, instrucție.

Compania a 2-a a intrat în gardă la cele două penitenciare, pulberăria garnizoanei și paza tuturor răzvrătiților ce erau închiși în manejul Regimentului 11 Artilerie.

Întreaga gardă se compunea din 4 sergenți, 5 caporali și 135 de soldați.

Compania a 3-a a făcut instrucție.

Compania a 4-a, neschimbată.

28 martie

Compania 1, instrucție.

Compania a 2-a, instrucție.

Compania a 3-a, instrucție.

Compania a 4-a, instrucție.

29 martie

Compania 1 a făcut instrucție. La ora 7 a.m., în urma ordinului primit din ajun, s-au trimis un ofițer și 20 de soldați la Joița, pentru a aresta pe cei care au devastat casa lui Panagopol, care, la ora 8.30 a.m., au ajuns la fața locului și, după ce au arestat 8 oameni, s-au înapoiat la Bălăceanu.

Compania a 2-a. În urma ordinului primit, compania, cu un efectiv de 3 ofițeri și 120 trupă, a pornit la comuna Vulturii, trecând prin satele Mândrești, Răstoaca, Botârlău, ajungând la destinație la ora 10.30 a.m. Aici s-au făcut 30 de arestări, noaptea a [fost] petrecută în Vulturești, trupa fiind cantonată.

Compania a 3-a, instrucție. Starea sanitară: 4 bolnavi de febră și unul de sifilis, intrat în Spitalul Militar Focșani.

Compania a 4-a, neschimbată. Starea sanitară: 1 bolnav de conjunctivită foliculară, internat în spital, 2 de râie, intrați în infirmeria Tecuci, 2 de febră și unul rănit la un deget, în infirmeria Tecuci, un bolnav de adenită* a intrat în infirmerie.

30 martie

Compania 1, instrucție.

Compania a 2-a, la ora 12 a.m. s-a înapoiat la Focșani.

Compania a 3-a, instrucție.

Compania a 4-a, neschimbată. La ora 5 p.m., primindu-se Ordinul nr. 105 al comandantului militar din Râmnicul Sărat, copie după Ordinul circular nr. 269 al Ministerului de Război, trimis cu [cel] al Diviziei 2, nr. 18 245, prin care se ordonă desconcentrarea rezerviștilor și concediaților, reținându-se în total sub arme 400 de oameni prezenți în post.

S-a dispus Companiei 1 să trimită concediați și rezerviști a doua zi la Focșani; Companiei a 3-a la gara cea mai apropiată, pentru a fi trimiși cu calea ferată la Focșani; Companiei a 2-a să desconcentreze pe loc, iar Companiei a 4-a să o trimită [*sic!*] la Focșani. Desconcentrarea să se facă pe ziua de 31 martie.

31 martie

Ca urmare la Ordinul circular nr. 269, s-a dat ordin ca toate companiile, în cursul acestei zile, să sosească la Râmnic, pentru ca, împreună, să plece la Cernavodă, urmând ca batalionul să-și reia garnizoana. Rezerviștii și concediații Companiei 1 au sosit la ora 10 a.m., iar la ora 11.30 au plecat cu trenul la Focșani. La ora 4 p.m. a sosit și restul companiei. La ora 5 p.m. a sosit Compania a 4-a. La ora 6 a sosit Compania a 3-a și la ora 8.30 p.m. Compania a 2-a. Toate companiile au fost cazarmate, [iar] rezerviștii și concediații tuturor companiilor au fost trimiși la Focșani, unde au fost desconcentrați. Pentru completarea efectivului de 100 de oameni prezenți în front, Compania 1 a oprit 134 [de] concediați, Compania a 2-a – 6 concediați și Compania a 4-a – 18, iar pe ziua de 9 aprilie au fost și ei desconcentrați.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 178, dosar nr. 1, ff. 50-59

* Inflamație a ganglionilor limfatici.

10.

Extras din registrul istoric al Regimentului 2 Roșiori privind acțiunile de menținere a ordinii în București și județele Ilfov și Vlașca (4 martie–28 iunie 1907)

În ziua de 4 martie, Divizionul 1, sub comanda maiorului Costescu, a fost scos în dosul Palatului Regal, ca o siguranță pentru întrunirile studenților ce aveau un caracter ostil. În ziua de 6 martie a fost scos un al doilea divizion, sub comanda maiorului Caribol, tot pentru același motiv.

În ziua de 5 martie s-a început inspecția comandantului regimentului, asistat de comandantul Brigăzii a 3-a Roșiori, la perioada a II-a de călărie și teorie.

În seara de 10 martie, regimentul a trimis 8 (opt) plutoane, comandate de locotenentul Gorjan, locotenentul Periețeanu, locotenentul Anghelescu, locotenentul Capșa, locotenentul Faulgnier, sublocotenentul Ghika, sublocotenentul Bolintineanu și sublocotenentul Drăghici, care au păzit sectoarele Capitalei, cuprinse între bariera 13 Septembrie și bariera Pantelimon, contra țăranilor revoltați ce se auzea că vin către București.

Aceste plutoane au fost pornite la orele 2 a.m. și schimbate a doua zi, orele 6 p.m., cu 8 patrule tari de un gradat și 6 soldați, sub comanda sublocotenentului Popovici Andrei.

În noaptea de 11 martie, orele 11.30 p.m., două escadroane tari, cel dințai de 104 oameni, sub comanda căpitanului Rupenski M., având ofițerii: locotenent Anghelescu [împreună] cu locotenent Santza, sublocotenent Drăghici și sublocotenent Bolintineanu au fost trimiși în direcția Cornetu din Valea Babele–Rușii lui Asan, iar al doilea, tare de 96 [de] oameni, sub comanda căpitanului Ghika P., având ofițerii: locotenent Periețeanu, locotenent Gorjan și sublocotenent Popovici, au fost trimiși în direcția Crividea–Gralia–Cartojani.

La orele 3 p.m., alte 8 patrule tari de un sergent și 6 călăreți, sub comanda locotenentului Constantziu Mihai și sublocotenentului Clitescu Constantin, au schimbat pe cele din jurul Capitalei. Aceste patrule au fost ridicate la orele 4.30 p.m., în ziua de 12 martie. Escadroanelor plecate în noaptea de 11 martie li s-au trimis două furgoane a doua zi dimineața, cu paie și furaje, sub comanda sublocotenentului Popovici Andrei, ofițer cu aprovizionarea. În noaptea de 11 martie, orele 10 p.m., un escadron tare de 98 [de] oameni, sub comanda căpitanului Solocol, având ofițerii: locotenent Cristescu, locotenent Capșa, sublocotenent Ghika Alexandru și sublocotenent Makarovici.

A plecat la Hipodrom, apoi, la orele 3.00 a.m., a fost trimis la Jilava, unde, împreună cu Batalionul 6 Vânători și o baterie călăreață, formează un detașament contra țăranilor răzvrățiți.

În dimineața zilei de 17, al patrulea escadron, tare de 86 [de] oameni, sub comanda căpitanului Manu M., având pe ofițerii: locotenent Faulgnier, sublocotenent Clitescu și sublocotenent Pastia, a plecat în direcția Fierbinți. În ziua de 19 martie, escadronul căpitanului Solacolu Aurel, care era la Stoienești-Călugăreni, s-a întors în cazarmă [la] orele 1.30 p.m.

La 20 martie, escadronul căpitanului Krupenski, care se afla la Ghimpați, s-a întors în cazarmă la orele 2 p.m.

La 21 martie, escadronul căpitanului Manu M., ce se afla la Rădulești-Pielești, s-a întors la cazarmă. Escadronul căpitanului Ghika ce se afla în Vlașca la Vadu-Sat s-a întors în ziua de 22 martie.

În ziua de 4 aprilie, domnul general Boteanu, comandantul Brigăzii a 3-a, și-a luat ziua bună de la regiment. Căpitanul Anghelescu a venit în regiment la 16 martie.

[...]

În ziua de 10 mai domnul colonel Bogdan, comandantul Regimentului 3 Roșiori, a inspectat regimentul.

[...]

De la 14 la 15 mai seara s-a făcut marșul București-Târgoviște unde a stat regimentul până în ziua de 9 iunie pentru exercițiile școlii de escadron, regiment, brigadă și serviciul în campanie cu elevii școlii de cavalerie, de la 9-10 iunie marșul de reîntoarcere în garnizoana București.

În ziua de 28 iunie, regimentul s-a imbarcat în Gara de Nord pentru a putea fi transportat la Piatra-Olt pentru a preveni mișcarea țărănească de a izbucni din nou.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 957, ff. 83-84

11.

Extrase din registrele istorice ale Regimentului 1 Artilerie „Regele Carol I” cu privire la bombardamentele asupra unor sate din Oltenia, arestarea și executarea unor instigatori (11 martie-13 aprilie 1907)

În anul următor 1907, țara a fost frământată de cunoscutele răscoale țărănești. Pentru potolirea lor, regimentul a fost pus sub ordinele Diviziei a 2-a,

cu începere din ziua de 11 martie, cu misiunea de a explora drumurile și satele din județul Dolj, afară de o secție și o escortă de 70 [de] călăreți, sub comanda căpitanului Petroianu, care a fost pusă sub ordinele Diviziei 1 și trimisă în județul Gorj.

Între 11 și 26 martie, unitățile regimentului, împărțite pe secții, piese, patrulare sau grupe de călăreți, și atașate la unități de infanterie, au cercetat și impus ordinea în orașul Craiova și în alte vreo 75 de sate. Acolo unde îndârjirea răsculaților nu a putut să fie înfrântă prin mijloace pașnice, s-a făcut uz de foc, trăgându-se cu șrapnele asupra satelor și împușcându-se capii răzvrătiților.

Numai 3 din cele 6 baterii ale regimentului au fost puse în situația grea de a trage, anume:

– Bateria a 4-a a fost prima care a deschis focul, trăgând la 15 martie, 22 [de] șrapnele asupra satului Băilești și, la 16 martie, alte 5 șrapnele asupra Galicei Mari; răsculații ambelor comune s-au supus imediat.

La 18 martie trage asupra satelor Plenița–Dolj și Caraula, în primul 15 șrapnele și în al doilea 20; aici au fost împușcați 3 capi de răscoală. La 19 martie, pentru înfricoșarea locuitorilor, trage 8 șrapnele asupra satului Rudari și 4 în direcția satului Afumați.

– Bateria a 2-a, la 17 martie, a tras 43 [de] șrapnele asupra satului Oprișor, incendiind și distrugând câteva case; au fost împușcați 4 răzvrățiți. La 18 martie, s-au tras 32 [de] șrapnele asupra satului Izimșea incendiind și aci câteva case și împușcându-se 9 capi de revoltă. În fine, la 19 martie a ocupat satul Gemeni, fără bombardament de artilerie; a fost împușcat un cap de răscoală care incendiase conacul proprietarului și s-au luat 3 ostatici.

– Bateria a 6-a Obuziere trage, la 18 martie, 36 [de] șrapnele asupra satului Terpezița, împușcând și 30 de răsculați; apoi, sub amenințarea tunului, potolește răscoala din Vela, unde autoritatea comunală predă 21 [de] capi de revoltă care au fost împușcați. Alți 7 capi, prinși în pădurea Cetățuia, au avut aceeași soartă. A doua zi a tras 13 șrapnele asupra satului Gubancea, pe care apoi l-a ocupat cavaleria. La 20 martie ocupă Căciulat, unde sunt împușcați 3 răsculați.

– Celelalte baterii (1, 3 și 5) au avut acțiuni de mică importanță și nu au făcut uz de foc.

Bilanțul celor 15 zile de acțiune a regimentului pentru potolirea răscoalei se poate rezuma în:

– bombardarea a 10 sate, asupra cărora s-a tras un total de 198 [de] șrapnele;

– împușcarea a 78 de răzvrățiți; mai mult de 100 [de] morți și răniți de pe urma bombardamentului.

După 20 martie, când răscoala se putea considera înăbușită, un divizion ad-hoc a fost concentrat la Piatra-Olt, pentru a face aici instrucția bateriilor și divizionului, dar mai ales pentru a intimida spiritele țăranilor.

Ultima baterie intrată în cazarmă a fost Bateria a 2-a, care s-a înapoiat în după-amiaza zilei de 26 martie, venind cu trenul, de la Calafat.

Spiritele s-au liniștit apoi și în țară a fost iar liniște, ca mai înainte.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 1 405, ff. 19-20

Operațiunile executate de baterii pentru potolirea răscoalelor țărănești

Bateria 1

12 martie

Misiunea. Conform ordinului Corpului 1 Armată, căpitanul Stoenescu Gheorghe cu 15 călăreți va patrula prin orașul Craiova în noaptea de 12/13 martie.

Potrivit acestui ordin, detașamentul compus din ofițerii: căpitan Stoenescu Gheorghe și 15 călăreți a pornit la ora 9 p.m. și a făcut patrularea pe timpul nopții de 12/13 martie din orașul Craiova către barieră până la ora 5 dimineața, când s-a înapoiat la regiment.

Tot timpul nopții nu a avut loc niciun accident.

17 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie: căpitan Stoenescu Gheorghe va păzi, cu o secție de două tunuri, bariera Caracal.

Efectivul, executarea. O secție compusă din doi ofițeri – căpitanul Stoenescu Gheorghe și sublocotenentul Pârcălabescu R. Ion, 2 tunuri complete, 29 [de] oameni și 27 [de] cai au plecat la ora 9 p.m., au mers și ocupat, la ora 9.25, o poziție la est între kilometrul 1 și 2 al șoselei Craiova–Caracal, la est de Depozitul de Muniții și la 60 [de] metri de șosea. Din această poziție se putea bate șoseaua și terenul din împrejurimi până la o distanță de 3 kilometri.

Staționarea. Pe timpul nopții de 17/18 martie, oamenii și caii disponibili s-au adunat la Depozitul de Muniții și casa cu șopron de peste drum.

Hrana. Patru oameni și cai au adus hrană de la regiment.

Rezultatul. Secția n-a avut ocazia să intre în acțiune, nevindându-se niciun răzvrătit.

18-23 martie

Secția a rămas pe poziție.

Staționarea. Hrana și acțiunea, ca și în zilele precedente.

Misiunea. Ordinul divizionului 1 ca urmare a Ordinului Diviziei 1 nr. 13 435/03/1907.

10 martie

Bateria 1 va supraveghea prin patrulare sectorul IX în zilele de 10, 11, 12 și 13 în modul următor:

Din jumătatea efectivului bateriei, se vor forma 3 patrulare de câte 1 sergent și 6 oameni care vor supraveghea sectorul în zilele de 10 și 11 aprilie. Din cealaltă jumătate, se vor forma alte 3 patrulare care vor supraveghea sectorul în zilele de 12 și 13 aprilie. Comandantul bateriei va însoți una din patrulare în zilele de 10 și 11 aprilie, iar sublocotenentul Muscalu va însoți o patrulă în ziua de 12 aprilie.

Efectivul, ziua plecării, executarea. Pentru patrularea din zilele de 10 și 11, Bateria 1 a format 3 patrulare tari de câte 1 sergent și 6 călăreți. Toate patrularele au plecat la ora 8 a.m. Patrula nr. 1 a urmat drumul Craiova-Bucovăț-Leamna-Terpezița-Căciulat-Bradova, unde a ajuns la ora 5 p.m.

Patrula nr. 2 a urmat drumul Craiova-Breasta-Rasnic-Sopot, unde a ajuns la ora 3.45.

Patrula nr. 3 a urmat drumul Craiova-Coțofeni-Brădești-Răcari, unde a ajuns la ora 4.15 p.m.

Marșul s-a făcut în bune condiții.

Comandantul bateriei a însoțit patrula nr. 3.

Staționarea. În noaptea de 10/11, patrula nr. 1 a staționat la Brabova, patrula nr. 2 la Sopot și patrula nr. 3 la Tatomirești.

Hrana. Oamenii și caii au consumat hrana luată de la regiment.

11 aprilie

Patrula nr. 1 a plecat la ora 7.30 și a urmat drumul Brabova-Pietroaia-Dia-Breasta-Craiova, unde a ajuns la ora 5 p.m.

Patrula nr. 2 a plecat la ora 7.30 și a urmat drumul Sopot-Mănăstiricea-Pietroaia-Predești-Craiova-Breasta-Cernele-Craiova unde a ajuns la ora 5.30 p.m.

Patrula nr. 3 a plecat la ora 7.30 și a urmat drumul Braloștița-Scăești-Coțofenii din Dos-Troaca-Craiova, unde a ajuns la ora 5.45.

Marșul s-a făcut în bune condiții.

Hrana. Oamenii și caii au consumat hrana luată de la regiment.
Rezultatul. S-a constatat că peste tot este absolută liniște.

12/13 aprilie

În zilele de 12 și 13, patrularea s-a făcut exact în aceleași condiții de alte 3 patrulare formate din cealaltă jumătate a bateriei.

Rezultatul. S-a constatat liniște absolută în tot sectorul.

Bateria a 2-a

13 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Locotenentul Florescu, cu 20 [de] călăreți, va merge la Bucovăț, unde va înlocui pe sublocotenentul Niculescu V., punându-se la dispoziția comandantului infanteriei din acea localitate.

Efectivul, executarea. Locotenentul Florescu Gh. Ion, conform ordinului de mai sus, a plecat la ora 6 a.m. cu 20 [de] călăreți și a ajuns la ora 6.50 la Bucovăț. De acolo a fost trimis la Palilula, unde a ajuns la ora 10 a.m. și a pus călăreți în cantonamentul de alarmă, trimițând și patrulare prin sat. La ora 12.30 a fost atacat de un grup de țărani, pe care i-a respins cu focuri de revolver. A fost împușcat un copil.

Staționarea. Noaptea de 13/14 [detașamentul] a luat cantonament de alarmă.

Hrana. Oamenii și caii au consumat hrana luată de la regiment.

14 martie

Misiunea. Efectivul. Acțiunea. Aceleași ca în ziua precedentă. La ora 10 a.m. a plecat la regiment fiind înlocuit de sublocotenentul Popp Ion.

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Sublocotenentul Popp Ion va merge cu 20 [de] călăreți la Palilula, pentru a înlocui pe locotenentul Florescu I. și unde se va pune la dispoziția comandantului infanteriei de acolo.

Efectivul, executarea. La ora 8 a.m., sublocotenentul Popp Ion a plecat cu 20 [de] călăreți la Palilula, unde a ajuns la ora 9.30 a.m., unde a păzit conacul și a patrat prin sat. Noaptea a patrat în direcția Podari-Cârligei, de unde se suna că vor veni răsculați.

Staționarea. În noaptea de 14/15, oamenii și caii disponibili au cantonat la Palilula, la conacul proprietarului.

Hrana. Oamenii și caii au consumat hrana luată de la regiment.

15 martie

Misiunea. Aceeași până la ora 11.00 a.m. când, din ordinul Comandamentului infanteriei din Bucovăț, detașamentul a plecat la localitatea Sărbătoarea, unde a ajuns la ora 12.30, unde împreună cu un pluton de infanterie a păzit conacul din Sărbătoarea și din Leamna de Sus și Casa Ocolului Silvic.

Staționarea. În noaptea de 15/16 a cantonat la conacul din Sărbătoarea.

Hrana. Oamenii și caii au consumat hrana luată de la regiment.

16/17 martie

Misiunea. Efective. Acțiunea. Staționarea. Hrana. Aceleași ca și în ziua precedentă, până în ziua de 17, ora 6.30, când s-a înapoiat la regiment.

În ziua de 16 s-au arestat 10 țărani și s-a tras în unul, rănindu-l, care n-a voit să se supună la somație.

*

14 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Braviceanu D. va merge cu o secție de 2 tunuri, 1 cheson și 15 călăreți și va ocupa o poziție la bariera Calafatului pentru a păzi această barieră.

Efectivul. Ziua plecării. Executarea. O secție comandată de căpitanul Braviceanu Dumitru și compusă din 2 tunuri, 1 cheson și 15 călăreți, 1 ofițer, 40 [de] oameni și 37 [de] cai a plecat la ora 2.00 p.m. și a ocupat poziția lângă Parcul Bibescu de unde se putea bate o distanță [de] 3 kilometri.

Staționarea. În timpul nopții de 14/15, oamenii și caii disponibili au cantonat în casele și șoproanele de la marginea barierei Calafatului (Bechetului).

Hrana. Pentru oameni și cai s-a adus hrana luată de la regiment.

Rezultatul. Secția nu a avut ocazia să intre în acțiune.

15 martie

Secția a rămas și în ziua de 15 martie pe poziție, până la ora 8.00 p.m., când s-a înapoiat la regiment.

Hrana și acțiunea. Aceleași ca în ziua precedentă.

16 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Braviceanu va organiza un detașament compus din 2 tunuri, 1 cheson, 1 trăsură, 1 furgon și 40 [de] călăreți cu care va pleca cu trenul la Cetatea, unde se pune sub comanda maiorului Nestorian, comandantul Batalionului 1 Vânători.

Efectivul. Ziua plecării. Detașamentul a fost compus din 2 tunuri, 40 [de] călăreți și 3 ofițeri: căpitan Braviceanu Dumitru, locotenent Florescu C. Ion și sublocotenent Muscalu C., 76 [de] oameni și 76 [de] cai.

La ora 3 p.m. a pornit din cazarmă, la ora 4 a sosit la gară, la 4.30 îmbarcarea a fost terminată, la ora 4.45 plecarea.

Trenul la ora 9 p.m. a sosit în gara Moțăței.

La ora 10 a plecat spre Cetate, unde a ajuns la ora 12.40.

Staționarea. Pe timpul nopții de 16/17 detașamentul a cantonat la Cetatea.

Hrana. Seara oamenii și caii au consumat hrana luată de la regiment.

Efectivul, acțiunea. La ora 8 a.m., detașamentul, împreună cu un pluton [de] cavalerie și 2 companii de vânători au plecat spre Oprișor, unde au ajuns la ora 1 p.m., când s-au împrejurat satele de cei 40 [de] călăreți de artilerie, plutonul de cavalerie și o parte din infanterie, în scop de a nu lăsa decât femeile și copiii să iasă din sat. Apoi secția a deschis focul asupra satului, trăgându-se 43 [de] șrapnele, distrugându-le câteva case. Apoi, din ordinul comandantului Batalionului 1 Vânători, căpitanul Braviceanu Dumitru, însoțit de o companie [de] vânători și câțiva călăreți [de] artilerie, a intrat în sat unde au prins câțiva instigatori, din care 4 au fost împușcați.

Numărul morților a fost 50 și împreună cu al răsculaților peste 100.

Staționarea. La ora 9 detașamentul a intrat în cantonamentul la Cetate.

Hrana oamenilor și cailor s-a procurat din localitate.

18 martie

Misiunea, acțiunea. La 18 martie, ora 9 a.m., detașamentul a plecat la Izimșea, unde, după ce a ajuns, s-au tras 32 [de] șrapnele asupra satului. În urmă, căpitanul Braviceanu Dumitru, din ordinul comandantului Batalionului 1 Vânători, a intrat în sat cu o companie de vânători și câțiva călăreți; acolo a prins 9 capi de răscoale, care au fost împușcați și în urmă s-a dat foc caselor capilor de răscoală.

Staționarea. La ora 6 p.m. detașamentul a intrat în cantonamentul la Cetate.

Hrana oamenilor și cailor s-a procurat din Cetate.

19 martie

Misiunea, acțiunea. Conform ordinului comandantului Batalionului 1 Vânători, căpitanul Braviceanu Dumitru a plecat, la ora 12.00 p.m., la satul Gemeni, pentru a prinde pe cei care au pus foc conacului proprietarului. Acolo s-a[u] dovedit 3 vinovați, din care unul a fost împușcat, iar doi au fost lipsă, în locul cărora s-au luat 3 ostatici.

Staționarea. Hrana. Ca și în ziua precedentă.

20 martie

Detașamentul a avut repaus, staționarea și hrana ca și în ziua precedentă.

21 martie

Detașamentul a avut repaus.

Staționarea și hrana ca și în ziua precedentă.

În această zi s-a[u] trimis la Craiova 2 cai bolnavi cu conducătorii lor, așa că efectivul a rămas din 3 ofițeri, 74 [de] oameni, 74 [de] cai.

22 martie

Misiunea, acțiunea. Detașamentul a rămas la Cetate însă s-a trimis o patrulă de 12 călăreți, sub comanda sergentului major Constantinescu Vasile, care a făcut circuitul Plenița–Poiana-Pleniței–Caraula–Cetate în scopul de a se asigura că în această comună este liniște, lucru care a și fost constatat.

23 martie

Misiunea, plecarea. La ora 11 p.m. detașamentul a plecat la Calafat unde a ajuns la ora 4 p.m.

Marșul s-a efectuat în bune condiții.

Staționarea. Detașamentul a cantonat la Calafat.

Hrana. S-a procurat din localitate.

24 martie

Misiunea, acțiunea. Detașamentul a rămas la Calafat, însă s-a trimis o patrulă de 20 [de] oameni sub comanda locotenentului Florescu I. în comunele Poiana–Tunari–Piscu Ghidici–Rast–Negoiu–Catanele–Bistreț, pentru a vedea dacă este liniște, dacă s-au înapoiat lucrurile furate și dacă oamenii au ieșit la munca câmpului.

Staționarea. În noaptea de 24/25, această patrulă a cantonat în Negoiu, iar detașamentul în Calafat.

Hrana. S-a procurat din localitate.

25 martie

Detașamentul de la Calafat a avut repaus.

La ora 7 p.m. s-a înapoiat și patrula trimisă la Bistreț.

26 martie

Conform ordinului primit, detașamentul a plecat la ora 11 cu trenul la Craiova.

La ora 2.45 a ajuns în gara Craiova, iar la ora 4.30 a intrat în cazarmă.

6 aprilie

Misiunea. Ordinul Divizionului 1 ca urmare a Ordinului Diviziei 1 nr. 13 435:

Bateria a 2-a va supraveghea prin patrulare sectorul IX în zilele de 6, 7, 8 și 9 în modul următor:

Din jumătatea efectivului bateriei se vor forma 3 patrulare tari din 1 sergent și 6 oameni, care vor supraveghea sectorul în zilele de 6 și 7 aprilie. Din cealaltă jumătate se vor forma alte 3 patrulare, care vor supraveghea sectorul în zilele de 8 și 9 aprilie.

Comandantul bateriei va însoți una din patrulare în zilele de 6 și 7, iar sublocotenentul Popp va însoți o patrulă în zilele de 8 și 9.

Efectivul. Ziua plecării. Executarea. Pentru patrularea din zilele de 6 și 7, Bateria a 2-a a format 3 patrulare tari de câte 1 sergent și 6 călăreți. Toate patrularele au plecat la ora 8 p.m.

Patrula nr. 1 a avut drumul Craiova–Bucovăț–Leamna–Terpezița–Căciulatu–Brabova unde a ajuns la ora 5.00 p.m.

Patrula nr. 2 a urmat drumul Craiova–Breasta–Rasnic–Sopotu, unde a ajuns la ora [...]. 45 p.m.*

Patrula nr. 3 a urmat drumul Craiova–Calafat–Coțofeni–Brădeți–Răcari, unde a ajuns la ora 4.45 p.m.

Marșul s-a efectuat în bune condiții.

Comandantul bateriei a însoțit Bateria nr. 3.

Staționarea. În noaptea de 6/7 aprilie, patrula nr. 1 a staționat la Brabova, patrula nr. 2 la Sopot și patrula nr. 3 la Răcari.

Hrana. Oamenii și caii au consumat hrană luată de la regiment.

7 aprilie

Patrula nr. 1 a plecat la ora 7.30 și a urmat drumul Brabova–Pietroaia–Dia–Breasta–Craiova, unde a ajuns la ora 5.00 p.m.

Patrula nr. 2 a plecat la ora 7.30 și a urmat drumul Sopotu–Mănăstioara–Petroaia–Predești–Craiova–Breasta–Cernele–Craiova, unde a ajuns la ora 5.30 p.m.

Patrula nr. 3 a plecat la ora 7.30 și a urmat drumul Bralostița–Scăiești–Coțofenii din Dos–Mihaița–Troaca–Craiova, unde a ajuns la ora 5.45.

Marșul s-a efectuat în bune condiții.

Hrana. Oamenii și caii au consumat hrană luată de la regiment.

Rezultatul. S-a constatat că peste tot este absolută liniște.

* Lipsă în text.

8/9 aprilie

În zilele de 8 și 9, patrularea s-a făcut exact ca în aceleași condiții de alte patrulare formate din cealaltă jumătate a bateriei.

Rezultatul. S-a constatat liniște absolută în tot sectorul.

Bateria a 3-a

Misiunea. Ordinul regimentului:

Sublocotenentul Niculescu V. cu 20 [de] călăreți vor pleca imediat la Bucovăț unde se vor pune la dispoziția comandantului detașamentului din Bucovăț.

Potrivit acestui ordin, sublocotenentul Niculescu V. cu 20 [de] călăreți au plecat la ora 6.30 p.m. și au sosit la Bucovăț la ora 7.30, unde au rămas noaptea de 12/13 martie în cantonamentul de alarmă, trimițându-se o patrulă de 1 sergent și 30 [de] călăreți la Palilula. În dimineața zilei de 13, ora 6.30, a plecat la regiment unde a ajuns la ora 7.15, fiind înlocuit cu alt detașament.

13 martie

Misiunea. Ordinul Corpului 1 Armată nr. 24 341:

Dispoziția ca un detașament tare de 50 [de] călăreți sub comanda căpitanului, având și un ofițer în front, să pornească astăzi de dimineață la ora 8.30 în direcția Calafat, urmând șoseaua Craiova–Calafat, explorând spre vest o zonă cam de 6 kilometri, iar spre est de această direcție se va lega cu patrurile detașamentului trimis tot astăzi de către Regimentul 9 Artilerie, pe direcția Craiova–Segarcea–Bistreț.

Detașamentul dumneavoastră, ajungând în apropiere de Perișor, va face o incursiune spre est străbătând localitățile Întorsura–Lipovu–Cerātu–Portărești și Segarcea, înapoiindu-se spre Craiova și urmând șoseaua Segarcea–Craiova.

La înapoiere, detașamentul va explora zona atât spre vest, cât și spre est de această șosea și străbătând cu patrurilele destul de tari localitățile ce se găsesc aproximativ depărtate la 6-8 kilometri de șosea. Călăreții vor avea cu ei săbiile, revolverele și câte 20 [de] cartușe.

Se va da asupra oamenilor hrana lor și a cailor pe o zi, urmând ca astă-seară detașamentul să reintre în cazarmă. Se vor da în detașament caii cei mai rezistenți și viguroși.

*Comandantul Corpului 1 Armată
General Năsturel*

La acest ordin, regimentul a mai adăugat ca din fiecare comună unde este telefon, să se telefoneze Prefecturii Dolj situația ce vor constata.

Efectivul, ziua plecării și execuția. Detașamentul, sub comanda căpitanului Pașalega D. și compus din 2 ofițeri (căpitan Pașalega D. și sublocotenent Popescu), 50 [de] călăreți și 50 [de] cai, a plecat la ora 8.30 a.m. și a urmat șoseaua Craiova–Podari–Radovan–Perișor–Întorsura–Lipovu–Cerăt–Segarcea. De la kilometrul 10 al șoselei Craiova–Radovan s-a trimis spre vest o patrulă formată din sublocotenent Popescu și 8 călăreți care să străbată satele Vârvor–Ruptura–Criva–Fântânele–Târnova–Mărăcinele și la Perișor să întâlnească detașamentul, iar spre est s-a trimis o patrulă compusă din 1 sergent și 7 călăreți care să străbată localitățile Panaghia–Sălcuța–Lipovu de Sus–Malaica–Ceretu–Portărești–Giurgița și la Cerăt să se întâlnească cu detașamentul. Această patrulă trebuie să fie în legătură cu patrula din Regimentul 9 Artilerie. La Radova, detașamentul a făcut haltă mare de la 1 la 1.30.

La ora 7.00 p.m., detașamentul completat a ajuns la Segarcea.

Marșul s-a făcut în bune condiții.

Staționarea. Pe timpul nopții [de] 13/14 martie, detașamentul a rămas la Segarcea din ordinul comandantului Corpului 1 Armată, transmis prin telefon. Tot conform acestui ordin, s-a dat, pe timpul nopții, pentru paza fermelor Domeniului Coroanei o patrulă de 10 oameni la ferma Valea-Rea și o patrulă de 15 oameni la ferma Dâlga. Restul călăreților au păzit conacul și ferma Segarcea.

Hrana. Oamenii au consumat hrana rece, iar caii furajul luat de la regiment.

14 martie

În dimineața de 14 martie, din ordinul domnului comandant al Corpului 1 Armată, s-a lăsat pentru 30 [de] ore câte o patrulă compusă din 4 soldați și 1 brigadier, la fiecare din fermele Panaghia, Valea-Rea și Dâlga, plus un sergent ca șef al acestor patrule. Restul detașamentului, la ora 7.30 a.m., a plecat spre Craiova, străbătând localitățile Segarcea–Dâlga–Calopăr–Gura Văii–Livezi–Podari, trimițându-se patrule de 12 călăreți prin Țuglui–Glodu–Peretu și Livezi, unde a întâlnit, la ora 12.30, detașamentul ajuns la cazarmă.

Ca rezultat al acestei explorări, s-a constatat că locuitorii din comunele vizitate erau liniștiți în aparență și pe la casele lor însă, în comuna Întorsura, în noaptea de 12/13 curent, se dăduse foc conacului arendașului.

La ora 3.00 p.m., sublocotenentul Popp, cu un detașament de 20 [de] călăreți, a fost trimis la Bucovăț pentru a supraveghea localitățile Bucovăț, Sărbătoarea și Leamna. La ora 4.00 p.m. a sosit la Bucovăț, unde a rămas grosul detașamentului și trimițând câte o patrulă tare de 1 sergent și 4 călăreți la Sărbătoarea și Leamna.

Noaptea de 14/15, detașamentul a cantonat la Bucovăț.

Hrana oamenilor și cailor s-a trimis de la regiment.

Detașamentul a păzit aceleași localități. În ziua de 17, ora 4.00 p.m., detașamentul s-a înapoiat la regiment.

15 martie

Misiunea. Ordinul Diviziei a 2-a:

Trimiteți o secție de 2 tunuri, care să ocupe poziția între bariera Severinului și bariera Amaradiei pentru a păzi aceste două bariere.

Efectivul, ziua plecării și acțiunea. O secție compusă din 2 ofițeri, căpitan Pașalega D. și sublocotenent Nicolescu V., 2 tunuri complete, 6 călăreți și 50 [de] oameni pe jos de rezervă, deci 29 [de] oameni și 22 [de] cai, a plecat la ora 11.30 a.m., a mers și ocupat poziția la nord-est de Fântânile Obedeanului, unde a ajuns la ora 12.30 p.m. Din această poziție se putea trage cu cea mai mare [...] în direcțiile care duceau la barierele Severinului, Amaradiei și Brestei.

Staționarea. În noaptea de 15/16, oamenii și caii disponibili au fost cantonați în casele și șoproanele de la marginea barierei Severinului.

Hrana oamenilor și cailor s-a trimis de la regiment.

Rezultatul acțiunii. Secția n-a avut ocazia să intre în acțiune, deoarece nu s-a ivit niciun răzvrătit.

16 martie

Secția a rămas pe poziție. Staționarea, hrana și rezultatul acțiunii ca și în ziua precedentă.

17 martie

Secția a rămas pe poziție până la ora 5 p.m., când a plecat la regiment, unde a ajuns la ora 6 p.m.

Hrana și rezultatul acțiunii ca și în ziua precedentă.

3 aprilie

Misiunea. Ordinul Divizionului 1, ca urmare a Ordinului diviziei nr. 13 435 din 31/03/1907:

Bateria a 3-a va supraveghea prin patrulare sectorul IX în zilele de 3 și 4 aprilie.

* Lipsă în text.

Efectivul, executarea. Bateria a 3-a, sub comanda căpitanului Pașalega D., 40 [de] călăreți și 41 [de] cai, a format 3 patrulare, una tare de 20 [de] călăreți, iar celelalte de câte 1 sergent și 9 călăreți.

Toate patrulele au plecat la ora 8 a.m. Patrula nr. 1, sub comanda căpitanului Pașalega D., a urmat drumul Craiova–Coțofenii din Dos–Brădești–Răcari, unde a ajuns la ora 3.00 p.m.

Marșul s-a efectuat în foarte bune condiții.

Patrula nr. 2 a urmat drumul Craiova–Breasta–Rasnic–Sopotu–Mănăstiricea, unde a ajuns la ora 4.00 p.m.

Marșul s-a efectuat în foarte bune condiții.

Patrula nr. 3 a urmat drumul Craiova–Bucovăț–Leamna–Terpezița–Căciulat–Brabova, unde a ajuns la ora 4.30 p.m.

Marșul s-a efectuat în foarte bune condiții.

Staționarea. În noaptea de 3/4 aprilie, patrula nr. 1 a cantonat la Răcari, patrula nr. 2 la Mănăstiricea, patrula nr. 3 la Brabova.

Hrana. Oamenii și cai au consumat hrană luată de la regiment.

4 aprilie

Patrula nr. 1 a plecat la ora 7.30 și a urmat drumul Răcari–Braloștița–Scăiești–Coțofenii din Dos–Mihăița–Breasta–Cernelele–Troaca–Craiova, unde a ajuns la ora 4.30 p.m.

Patrula nr. 2 a plecat la ora 7.30 și a urmat drumul Mănăstiricea–Pietroaia–Predești–Craiova–Breasta–Craiova, unde a ajuns la ora 6 p.m.

Patrula nr. 3 a plecat la ora 7.30 și a urmat drumul Brabova–Pietroaia–Dia–Breasta–Craiova, unde a ajuns la ora 4.30.

Marșul s-a efectuat în foarte bune condiții.

Hrana. Oamenii și caii au consumat hrană luată de la regiment.

Rezultatul. S-a constatat peste tot absolută liniște.

Bateria a 4-a

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Moscu Aurel, cu 30 [de] călăreți, va patrula în oraș în noaptea de 13/14 aprilie.

Efectivul, executarea. Conform acestui ordin, căpitanul Moscu Aurel, cu 30 [de] călăreți, a plecat la ora 9 p.m. și a patrulat din oraș spre barieră până la ora 5 dimineața, când s-a înapoiat la regiment.

Nu s-a întâmpinat niciun accident.

14 martie 1907

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Moscu Aurel, cu secție de 2 tunuri, 1 cheson și 15 călăreți, va păzi bariera Caracalului.

Efectivul, acțiunea. Conform ordinului de mai sus, căpitanul Moscu a plecat la ora 1.00 p.m., cu o secție compusă din 2 tunuri, 1 cheson și 15 călăreți, și a ocupat poziția între kilometrele 1 și 2 ale șoselei Craiova–Caracal, la est de Depozitul de Muniții cam la 60 metri de șosea. De acolo poate bate terenul până la 3 kilometri.

Nu s-a întâmpinat niciun accident.

Staționarea. Oamenii și caii disponibili au fost cantonați la Depozitul de Muniții în casa și șopronul de peste drum.

Hrana a fost adusă de la regiment.

În dimineața zilei de 15, ora 3.00 a.m., s-a înapoiat la regiment.

15 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie, ca urmare a ordinului Diviziei a 2-a:

Căpitanul Moscu Aurel va forma o secție compusă din 2 tunuri, o trăsură [de] subzistență și un furgon cu care va merge la gară de unde s-a pus sub ordinele maiorului Sănătescu, comandantul Batalionului 5 Vânători.

Efectivul, acțiunea. Conform ordinului de mai sus, căpitanul Moscu Aurel a plecat la gară la ora 8 a.m. cu o secție de 2 tunuri, 1 furgon și 1 trăsură de subzistență, deci în total doi ofițeri, căpitanul Moscu Aurel și sublocotenentul Popescu, 4 trăsuri, 36 [de] oameni, 29 [de] cai.

La ora 9.00 a.m. a ajuns la gară, la ora 9.20 îmbarcarea a fost terminată, la ora 10.10 a.m. a plecat trenul și la ora 12.30 trenul a sosit la Băilești.

La ora 4.00 p.m., din ordinul domnului maior Sănătescu, secția a ocupat o poziție la 800 [de] metri nord de satul Băilești și a început să bombardeze satul, trăgându-se 22 [de] proiectile.

Ca efect al tragerii artileriei, o parte de răsculați s-au supus, parte din locuitori s-au ascuns prin pivnițe, case etc.

Staționarea. În noaptea de 15 spre 16, oamenii și caii au fost cantonați la conacul prințului Știrbey.

Hrana. Ziua au luat hrană rece adusă de la regiment, iar seara supă caldă.

16 martie

Misiunea, acțiunea. În ziua de 16 curent, ora 8.30 a.m., o secție, însoțind batalionul de vânători, a plecat la Galicea, unde a ajuns la ora 9.30. Acolo s-au tras 5 proiectile, după care secția s-a înapoiat la Băilești, unde a ajuns la ora 6.00 p.m. Seara s-a primit de la regiment 1 cheson cu muniție, 7 oameni și 7 cai.

Staționarea. În noaptea de 16 spre 17, secția a cantonat la conacul prințului Știrbey la Băilești.

Hrana. S-a dat la dejun hrană rece, iar seara supă caldă, procurată din localitate.

17 martie 1907

Misiunea, acțiunea. În ziua de 17 martie, ora 9.00 a.m., secția, împreună cu infanteria, a plecat la Plenița, unde a ajuns la ora 3 p.m. și a intrat în sat, fără a se trage focuri de arme.

Marșul s-a făcut în bune condiții.

Hrana. S-a luat hrană rece procurată din localitate.

18 martie 1907

Misiunea. Din ordinul domnului maior Sănătescu, s-a ocupat poziția la nord de satul Plenița, s-a bombardat satul (mahalaua răsculaților), trăgându-se 15 proiectile.

Pe la ora 2.00 p.m., detașamentul a plecat la Caraula, unde a ajuns la ora 3.30. Secția a ocupat poziția în fața primăriei, de unde a bombardat tot satul trăgându-se 20 [de] proiectile.

La ora 6 p.m., tot detașamentul a plecat la Rudari, unde a ajuns la ora 7.40.

Hrana. Ziua s-a dat hrană rece, iar seara supă caldă. Atât hrana oamenilor, cât și [a] cailor s-a procurat din localitatea unde se găsea.

Staționarea. În noaptea de 18 spre 19, secția a cantonat la Rudari.

19 martie 1907

Misiunea. La ora 8 a.m., secția a luat poziție la vest de satul Rudari, de unde a bombardat satul, trăgând 8 proiectile.

La ora 10, detașamentul a pornit la Corlate și Vârtop, unde a ajuns la ora 12.00. În aceste sate nu s-a mai tras, căci operaseră alte trupe.

La ora 4 p.m., tot detașamentul a plecat la Afumați, unde a ajuns la ora 3 noaptea.

Însă la sosire, aproape de Bourani, auzind împușcături și cum infanteria noastră era înainte spre Afumați, comandantul secției a trimis pe sublocotenent Popescu cu o patrulă de 5 călăreți ca să vadă ce este, iar secția a tras, de la nord de Bourani, 4 proiectile spre vest de sat, pentru a înfricoșa pe locuitori. Însă, în urmă, comandantul secției a aflat că împușcăturile erau date de oameni ce păzeau un conac în Bourani.

Hrana. Toată ziua hrana consumată a fost rece, procurată ca și furajul cailor din localitate.

Staționarea. În noaptea de 19 spre 20, secția a cantonat la Afumați.

20 martie

În ziua de 20 martie a fost repaus.

Hrana. Oamenilor li s-a dat hrană caldă, procurată din localitate. Furajul cailor a fost procurat din localitate.

21 martie

Misiunea. La ora 8 a.m., tot detașamentul a plecat spre Urzicuța și Cerātu unde a ajuns la ora 3.00 p.m.

Hrana. Oamenilor li s-a dat hrană rece la dejun și seara supă caldă. Cailor li s-au dat furaje luate din localitate.

Staționarea. În noaptea de 21 spre 22, secția a cantonat la Cerātu.

22 martie

Misiunea. În ziua de 22 martie, ora 8 a.m., detașamentul a plecat la Întorsura, unde a ajuns la ora 9.30 a.m. Acolo nu s-au tras deloc focuri, căci capii răsculaților au fost predați de sătenii ceilalți, de frică.

La ora 12.00, detașamentul a plecat la Segarcea, unde a ajuns la ora 4 p.m.

Acolo secția a mai primit de la regiment 4 oameni și 7 cai.

Hrana. La dejun oamenii au luat hrană rece, seara supă caldă; cailor li s-au dat furaje.

Staționarea. În noaptea de 22 spre 23, secția a cantonat la conacul Domeniului Coroanei din Segarcea.

23 martie

În ziua de 23, ora 10, detașamentul a plecat la Cerātu, unde a ajuns la ora 11.00. Aici n-a apărut însă nimic.

Hrana. Toată ziua s-a dat hrană caldă. Cailor li s-au dat furaje procurate din localitate.

Staționarea. În noaptea de 23 spre 24, secția a cantonat la Cerātu.

24 martie

La 24 martie, detașamentul s-a dus iar la Segarcea.

A plecat la ora 10.00 și a sosit la ora 11.00.

Hrana. Oamenii au luat hrană caldă, caii au fost hrăniți cu furaje procurate din localitate.

Staționarea. În noaptea de 24 spre 25, secția a cantonat la conacul Domeniului Coroanei din Segarcea.

25 martie

La 25 martie, din ordinul Diviziei a 2-a comandantul secției, căpitan Moscu, a plecat la Craiova cu furgonul și chesonul, deci cu 2 trăsură, 27 [de] oameni și 22 [de] cai. Transportul a fost făcut cu trenul. Plecarea la ora 9.30, sosirea la gară la ora 11.30, iar sosirea la cazarmă la ora 12.30.

A rămas la Segarcea sublocotenentul Popescu Gheorghe cu 2 tunuri și trăsură de subzistență, cu 20 [de] oameni și 21 [de] cai.

26 martie

În ziua de 26 martie, din ordinul Diviziei a 2-a, sublocotenentul Popescu Gheorghe a plecat la Craiova cu trenul, la ora 12.30 a sosit la regiment.

Bateria a 5-a Călăreată

11 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Bateria a 5-a va trimite o patrulă de 10 gradați pentru a patrula prin oraș.

Efectivul, executarea. Conform acestui ordin, Bateria a 5-a a trimis o patrulă tare de 15 gradați, care a făcut patrularea prin oraș și spre barierele orașului, de la orele 9.00 p.m. până la ora 1 noaptea.

12 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Bateria a 5-a Călăreată va pleca la ora 10.00 a.m. pentru a opri o bandă de 400 [de] oameni ce voesc să intre în oraș.

Efectivul, executarea. Conform ordinului de mai sus, Bateria a 5-a, compusă din 3 ofițeri: căpitan Petroianu S., locotenent Oprănescu N. și sublocotenent Popescu Constantin, a plecat la ora 10 a.m. și la ora 10.35 a ajuns la satul Braniștea.

Acolo, după parlamentarea domnului procuror general cu răzvrățiții, aceștia s-au retras, iar Bateria a 5-a s-a înapoiat la cazarmă, lăsând la Podari o patrulă tare de 20 [de] călăreți, sub comanda locotenentului Oprănescu N. pentru a patrula prin sat, pentru a opri pe țărani a se aduna.

Bateria a 5-a, la ora 12.00, a ajuns în cazarmă.

Hrana. Patrula ce a rămas a primit hrana de la regiment.

Staționarea. În noaptea de 12/13, oamenii și caii disponibili au cantonat.

13 martie 1907

Misiunea, executarea. La 13 martie, ora 6.00 a.m., patrula de la Podari a fost înlocuită de o altă patrulă, tare de 20 [de] călăreți, sub comanda sublocotenentului Popescu.

Misiunea a fost aceeași.

La ora 9.00 a.m., sublocotenentul Popescu a fost înlocuit cu locotenentul Oprănescu, căci sublocotenentul Popescu a fost trimis cu căpitanul Pașalaga în explorarea zonei Podari-Vârvoru-Perișor-Portărești-Segarcea-Glodu-Craiova.

Hrana. Patrula de la Podari a consumat hrana adusă de la regiment.

Staționarea. Oamenii și caii disponibili au fost cantonați în noaptea de 13/14 martie.

14 martie 1907

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Petroianu va merge cu o secție de 2 tunuri și 20 [de] călăreți la bariera Amaradiiei, unde va ocupa o poziție pentru a păzi bariera.

Efectivul, acțiunea. Conform ordinului regimentului, căpitanul Petroianu S. a plecat la ora 12.30 cu o secție de 2 tunuri și 20 [de] călăreți la bariera Amaradiiei, unde a ocupat o poziție la nord de cantonul de la încrucișarea căii ferate cu șoseaua. Din această poziție se putea bate pe o distanță de 2 500–3 000 [de] metri.

Secția nu a avut ocazia să intervină în acțiune.

La 15 martie, ora 12.00 ziua, secția s-a înapoiat la regiment.

Hrana s-a adus de la regiment.

Staționarea. În noaptea de 14 spre 15, oamenii și caii au rămas în bivouac lângă tunuri.

15 martie 1907

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Petroianu S. a plecat la Severin cu o secție compusă din 2 tunuri, 1 cheson, o trăsură de subzistență și 69 [de] călăreți, unde se va pune la dispoziția Diviziei 1.

Efectivul, executarea. Conform ordinului regimentului, Bateria a 5-a Călăreață, compusă din 3 ofițeri: căpitanul Petroianu S., locotenentul Oprănescu N., sublocotenentul Vasilescu Constantin, cu 2 tunuri, 1 cheson, o trăsură [de] subzistență, un furgon și o escortă de 69 [de] călăreți, a plecat la gara de la Craiova unde s-a îmbarcat la ora 5.30 p.m. La ora 6.00 p.m. a ple-

cat trenul care a ajuns la Filiași la ora 7.45 p.m., unde, din ordinul telegrafic al domnului colonel Popescu, comandantul Regimentului 1 Artilerie, bateria a continuat drumul la Bibești, unde a ajuns la ora 10.45 p.m.

În gara Bibești, din cauza infanteriei și lipsei de chei*, debarcarea, care a încetat la ora 12.30, s-a terminat tocmai la ora 2 noaptea.

Staționarea. În noaptea de 15 spre 16 (de la ora 2 noaptea), bateria a cantonat în Bibești, luând cantonament de alarmă.

Hrana. Oamenilor și cailor li s-a dat hrană adusă de la regiment.

Misiune, efectivul, acțiunea. Conform ordinului Corpului 1 Armată, locotenentul Eliad Victor, cu o patrulă de 9 oameni din Bateria a 5-a, a fost trimis în ziua de 14 martie, ora 6.00 a.m., în comuna Adâncata (Valea Amara-diei) pentru a împiedica să se dea foc la conacul proprietarului.

Conform acestui ordin, locotenentul Eliad Victor a plecat cu 9 călăreți, la ora 10.00 a.m., unde a împiedicat, prin călăreții de care dispunea, a se da foc conacului. În ziua de 15, ora 8.00 a.m., locotenentul Eliad Victor a mers în comunele Sălcii și Negoiești pentru a intimida pe țărani ca să nu mai dea foc și să nu devasteze, căci în această comună se dăduse deja foc la conacele proprietarilor. A plecat din Adâncata la ora 8.00 a.m., lăsând 4 călăreți pentru paza conacului de acolo; la ora 12 s-a înapoiat de la Adâncata. În ziua de 16, locotenentul Eliad Victor s-a dus în comuna Găești tot în scopul de a intimida pe locuitori. La ora 1.00 p.m. s-a înapoiat la Adâncata. În ziua de 17 s-a înapoiat la regiment, unde a ajuns la ora 7.00 p.m.

Staționarea. În nopțile de 14/15, 15/16 și 16/17, oamenii și caii au cantonat la conacul proprietarului din Adâncata.

Hrana. Oamenilor și cailor li s-a procurat hrana din comuna Adâncata.

16 martie

Misiunea. În dimineața zilei de 16 martie s-au trimis 2 patruli tari de 15 călăreți, una sub comanda sublocotenentului Vasilescu și alta sub comanda sergentului Goagă Constantin, care să exploreze prin satele Săulești, Musculești, Petrești, Vladimir și Aninoasa. Restul escortei, cu 2 tunuri, împreună cu 2 companii infanterie din Regimentul Gorj nr. 18, a avut însărcinarea de a proteja Bibești, Săulești și calea ferată Târgu-Jiu-Filiași.

Însă nu s-a întâmplat niciun accident.

La ora 4.00 p.m. cerându-se ajutor la gara Gilort, s-a trimis locotenentul Vasilescu cu 10 călăreți.

* Peroane.

La ora 9.15 p.m. s-a încercat a pune foc la conacul din Săulești, dar au fost împiedicați numai cu focurile de revolver, fără însă a se împușca vreunul, fiind noapte.

Staționarea. Oamenii și caii disponibili au cantonat la Bibești.

Hrana s-a procurat din localitate.

17 martie

Misiunea, acțiunea. În ziua de 17 martie, s-a trimis, la ora 8.00 a.m., de către comandantul detașamentului din Bibești o patrulă tare de 30 [de] călăreți, sub comanda căpitanului Petroianu S., pentru a face cercetări la Andreești, Musculești, Săulești, însă peste tot s-a găsit liniște.

La ora 11.00 a.m. s-a înapoiat și patrula de la gara Gilort.

La ora 2.00 p.m. a fost trimis locotenentul Oprănescu cu 10 călăreți la Vladimir, de unde se aflase că primarul îndemna pe țărani la răscoală.

La ora 8.00 p.m. au sosit știri că locuitori din Horozani s-a[u] răsculat și au dat foc conacului proprietarului; s-a trimis o patrulă tare de 10 călăreți sub comanda sublocotenentului Vasilescu C.

La ora 7.00 p.m., patrula din Vladimir [i-]a adus pe învățător, primar și perceptor la Bibești, însă constatându-se că nu sunt vinovați li s-a dat drumul.

Patrula din Horozani a arestat 6 instigatori, cei care au pornit spre Bibești; în noaptea de 17/18 a rămas cu ei la Vladimir din cauza timpului rău.

Staționarea. Oamenii și caii disponibili au cantonat la Bibești.

Hrana s-a procurat din localitate.

18 martie

Misiunea, acțiunea. La ora 8 a.m. s-a trimis o patrulă de 8 călăreți cu sublocotenentul Vasilescu G. spre Turbure-Poiana, care a constatat că e liniște.

La ora 9 a sosit patrula locotenentului Oprănescu cu cei arestați de la Bibești, aceștia fiind apoi înaintați la Târgu-Jiu.

Restul bateriei a stat la Bibești.

Staționarea. În noaptea de 18/19, oamenii și caii au cantonat la Bibești.

Hrana s-a procurat din Bibești.

19 martie

Misiunea, acțiunea. S-au trimis patrule de câte 6 călăreți și un gradat la Musculești, Petrești, Aninoasa, Grosana, care patrule s-au înapoiat la ora 4 p.m. În toate localitățile s-a găsit liniște.

Staționarea. În noaptea de 19/20, oamenii și caii au cantonat la Bibești.

Hrana s-a procurat din localitate.

20 martie

Misiunea, acțiunea. În dimineața zilei de 20 martie s-au trimis patrulile în localitățile din ziua precedentă. Patrulele s-au înapoiat la ora 2 p.m. și au raportat că este liniște peste tot.

Staționarea și hrana. Ca în ziua precedentă.

21 martie

Misiunea, acțiunea. La ora 8 a.m., căpitanul Petroianu, locotenentul Oprănescu N. și sublocotenent în rezervă Butculescu au plecat cu un tun și 40 [de] călăreți la satul Valea lui Câine, unde, din cercetări, au constatat ca instigator pe Matei Trăistariu, care a fost împușcat în fața locuitorilor din sat. Au arestat doi țărani pe care i-au trimis la Târgu-Jiu.

Staționarea și hrana. Întocmai ca în ziua precedentă.

22 martie

Misiunea, acțiunea. În dimineața de 22 martie, ora 8.00 a.m., s-a trimis o patrulă compusă din: 1 sergent și 6 călăreți la Vladimir, Petrești, Valea lui Câine, care patrulă a constatat că e liniște. S-a înapoiat la ora 5.

Staționarea și hrana. Ca în ziua precedentă.

23 martie

Misiunea, acțiunea. Din ordinul Diviziei 1, bateria trebuind a se înapoia, a plecat din Bibești la ora 8.30 cu efectivul complet; la ora 12.00 a.m. a sosit la Filiași.

Staționarea. În noaptea de 23/24, bateria a cantonat la Filiași.

Hrana. La dejun oamenii au mâncat hrană rece, iar seara supă caldă, procurată din Filiași. Pentru cai s-a procurat hrană din localitate.

24 martie

Misiunea, acțiunea. Bateria a plecat de la Filiași, la ora 8.00 a.m., cu efectivul complet.

La ora 3 p.m. a ajuns la cazarmă.

Bateria a 6-a Obuziere

12 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Oprean va pleca, la ora 2.00 p.m., cu bateria călare, la Breasta, pentru a împiedica o bandă de răzvrățiți de a înainta spre oraș.

Efectivul, acțiunea. Conform ordinului regimentului, bateria – având 3 ofițeri, căpitanul Oprean, locotenentul Stănescu și sublocotenentul Popp și 100 [de] călăreți – a plecat la ora 2.00 p.m. și a ajuns la Breasta la ora 3.00 p.m. Acolo, banda de răsculați s-a retras fără a fi nevoie a trage foc, după care bateria s-a înapoiat la regiment, lăsând la Breasta pe sublocotenentul Popp cu 20 [de] călăreți. Această patrulă a cercetat drumurile spre Pleșoiu, Cernele, Mihăița. Nu s-a ivit niciun accident.

Staționarea. În noaptea de 12/13, oamenii și caii au cantonat în Breasta. *Hrana* oamenilor și cailor s-a adus de la regiment.

13 martie

Misiunea, acțiunea. În ziua de 13 martie, la ora 10.00 a.m., sublocotenentul Popp a fost înlocuit cu locotenentul Stănescu, ce avea sub comanda sa 40 [de] călăreți. În Breasta fiind liniște, locotenentul Stănescu a plecat cu o patrulă de 20 [de] călăreți la Predești, unde s-au spart geamurile de la conacul proprietarului Gheorghită Matei.

În ziua de 13 martie la ordinul domnului colonel Russo (transmis prin locotenentul Eliad), locotenentul Stănescu a trimis la ora 5.00 p.m. o patrulă de 5 călăreți la Beloț.

De la Predești, locotenentul Stănescu a plecat la Beloț la ora 7.00, căci fusese anunțat de o patrulă ce trimesese că în Beloț este un început de răsccoală.

La ora 8.00 p.m., locotenentul Stănescu a sosit la Beloț și a împiedicat a se pune foc conacului proprietarului.

Staționarea. În noaptea de 13/14, detașamentul a cantonat în Beloț. *Hrana* oamenilor și cailor s-a adus de la regiment.

14 martie

Misiunea, acțiunea. În ziua de 14 martie, locotenentul Stănescu a plecat la ora 7.30 a.m. din Beloț, unde a lăsat absolută liniște, spre Breasta. În drum, la Milovan, a arestat 6 instigatori și i-a trimis la Prefectura Doljului. La ora 12 a sosit la Breasta. La ora 8.00 a.m., din ordinul domnului colonel Russo, locotenentul Stănescu a trimis o patrulă de 16 călăreți sub comanda unui sergent în direcția Pleșoiu, Ursu, Beloț. Patrula a sosit la Pleșoiu la ora 11.30 și i-a găsit pe săteni în plină revoltă, însă nu se pusese foc. Restul de călăreți au patrat prin Breasta.

Staționarea. În noaptea de 14/15, călăreții din Breasta au cantonat la Pleșoiu.

Hrana oamenilor și cailor s-a procurat din localitățile Breasta și Pleșoiu.

15 martie

Misiunea, acțiunea. Patrula de la Pleșoiu a supravegheat prin patrulare conacul din Pleșoiu.

La ora 8.00 a.m., locotenentul Stănescu a plecat din Breasta cu 15 călăreți și 5 infanteriști călări la Predești, unde a ajuns la ora 9 a.m. și unde a arestat 12 capi ai răscoalei pe care i-a înaintat prefecturii.

La ora 4.00 p.m., locotenentul Stănescu s-a înapoiat la Breasta.

Staționarea, hrana. Ca și în ziua precedentă.

16 martie

Misiunea, acțiunea. Patrula din Pleșoiu a supravegheat la Pleșoiu, iar cea din Breasta a patrat în Breasta. La ora 12.00 a.m., cerându-se de căpitanul Hagi Preda ajutor la Mihăița, locotenentul Stănescu a plecat cu cei 20 [de] călăreți la Mihăița, unde a găsit liniște. De la Mihăița, locotenentul Stănescu s-a dus la Coțofenii din Dos, unde se pusese foc conacului proprietarului și unde s-au împușcat 3 oameni.

La ora 10.00 p.m., locotenentul Stănescu s-a înapoiat la Breasta.

Staționare, hrana. Ca și în ziua precedentă.

Misiunea, acțiunea. În ziua de 17, patrula de la Pleșoiu a supravegheat în Pleșoiu, iar patrula de la Breasta în Breasta, până la ora 2.00 p.m., când au plecat la regiment la ora 4.00 p.m. și au sosit la ora 6.00 p.m.

Hrana pentru oameni și cai pentru micul dejun s-a procurat din localitățile respective.

17 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Ca urmare la ordinul Diviziei 2, căpitanul Opran va merge cu o secție compusă din 2 tunuri, 1 cheson și 15 călăreți și va ocupa o poziție la bariera Severinului pentru a împiedica intrarea în oraș a răsculaților.

Efectivul, executarea. Conform acestui ordin, căpitanul Opran cu o secție compusă din 2 tunuri, 1 cheson și 15 călăreți a plecat la regiment la ora 12 ziua și a ocupat o poziție la nord-est de fântânile Obedeanului, de unde se putea bate până la 3 kilometri. S-a făcut patrulare până la podul de peste Amaradia. În tot timpul zilei și nopții n-a avut loc niciun accident.

Staționarea. Oamenii și caii disponibili au fost cantonați în casele și șoproanele de la marginea orașului.

Hrana s-a adus de la regiment atât pentru oameni, cât și pentru cai.

În ziua de 15 martie la ora 11.00 a.m. secția s-a înapoiat la cazarmă.

18 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Opran va organiza o secție compusă din 2 tunuri, 1 cheson, o trăsură [de] subzistență și 50 călăreți, cu care va pleca în dimineața zilei de 18 martie, ora 8 a.m., în direcția Leamna–Terpezița–Valea–Gubancea pentru a opera contra bandelor de răsculați, însă va trimite din seara zilei de 17 martie, ora 9.00, sub comanda locotenentului Stănescu, un tun cu o escortă călare care va întâlni la Leamna o companie de infanterie în trăsuri și cu care vor merge la Terpezița pentru a bombarda satul în dimineața zilei de 18 martie.

Efectivul, cercetarea. Conform ordinului de mai sus, locotenentul Stănescu a plecat la ora 9.00 p.m. cu 1 tun și 15 călăreți. La ora 12 noaptea au ajuns la Sărbătoarea, unde au rămas pe timpul nopții până la ora 5.00 dimineața, când au plecat la Terpezița, unde au ajuns la ora 6.30 a.m. și au bombardat, luând poziție pe dealul de la est de Terpezița. S-au tras 36 [de] proiectile.

În dimineața zilei de 18, ora 8.00, căpitanul Opran a plecat cu restul secției și escortei. La ora 11.00 a ajuns la Terpezița. Acolo s-au împușcat 30 [de] capi de revoltă.

La ora 3.00 p.m., din ordinul Diviziei a 2-a, căpitanul Opran, cu toată secția și escorta, a plecat la Vela, unde a ajuns la ora 5.00 p.m. și unde a găsit arzând câteva case. Sub amenințarea tunului, autoritatea comunei a predat pe 21 [de] capi de revoltă care au fost împușcați.

La ora 5.00 p.m., toată secția și escorta au intrat în sat.

Staționarea. În noaptea de 18/19, oamenii și caii au fost cantonați în stare de alarmă în Vela. S-a[u] luat și toate măsurile pentru paza satului.

Hrana. S-a consumat hrana adusă de la regiment.

19 martie

Misiunea, efectivul, acțiunea. Toată secția și escorta păzea[u] Vela. Din cercetările făcute s-a aflat că mulți din capii de revoltă sunt ascunși în pădurea Cetățuia. Căpitanul Oprean cu 40 de călăreți și autoritatea comunală cu oamenii liniștiți din sat au făcut ture în pădure de la ora 8.00–12.00 a.m. și au prins 7 capi ai revoltei pe care i-au împușcat și câțiva fugari din satele vecine pe care i-au trimis la trupele din satele vecine sau la autoritatea comunală.

Tot în această zi, căpitanul Opran a bombardat cu un tun satul Gubancea, unde s-au împușcat de către cavalerie 11 capi de revoltă.

S-a[u] prins încă 3 capi de revoltă din Căciulat, pe care i-au împușcat, iar un vizitiu ce răspândise zvonul că orașul Craiova a ars și îndemna pe oameni la revoltă a fost prins și apoi omorât de țărani cu topoarele din cauză că îi înșelase.

Staționarea. În noaptea de 19/20, oamenii și caii au cantonat în Vela.
Hrana s-a procurat din Vela și localitățile vecine cu multă greutate.

20 martie

Misiunea, efectivul, acțiunea. În dimineața zilei de 20 martie, căpitanul Opran, văzând că este liniște peste tot, a cerut ordine de la Divizia a 2-a, despre ce va mai trebui să facă, iar Divizia a 2-a i-a dat ordin să nu mai bombardeze niciun sat și să se înapoieze la regiment.

La ora 3.00 p.m., căpitanul Opran cu locotenentul Stănescu și toată secția și escorta au plecat la regiment, unde au ajuns la ora 11.00.

Hrana. S-a procurat [o] parte din Vela și o parte din localitățile vecine, însă cu multă greutate.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 650, ff. 141-153

12.

Extras din jurnalul de operații al Regimentului 3 Artilerie referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei în orașul și județul Brăila și în județele Ialomița și Covurlui (11–25 martie 1907)

ANUL 1907

Relativ la operațiunile executate de detașamentele din Regimentul 3 Artilerie, trimise pentru potolirea răscoalelor țărănești în județele Brăila, Ialomița și Covurlui, de la 11 martie la 25 martie 1907.

Pentru potolirea răscoalelor, Regimentul 3 Artilerie a întrebuițat detașamente de artileriști călări, și secții de tunari, care au operat atât în orașul și județul Brăila, cât și în județele Ialomița și Covurlui.

În această dare de seamă, este arătat zilnic și pe localități felul cum a operat fiecare detașament.

În orașul Brăila

11 martie

Trupa și ofițerii consemnați în cazarmă, gata de a ieși la cel dintâi semnal. Două detașamente de câte 80 [de] artileriști călări erau pregătite în acest scop.

Pe la ora 2 noaptea anunțându-se regimentul că un grup de țărani au pornit de la Latinu spre Brăila, la ora 2.30 un detașament de 80 [de] artileriști călări, sub comanda unui căpitan, cu 2 ofițeri în front, au fost trimiși la cazarma sergenților de oraș, de unde aveau să pornească spre bariera Regală, pe unde se bănuia că țărani vor veni înspre oraș; cum însă țărani nu au venit, detașamentul a intrat în cazarmă la ora 8 dimineța.

Pe timpul nopții de 11-12 martie, patrularea de făcut în oraș ca la 10-11 martie.

12 martie

Regimentul fiind anunțat prin garnizoană că, pe șoseaua care vine dinspre Viziru, un grup de țărani se apropie de oraș, s-a trimis un detașament de artileriști călări al cărui efectiv era: 2 ofițeri și 32 trupă, cu însărcinarea de a face o recunoaștere în direcția Vizirului și a semna la timp garnizoanei Brăila orice grup de țărani care s-ar îndrepta spre oraș. Detașamentul a plecat din cazarmă la ora 2 p.m., trupa fiind armată cu săbii și cu revolvere; se distribuiseră câte 12 cartușe de revolver de fiecare om.

La ora 4.30, o patrulă trimisă înspre Valea Cânepei anunță pe comandantul detașamentului, că un grup de vreo 250 [de] țărani vin înspre șosea la Brăila. Grupul de țărani fiind întâmpinați de comandantul detașamentului și întrebați cu ce intenții vin în oraș au răspuns că vor să-și spună păsurile prefectului. Cum comandantul detașamentului avea ordin numai pentru a semna apropierea țăranilor de oraș și cum aceștia erau cu totul dezarmați, i-a condus sub escortă până la barieră, unde se găseau și autoritățile. De la barieră, țărani au fost conduși de detașament în Grădina Monumentului unde au rămas pe timpul nopții sub paza unei companii de geniu și a unei patrule de călărași. La ora 9 p.m. detașamentul a intrat în cazarmă. Pe timpul nopții, 5 patrule călări, compuse fiecare din câte 8 oameni sub comanda unui sergent, au patrulet orașul până la ora 2 noaptea.

13 martie

S-au trimis două detașamente de artileriști călare la ora 3.30 p.m. compuse fiecare din câte 75 de oameni, comandați de căpitani și având fiecare câte doi ofițeri în front. Detașamentul a plecat din curtea cazarmii, unul la bariera Călărașilor, pentru a împrăștia mahalagii și a forța pe țărani de la Grădina Monumentului să plece prin satele lor și altul la bariera Regală, unde un grup de țărani din satul Cazasu și Latinu voiau să intre în oraș.

Țărani au fost opriți și, după ce s-au învoit cu proprietarii, s-au retras. La ora 7 p.m., detașamentul a intrat în cazarmă.

Pe la ora 8 p.m., regimentul a fost înștiințat că țărani care se retrăseseră de la bariera Regală caută să intre în oraș pe la bariera Focșani. Imediat un detașament constituit ca și cel de mai sus a fost trimis la acea barieră; cum însă țărani se retrăseseră din vreme, fiind înștiințați că vine armata, detașamentul a intrat în cazarmă la ora 10 p.m.

În noaptea de 13/14 s-au dat patrule în afara barierei ca și în noaptea de 12/13 martie.

14 martie

S-a continuat patrularea în afara barierei, ca și în noaptea de 12/13 martie.

S-a trimis, la ora 2.00 p.m., un detașament de 40 [de] artileriști călări, comandat de un căpitan și având un ofițer, contra unui grup de 50 de țărani, care veneau dinspre Vădeni și Baldovinești prin Brăilița, cu intenția de a intra în oraș pe la bariera Galați. Țărani, după ce au fost sfătuiți să se retragă, au plecat de pe unde veniseră. Tot acest detașament a fost trimis de la bariera Galați, la ora 5.30, la bariera Focșani, pentru a împiedica intrarea în oraș a unui grup de țărani, care, după informațiile prefecturii, aveau intenția de [a] porni din Cazasu și a veni la Brăila. Șoseaua a fost cercetată până la o distanță mai mare de 8 kilometri și neîntâlnind niciun grup de țărani, detașamentul a intrat în cazarmă la ora 8 p.m.

Cu începere de la această dată, regimentul nu a mai trimis noaptea patrule călări. Patrularea atât în oraș, cât și afară din oraș s-a făcut pe timpul nopții de celelalte arme.

16 martie

În această zi, autoritățile înștiințate că țărani din Viziru și din comunele din împrejurimi au intenția de a se constitui în bande și de a distruge avutul proprietarilor, s-a constituit un detașament de artilerie călări, ale cărui efective erau: 1 căpitan, 2 ofițeri și 60 de călăreți, care, la ora 4.30, a plecat din cazarmă pentru a întări detașamentul de la Viziru. În comuna Viziru se mai găsea o companie din Batalionul 3 Vânători și un detașament de călăreți din Regimentul 11 Călărași.

Modul cum a executat marșul și cum a operat acest detașament se va arăta mai la vale, când se va vorbi de operațiunile de la Viziru. Cu începere de la această dată, orice călăreț care era trimis în afară din oraș avea la el 24 de cartușe de revolver.

17 martie

Nimic de remarcă.

18 martie

Fiind duminică, 5 patrulare călări, constituite din câte 18 oameni, sub comanda unui sergent, au patrulat orașul de la 8 a.m. la 11.30 a.m.

În aceeași zi, conform ordinului Corpului 3 Armată, o baterie de 4 tunuri cu 2 ofițeri comandanți de secție a plecat la Călărași, pe calea ferată, la ora 5 p.m. Bateria a fost comandată de un căpitan, care avea ordin, ca în cazul când secțiile vor fi separate una de alta, să rămână cu secția care era comandată de un sublocotenent.

19 martie

Comandantul trupelor de la Viziru a cerut să i se trimită și o secție de artilerie, deoarece țărani devin din ce în ce mai aprinși. La ora 7 a.m. a pornit pe jos la Viziru o secție sub comanda unui locotenent. Această secție a mers împreună cu o companie de vânători care se transporta în căruțe și cu un detașament din Regimentul 11 Călărași, trupe trimise pentru a întâlni detașamentul de la Viziru. În oraș, nimic de remarcat.

20 martie

Conform Ordinului Corpului 3 Armată, s-a trimis la Galați o secție de artilerie sub comanda unui locotenent. Secția s-a transportat pe calea ferată și a plecat din garnizoană la ora 8 p.m.

În oraș, nimic de remarcat.

21 martie

Detașamentul de artilerie călări, chemat la regiment de la Viziru, a intrat în cazarmă la ora 7.15 p.m.

În oraș, nimic de remarcat.

22 martie

Secția de la artilerie de la Viziru, chemată la regiment, a intrat în cazarmă la ora 6.30 p.m.

23 martie

Nimic de remarcat.

24 martie

Nimic de remarcat.

25 martie

Cele două secții de artilerie trimise la Călărași s-au întors la regiment pe calea ferată și au intrat în cazarmă la ora 6.30 p.m. Secția de artilerie

trimisă de la Galați s-a întors pe calea ferată la regiment. A intrat în cazarmă la ora 8.00 p.m.

Secția trimisă la Viziru a fost din Bateria 1.

Secția trimisă la Galați, din Bateria a 2-a.

Secțiile trimise la Călărași, din Bateriile a 3-a și a 4-a.

Atât detașamentele de artilerie călări, care au fost întrebuintate a opri năvălirea țăranilor în orașul Brăila, cât și detașamentul care a fost trimis la Viziru au fost constituite din călăreți luați din toate bateriile, acestea pentru a nu suporta greutatea numai o unitate și a rămâne înapoi cu instrucția.

La Viziru

În comuna Viziru au fost trimiși din regiment un detașament de 60 [de] călăreți și o secție de artilerie.

Detașamentul de artileriști călări a plecat din garnizoană pe data de 16 martie, ora 4.30 p.m. Efectivul: 1 căpitan, 1 locotenent, 1 sublocotenent, 60 călăreți, 65 cai și o trăsură de subzistență.

Oamenii [au fost] înarmați cu săbii și revolve, asupra fiecărui om câte 24 cartușe de revolver.

Hrana rece asupra oamenilor pe două zile, iar în trăsura de subzistență, în plășile de fân și desagii de orz de la șei, fân și ovăz pentru cai pe două zile. Detașamentul a avut de parcurs de la Brăila la Viziru 36 [de] kilometri distanță pe care o parcursese în bune condiții, unde a sosit la Viziru la ora 9.30 seara, cu toate că ploua.

S-au luat măsuri de siguranță imediat după sosire; detașamentul a intrat în cantonamentul de alarmă oferit de administrația moșiei [...] și noaptea s-a petrecut fiind gata a înșeua caii și a ieși în cel mai scurt timp.

17 martie

S-au trimis 8 patrulă în direcția satelor Ceacâru, Golășei, Portița și Însurăței, la diferite ore.

Consemnul patrulelor era de a parcurge satele fără a se opri și fără a vorbi cu cineva, iar după ce vor fi văzut ce se petrece prin sate, să se oprească la primărie, ca să ia informații de la primar, șefi de garnizoană sau jandarmi.

Știrile aduse de patrulă erau că țăranii se sfătuiesc ca a doua zi să se întâlnească în număr mare și să meargă să ceară cu forța învoielii ușoare de la proprietari. Aceste știri fiind comunicate telefonic Comandamentului militar

* Ilizibil în text.

din Brăila, chiar în seara aceleiași zile au mai sosit 2 companii din Batalionul 8 Vânători, sub comanda maiorului Boureanu, care a luat comanda tuturor trupelor de la Viziru.

Patrularea s-a continuat până seara târziu.

18 martie

S-a[u] trimis iarăși 8 patrule tot în direcția satelor Ceacăru, Golești, Pârlita și Însurăței.

Pe la ora 2.00 p.m., țăranii din Viziru căutând a se întruni au fost împrăștiați de o patrulă de 10 artileriști călări sub comanda unui ofițer.

La ora 5.30 p.m., o patrulă sosind de la Ceacăru adusese știrea că țăranii din acea comună s-au întrunit și sunt gata a se uni cu țăranii din Golești și Stanca, ca în urmă să se dea la devastări. Întreg detașamentul de artileriști călări, împreună cu 40 de călăreți din Regimentul 11 Călărași, a pornit la ora 5.45 din Viziru spre Ceacăru. Țăranii prevestiți de apropierea călăreților repede au intrat pe la casele lor. De la primărie s-au aflat toate intențiile țăranilor. Din cauza întunericului, a zăpezii și a drumului care era cu totul desfundat, detașamentul nu a putut să ajungă înapoi la Viziru decât la ora 10 noaptea.

19 martie

S-a continuat patrolarea ca și în zilele precedente, sfătuindu-se în același timp țăranii să se liniștească și să aștepte sosirea proprietarilor, spre a face învoielile. Știrile aduse însă de patrule fiind neliniștitoare, pe de o parte, iar pe de alta, țăranii din Viziru fiind cu totul agresivi, s-a mai trimis de către Comandamentul militar de la Brăila o secție de artilerie, o companie de vânători și un detașament de cavalerie. Aceste noi trupe au intrat în Viziru la ora 2 p.m. Efectivul secției trimis la Viziru a fost de 1 locotenent, 24 trupă, 21 cai, 2 trăsuri și o trăsură de subzistență. Muniția: 36 șrapnele model 1903, de fiecare tun, asupra fiecărui om câte 24 cartușe [de] revolver. Asupra acestei secții, hrana rece pentru oameni pe 2 zile; pentru cai fân și ovăz tot pe două zile. Secția a pornit din cazarma Brăila la ora 7 a.m., având ordin a merge în aceeași iuțea cu care mergeau căruțele în care s-au transportat trupele. Compania de vânători a parcurs cei 36 [de] kilometri în 7 ore. Ajunsă în Viziru, secția a stat în cantonament de alarmă.

20 martie

Țăranii au fost mult impresionați de venirea de noi trupe și mai ales de sosirea tunurilor; nu au mai fost deloc agresivi și făgăduiau că nu vor face nicio stricăciune, ci vor aștepta în liniște sosirea proprietarilor spre a face învoieli.

Toate patrulele adunau aceleași știri.

21 martie

Țăranii devenind cu totul supuși, mai ales că le conveneau învoielile pe care le făcuseră cu proprietarii, detașamentul de artileriști călări a primit, la ora 11.35 a.m., ordin de a se întoarce la Brăila.

Detașamentul a plecat din Viziru la ora 2.30 p.m. și la 7.15 p.m. a intrat în cazarmă.

22 martie

Secția de artilerie a primit ordin a se întoarce la Brăila și la ora 6.30 p.m. a intrat în cazarmă.

Atât detașamentul de artileriști călări, cât și secția de artilerie, care a fost trimisă la Viziru, au consumat numai furaje pe două zile, ce le luaseră asupra lor la plecare din Brăila; restul de timp cât a mai rămas în acea localitate au fost hrăniți de cei trei proprietari.

Hrana ce li s-a oferit a fost foarte bună. Pentru oameni supă caldă gătită cu legume și pâine sau mămăligă cu brânză și carne friptă. Negăsindu-se fân în localitate, caii au fost hrăniți cu paie de orz și ovăz.

La Călărași

Cele 2 secții trimise la Călărași au fost transportate pe calea ferată. Efectivul lor a fost: 1 locotenent, 1 sublocotenent, 54 trupă, 46 cai, 4 tunuri și 2 trăsuri de subzistență.

Muniții: 36 șrapnele model 1903 de fiecare tun, asupra fiecăruia câte 24 cartușe de revolver. Asupra secțiilor, pentru oameni hrana pe 2 zile, iar pentru cai orz și ovăz tot pentru 2 zile.

18 martie

Plecarea cu un tren militar, din gara Brăila, la ora 5 p.m.

19 martie

La ora 2 noaptea, trenul a oprit în gara Călărași, unde au fost anunțați că vor merge la cazarma Regimentului 5 Călărași, unde vor fi cantonați.

Plecarea s-a făcut la ora 6/6.30, la rampă neputându-se trage decât două vagoane. La Regimentul 5 Călărași, caii au fost instalați în garajul [*sic!*] unui escadron ce era trimis în județ; în același garaj au fost culcați și oamenii, pe paie, iar pentru învelit li s-au dat pături.

Secțiile nefiind trimise în județ, s-a făcut instrucție: conducerea cailor împerechiați, mânuirea sabiei și a revolverului.

20, 21, 22, 23 și 24 martie

În după-amiaza zilei de 24 martie, secțiile au primit ordin a se întoarce la Brăila; în aceeași zi, la ora 5.00 p.m., s-au îmbarcat pe calea ferată. La ora 6.30 p.m., trenurile au plecat din gara Călărași, la ora 5.45 a.m. au ajuns în gara Brăila, iar la ora 6.30 a.m., în dimineața zilei de 25 martie, au fost în cazarmă.

Secțiile au consumat în primele 2 zile hrană rece și furajul luat de la cazarmă; pentru restul de timp s-au cumpărat alimente și hrana s-a preparat la bucătăria Regimentului 5 Călărași. Pentru cai, s-au cumpărat furaje tot de la acest regiment.

S-a mărit rația de carne a oamenilor, iar cailor li s-a cumpărat mai mult furaj, așa că s-a cheltuit întreg sporul de 10 bani pe zi, ce se alocase la fiecare om și cal pe zi.

În Călărași, ofițerii au fost cazați la hoteluri.

La Galați

Conform Ordinului Corpului 3 Armată, o secție din Regimentul 3 Artilerie a fost trimisă la Galați.

Efectivul secției: 1 locotenent, 26 trupă, 24 cai, 2 tunuri și o trăsură de subzistență.

Muniții: 18 șrapnele model 1903, de fiecare tun, asupra fiecărui om câte 24 cartușe de revolver.

Asupra secțiilor, pentru oameni hrana pe două zile, pentru cai tot pe două zile.

20 martie

Îmbarcarea secției în gara Brăila și plecarea trenului la ora 8.00 p.m. Trenul a ajuns în gara Galați la ora 11.20 noaptea, când comandantul secției a fost anunțat că va fi încartiruit în cazarma Regimentului 1 Roșiori. Secția a rămas în tren până dimineața.

21 martie

Debarcarea secției, la ora 6.00 p.m.; de la gară, secția a fost trimisă la Regimentul 1 Roșiori unde oamenii au fost aranjați în dormitorul unui escadron, iar caii în garajuri.

22, 23, 24 martie

Secția a rămas tot în Galați.

25 martie

Secția a primit ordin a se întoarce la Brăila; s-a îmbarcat în tren la ora 6.00 p.m.; trenul a plecat din gara Galați la ora 7.30 p.m., a ajuns în gara Brăila, iar la ora 8.00 secția a intrat în cazarmă.

Oamenii au fost hrăniți după alocația garnizoanei, fără a li se adăuga sporul de 10 bani pe zi, care, după dispoziția regimentului, s-a dat oamenilor în mână, de către ofițerul cu aprovizionarea.

În prima și ultima zi, oamenilor li s-a dat hrană rece, care se luase de la regiment.

Fânul și ovăzul s-a luat de la Regimentul de Roșiori; paie s-au cumpărat din comerț deoarece nici regimentul nu avea.

În tot timpul de la 10 martie până la 25 martie, starea sanitară a ofițerilor și oamenilor din Regimentul 3 Artilerie întrebuințați la potolirea răscoalelor țărănești a fost foarte bună. Niciun om, niciun cal bolnav.

Regimentul a concentrat pentru detașamentul trimis la Călărași pe locotenentul veterinar în rezervă Bauman Hugo, de la 18 martie la 24 martie.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Jurnale de operații, J.O. 658, ff. 40-44

13.

Extras din jurnalul de operații al Regimentului 6 Artilerie privind acțiunile de potolire a răscoalei în județul Argeș (11–25 martie 1907)

PARTICIPAREA REGIMENTULUI LA POTOLIREA RĂSCOALELOR ȚĂRĂNEȘTI

În ziua de *14 martie*, un detașament compus din 50 de călăreți, sub comanda locotenentului Lăzărescu Dumitru, a fost transportat pe calea ferată la Găiești, de unde a mers în comunele Slobozia, Fierbinți și Glavacioc patrulând și împiedicând răscoala în mod pașnic. La *17 martie*, detașamentul s-a înapoiat, prin marș, pe jos, fără niciun accident de oameni sau cai.

În ziua de *14 martie*, un detașament de 31 de călăreți, sub comanda locot[enentului] Roșianu C-tin, a mers în comuna Bradu, patrulând și împiedicând răscoala locuitorilor în mod pașnic. La *22 martie*, detașamentul s-a înapoiat fără a avea un accident în oameni sau cai.

În noaptea de *15/16 martie*, la ora 10, a pornit la Trepteni-Vitomitești, pentru a potoli pe răsculați, o secție de 2 tunuri și 50 de soldați de infanterie din Regimentul Argeș nr. 4, transportați în trăsură, sub comanda căpitanului Livaru Grigore, având la secție și pe sublocotenentul Ionescu Emilian. A doua zi, *16 martie*, maiorul Cornățeanu Al. a plecat la Dănicei, iar la ora 6 p.m. a luat comanda detașamentului [condus de] căpitanul Livaru Grigore la Dănicei și a trupelor de la Bălcești-Galicea, Uda de Sus și Cuca Măcii.

La ora 8 seara a avut loc, la Lăunele de Sus, izbirea între detașamentul din Regimentul „Radu Negru” nr. 28 ce venise de la Trepteni și răsculați. S-au omorât 8 răsculați, rănindu-se 10. Noaptea, răsculații au atacat detașamentul de la Dănicei, cu care ocazie a fost nevoie a se trage 2 focuri de tun la ora 1 noaptea, pentru a respinge și înfricoșa pe răzvrătiți.

În ziua de *17 martie* s-a mers cu tot detașamentul la Ciomăgești, unde, pentru a face pe locuitori a da pe toți capii răzvrătitori, s-au tras două focuri de tun într-un mal de lângă sat. În zilele următoare s-au arestat în total 150 de răsculați, care au fost transportați la Pitești [și au fost depuși] în manejul regimentului. În ziua de *21 martie*, maiorul Cornățeanu s-a întors la regiment, lăsând comanda detașamentului căpitanului Livaru Grigore. În ziua de *25 martie*, secția s-a întors la regiment, neavând niciun accident în oameni sau cai.

În noaptea de *14 martie* s-a trimis în comunele Teiu, Rătești, Furduești, Mozăceni un detașament de 73 de călăreți, sub comanda căpitanului Ionescu Nicolae. În noaptea de *15 martie*, căpitanul a fost înlocuit (înapoindu-se personal la cazarmă) de căpitanul Tolescu Ion, având în front pe sublocotenentul Negulescu Anastase. Detașamentul a împiedicat, în mod pașnic, răscoala în satele Teiu, Rociu, Gligani, Furduești, Bârlog, Mozăceni și Leșile. Detașamentul s-a reîntors în ziua de *22 martie* fără niciun accident de oameni sau cai.

În ziua de *16 martie*, un detașament compus din 30 de călăreți, sub comanda sublocotenentului Dumitriu Sotir, a fost trimis în comuna Broșteni, unde a împiedicat răscoala în mod pașnic. La *23 martie*, detașamentul s-a înapoiat fără vreun accident în oameni sau cai.

Afară de aceste detașamente, regimentul, cu începere de la *12 martie*, a dat, ziua și noaptea, patrulare cu ofițeri și oameni [pentru patrulare] prin satele dimprejur: Florica, Găvana, Moșoaia, Prundu, Smeura. Toate aceste detașamente au fost în ținuta de campanie, cu revolvere și carabine.

Cu ocazia răscoalelor, au venit pentru completarea ofițerilor 4 sublocotenenți de la școala de aplicație și s-au concentrat 3 ofițeri de rezervă și un medic-căpitan în rezervă.

Toate bateriile au concurat la formarea detașamentelor și patrulelor din cauză că erau cerute la diferite date și compuse din efective foarte variate.

Manejul regimentului, de la 17 martie până la 15 aprilie, a fost ocupat de un număr de 291 de răzvrățiți aduși din răscoalele [sic!] din județ.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 556, ff. 38-39

DOBROGEA

1.

Extras din registrul istoric al Regimentului Tulcea nr. 33 privind acțiunile de menținere a ordinii în orașul Tulcea și județele Tulcea și Covurlui (14–31 martie 1907)

Luna martie

La 14 martie seara, regimentul primește Ordinul telegrafic nr. 398 al Diviziei a 9-a pentru mobilizarea regimentului pe 3 batalioane [pentru] a merge la potolirea răscoalelor.

Ordinul are cuprinsul următor:

Nr. 398. Conform ordinului telegrafic al Corpului 2 Armată, mobilizați regimentul pe 3 batalioane, cu efectiv de 800 [de] oameni batalionul. Completarea efectivului se va face cu oameni permanenți din toate contingentele mobilizabile (afară de milițieni) și din trupa cu schimbul contingentele 1905-1906. Oamenii nu vor fi luați din comunele răsculate sau din cele ocupate cu trupe.

Se recomandă cea mai mare prudență la chemarea oamenilor, astfel că numărul chemaților să nu treacă efectivul de mai sus. În caz că ar rezulta un prisos, el se va încazarma. Oamenii, îndată ce sosesc la regiment, se vor echipa, arma și aproviziona cu 100 [de] cartușe de război și repartiza astfel pe companii, ca să poată pleca imediat.

Batalionul 3 va rămâne pe loc, la dispoziția Marelui Stat Major. Regimentele vor raporta telegrafic Marelui Stat Major data când batalioanele vor fi complet mobilizate.

Răspundeți telegrafic de primire.

*Din ordin
Maior Jiteanu*

Acest ordin primindu-se de comandantul regimentului, dl colonel Dumitrescu, [acesta] a și răspuns de primire cu Telegrama nr. 168, la ora 7.30 seara, [în ziua de] 14.03.1907, în urma consfătuirii avute cu ofițerii superiori ai regimentului la Cercul Militar (în privința modului de încazarmat trupa și echiparea ei).

Tot în astă-seară s-a trimis urgent Depozitului de Recrutare Tulcea ordinul următor:

Nr. 92. Conform Ordinului Diviziei 9 nr. 398, vi se face cunoscut că Regimentul Tulcea nr. 33 trebuie să mobilizeze concediații 1901-1902-1903 și 1904 și trupa cu schimbul 1905-1906, precum și permanenții contingentul

1905 lăsați de regiment la vatră ca prisos de efectiv. Oamenii vor aflui direct la regiment. Oamenii s-au chemat deja prin companiile teritoriale cu Ordinul nr. 91.

Colonel Dumitrescu

La Divizia a 9-a și Brigada 17 Infanterie în seara aceasta s-au mai trimis (următoarele) telegrame de comandantul regimentului, cerând diferite deslușiri și știri privitoare la mobilizare.

În vederea aglomerării pescarilor [*sic!*] la prefectură și Administrația pescăriilor, trupele au fost consemnate în cazarmă și o companie a fost trimisă ca gardă de pază în oraș la Palatul Administrativ, stând un pluton la pompieri, în apropiere de Administrația pescăriilor, pentru a preîntâmpina orice încercare de atac al pescarilor.

Timpul este rău, ninge continuu de 2 zile, zăpadă mare cu vifor, ceea ce face drumurile impracticabile. Nici alimentele de hrană din oraș nu se pot transporta cu căruța la cazarmă, ci cu oameni în corvezi.

[...]

De dimineață, la ora 7.30, au fost adunați toți ofițerii prezenți ai regimentului în cabinetul comandantului, li s-a comunicat ordinul de mobilizare, dându-se toate lămuririle cuvenite, cum și ordinele ce a dat în seara precedentă în privința mobilizării.

S-a pus în vedere ofițerilor că pentru mobilizarea regimentului să se conformeze fiecare instrucțiunilor din Regulamentul de Mobilizare și a celor date cu diferite ordine speciale.

[...]

În urmare, în ziua a doua de mobilizare, [regimentul] avea sub arme, peste efectivul permanentilor de 976 oameni de trupă, 736 oameni sosiți de la vetrele lor din orașul Tulcea și de prin satele mărginașe ale Tulcei. S-a dat ordin pentru pregătirea oamenilor de echipare. Echipându-se permanenții activi cu garnitura de serviciu proprie a lor, concediații și cei cu schimbul cu garnitura de cazarmă găsită bună, iar rezerviștii, în caz de neajungerea efectelor din aceste 2 garnituri, să se recurgă, la extrem, la garnituri de război pe efectivul de companie de 200 de oameni.

Timpul continuă a fi umed, mocirlos, cu lapoviță, inundații în Deltă. Drumurile înzăpezite. Afluirea oamenilor din satele depărtate se va face cu greu.

De la Divizia a 9-a regimentul primește telegramele:

La nr. 171. Luați două trăsură subzistență de la batalion și caii necesari de rechiziție.

Maior Jitianu

*

Nr. 11 825. Arătați telegrafic numărul ofițerilor detașați și unde.

Maior Jitianu

La care s-a răspuns cu Telegrama nr. 94:

La nr. 11 825:

Căpitanul Păun Ion la Institutul Geografic, locotenentul Teodorescu Nicolae idem, Costescu Constantin idem, locotenentul Condeescu Nicolae la Marele Stat Major.

Colonel Dumitrescu

Tot astăzi s-a primit, de la Divizia a 9-a, Ordinul telegrafic nr. 209 privitor la dispozițiile de luat de comandanți și ofițeri pe timpul răscoalelor. Acest ordin are cuprinsul următor:

Primul ordin A:

Pentru a se pune capăt mișcării țărănești, care se lățește cu repeziciune în toată țara, luând un caracter din cele mai îngrozitoare, Ministerul de Război ordonă să se aplice întocmai dispozițiile următoare:

1. Ordinele ce se primesc să se execute imediat și întocmai, a raporta imediat telegrafic de executare și de greutățile ce se întâmpină.

2. Măsurile ordonate să se execute fără cea mai mică întârziere cu toată energia impusă de gravitatea situației.

3. Prin posturi la telefoanele primăriilor sau, unde nu sunt, prin patrulile de cavalerie se va ține din ochi populația și, la cel mai mic simptom de mișcare, se vor lua măsuri energice.

4. Contra grupărilor cu caracter pașnic, se vor face somații, contra celor cu caracter cu hotărâre, maxim de efect.

5. În contra bandelor devastatoare se vor întrebuința mai cu seamă coloanele mobile de artilerie, escortate de cavalerie. Coloanele vor fi puse pe urma bandelor pentru a le împrăștia cu puterea focurilor.

6. Cea mai mare disciplină se va observa la trupă, care, din cazarmă, va fi ținută numai în cantonamente de alarmă, interzicându-i-se comunicațiile cu populația.

7. Ofițerii vor fi opriți de a parlamenta și vor face numai somațiile legale, când nu sunt autorități civile. Somațiile vor fi făcute energic, la scurte intervale și va urma imediat salva.

8. Infanteria va ochi la picioare, ofițerii vor sta pe flancuri și vor controla; cea mai mică abatere va fi semnalată și vinovatul imediat arestat și trimis la cazarmă.

9. Toți ofițerii vor trebui să aibă o atitudine liniștită și energică pentru a însufla încredere populației care începe a fi cuprinsă de panică, exagerând prin aceasta pe de o parte pericolul, iar pe de alta dând mai mult curaj răzvrătiților.

10. Comandanții de subzonă, cerând concursul prefectilor, vor face a se aduce la cunoștință populației chiar și în locurile nerăzvrătite că trupa are ordine să tragă atât cu arma, cât și cu tunul.

11. Răscoalele neputând fi potolite decât cu armele, fiecare ofițer să fie pătruns de răspunderea ce avem, căci pe lângă celelalte consecințe grave și prestigiul armatei este pus în joc.

Al doilea ordin B:

Conform ordinului telegrafic al Corpului 2 Armată, se face cunoscut corpurilor că Ministerul de Război ordonă ca soldații trimiși la revolte să nu aibă decât cartușe de război, singurele de care vor uza, abaterile de la ordine atrăgând grea răspundere.

Al treilea ordin C:

Vă rog binevoii a ordona ca din grupurile de țărani care nu se supun somațiilor, ci numai forței armelor, să se aresteze câte 4 sau 5, care vor fi crezuți ca instigatori sau capi; ei vor [fi] trimiși la cazarma infanteriei, pentru a fi ținuți sub pază până la noi ordine.

Al patrulea ordin D:

Vă rog a ordona ca trupa care vine în contact cu o bandă de răzvrățiți să tragă asupra ei și să o urmărească până la completa împrăștiere.

Al cincilea ordin E:

Copie după Ordinul telegrafic nr. 1 517, din 13 martie a.c., al Ministerului de Război către Corpul 1 Armată:

Pentru potolirea răscoalelor, cu onoare vă rog să binevoii a face să se aibe în vedere următoarele:

1. Teritoriul țării este împărțit în zone corespunzătoare regiunilor diviziilor.

2. D-nii generali comandanți de divizii vor avea sub comandă toate trupele ce se vor găsi în zona respectivă.

3. Aceste trupe vor fi întrebuințate, după situație [și] după districte, în detașamente de una singură, două sau trei arme. Fiecare comandant de detașament va distribui, la rândul său, în părțile răzvrătite sau numai suspecte, detașamente mai mici, fixe sau coloane mobile.

4. Detașamentele fixe vor consta în infanterie și fracțiuni de cavalerie; fiecare detașament va avea de supravegheat un anumit grup de comune; grosul va ocupa una din ele, iar în celelalte se vor trimite numai posturi care să

se țină în legătură cu grosul, fie prin fir telefonic, fie prin patrulă. Îndată ce se semnalează o adunare de țărani, comandantul merge cu o parte sau chiar cu toată trupa să-i someze a se împrăștia.

Coloanele mobile vor consta din o secție de artilerie escortată de cavalerie; ele vor fi întrebuințate în contra bandelor de țărani care umblă din localitate în localitate cu scopul de a revolta și jefui.

5. Când este cu trupa un agent administrativ sau judecător, acesta va face somațiile, în caz contrar le va face comandantul trupelor.

6. Comandantul va începe somațiile la distanța de cel puțin 100 de pași, ele vor fi energice și la scurte intervale trecute [sic!]; după a treia somație, se va comanda „la ochi” și dacă după prima salvă țărani nu se retrag, va urma o a doua și tot asemenea și a treia; oamenii vor ochi la picioare pentru a evita ca gloanțele, trecând peste răsculați, să lovească nevinovați.

7. În contra bandelor se va trage la distanțe mai mari, dacă nu se supun la somația de a se opri sau dacă opun rezistență; în caz când sunt prea răzvrățiți, se va trage chiar fără somație.

8. Se va recomanda în modul cel mai aproape* comandanților de unități sau detașamente riguroasa respectare a prescripțiilor de sub nr. 6 și 7, fiind răspunzător orice ofițer care va lăsa pe răsculați să se apropie de trupa sa, care va parlamenta cu oamenii care au o atitudine ostilă și care nu vor comanda, după a treia somație, „foc”.

9. Repartițiile trupelor, atât pe distanțe, cât și în mici detașamente sau coloane, se vor face de comandanții respectivi, ținând seama de indicațiile autorităților administrative; acestea arată care puncte sunt răzvrătite, gradul răzvrătirii, iar comandanții militari hotărăsc măsurile de luat pe a lor răspundere.

10. În fiecare zi, d-nii comandanți de divizii vor înainta, pe cale ierarhică, ministerului un rezumat asupra [evenimentelor. Paza] liniilor telefonice, telegrafice și căilor ferate se va asigura prin patrulă, iar paza garilor prin detașamente de gară, când se vor cere de șefii de gări.

Comandantul Diviziei a 9-a
General Angelescu

Vineri, 16 martie

[...]

Știrile ce primim la telefon, de prin comune, ne spun că timpul continuă a fi rău și că oamenii chemați cu greu pot străbate drumurile; prin locurile adăpostite și păduroase zăpada trece de 1 metru.

* Strict.

Regimentul primește următoarele ordine telegrafice pentru plecarea unui batalion la Craiova și unul la Pitești:

De la minister, nr. 76:

Luați dispoziții ca marina militară să pună la dispoziție mijloacele de transport și porniți, cu vasele militare, cu batalionul din Regimentul Tulcea și un escadron din al 9-lea Călărași la Galați, unde imediat să vă îmbarcați pe calea ferată pentru Craiova, punându-vă la ordinele generalului Gigurtu. Veți anunța, telegrafic, ziua și ora pornirii Detașamentului Tulcea.

*Ministru
General Averescu*

De la Corpul 2 Armată, nr. 69:

Luați dispoziții pentru a porni [spre] Pitești un batalion îndată ce [acesta] va sosi la Galați și de acolo cu calea ferată.

Colonel Istrati

În vederea acestor ordine s-au dat: Ordinul nr. 110 maiorului Forescu, comandantul Batalionului 1, spre a pleca la Craiova și Ordinul nr. 111 maiorului Isack Panait, comandantul Batalionului 2, spre a pleca la Pitești și a se pune la dispoziția comandantului trupelor din Pitești.

Tot azi s-a dat o telegramă depozitelor de recrutare din Tulcea, Argeș, Dolj, Tecuci, Prahova și Ilfov [pentru] a da ordine ofițerilor de rezervă să se prezinte la regiment, fiind mobilizați.

Comandantul regimentului, dl colonel Dumitrescu, trimite Diviziei a 9-a la ora 6 seara următorul raport telegrafic:

Nr. 115. Raportez:

- 1. Până astă-seară [au] sosit 901 concediați și rezerviști.*
- 2. Cei reveniți din Deltă, la Caraorman, s-au dedat la acte de vandalism, imposibil a-i reprima.*
- 3. La Văcăreni n-a fost nimic, o alarmă falsă dată de primar.*
- 4. La Sulina, parte din cei ce s-au întors de la Caraorman și cei din localitate se zice că s-ar fi dat la excese.*
- 5. Aci spiritele agitate, am pus gardă la Administrația Financiară, Banca Națională, poștă, Credit Agricol și prefectură. Am companii în oraș, compuse din permanenți.*

La noapte se crede că lipovenii voiesc să se dedea la excese.

Colonel Dumitrescu

Din tot ce cuprinde această telegramă, nimic serios n-a fost, s-a raportat și comunicat fals de poliție și prefectură, fără o cercetare amănunțită, fără o asigurare reală a faptelor, ceea ce a indus în eroare comandamentele militare.

Diviziei a 9-a i se trimite, la ora 11 noaptea, următoarea telegramă:

Nr. 98. Orale 11 noaptea, sosit șalupa „Opanez” cu două șlepuri; nu încap nici 300 [de] oameni.

Colonel Dumitrescu

Și, în adevăr, pentru transportul a 1 800 [de] oameni, 170 [de] cai, 5 trăsurile și 20 [de] ofițeri, vasele sosite erau neîncăpătoare.

Tot astăzi se face cunoscut de Divizia a 9-a, cu Ordinul telegrafic nr. 226, că operațiile de recrutare în județ a clasei 1908 sunt suspendate până la noi ordine.

Sâmbătă, 17 martie

Regimentul își continuă pregătirea și echiparea oamenilor, cele 2 batalioane pentru Pitești și Craiova sunt gata de plecare, cu efectivul complet de 800 [de] oameni de batalion.

Se așteaptă numai sosirea vaselor de transport.

[...]

Efectivul față de cel din ziua precedentă a sporit cu 456 [de] oameni.

Timpu continuă a fi rău, însă s-a mai ameliorat puțin.

Comandantul de regiment, dl colonel Dumitrescu, raportează la telefon Diviziei a 9-a următoarele asupra celor ce-a vorbit cu ministerul la telefon:

1. Regimentul Tulcea nr. 33, în curs de mobilizare; mi-au sosit 900 [de] concediați și rezerviști (acest transport e dat greșit căci regimentul avea sosiți azi de la vetre 605 dorobanți cu schimbul și 1 529 [de] concediați și rezerviști).

2. Cele două escadroane de călărași, în curs de mobilizare.

3. În port au sosit două șlepuri cu o șalupă, ce nu vor lua 350 de oameni.

4. Primul ordin zicea a trimite un batalion la Craiova și unul la Pitești.

5. Acum numai unul, dar nu spune unic.

6. Nu. Că ei spun categoric că nu vor părăsi garnizoana prin anonimă.

7. Deocamdată nimic; spiritele par potolite dacă nu pleacă.

8. Când flotila va veni cu vase suficiente, nu se poate imbarca pe cele două mici șlepuri – ordonați unde se duce.

9. Rea. Aseară prin poștă mi-a scris că nu vor să meargă în țară, anonimi și că se vor da la excese în sate dacă-i pornesc. Garda din oraș o fac numai permanentii, singurii armați și cu cartușe, toate autoritățile astă-noapte așa le-am păzit.

10. Nu contez pe rezerviști și concediați care, dacă nu erau aduși, nu se întâmpla nicio mișcare.

Ceea ce a dat naștere convorbirii telefonice între dl colonel Dumitrescu [sic!] sunt următoarele întrebări telefonice, ce i le face ministerul, prin maiorul Rovinaru, provocate poate de vreun fals al administrației:

- Aici maiorul Rovinaru.
- Ce trupe sunt acolo în Tulcea?
- De ce trupe? Dar cavalerie nu are?
- Care este atitudinea trupelor?
- Se poate conta pe ele a fi întrebuințate în altă parte?
- La ce oră pleacă batalionul acolo?
- Te rog, așteaptă!
- Te rog, spune domnului colonel să mai aștepte că dl maior s-a dus la dl ministru să-l întrebe.
- A venit dl colonel?
- Comunicați d-lui colonel să mai aștepte puțin căci dl maior Rovinaru s-a dus la dl ministru.
- Vine imediat.
- Spune dlui colonel să revină peste câteva minute.

Aci și astfel se încheie această convorbire telefonică între dl colonel Dumitrescu, comandantul Regimentului Tulcea nr. 33 și între minister, după care sigur mai în urmă a avut loc răspunsul celor zece puncte ale raportului telefonic al d-sale.

Ministerul, informat atât de grav de starea trupelor din Tulcea, prin Ordinul telegrafic nr. 113 ordonă a pleca din Tulcea numai un batalion fără destinație, în cuprinsul următor:

Nr. 113. Din regimentul d-voastre nu pleacă decât un batalion, celelalte două rămân pe loc.

*Ministru
General Averescu*

Comandantul regimentului, prin Telegrama nr. 98, întreabă ce destinație se dă batalionului care pleacă.

Ministerul, prin nr. 143, răspunde că va pleca la Slatina.

Cu nr. 122, telegrafiază Diviziei a 9-a că batalionul merge la Slatina și, cu [nr.] 123, cere Marinei Militare a trimite vase de transport.

Marina Militară, cu nr. 10 501, răspunde că în șlepurile sosite în Tulcea să se imbarce trupe câte vor încăpea, iar restul în alte șleपुरi ce se trimit cu un remorcher din Galați.

De la Marina Militară se mai primește Telegrama nr. 10 534, prin care roagă ca să plece parte din batalion pe șlepurile trimise, iar restul cu șlepurile navigației fluviale.

Regimentul răspunde la aceasta, prin Telegrama nr. 128, că e imposibil a trimite fracțiuni din batalion și cere vase și pentru transportul escadronului de călărași care e mobilizat.

Se mai telegrafiază și Ministerului de Război, prin nr. 129, rugând să dea ordin flotilei spre a trimite vase suficiente pentru transportul batalionului și escadronului de călărași.

De la Divizia a 9-a s-au mai primit următoarele telegrame referitoare la măsurile de luat în timpul răscoalelor:

Nr. 250. Pentru a preveni reaprinderea tulburărilor și devastărilor pe unde se stabilește liniștea cu forța armată, Ministerul de Război ordonă:

1. Din satele răsculate care se supun, afară de arestările făcute de autoritățile civile, comandanții de unități vor lua ostatici 4 sau 5 locuitori cu mai multe legături în sate.

2. Bandele care au părăsit satele lor și cutreieră părțile locului pentru a devasta și jefui nu vor mai fi împrăștiate, căci prin acest mijloc nu se obține un rezultat definitiv și se va opera astfel încât să fie înconjurate și luate cu totul.

3. Urmărirea bandelor să se facă până la împresurarea lor, trecând chiar dintr-o zonă de divizie în alta.

Maior Jitianu

*

Nr. 246. Dacă mișcările continuă în Sulina, compania o puteți trimite cu orice alt vapor, dacă „Grivița” întârzie să sosească la Tulcea.

Țineți-mă la curent cu tot ce se petrece în raza d-voastră și luați-vă drept cartier cercul militar.

Seara la ora 8, dl colonel Dumitrescu, dă următorul raport telefonic Diviziei a 9-a:

1. Starea trupelor, liniștită aparent.

2. Sosit 1 748 trupă schimb, concediați și rezerviști. Este a treia zi de mobilizare și cu 791 permanenți am mai mult [decât] efectivul cerut.

Cu [Telegramele nr.] 100 și 123, cerut flotilei a trimite vase îmbarcare. Trimit un batalion Slatina, escadronul la Craiova; el nu e complet mobilizat, nici vasele nu au venit.

3. Mâine anunțată întrunire meseriași, cerut prefecturii a nu o permite în starea actuală a trupelor.

Colonel Dumitrescu

Duminică, 18 martie

Regimentul este gata mobilizat pe 3 batalioane a 800 de oameni, fiind peste efectivul cerut; încă un stoc de 1 000 [de] oameni, care se țin în cazarmă până la ordine hotărâtoare de ce trebuie să se facă cu acest prisos de oameni.

[...]

Oamenii sunt echipați complet, afară de micul echipament și cizme, pe care regimentul nu le are complet pe numărul oamenilor de mobilizare.

În așteptarea venirii vaselor de transport, se primește de la Divizia a 9-a următorul ordin telegrafic:

Nr. 263

Ministrul, cu [nr.] 147, ordonă:

Regimentul 33, cu toți oamenii mobilizați, echipați complet de campanie, fără cartușe, se va duce la Ghecet, de unde va trece Dunărea la Brăila și de aici la Galați.

Regimentul va fi înlocuit cu Batalionul 9 Vânători, părăsind garnizoana numai după sosirea batalionului de vânători; escadronul de călărași va porni imediat pe jos la Ghecet, unde va trece la Brăila și va merge la Filiași cu trenul.

Maior Jitianu

Primind această telegramă, comandantul regimentului raportează Diviziei a 9-a:

Nr. 134. Telegrama 263 primită, și 264. Raportez: imposibil a conduce 3 batalioane pe jos la Ghecet chiar fără cartușe la ei; trebuie să traversez păduri, localități cu consăteni de-ai lor și să cantonez mai ales 3 noți tot printre ei.

Drumurile înfundate și înzăpezite. De la Ghecet la Măcin, pe 12 km, apele mari, inundat peste tot. Cu două trăsuri, batalionul imposibil dus subzistență și mai imposibil și rechiziția.

Cred a fi bine cu orice vase de comerț, cu șleperi, să pornesc câte un batalion și numai la intervale și numai așa avem șanse de succes. Prisosul, peste 2 400, îl las aici sau îl iau cu mine?

Colonel Dumitrescu

De la Divizia a 9-a se primește Telegrama nr. 226 privitoare la ofițerii de rezervă care sunt deputați, senatori, procurori și funcționari la bănci – [aceștia] sunt dispensați de mobilizare –, precum și asupra oamenilor arestați dintre răzvrățiți, care vor fi închiși în cazarmă, puși în subzistență cu alocația de 30 bani zilnic.

De la Divizia a 9-a se mai primește Ordinul telegrafic nr. 275:

1. Ordoneți ca tot ce se găsește asupra celor arestați să se predea autorităților civile fără cea mai mică întârziere, putând obține indicii, [care] să înlănească descoperirea instigatorilor principali.

2. Ministerul, cu nr. 192, a aprobat transportarea întregului Regiment 33 mobilizat, care nu va pleca decât după sosirea Batalionului 9 Vânători. Marina a luat dispoziții. Escadronul călărași destinație Filiași și va pleca odată cu Regimentul 33.

Maior Jitianu

Luni, 19 martie

Regimentul mobilizat se găsește în așteptarea Batalionului 9 Vânători, pentru a pleca la Galați.

Efectivul regimentului are sub arme același număr de oameni ca și în ziua de 18 martie.

De la Ministerul de Război se primește Ordinul telegrafic nr. 200:

Regimentul 33 va porni la Galați, în 2-3 transporturi, după sosirea Batalionului 9 Vânători. Cele 2 escadroane din Regimentul 9 Călărași rămân pe loc.

*Ministru
General Averescu*

De la canoniera „Grivița” s-a primit Telegrama nr. 29, prin care se comunică, că, la 20 martie, sosește cu Batalionul 9 Vânători și că pregătim ca, în dimineața zilei de 21 martie, să fie îmbarcat un batalion de la [Regimentul] 33 spre a-l transporta la Galați.

În urma acestei telegrame, s-a dat ordin ca Batalionul 1, sub comanda maiorului Forescu Constantin, să plece cu întâiul transport la Galați și de acolo va primi destinația unde va merge.

De la Corpul 2 Armată se primește Ordinul telegrafic nr. 271, privitor la instrucțiunile cu măsurile ce trebuie să se ia la răscoale:

Ordin telefonic al Corpului 2 Armată, primit în ziua de 18/3, ora 11 a.m., nr. 132. În mai multe părți s-a semnalat că unii soldați evită a trage, sau trag pe deasupra și că nu toți ofițerii se conformă ordinelor date cu punctualitate și energia reclamată de împrejurările nemăsurat de grave prin care trecem.

Pentru a pune capăt pe cât posibil acestei stări de lucruri și care, pe lângă grozava nenorocire care ne izbește, mai zdruncină și bunul renume al Armatei, cu onoare vă rog a ordona pe cale confidențială următoarele:

- 1. Somațiile se vor face la distanța [de] 100 de pași cel puțin.*
- 2. La comanda „la ochi”, ofițerii vor ieși pe flancuri întorcându-se cu fața către trupă și vor verifica ochirea.*
- 3. Comanda „foc” nu se va da decât după ce ofițerii de la flancuri își vor fi ridicat sabia în semn că ochirea este corectă. Acest control este înlesnit prin prescripții de a se ochi la picioare, armele vor trebui deci să fie înclinate puțin în jos.*
- 4. Oamenii care se vor observa că nu dau direcția corectă armei se vor trimite cu cea dintâi ocazie la ce mai apropiată cazarmă.*
- 5. Ofițerii de orice grad care se vor abate cătuși de puțin de la ordinele date, și anume:*
 - a) a nu parlamenta;*

- b) de a face somațiile în contra bandelor devastatoare la scurte intervale;
- c) de a trage imediat după prima somație;

[precum și] acei care vor arăta moliciune în urmărirea bandelor vor fi numaidecât desărcinați de comanda ce au, comunicându-se ministerului.

Comandantul respectiv va înainta imediat, pe cale ierarhică, un raport asupra împrejurărilor și motivelor pentru care a luat această măsură.

6. Trupa va fi în permanență – atât ziua, cât și noaptea când stă pe loc – ținută în cantonament de alarmă, ofițerii inferiori la un loc cu trupa.

7. Se va pune în vederea trupei și a ofițerilor că măsurile contra celor ce se fac vinovați de abaterile de mai sus vor atinge maximum de severitate, neadmițându-se nicio împrejurare ușurătoare.

8. Pentru cazurile deja semnalate de abateri în sensul ordinului de față se va raporta. De asemenea, dar de acum pe cale ierarhică [sic!].

Din ordin
Șef de Stat Major
Colonel Adjutant Istrati

Marti, 20 martie

[...]

La ora 12 ziua sosește Batalionul 9 Vânători, despre care se raportează Diviziei a 9-a, cu nr. 144, în cuprinsul următor:

Astăzi, ora 12, sosit Batalionul 9 Vânători. Măine, ora 6 dimineața, imbarc un batalion [pentru] Galați cu efectiv 1 040, cu arme, cu cartușe, restul până la 1 200 fără echipament și arme, numai îmbrăcăminte.

Colonel Dumitrescu

Tot acum, cu nr. 145, se raportează Diviziei a 9-a că Batalionul 9 Vânători refuză a da gărzile pentru garnizoană, rugând a se aproba lăsarea a două schimburi la Tulcea; forța unui schimb este de 70 [de] oameni.

Se primește, de la Brigada 17 Infanterie, Ordinul confidențial nr. 175 cu observații că regimentul, pe tot timpul mobilizării, nu a raportat brigăzii toate măsurile luate de regiment, ordinele și instrucțiunile primite de la autoritățile superioare. Mai atrage atenția că pe viitor să țină brigada la curent și să-i trimită regulat toate știrile; să țină instrucțiunea trupei la curent, pe oriunde regimentul va merge.

Miercuri, 21 martie

[...]

Se lasă la vetrele lor oamenii bolnavi și infirmi și cei sosiți cu dispense de scutire de concentrare. Pe canoniera „Grivița” și 2 șleपुरi, la ora 6 di-

mineața, s-a imbarcat Batalionul 1, sub comanda maiorului Forescu Constantin, cu un efectiv de 11 ofițeri, 1 123 trupă, 4 trăsuri și 7 cai; iar la ora 7 dimineața au plecat din port la Galați. Pentru plecarea acestui batalion s-a raportat:

Diviziei a 9-a cu nr. 161;

Corpului 3 Armată cu nr. 163;

Ministerului de Război cu nr. 162;

Comendurii Pieței Galați cu nr. 164;

Brigăzii 17 Infanterie cu nr. 165.

Se face cunoscut Batalionului 9 Vânători, cu adresa nr. 166, că Regimentul Tulcea, părăsind garnizoana Tulcea, acel batalion va lua măsurile și atribuțiile Regimentului 33 în garnizoana Tulcea; se fac cunoscute gărzile date de regiment, ofițerii și trupa, magaziiile și gospodăria regimentului rămase la partea sedentară, dându-se și alte instrucțiuni.

Batalionul 1 a sosit la Galați la ora 4.30 p.m., unde debarcă și [este] dus a bivuaca în corturi, pe câmpul de tir al Regimentului 11 Siret, unde a rămas pe timpul nopții, împreună cu ofițerii.

La Galați, pe timpul debarcării oamenilor din șleपुरi și mai pe urmă s-a cercetat și sondat de șeful de Stat Major al Corpului 3 Armată, de comandantul Pieței Galați, de contraamiral Coslinsky, starea spiritelor trupei Regimentului Tulcea nr. 33, dacă nu sunt agitate și predispuse la răzvrătire. La care, constatându-se spiritele pașnice, după o ședere de 2 ore aproape pe malul Dunării, s-a ordonat mergerea în bivuacare la câmpul de tir al Regimentului 11 Siret.

Joi, 22 martie

Starea regimentului este: 2 batalioane mobilizate la Tulcea și un batalion la Galați.

Batalioanele de la Tulcea stau în așteptarea șalupelor de la Sulina, despre care flotila făcuse cunoscut cu Telegrama nr. 10 632.

Batalionul 1 din Galați, după o noapte de încercare a spiritului trupei, ținut în corturi pe un pământ umed și noroi, constatându-se că trupa e liniștită, pașnică și niciun gând de răzvrătire nu există, a fost mutat în cantonament, [pentru] a locui în școala normală din fața câmpului de tir al Regimentului 11 Siret.

În școală, trupa a ocupat aripa stângă a școlii, 5 saloane mari cu 2 săli mari și 5 odăi mai mici. În această locuință trupa a stat înghesuită, punându-li-se ca așternut corturile. Ofițerii au ocupat camerele de locuință ale directorului.

Seara la ora 9 au plecat din Tulcea și cele 2 batalioane cu drapel și Statul Major al regimentului (Batalionul 1, comandant de maiorul Isack P., și Batalionul 2, comandat de maiorul Găiseanu Panait).

La Tulcea a rămas un detașament de 150 [de] oameni pentru două schimburi de gărzi; oamenii bolnavi din infirmerie, magazionerii companiilor, oamenii din plutonul A.R. și muzica.

Din ofițeri au rămas: căpitanul Șoiculescu ca comandant al părții sedentare, administratorul II Lateș Neculae, comandantul plutonului A.R., și sublocotenentul Georgescu George, însărcinat cu lucrările de mobilizare, cazarmare și ofițer cu aprovizionarea.

Efectivul celor 2 batalioane plecate la ora 9 seara spre Galați este: 23 [de] ofițeri, 1 600 trupă, 9 cai, 11 trăsuri.

Pe ziua de azi se primesc următoarele telegrame:

De la Divizia a 9-a, nr. 297:

Conform ordinului Ministerului de Război, oamenii ce prisosesc peste efectivul de 3 batalioane a 800 [de] oameni și peste detașamentul pentru gardă vor fi desconcentrați, începând cu cei cu purtări bune și care au răspuns îndată la chemare. Ofițerii de la școală, să se prezinte la școală la 25 martie a.c.

Maior Jitianu

Această telegramă a fost răspuns la raportul Regimentului nr. 170 prin care s-a făcut întrebare ce să se facă cu oamenii ce prisosesc peste efectivul de 800 de batalion.

De la Corpul 3 Armată, nr. 2 029:

Regimentul dvs. urmând a bivuaca, luați corturile necesare pentru trupă, precum și o trăsură de fiecare batalion.

General adjutant Vartiade

Divizia a 9-a, cu Ordinul nr. 308, ordonă a lua corturile de pe oameni pe timpul când oamenii sunt trimiși la răscoale.

De plecarea celor două batalioane și a regimentului întreg din Tulcea, se raportează:

Brigăzii 17 Infanterie cu nr. 174;

Diviziei a 9-a cu nr. 175;

Corpului 3 Armată cu nr. 176;

Ministerului de Război cu nr. 177;

Comendurii Pieței Galați cu nr. 178.

Cu ziua de azi se termină orice operație de mobilizare a regimentului, regimentul plecând din garnizoana Tulcea pe zona de concentrare la Galați.

La 23 martie, regimentul este ajuns la Galați și încazarmat la Școala Normală. La Galați, regimentul stă pe loc până la 31 martie, făcând instrucție pe câmpul de tir al Regimentului 11 Siret și pe câmpul de la Țiglina.

În ziua de 29 martie, după-amiaza, regimentul este trecut în inspecție de domnul general de divizie Vartiade, comandantul Corpului 3 Armată.

Dl general Vartiade rămâne mulțumit de cum găsește regimentul și dă ordin ca rezerviștii și oamenii din contingentul 1901 să se desconcentreze și să fie trimiși la vetrele lor, ordonându-se ca efectivul unei companii să rămână la 200 de oameni.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1054, dosar nr. 2, ff. 39-49

2.

Extras din registrul istoric al Regimentului Constanța nr. 34 referitor la operațiile de represalii și de menținere a ordinii în județele Constanța, Olt și Romanați (14 martie–7 mai 1907)

MOBILIZAREA REGIMENTULUI CU OCAZIA RĂSCOALELOR ȚĂRĂNEȘTI

A sosit ordinul de mobilizare care cuprinde următoarele:

Ordin de Mobilizare

Ministerul, cu nr. 5, ordonă mobilizarea imediată a acestui regiment, pe batalioane, fiecare cu câte un efectiv de 800 [de] oameni.

Efectivul regimentului deosebit de oamenii aflați sub arme se va completa cu:

- 1. Oamenii permanenți sub arme, ținuți în concediu anticipat.*
- 2. Contingentele cu schimbul sub arme, 1905 și 1906.*
- 3. Contingentele permanente din concediu, 1904, 1903, 1902 și 1901.*

Dacă contingentele indicate vor întrece efectivul de 800 [de] oameni de batalion, prisosul mobilizat va constitui o unitate deosebită care va rămâne pe loc.

Se vor lua următoarele măsuri:

a) Oamenii vor fi imediat echipați, armați și prevăzuți cu 100 [de] cartușe de război și astfel repartizați pe companii încât cele 3 batalioane să poată pleca odată sau succesiv, ca parte activă a regimentului, iar restul oamenilor mobilizați, până la complectarea efectivului de 800 [de] oameni de batalion, sosiți mai târziu, vor fi trimiși în urmă ca parte complementară.

b) Pentru aprovizionare, fiecare batalion va lua câte 2 trăsuri de subzistență.

Comunicați acest ordin Diviziei.

Colonel Istrate

Imediat după primirea ordinului de mai sus s-a făcut cunoscut companiilor teritoriale, pentru mobilizarea imediată a oamenilor, intervenindu-se în acest scop și la prefectură.

[...]

Cu ocazia răzvrătirilor țărănești, Regimentul 34 Infanterie a fost detașat: Batalionul 1 Infanterie în județul Olt; Batalionul 2 Infanterie în județul Romanați; o companie de infanterie pentru paza podului Cernavodă. Batalionul 3 Infanterie și Batalionul 4 Infanterie au rămas în Constanța.

În această situație regimentul rămâne de la 16 martie la 17 mai 1907, când Batalionul 1 Infanterie și Batalionul 2 Infanterie revin în garnizoană.

Acțiunea a fost următoarea:

1. Batalionul 1 Infanterie în județul Olt:

a) În dimineața zilei de 16 martie 1907, Batalionul 1 Infanterie ajunge la Slatina. La ora 9.30, Companiile 1, 2 și 3 Infanterie se pun în marș pentru a ajunge la Drăgănești. Compania 4 Infanterie a rămas la Slatina, în cazarma Regimentului Olt nr. 3.

b) Între 17 și 25 martie, comandantul batalionului, însoțit de un procuror și de un pluton de călăreți, merg în comunele: Radomirești, Micheștii de Sus și de Jos, Poiana, Beciu, Dudu, Stoenеști, Drăgănești și Caracal, unde fac anchete, arestări, iar pe cei prinși asupra faptului i-a împușcat.

c) Între 26 martie și 8 aprilie se execută patrulări și cercetări. La 5 aprilie Companiile 1 și 2 Infanterie se înapoiază la Slatina.

d) La 9 aprilie, batalionul se pune în marș spre Drăgănești.

e) De la 11 aprilie la 15 mai, batalionul face instrucție în Drăgănești. La 16 mai se imbarcă în gara Slatina pentru Constanța.

2. Batalionul 2 Infanterie în județul Romanați:

a) La 17 martie, batalionul a sosit la Caracal. De aici a detașat: o companie de infanterie la Stoenеști, o companie de infanterie la Balș, iar restul – în Caracal.

b) La 20 martie, o companie de infanterie este trimisă la Radomirești, iar o alta la Robănești.

c) În tot acest timp, companiile fac patrulări, cercetări, iar comandantul batalionului, împreună cu un procuror, anchetează.

d) La 24 martie, Companiile 5, 6 și 8 Infanterie cantonează la Osica Mare, iar Compania 7 Infanterie la Osica de Sus.

e) Între 24 martie și 7 mai, batalionul stă în această situație, făcând instrucție, patrulări și gărzi.

f) La 7 mai, batalionul se pune în marș spre Slatina, unde rămâne până la 16 mai, când îmbarcă pentru Constanța.

3. Compania de infanterie dispusă la Cernavodă, cu un efectiv [de]: 3 ofițeri și 200 trupă, sosește în ziua de 16 martie în oraș.

Aici se iau următoarele măsuri de pază:

– se ocupă gara Fetești, cantonul de pe malul stâng al Borcei și gara Borcea;

– se pune pază în jurul podului.

4. Batalioanele 3 și 4 Infanterie au continuat a face instrucția, fără altă deplasare.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 809, ff. 49, 59-60

Secțiunea a III-a

PRESA MILITARĂ

Colonel Alexandru Socec, *Răscoala țărănească și Armata*, în „Revista Armatei”, anul XXV, nr. 6/iunie 1907, p. 414-430

RĂSCOALA ȚĂRĂNEASCĂ ȘI ARMATA

Colonel Alex. Socec

În ziua în care s-a semnalat întâiul act de tulburare în nordul Moldovei, au început și expunerile privind cauzele care au produs mișcarea. S-au scris coloane întregi în ziarele politice și literare, s-au scos broșuri, s-au tipărit propuneri și chiar parlamentul, în legitima sa întristare, și-a manifestat vederile sale.

Bineînțeles că foarte multe opinii au fost diametral opuse atât din punctul de vedere al măsurilor de luat, cât și asupra cauzelor care au dat naștere acestor mișcări țărănești.

Nu intră în cadrul lucrării mele să examinez și să studiez aceste vederi variate, nici să dau preferință unora sau altora; dar, în tot cazul, nu mă raliez cu aceia care pretind că ne-am întors la starea de acum 40 ani etc., și mă declar, din capul locului, partizan al acelor care consideră o mișcare ca aceea a țăranilor noștri ca un proces natural ce se petrece în viața popoarelor aflate în dezvoltare. Este dar firesc să admitem dezlănțuirea violenței acolo unde regulile bunei ordine nu merg mână în mână cu aplicarea noțiunilor morale. În rezumat, majoritatea clasei culte și iubitoare de ordine, în mersul vieții noastre publice, reclamă trei lucruri:

1. a înăbuși energic răscoala,
2. arătarea cauzelor care au dat loc mișcării revoluționare și
3. studiul asupra măsurilor ce trebuie luate și felul de a le aplica.

Bineînțeles că guvernul, cu întregul său aparat administrativ, era în primul rând chemat să se manifesteze luând, dacă nu cea mai grea, dar desi-

gur cea mai penibilă însărcinare, aceea de a sugruma hidra revoluționară. A pretinde ca operatorul să extirpeze răul, fără picătură de sânge, fără durere și fără a lăsa urmă de rană, este cel puțin pretențios, dacă nu exagerat; în tot cazul, denotă lipsa de urbanitate și devotament civic din partea impacienților reformatori.

Este evident că, pentru a da o soluție bună în împrejurări atât de grave, nu este numai de dorit, ci se impune chiar colaborarea tuturor elementelor culte din țară. Bărbații politici din toate partidele, savanții, agricultorii, industriașii, presa, în fine tot ce posedă țara de valoare este chemat să se pronunțe pentru a lumina și îndrepta.

Numai o singură putere în stat trebuie ocrotită, numai una singură nu se amestecă în zgomotul pledoariilor pro sau contra, numai una singură veghează asupra tuturor cu un calm impunător și imparțial: puterea armată a țării. Ea trebuie scutită de orice amestec direct sau indirect. Se impune a evita orice act care ar putea atinge demnitatea și prestigiul Armatei, care aparține nu unora, ci întregului neam românesc.

Este dar evident că nu mă voi ocupa de cauzele care au produs tristul rezultat al rășcoalelor țărănești, nici de măsurile ce sunt de luat pentru a înlătura pe viitor o repetare nenorocită. Sunt în această țară numeroși bărbați destoinici, care vor lua dispoziții de îndreptare și am convingerea că foarte mulți cunosc perfect de bine atât boala, cât și remediul, dar amărăciunea leacului, aplicarea dure-roasă, deși binefăcătoare, îi înspăimântă și îi descurajează deocamdată.

Numai noi, militarii, suntem excluși, și așa trebuie să fie, de la o colaborare imediată și directă.

Linia noastră de conduită, din toate punctele de vedere, este bine hotărâtă și ne oprește de a ne amesteca în luptele politice, câtă vreme purtăm uniforma țării. Singurul mijloc de a contribui la propășirea națiunii este să facem educația trupească și sufletească a tineretului român, care ne este încredințat, iar în mijlocul cercului nostru militar putem contribui, prin conferințe sau publicitate militară, la îngrădirea răului care se naște sau amenință a lua forme.

Prin educația ce dăm tineretului român încercăm a garanta stăpânirea pornirii furioase care cuprinde, în timp de război, pe beligeranți și, în timp de dezordine interne, pe răzvrățiți.

Noi nu suntem numai teoreticieni, ci prin practica lucrului săvârșim cu mult mai mult decât acei ce profesează, după catedre, teorii platonice ale umanității.

Teoreticienii constată pur și simplu avântul înainte-mergător al ideilor umanitare și înregistrează efecte aparente; în realitate însă creșterea sufletească a aceloră de la care așteptăm progresul umanitar, creșterea sufletească, singura bază sănătoasă și capabilă de a da rezultate pozitive rămâne neglițată.

O spun fără înconjur că de multe ori am rămas înmărmurit când vedeam ce mare preț se pune la noi pe aglomerația de teorii și pe bagajele științifice acumulate în creierul individului, și ce puțină considerație se dă – în general – omului bine crescut, cu o educație aleasă, primită în casa părintească. Am atribuit această judecată greșită tendinței bolnăvicioase care se manifestă de preferință la popoarele în dezvoltare, dar este de dorit să se termine această alergare după o cultură superficială a păturilor sociale! Rezultatul fatal nu poate fi, în condițiile țării noastre, decât acela de a crea, pe lângă micul grup cult, un proletariat intelectual care [actualmente] este incapabil de a răspunde social la toate cerințele civilizației moderne, mai cu seamă pentru că educația sufletească îi lipsește cu desăvârșire.

Grija de căpetenie a tuturor va fi să tindem la ridicarea nivelului educativ și moral al poporului român. Nu numai carte multă, dar mai cu seamă creșterea sufletească ne trebuie și, noi, militarii, îndrumați prin preceptele înțelepte ale Marelui nostru Rege, lucrăm de un șir de ani cu oarecare succes în această direcție; începutul era greu, iar urmarea va fi cu mult mai ușoară, dacă vom lucra cu perseverența cea mai desăvârșită. Este timp ca elementul civil și cel militar, care de altfel au destule legături de interese, de înrudire sau prietenie, să lucreze cu bună înțelegere, dovedind astfel, că sunt pătrunși de sentimentul real al înfrățirii care se impune la popoare culte și omogen instruite. Este timp să priceapă toată lumea că astăzi, sub regimul care guvernează popoarele, fiecare cetățean este în același timp și un soldat, chemat nu numai de a sluji statului temporar ca un instrument, dar chiar de a participa direct sau indirect la rezoluțiile sale. În viitor, războiul de afară sau cel dinăuntru va lua fatalmente un caracter național, pentru că reprezintă nu numai interesele poporului, ci și întreaga existență a neamului. Au crezut oare antagoniștii militarismului c-a rămas un singur ofițer fără să tresară la auzul uriașului strigăt de durere al Poporului Român, care a zguduit până în temelie clădirea noastră națională? Era oare cu puțință să existe între oamenii de bine ai suflării românești o altă dorință decât una și aceeași, adică de a salva patria română?

Aș fi dorit să răspund cu „nu”; dar, din nefericire, oamenii cuprinși de lăcomia puterii, inerentă politicianului de meserie, călăuziți de un egoism orb, nu ascultă glasul patriotismului, ci, din contră, ascultă fâțiș armele pentru o luptă surdă, dar sigură de reușită în vălmășeala spiritelor agitate.

Ah, dar în asemenea împrejurări nu ne poate fi indiferent nouă, militarilor, ce fel de arme se alege dacă ne aflăm în joc!

Legile și regulamentele militare, dar mai presus de toate onoarea soldatului, prescriu în mod absolut armele leale și atitudinea noastră. Se exclude acțiunea meschină precum se elimină din cercul militar individul nedemn sau fără scrupule.

Este dar firesc lucru să ne așteptăm de la toți concetățenii noștri să privească armata ca cel mai sublim avut al Poporului Român și să aibă atitudinea cea mai leală față de instituția cea mai importantă a țării, aceea care a dat țării Independența și Regatul, aceea care va avea ultimul cuvânt, fără doar și poate!

Din păcate, de un timp nu se observă această atitudine dorită față de armată.

Mai cu seamă în timpul și după războaiele țaranilor, s-au găsit câțiva publiciști care, cu sau fără intenție, n-au ținut seamă de grelele împrejurări în care se afla armata întregă și o parte din populație.

Această purtare puțin patriotică este cu atât mai de plâns, cu cât se știa că aproape toți bărbații noștri de stat doresc să excludă armata din discuții și să o emancipeze cu desăvârșire de orice fluctuație politică. Primul pas hotărâtor a fost făcut de M. S. Regele și de A. S. Regală Principele Moștenitor, care au arătat cea mai mare aversiune politicianismului în armată, prin faptul că priveau cu neplăcere prezența generalilor în Senat.

În anii din urmă s-a făcut încă un pas înainte, invitându-se ofițerii să nu beneficieze de dreptul ce le acordă Constituția de a-și manifesta preferințele politice în alegeri. Prin aceste dispoziții sănătoase s-a realizat pentru existența pur națională a armatei un progres însemnat și netăgăduit, pentru că pe deoparte nu se mai amestecau generalii, șefii marilor comandamente, în luptele intestinale ale partidelor politice și de altă parte au dispărut aproape cu totul pretențiile politice, mai cu seamă în provincie, unde erau la mare preț și căutare alegătorii și proprietarii de voturi. Cu chipul acesta, unul și același individ este chemat să joace în țărișoara sa diferite roluri. Ca cetățean civil, liber în exprimarea preferințelor sale, încetează, de îndată ce poartă uniforma țării, de a fi altceva decât un bun soldat apărător al patriei sale. În felul acesta se face educația civică a poporului, această educație virilă, care temperează caracterele și obișnuiește pe cetățean la un amestec de mândrie și ascultare, inițiativă și abnegație.

Rezultatul practic va fi că vom avea, cu astfel de elemente, o armată puternică și capabilă de a răspunde, în orice moment, nu numai la aspirațiile naționale, ci și la nevoile interne ale țării, în situații care pot fi mai grele decât acele provocate de un război.

Bineînțeles că întregul neam trebuie să contribuie, neconținut și în plină activitate, la dezvoltarea crescândă a acestui puternic aparat de luptă, pentru ca să fim gata – cu un moment mai înainte decât cei de talia noastră care ne înconjoară – și să fim la nivelul celor puternici, care ne privesc mai mult decât credem, care ne judecă și trag concluzii foarte serioase pentru viitor.

Nu este un secret pentru nimeni interesul ce au pus nu numai vecinii, dar și celelalte națiuni, în urmărirea evenimentelor din primăvara anului acesta. Cu toată fertilitatea imaginației unor ziare și a câtorva corespondenți, n-a domnit decât o singură voce, aceea care a recunoscut corectitudinea care a prezidat, din toate punctele de vedere, atât din partea autorităților administrative, cât și din partea armatei, chemată de a restabili buna ordine.

N-a lipsit însă nota discordantă a acelora care veșnic sunt nemulțumiți, care veșnic critică și presupun rea-voință la toate!

N-au lipsit nici frazele bombastice ale amicilor poporului, care compătineau pe sărmanul soldat, silit de autoritățile militare să tragă în fratele său răsculat!

În fine, nu trecea o zi fără comentariile cele mai variate și diametral opuse ca fond și ca idee.

Concepțiile cele mai bizare și contradictorii se întâlneau până și în unul și același ziar, ceea ce mi-a format convingerea că prea puțini ziariști și-au dat seama de gravitatea împrejurărilor și de rolul care-l joacă și îl va mai juca armata.

Cred că cel mai corect demers ar fi fost ca ziarele să se mulțumească a înregistra faptele petrecute după un control serios sau după informațiile oficiale primite de la autoritățile respective, abținându-se atât de la marile laude la adresa trupei și ofițerilor, cât și de la criticele neîntemeiate. Trebuie, odată pentru totdeauna, să priceapă acele spirite exuberante că se păcătuiește greu de tot față de țară și de neam prin asemenea pilde de ieșiri aspre contra autorităților și, într-o zi sau alta, discipolii acestor predicatori periculoși vor avea amare remușcări. Tot tineretul de astăzi, înflăcărat și îmbuibat cu miasme nesănătoase, în loc de a munci serios pe băncile școlilor și la Universitate, se dedă la manifestații zgomotoase, exprimă preferințe politice, care le dau mai întotdeauna o revoltă de deziluzii și le corupe complet puținul capital de cunoștințe ce posedă.

Și pentru ce toate acestea? Pentru că autoritatea n-a consultat pe fiecare cetățean, în parte, care este cinstita sa părere. Și pentru că soldații au tras în țărani, frații lor! Nimic nu caracterizează mai bine lipsa de patriotism a acestor oameni decât tocmai suficiența cu care se declară numai ei iubitori de neam, iar pe toți ceilalți îi consideră ca pe niște uzurpatori!

Cred acești detractori că există în toată țara un singur suflet românesc care să se fi bucurat de această fatală împrejurare? Cred ei că, chiar între cei mai recalcitranți agrarieni, există un singur om care să simtă o mulțumire sufletească că s-au întemnițat țărani și cred ei pe ofițerii români capabili de a-și face o glorie în a chinui pe țaran și a-l împușca? Nu, de o mie de ori nu. Sunt

convins că acei care s-au văzut incendiați și amenințați de furia oarbă a țăranelor pornit pe calea rea au avut o durere nespusă când au simțit zdruncinătura brutală care a zguduit temelii tănărului nostru Regat!

Și chiar de s-ar fi comis de către armată, în timpul răscoalelor, acte reprobabile, rămâne a examina mai întâi numărul lor și împrejurările în care s-au comis.

Dar cele mai vechi și culte armate din lume înregistrează, în timp de război și revoluții, actele cele mai inumane, care nici nu merită o comparație cu abaterile semnalate la noi.

Este oare nevoie să reamintesc evenimentele din Rusia sau furia pedepselor aplicate negrilor de ofițerii germani, belgieni și englezi? Sau este nevoie să numesc cazuri concrete din ultima răscoală din sudul Franței?

Să fie bine stabilită, oricât de bine s-ar trasa regulile și legile militare în timp de pace, tot se vor ivi, în caz de război sau de reprimări cu forța, acte abuzive, din cauza prea simplă că armata este compusă din oameni și nu din mașini. Nu se pot tempera deopotrivă toate caracterele, nu se pot înlănțui toate pornirile, cum nu se pot îngredi pasiunile individului în mod absolut.

Aș putea să aduc o mulțime de exemple din istoria popoarelor până în zilele noastre, pentru a dovedi că abaterile ce s-au putut menționa în răscoalele noastre din anul acesta sunt curate copilării față de atrocitățile ce se petrec în alte țări cu cultură seculară.

Împrejurările au voit ca să iau parte activă, în calitate de ofițer inferior, la mai multe mișcări de dezordine și să comand ca șef, în anul 1905, la Suliul și Tansa [*sic!*], iar în anul 1907 să contribui la potolirea revoltei, cu regimentul meu, consecutiv în Vaslui, Bacău și Teleorman. Am pretenția de a poseda o experiență foarte mare în materie și destulă energie pentru a executa ordinele ce primesc, sau a impune voința mea populației, fără deosebire de clasă socială; dar am și pretenția de a poseda destulă compătimire și sentiment umanitar pentru a opri orice pornire abuzivă. Cu toate acestea, mărturisesc că nici n-am văzut, nici n-am auzit, fapte așa de oribile care să merite interpelări în Parlament și denumirea de atrocități. Am asistat, în anul 1897, la Hamburg, la oprirea de către poliție a unei coloane de lucrători greviști și m-am îngrozit de barbarismul ambelor părți; la Lipsca am asistat la spargerea unui congres social-democrat prezidat de Bebel și Liebknecht și am văzut în 10 minute mai multe capete sparte și răni de baionetă, decât mi-a fost dat să văd la toate mișcările de dezordine din țară de 25 ani.

Și, în fine, în ianuarie 1907, pe când eram în concediu la Paris, am asistat, ca spectator, la manifestațiile de la Bursa Muncii. Aș fi dorit să vadă acei care învinuiesc armata română brutalitatea forței publice franceze și croielile

cu sabia cu care gratifica cavaleria franceză publicul, parcă ar fi avut în fața lor pe cei mai vârtoși dușmani ai patriei!

A doua zi am citit în ziarele pariziene o dare de seamă destul de banală. Chiar ziarele partidelor în joc n-au întrecut în critica lor buna cuviință, nici n-au cerut anchete parlamentare sau pedepsirea acelor care au comis atrocități.

Și să ținem seama că această reacție indulgentă în presă s-a petrecut în Franța, unde există un curent nenorocit și foarte pronunțat contra militarismului!

Eu cred că și la noi o simplă înregistrare a faptelor, fără comentarii de aprobare sau reprobare, ar fi fost cea mai nimerită formă pentru a ține populația la curent cu cele petrecute în țară.

Mulți, din fericire, au făcut astfel, și toți aceia au dat pildă de patriotism, au dovedit că-și dau seama de puterea magică a acestui cuvânt, de ideea înaltă, de nobilul și sublimul simțământ care onorează poporul și care este în stare să producă, la orice moment, un cald entuziasm pentru avântul ce trebuie să ia neamul românesc. Acei care pricep gingășia cuvântului sublim pricep și pentru ce trebuie să ne abținem, în grai și scris, de la comentarii răutăcioase la adresa armatei, comentarii, care, prin asprimea și grosolănia lor, jignesc cea mai națională creație a primului Rege Român, care este și va fi o cheazășie a viitorului nostru.

Un moment de gândire ar fi putut demonstra celor nemulțumiți cu câtă suficiență au judecat lucrurile!

Dacă se gândeau că măsurile luate au primit consimțământul Regelui, stâlpul cel mai puternic al ființei noastre; dacă se gândeau că execuția măsurilor de luat s-a încredințat generalilor noștri încărungați în serviciul patriei și încercați în patriotismul lor pe câmpiile Bulgariei; dacă se gândeau că corpul ofițeresc și trupa, care a mers contra răsculaților, sunt suflet din suflet românesc și trup din trup românesc; dacă se gândeau la toate acestea, apoi desigur că-și închipuiau și durerea Regelui și a Reginei, care, cu ochii plini de lacrimi, vegheau atâtea nopți, câte zile a durat nefericitul viscol al rătăcirii țaranilor. Atunci cererile de îndreptare, chiar de pedepsirea unor vinovați, s-ar fi manifestat în mod demn, aducând, prin semnalări serioase, la cunoștința șefilor armatei, fățarniciile unor rătăciți.

Cine tăgăduiește că nu sunt multe, enorm de multe îndreptări de făcut? Nimeni din noi nu cere tănuirea relelor care se mai află în armată; din contră, suntem adânc recunoscători acelor care se ocupă cu inima vibrând de oștire și care îndeamnă ca, prin strângerea rândurilor, să luptăm pentru extirparea relelor ce au rămas sau care amenință de a se produce.

Același dor îl avem și noi, militarii, pentru îmbunătățirea stării țăranilor, ca și tinerii cu inima caldă, ca și oratorii cu vocea răsunătoare și fermecătoare. Și noi am simțit, în acele clipe de neliniște sufletească, o adâncă compătimire pentru sărmanul sătean, care duce o viață spinoasă și plină de mizerii; dar era oare cu putință să zădărniciim un moment reprimarea energică, dacă rătăcirea țăranilor i-a pornit pe calea devastărilor și a omorului?

În momentul în care am primit ordinul, încetează orice altă judecată, decât aceea trebuincioasă pentru executarea ordinului. Șefii cugetă și ei răspund, toți ceilalți au o sigură îndatorire, aceea de a asculta fără șovăire, garantând astfel nu numai liniștea poporului și puterea lui de existență, ci și autoritatea și prestigiul Statului față de străinătate!

Dar chiar țăranii și instigatorii lor, dacă au existat, se înșală amar dacă cred în reușita revoltei brutale.

Pot găsi ei oare mântuirea lor în răzvrătire? Se îndreaptă lucrurile prin pustiirea curților boierești, prin jaf, foc și omor? Nu cred că surzenia oamenilor noștri de Stat să fie așa de acută, încât să nu mai audă strigătul de disperare al țăranimii, nici nu cred că locuitorii țării românești să fie așa de cruzi cu săteanul și indiferenți cu greutățile sale. Cugetând puțin, s-ar găsi o mică vină la toți locuitorii, dar absolut la toți, pentru că nici cei care se interesează de soarta țăranului n-au luat măsuri la timp și în mod sistematic, dar legal; nici acei care sunt chemați a lucra pentru binele public n-au pus toată forța activității lor în serviciul cauzei țărănești.

Nu mă miră dacă muritori de rând, politicieni de duzină, după ce constată această mică – sau mare – vină, se năpustesc prin grai și scris asupra cârmuitorilor acestei țări și îi învinuiesc de cea mai neagră nepăsare față de sătenii români; dar mă mir de marii cărturari, care cunosc istoria popoarelor și care știu perfect de bine câte secole au pus acele popoare pentru a ajunge la gradul de cultură, la care, bine-rău, a ajuns poporul român în 50 de ani!

Nicio instituție națională n-a făcut țăranimii mai mult bine ca armata și, cu toate astea, s-au găsit bârfitori care au căutat să dovedească „cu cifre” răul ce le-a cauzat sătenilor armata prin brutalitate, boli necurate și alcoolism!

Sute de mii de țărani soseau la Corp ofiliți, bolnăvicioși, sfioși, analfabeți și istoviți de munca nechibzuită și de traiul greu, și plecau după 3 ani de serviciu, cu știință de carte, veseli, rumeni, robuști și conștienți de drepturile omului. Cei bolnavi erau opriți în infirmeriile Corpului, iar convalescenții erau trimiși, pe socoteala Ministerului de Război, la diferite stațiuni climaterice, pentru a recăștiga puterile pierdute.

Cu toate că toți soldații se bucurau să se întoarcă la căminele lor, n-am auzit un singur țăran plângându-se de traiul dus la cazarmă; din contră, îi vedeam povestind cu mândrie c-au servit în cutare sau cutare Corp, sub co-

manda cutărui sau cutărui șef. În schimb însă orașenii, în mare parte, fugeau ca de ciumă de oștire și nici prin vis nu le părea bine să-și reamintească timpul petrecut în mijlocul camarazilor.

În ceea ce privește purtarea ofițerilor cu soldații, pot afirma, după 27 de ani petrecuți la trupă că – cu foarte rari excepții – n-am cunoscut ofițeri să brutalizeze pe soldați. Să nu uităm că întregul sistem de conviețuire la clasa de jos se cam accentuează prin o purtare care a fost perfect caracterizată prin expresia „mitocanisme”. Deci, să fim îngăduitori cu marele număr crescut în aceste principii din mica copilărie până la sosirea în armată. În trei ani nu poate corpul ofițeresc să-i dezbrace de ceea ce au învățat și văzut 20 de ani în familia lor!

Din contră, ofițerul român, cu foarte mici excepții, este blând cu soldatul, uneori chiar prea îngăduitor cu greșelile sale. Ofițerul se ocupă mult cu soldatul român – îl instruește chiar prea mult –, astfel că autoritățile militare au trebuit să intervină pentru a pune capăt nesfârșitelor teorii, cu care se încarcă memoria soldatului.

Ofițerul român nu este arogant cu țaranul și nu-l disprețuiește, iar dacă s-au semnalat cazuri de brutalitate în armată, apoi autorii au fost mai întotdeauna de o proveniență nu cu mult superioară țaranului, dacă nu chiar din pătura țărănească.

Este cunoscut în toată armata că ofițerii preferă mai mult pe țărani orașenilor, cu toate că aceștia sunt mai toți cu știință de carte și mai ușor de instruit. Dar țaranul este mai simpatic ofițerului; el este ascultător, voios și devine după scurt timp foarte devotat ofițerului. Cea mai bună dovadă este că mai toți ofițerii cer să li se dea ca ordonanțe țărani. Nu pare, dar, jignitor pentru demnitatea întregului corp ofițeresc român, dacă se întrebuițează urâtul cuvânt de „atrocități”? Am citit în ziarul englez „Daily Mail” un articol al corespondentului din București, în care se vorbea de ancheta care au cerut-o mai mulți parlamentari și ziarele politice pentru a stabili „atrocitățile” comise de trupe și mai cu seamă de ofițerii români cu ocazia răscoalelor.

Cui datorăm noi o astfel de reputație, dacă nu lipsei de tact al acelor care caută a-și face un pedestal politic prin acușări exagerate?

Oare nu cade vina asupra națiunii? Ofițerii nu sunt un articol de import, ci sunt născuți și crescuți la noi, frații, rudele, prietenii noștri! Iar soldații, care au comis și ei atrocități, nu sunt tot români? Ei bine, unde să ajungem cu această critică violentă și nechibzuită? Ce să creadă străinătatea de noi, dacă citește ziarele noastre? Oamenii noștri de Stat – dregătorii țării – sunt răi. Corectitudinea, zic ziarele, lasă de dorit, când la unii, când la alții. Țaranul se revoltă, pradă și omoară, pentru că proprietarul și arendașul l-au copleșit.

Clasa băștinașă a boierimii este învinuită de a fi fără de iubire pentru țară și incapabilă de fapte mărețe, numai preocupată de a benchetui și a-și cheltui averea în străinătate.

Acum a sosit și rândul armatei, ai cărei ofițeri sunt oameni cruzi și brutali, puși în capul unei soldățești medievale!

Mă întreb: cine a mai rămas scutit de asprimile unei critici răutăcioase?

Nu astfel se îndreaptă moravurile; în tot cazul, greșelile ce se pot constata în armata noastră, ca în orice altă armată din lume, se vor îndrepta cu timpul și cu multă precauție, pentru a nu lovi în prestigiul instituției.

Învinuiri se aduc foarte ușor, dar îndreptarea se face cu greu, pentru că orice reformă trebuie să aibă caracterul tranzitoriu; numai când sunt boli grave, se întrebuițează remedii radicale. Dar armata noastră nu este bolnavă, ci micile inconveniente, bine cunoscute celor în drept, provin în mare parte din cauza lipsurilor bănești.

Națiunea întreagă are îndatorirea imperioasă de a îngriji și perfecționa încontinuu instituțiile armatei; și nu se atinge scopul și nici nu se obțin rezultate îmbucurătoare fără mari sacrificii cetățenești și bănești.

Este ușor de criticat, dar la o țară ca a noastră se impune, pentru a înțelege bine întregul nostru organism militar, un studiu al compoziției politice, sociale și economice!

La noi, din împrejurări deosebite, s-a făcut în timpul din urmă abstracție de necesitățile intime ale armatei, pentru a echilibra forțele financiare ale țării, și cu toate lipsurile materiale, armata a dat țării întregi o dovadă indiscutabilă că un singur cuvânt de ordine este destul pentru a pune, în 24 ore, 150 000 de oameni în linie.

Faptul în sine trebuia să deștepte orgoliul național și să tempereze sentimentul neastâmpărat al politicianilor. Armata însă este mândră, pentru că cel mai mare patriot al țării a vorbit cu glasul său bun și părintesc. Regele nostru a vorbit oștirii, după ce s-au liniștit lucrurile, cu cuvinte blânde și mulțumitoare, dar ele purtau un doliu mândru, ca doliul părintelui care-și vede copilul rănit pe câmpul de onoare!

Cuvântul de mulțumire al Regelui a umplut inimile noastre de adâncă recunoștință, pentru că am putut reda țării liniștea de care are nevoie.

Revista Armatei, nr. 6/iunie 1907, p. 414-430